

E-BOOK

ΚΥΠΡΙΑΚΟ 2016-2018: ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΙΛΙ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΟΥΛΙΟΣ, 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η «ΤΕΧΝΗ» ΤΟΥ ΜΙΘΡΙΔΑΤΗ	3/7/2018
2. Η ΔΕΡΥΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ «ΖΕΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ»	1/7/2018
3. Η ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΣΤΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	15/6/2018
4. ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ, ΕΠΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	12/6/2018
5. ΔΕΙΠΝΟ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ	13/4/2018
6. ΤΡΙΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΟΖ	30/3/2018
7. ΚΑΜΠΙΑΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΡΜΑΚΙΤΗ	24/3/2018
8. ΞΑΝΘΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ	17/3/2018
9. ΠΤΗΣΗ ΚΟΡΥΦΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑ-ΒΑΡΝΑ!	12/3/2018
10. ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΙΣΩΣΗ	7/3/2018
11. ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΚΑΒΟ ΓΚΡΕΚΟ	26/2/2018
12. ΤΟ ΓΚΑΖΙ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΑΠΟ ΚΙΜΩΛΙΑ	19/2/2018
13. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	28/1/2018
14. ΜΠΟΡΕΙ ΞΑΝΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ;	30/11/2017
15. ΧΑΘΗΚΕ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ;	5/10/2017
16. ΟΠΙΣΘΕΝ ΟΛΟΤΑΧΩΣ!	29/9/2017
17. ΜΕ ΟΡΟΥΣ ΓΚΟΥΤΕΡΕΣ!	27/9/2017
18. ΕΝΤΑΞΗ ΜΕ «ΕΝΤΑΞΗ»!	16/9/2017
19. ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ;	6/9/2017
20. ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΙΣ «ΠΛΕΥΡΕΣ»!	10/8/2017
21. ΤΟ ΚΡΑΝΣ ΜΟΝΤΑΝΑ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΕΪΝΤΕ	26/7/2017
22. ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΜΕ ΑΓΚΑΘΙΑ	22/7/2017
23. ΜΕ ΓΚΟΥΤΕΡΕΣ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΚΟΝΑ!	20/7/2017

24. ΣΧΕΔΙΑ Α, Β, Γ...	11/7/2017
25. ΜΟΝΤΑΝΑ ΗΤΑΝ ΚΑΙ ΠΑΕΙ...	9/7/2017
26. ΣΤΗ ΓΕΝΕΥΗ ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΣ ΣΤΟΙΧΗΜΑ	29/6/2017
27. Η ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ	25/6/2017
28. ΛΥΣΗ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	17/6/2017
29. ΓΚΟΥΤΙΕΡΕΣ ΜΕ ΜΙΑ ΠΥΞΙΔΑ!	7/6/2017
30. ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΑΛΜΑ ΣΤΟ ΚΕΝΟ!	29/5/2017
31. «ΦΟΡΜΟΥΛΑ» ΑΪΝΣΤΑΪΝ ΓΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΟ!	27/5/2017
32. ΩΡΑ ΓΚΟΥΤΙΕΡΕΣ !	25/5/2017
33. ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΟΝ «ΞΑΦΝΙΚΟ ΘΑΝΑΤΟ»!	16/5/2017
34. ΤΡΑΠΕΖΙ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ	11/5/2017
35. Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟΝ 28ο !	26/4/2017
36. ΤΡΕΙΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ	10/4/2017
37. ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΤΗΣ ΑΟΖ	13/3/2017
38. ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	11/3/2017
39. ΕΝΑ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ, ΜΙΑ ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	28/2/2017
40. ΟΛΑ ΣΕ ΜΙΑ ΚΛΩΣΤΗ!	25/2/2017
41. ΕΝΑ ΣΤΟΙΧΗΜΑ, ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ	23/2/2017
42. ΑΠΟ ΤΟ '50 ΣΤΟ 2020	15/2/2017
43. Η ΓΕΝΕΥΗ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ	7/2/2017
44. ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΕΥΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	17/1/2017
45. ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΝΕΥΗ	27/12/2016
46. ΚΥΠΡΙΑΚΟ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΤΡΟΧΙΑΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	25/12/2016
47. ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ: ΔΥΟ ΣΥΝΟΔΟΙ, ΜΙΑ ΕΠΙΔΙΩΞΗ	21/12/2016

48. ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΟ ΔΕΙΠΝΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ	7/12/2016
49. ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΕ ΒΑΡΟΜΕΤΡΙΚΟ ΧΑΜΗΛΟ!	27/11/2016
50. ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΙΚΟΥ	25/10/2016

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι εξελίξεις στο κυπριακό στη διετία 2016- 2018 αποτελούν το αντικείμενο αυτού του ηλεκτρονικού βιβλίου μου. Η καταγραφή και η ανάλυση των εξελίξεων συνοδεύεται από την παράθεση δηλώσεων που έκαναν οι πρωταγωνιστές τους έτσι που η εξιστόριση να αποκτά πιο σφαιρική διάσταση.

Το σύνολο του βιβλίου βασίζεται στην αρθρογραφία που κατέθετα στον ουσιώδη χρόνο κάθε κινητικότητας ή σε άλλα επίπεδα που διασυνδέονταν πλήρως με τις συνομιλίες για το κυπριακό.

Βήμα βήμα, παραθέτω τις διεργασίες μέσα στη διετία. Από την αρχική καταγραφή μιας σημαντικής προόδου στις συναντήσεις των δύο ηγετών, στις ελπίδες για επίλυση και εν τέλει στις αναθεωρήσεις και στον αποσυντονισμό του διαπραγματευτικού τοπίου.

Καλύπτω το σύνολο των κύριων σταδίων της διαπραγμάτευσης: τις συναντήσεις στη Λευκωσία, τις Διασκέψεις για την Κύπρο στο Μοντ Πελεράν, στη Γενεύη, στο Κρανς Μοντάνα. Έτσι κάθε αναγνώστης του βιβλίου μπορεί να αποκτήσει μια συνολική εικόνα, και μέσω αυτής να ενισχύσει την κριτική του σκέψη για όσα πραγματικά έγιναν και για όσα μπορούσαν να γίνουν και έμειναν στο ράφι.

Δίνω ιδιαίτερο βάρος στο τελευταίο στάδιο των συνομιλιών στο Κρανς Μοντάνα και σε όσα ακολούθησαν-μέχρι το καλοκαίρι του 2018. «Οι Ανατροπές στο τελευταίο μίλι» αφορούν το περιεχόμενο για το «μίλι» που δεν μπορέσαμε να διανύσουμε.

Λάρκος Λάρκου,

Ιούλιος, 2018

Κλείνουμε ένα χρόνο χωρίς συνομιλίες στο κυπριακό. Το τελευταίο διάστημα βγαίνουν στην επιφάνεια πρωτοβουλίες οι οποίες επιβαρύνουν το ήδη χαμηλό επίπεδο επαφής ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Πρώτη: οργανωμένη προσπάθεια να μην ανοίξει σημείο διέλευσης στη Δερύνεια γιατί θα «πληγεί» ο τουρισμός στην Αγία Νάπα. Ο Π. Πέτρου, πρόεδρος της διοίκησης της τουριστικής, εμπορικής και βιομηχανικής κοινότητας της Αμμοχώστου, «εξέφρασε την ανησυχία του για επισκέψεις τουριστών στο βορρά μέσω του σημείου διέλευσης στη Δερύνεια που είναι τόσο κοντά στα τουριστικά ζεστά σημεία της Αγίας Νάπας και του Πρωταρά...» (Cyprus Mail 18/5)».

2. Δεύτερη: η Έφορος Αρχαιοτήτων με τη στήριξη μηχανισμού στο Υπουργείο Εξωτερικών αποστέλλει στις 4 Ιουνίου στις πρεσβείες ρηματική διακοίνωση αναφορικά με την «παράνομη χρήση μνημείων στις κατεχόμενες περιοχές...ενημερώνει όλες τις διπλωματικές αποστολές αλλά και τους διεθνείς οργανισμούς ότι όλα τα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι στις κατεχόμενες περιοχές είναι κλειστοί και, άρα, όχι ανοιχτοί σε επισκέπτες». (εφ/δα Πολίτης, 9/6)

3. Εγκύκλιος του Τμήματος Τελωνείων λέει τα εξής: «Το Τμήμα Τελωνείων...σε περίπτωση εντοπισμού υποθέσεων παράνομης μεταφοράς πετρελαιοειδών και καυσίμων από τις κατεχόμενες περιοχές, ανεξάρτητα αν βρίσκονται σε ξεχωριστά δοχεία (αυτοτελώς μεταφερόμενα), ή στη δεξαμενή καυσίμων (ντεπόζιτο) του ίδιου μεταφορικού μέσου, αυτά θα κατάσχονται και οι εμπλεκόμενοι θα υπόκεινται στις ποινές που προβλέπονται από τους πιο πάνω νόμους» (εφ/δα Πολίτης 28/6). Σημειώνω ότι επ' αυτού του σημείου ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Π. Προδρόμου δήλωσε ότι «τυχόν έλεγχοι (για τα καύσιμα) θα αφορούν μόνο στην αποτροπή της παράνομης εμπορίας».

Στην άσκηση πολιτικής για το κυπριακό ασφαλώς η διαχείριση της ουσίας των πραγμάτων παίζει τον κύριο ρόλο (τερματισμός της κατοχής, ασφάλεια, ελευθερίες, εδαφικό κλπ). Σημαντικό, ωστόσο, ρόλο παίζουν οι εντυπώσεις,

οι εικόνες, η διαχείριση που παράγουν οι συμβολισμοί στην καθημερινή άσκηση της πολιτικής. Συνεπώς έχει μεγάλη σημασία το μήνυμα που στέλλει κάθε κοινότητα στην άλλη, με τις πράξεις ή τις παραλείψεις της.

Έτσι:

Τι μήνυμα στέλλουν οι πρωτοβουλίες για τις αρχαιότητες και τα καύσιμα 15 χρόνια μετά τη διάνοιξη σημείων διέλευσης; Τι μήνυμα στέλλει η πρωτοβουλία να μην ανοίξει σημείο διέλευσης στη Δερύνεια πέντε χρόνια μετά την απόφαση σε επίπεδο κορυφής για τη διάνοιξή του;

Τι μήνυμα στέλλουν οι πιο πάνω πρωτοβουλίες στη διεθνή κοινότητα, ειδικότερα σε όσους είναι παίκτες στη διαδικασία επίλυσης; Τι καταλαβαίνει η ΕΕ, ο ΟΗΕ και άλλοι παράγοντες που δείχνουν ενδιαφέρον για την ουσία του κυπριακού;

Ποιος κερδίζει, ποιος χάνει; Κερδίζουν έδαφος οι απορίες και τα ερωτηματικά. Χάνουν έδαφος οι αναγκαίες συμμαχίες και η απολύτως χρήσιμη ευρωπαϊκή αλληλεγγύη.

Τι μήνυμα στέλλουν οι πιο πάνω πρωτοβουλίες στην τ/κ κοινότητα; Ποιος κερδίζει, ποιος χάνει; Κερδίζουν οι δυνάμεις που έχουν ως πρότυπό τους τον Ρ. Ντενκτάς. Χάνουν οι δυνάμεις που ενδιαφέρονται για την επίλυση όπως εκφράζονται από τον Μ. Ακιντζί.

Θυμίζω ότι η προηγούμενη τ/κ διοίκηση υπό τον ηγέτη του ΚΕΕ Χ. Οζκιουργκούκ επέβαλε δασμούς σε προϊόντα που είχαν ως προορισμό τούς εγκλωβισμένους στην Καρπασία. Η διάδοχη διοίκηση υπό τον νυν ηγέτη του ΡΤΚ, τον Τ. Ερχουρμάν, την ακύρωσε.

Μερικοί αποδίδουν τις πιο πάνω πρωτοβουλίες σε μια προσπάθεια υπεράσπισης της κυριαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές πετυχαίνουν το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα. Πρακτικά την μικραίνουν γιατί βαθαίνουν το κλίμα δυσπιστίας, προσθέτουν νέες ποσότητες αποξένωσης ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Στο όνομα της υπεράσπισης της Κυπριακής Δημοκρατίας προσθέτουν νέα τείχη στα ήδη υπάρχοντα: την κατοχή, τη διαίρεση, την αμφιβολία για το μέλλον.

Οι πρωτοβουλίες που προσθέτουν νέα εμπόδια στην επικοινωνία ανάμεσα στις δύο κοινότητες, ή που περιπλέκουν την εφαρμογή του κανονισμού της

«Πράσινης Γραμμής» οδηγούν στο δικό τους επίπεδο στη σταδιακή αφομοίωση της επιλογής του Μιθριδάτη -πίνοντας σταγόνες από δηλητήριο πίστευε ότι ο οργανισμός του θα αποκτήσει ανοσία απέναντι σε κάθε απόπειρα δηλητηρίασής του. Το τέλος ήρθε, έστω αργότερα, με άλλο τρόπο.

Η ευθύνη για να μην έχουμε το τύχη του Μιθριδάτη, πέφτει στους ώμους του προέδρου και των δυνάμεων που ενδιαφέρονται για την επίλυση, καθώς το τελευταίο διάστημα αυξάνονται τα ερωτήματα σχετικά με το ποια πρέπει να είναι η σωστή πολιτική στο κυπριακό. Ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος κρίνει ότι «όσοι είναι κάτω των πενήντα ετών δεν πιστεύουν ότι μπορεί να επιτευχθεί βιώσιμη λύση ομοσπονδίας στο Κυπριακό και θα ήταν προτιμότερο να πάμε σε λύση δύο κρατών» (εφ/δα «Πολίτης», 28/11/17).

Η στρατηγική της περιχαράκωσης στο κέλυφος της ε/κ «καθαρότητας», οδηγεί στην μακρόσυρτη ήττα. Λοιπόν, πατριωτική πολιτική δεν είναι να συναντήσουμε την πολιτική Ντενκτάς με διαφορετικά μέσα. Οι δισταγμοί, οι ταλαντεύσεις, το διαρκές παιχνίδι επίρριψης ευθυνών, η διαχρονική και εφ' όλης της ύλης αυτοδικαίωση της ε/κ ηγεσίας, οδηγούν με αποφασιστικά βήματα στη συνάντηση με το αδιανόητο- σταδιακή διολίσθηση στην ιδέα των «δύο κρατών», ουσιαστικά εκχώρηση του 37% της κατεχόμενης Κύπρου στην Τουρκία.

Είναι ευθύνη μας να αλλάξουμε τα πράγματα. Να μην αφήσουμε την «ανυποχώρητη» στάση στα μικρά (λ.χ. καύσιμα) να κρύβει τη σιωπή και την απουσία στα μεγάλα (λ.χ. στασιμότητα, μη συνομιλίες). Το επόμενο χρονικό διάστημα έχει ειδικό βάρος για όλους. Αν το επιδιώξουμε, μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα. Με πρωτοβουλίες σε όλα τα επίπεδα. Με αξιοποίηση της ισχύος από τη συμμετοχή μας στην ΕΕ. Με αξιοποίηση του πλαισίου Γκουτέρες, ως της μεγάλης ευκαιρίας να συναντήσουμε την κανονική Κύπρο.

2. Η ΔΕΡΥΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ «ΖΕΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ»

1/7/2018

Ένας φορέας μετά τον άλλο, πιέζουν να μην ανοίξει σημείο διέλευσης στη Δερύνεια.

Το δρόμο άνοιξε ο δήμαρχος Αγίας Νάπας Γ. Καρούσος: «δεν μπορούμε μέσω των οδοφραγμάτων να επιδοτούμε τον τουρισμό στα κατεχόμενα» («Πολίτης» 13/3).

Στη συνέχεια ο Π. Πέτρου πρόεδρος της διοίκησης της τουριστικής, εμπορικής και βιομηχανικής κοινότητας της Αμμοχώστου «εξέφρασε την ανησυχία του για επισκέψεις τουριστών στο βορρά μέσω του σημείου διέλευσης στη Δερύνεια που είναι τόσο κοντά στα τουριστικά ζεστά σημεία της Αγίας Νάπας και του Πρωταρά...» (Cyprus Mail 18/5)».

Ακολούθησε η επαρχιακή γραμματέας των καταστηματαρχών της ΠΟΒΕΚ Αμμοχώστου, Μαρία Μολέσκη – Χατζηχρίστου, η οποία δήλωσε «πως σε περίπτωση που ανοίξει το οδόφραγμα της Δερύνειας για μια σειρά από πολλούς λόγους, αυτόματα θα δημιουργηθεί μεγάλο πρόβλημα βιωσιμότητας της τουριστικής βιομηχανίας σε Αγία Νάπα και Πρωταρά», (ο Φιλελεύθερος, 25/6/18)

Στην κορυφή των παρεμβάσεων αυτού του είδους ο Δήμαρχος Αμμοχώστου Α. Γαλανός ζήτησε «να δοθεί μια αναβολή στη διάνοιξη του οδοφράγματος». Είπε:

«εάν η τουρκική πλευρά το αντιμετωπίζει ως ένα βήμα, το οποίο προχωρεί στο άνοιγμα της περικλειστης πόλης της Αμμοχώστου, για να φέρει πιο κοντά τους δύο λαούς, σίγουρα βοηθά. Αν όμως αντιμετωπίζεται από τις τουρκικές αρχές διαφορετικά σαν ένας τρόπος να κερδίσουν τουρισμό και να προχωρήσουν σιγά σιγά να εποικίζουν περικλειστα μέρη της Αμμοχώστου, πρόκειται για μια επέκταση της τουρκικής κατοχής. Δεν θεωρώ τυχαίο ότι την ώρα που πάει να ανοίξει το οδόφραγμα ετοιμάζονται να ανοίξουν παραλία στον Άγιο Μέμωνα. Δεν είναι κίνηση καλής θέλησης... Ο ίδιος δεν θα πει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τί θα κάνει, ωστόσο, θέλει να του μεταφέρει τον προβληματισμό των Αμμοχωστιανών αν θα πρέπει να δοθεί μια αναβολή στη διάνοιξη του οδοφράγματος» (ΚΥΠΕ, 26/6/2018).

Στη μεγάλη εικόνα του θέματος τα πιο κάτω:

Α. Το ερώτημα τέθηκε από τις 23 Απριλίου 2003. Τα σημεία διέλευσης δίνουν μια ευκαιρία για τη διαφορετική πολιτική, αυτήν που βλέπει πέρα από το σημείο ελέγχου και τη γραμμή κατοχής, που βλέπει πέρα από «τα

τουριστικά ζεστά σημεία της Αγίας Νάπας και του Πρωταρά». Η επικοινωνία ανάμεσα στους πολίτες της Κύπρου, η επικοινωνία ανάμεσα στις οργανώσεις και τα κόμματα, ο διάλογος ανάμεσα σε ε/κ και τ/κ, οι δημόσιες εκδηλώσεις, συμβάλλουν στην αλλαγή του κλίματος, προσθέτουν δευτερεύουσα ύλη, «μετριάζουν» ενστάσεις και ενισχύουν επιχειρήματα για τη συνολική επίλυση.

Β. Ο Δήμος Αμμοχώστου θα μπορούσε να ήταν ατμομηχανή στην άσκηση της διπλωματίας των μαζικών φορέων στην προσπάθεια για τη συνολική λύση και μέσα σε αυτό να αναδειχθεί η ψηφισμένη από τον ΟΗΕ ιδιαιτερότητα της πόλης. Η τωρινή θέση του Δημάρχου Α. Γαλανού «περί αναβολής» -πέντε χρόνια μετά τη σχετική ανακοίνωση από τις ηγέτες των δύο κοινοτήτων να ανοίξει το οδόφραγμα στην Δερύνεια- δείχνει ότι ο Δήμος σκέφτεται πρόχειρα, στερείται μιας πυξίδας.

Γ. Η γνώση της μεγάλης εικόνας παίζει καταλυτικό ρόλο στις εξελίξεις. Η τ/κ εφημερίδα «Γενί Ντουζέν» μάς ενημερώνει με την εξής είδηση όπως την απέδωσε το ΚΥΠΕ στις 23 Απριλίου: «Σαράντα πέντε εκατομμύρια διελεύσεις σημειώθηκαν από το Δεκέμβριο του 2012 μέχρι το Μάρτιο 2018 μεταξύ των δύο πλευρών στην Κύπρο, σύμφωνα με το πρωτοσέλιδο της Γενί Ντουζέν που θυμίζει ότι σαν σήμερα πριν από 15 χρόνια άνοιξε η δίοδος στο Λήδρα Πάλας. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, σε αυτό το χρονικό διάστημα έχουν καταγραφεί 22.631.784 διελεύσεις από το «βορρά» στο «νότο» και 22.648.613 προς το βορρά.

Συνολικά, σημειώνει η εφημερίδα, σε αυτά τα 5 χρόνια έγιναν 45 εκ. διελεύσεις από και προς τις δύο πλευρές. Τα τελευταία 5 χρόνια οι Τ/κ έχουν πραγματοποιήσει 9,6 εκ. εξόδους από το «βορρά» και πέρασαν στο «νότο», ενώ οι Ε/κ έχουν κάνει 5,6 εκ. αντίστοιχες εξόδους προς το «βορρά». Το ίδιο χρονικό διάστημα περίπου 6,3 εκ. τουρίστες έχουν περάσει από το «νότο» στο «βορρά», με τη Γενί Ντουζέν να επισημαίνει ότι ο αριθμός αυτός είναι μεγαλύτερος από εκείνον των Ε/κ που πέρασαν στο «βορρά» (ΚΥΠΕ, 23 Απριλίου 2018).

Δ. Η διαδικασία της επίλυσης του κυπριακού είναι δύσκολη, πολύπλοκη. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η επίλυση είναι υπόθεση μόνο του ΟΗΕ και των

απεσταλμένων. Ωστόσο, ένα κλειδί για να αλλάξουν τα πράγματα βρίσκεται στη δική μας θέληση μας να καταστήσουμε τη διαδικασία επίλυσης υπόθεση του ενεργού πολίτη που συμμετέχει, παρεμβαίνει, διεκδικεί. Αυτή τη δυνατότητα, αν είχαμε σχέδιο, θα μπορούσαν να την μεγαλώσουν τα «σημεία διέλευσης», είτε είναι κοντά στην Αγία Νάπα και τον Πρωταρά, είτε στα Στροβίλα, είτε στο Πέργαμο.

Ε. Η στασιμότητα στο κυπριακό παράγει οπισθοδρομικές ιδέες και παρεμβάσεις γεμάτες κυνισμό: να μείνουμε όπως είμαστε για να μην «ζημιώσουν» εκείνοι που ευνοήθηκαν με τον πιο απίστευτο τρόπο από τα αποτελέσματα της εισβολής. Δεν τους είναι αρκετό αυτό. «Αγωνίζονται» να κλείσουμε διόδους επικοινωνίας, αδιαφορώντας για το μήνυμα κυνισμού που εκπέμπουν, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στη διεθνή εικόνα της ε/κ κοινότητας.

Αυτή είναι η Κύπρος: οι ευνοημένοι της εισβολής απέκτησαν την υλική βάση για να παρεμποδίζουν εξελίξεις, επενδύοντας πάνω στην επιρροή που απέκτησε η τουριστική βιομηχανία. Το ερώτημα είναι πώς ένας οργανισμός όπως ο Δήμος Αμμοχώστου συμπλέει με τον αμοραλισμό που εκφράζουν τα «τουριστικά ζεστά σημεία...».

.

3. Η ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΣΤΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

15/6/2018

Υπάρχει στασιμότητα στο κυπριακό. Καθ' όσον αυτή η διαπίστωση αφορά τις διακοινοτικές συνομιλίες, αυτό, πράγματι, συμβαίνει. Αυτό δεν συμβαίνει σε άλλες, εξίσου σημαντικές διαστάσεις του. Τα πράγματα διαρκώς αλλάζουν και πολλά θα αλλάξουν στην πορεία. Παραδείγματα:

Α. Ο 78χρονος ε/κ πρόσφυγας Ν. Σκουρίδης έλαβε την απόφαση να κτίσει σπίτι στο κατεχόμενο χωριό του, τον Λάρνακα της Λαπήθου. Η υπόθεση έκανε το γύρο όλης της Κύπρου, καθώς αφορά την πρώτη περίπτωση ε/κ μετά την εισβολή που λαμβάνει τέτοια απόφαση. Ο Ν. Σκουρίδης δήλωσε

στο ΚΥΠΕ «αποφασισμένος να πάει να μείνει και να πεθάνει στη γενέτειρά του, τον Λάρνακα της Λαπήθου. Η γη όπου έχει αρχίσει να χτίζει το σπίτι για τον ίδιο και τα παιδιά του όταν θα τον επισκέπτονται, είναι το οικόπεδο όπου βρισκόταν αρχικά το πατρικό του... Ο κ. Σκουρίδης ανέφερε ότι έχει ήδη δώσει προκαταβολή σε Τ/κ εργολάβο, ο οποίος έχει κάνει όλες τις σχετικές αιτήσεις και ήταν εκείνος που του είπε να ξεκινήσουν τις εργασίες χωρίς τις τελικές άδειες, πρακτική που ακολουθείται στα κατεχόμενα», (ΚΥΠΕ, 8/6)

Β. Ολοένα και περισσότεροι ε/κ μεταβαίνουν στην κατεχόμενη Κύπρο για να αγοράσουν την φτηνότερη βενζίνη και τα φτηνότερα φάρμακα. Παρά τις προειδοποιήσεις ιατρών ή παραγόντων του ιατρικού χώρου για να αποφεύγουν την αγορά των φαρμάκων, ο αριθμός εκείνων που αγοράζουν μεγαλώνει. Ασφαλώς δεν υπάρχουν ελεγμένοι αριθμοί, αλλά αυτή η διαπίστωση προκύπτει από προσωπικές αφηγήσεις που διακινούνται ευρέως.

Γ. Τα στοιχεία δείχνουν πώς θα εξελίσσονται τα πράγματα χωρίς την επίλυση του συνολικού κυπριακού. Ο καθένας από τη στιγμή που θα αισθάνεται ότι δεν υπάρχει προοπτική επίλυσης θα καταφεύγει στις προσωπικές λύσεις, όπως αυτές φαίνονται πιο πάνω. Αυτή η εξέλιξη θα αποδομήσει την κεντρική διάσταση του προβλήματος η οποία αφορά μια συνολική διευθέτηση και θα το μετατρέψει σε υπόθεση που θα συνδέεται με ατομικές πρωτοβουλίες με ρυθμίσεις σε ένα ασταθές περιβάλλον, όπως συμβαίνει με τον ειδικότερο ρόλος της Επιτροπής Αποζημιώσεων στην κατεχόμενη Κύπρο όπως μαθαίνουμε από την υπόθεση Σκουρίδη.

Ο κίνδυνος όπως το κυπριακό μετατραπεί σε μίαν ασύντακτη προσπάθεια απορρύθμισης της κεντρικής του ύλης, είναι περισσότερο από ορατός. Είναι χειροπιαστός σε διάφορα επίπεδα. Η περιγραφή του βγαίνει καθημερινά μέσα από μικρές ή μεγάλες ειδήσεις. Στην απουσία προοπτικής επίλυσης, όλα θα οδηγούνται στη σταδιακή διολίσθηση προς μια χαοτική πορεία με βέβαιη κατάληξη τη συγκρουσιακή διχοτόμηση.

Η μονιμοποίηση της σημερινής κατάστασης πραγμάτων ισούται με σταδιακή μετακίνηση εξελίξεων στη νότια πλευρά της νήσου. Η σημερινή γραμμή διαχωρισμού, μέσα στη διαδρομή του χρόνου θα μετακινείται νοτίως και θα επιφυλάσσει αρνητικές εκπλήξεις στην ε/κ κοινωνία. Ένας αριθμός τουρκοκυπρίων θα διεκδικεί να ανακτήσει την κυριότητα στις

περιουσίες τους στην Πάφο ή στη Λάρνακα, ιδιαίτερα αυτοί που δεν συνδέονταν με την μετακίνηση πληθυσμών στη διάρκεια της εισβολής και ζούσαν στο εξωτερικό. Το παράδειγμα με τη δικαστική απόφαση γύρω από την αγωγή των τ/κ ιδιοκτητών γης στο σημερινό «Κτήμα Μακένζυ» στη Λάρνακα λέει πολλά τόσο σε σχέση με τη δικαιοδοσία του Κηδεμόνα τ/κ περιουσιών όσο και, κυρίως, σε σχέση με ανάλογες υποθέσεις στο μέλλον.

Μπορεί να αλλάξει η πορεία προς μια συγκρουσιακή διχοτόμηση; Δεν γνωρίζω αν μπορεί, πιστεύω όμως ότι πρέπει να αποτραπεί. Γι' αυτό χρειάζεται επείγουσα δράση, ισχυρές αποφάσεις κορυφής. Χρειάζεται επανασυγκόλληση και αναδιοργάνωση της διαπραγματευτικής διαδικασίας στο πιο υψηλό επίπεδο. Χθες.

4. ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ, ΕΠΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ!

12/6/2018

Μέσα σε περιβάλλον στασιμότητας με λίγες προοπτικές για επανάληψη των συνομιλιών για το κυπριακό, ήρθε στην επικαιρότητα το ζήτημα με τη ρηματική διακοίνωση στην οποία «προχώρησε το Υπουργείο Εξωτερικών προς όλες τις πρεσβείες που είναι διαπιστευμένες στην Κύπρο καθώς και προς διεθνείς οργανισμούς στις 4 Ιουνίου. Στη διακοίνωση επισυνάπτεται επιστολή της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχαιοτήτων αναφορικά με την «παράνομη χρήση μνημείων στις κατεχόμενες περιοχές» και την «παράνομη χρήση του εμβλήματος του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018». Υπενθυμίζοντας ότι μόνη αρμόδια αρχή για τη διαχείριση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων στη χώρα είναι το τμήμα Αρχαιοτήτων, το ΥΠΕΞ ενημερώνει όλες τις διπλωματικές αποστολές αλλά και τους διεθνείς οργανισμούς ότι «όλα τα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι στις κατεχόμενες περιοχές είναι κλειστοί και, άρα, όχι ανοιχτοί σε επισκέπτες». (εφ/δα Πολίτης, 9/6)

Την ίδια ημέρα ο Υπουργός Εξωτερικών Ν. Χριστοδουλίδης δήλωσε επί του θέματος ότι «λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα, παρ' όλο που δεν αφορά το Υπουργείο Εξωτερικών, μπορώ να σας αναφέρω, όπως ήδη έχω ενημερώσει και κάποιους, ότι έχω αναλάβει σχετική πρωτοβουλία, ώστε να βρεθεί η κατάλληλη λύση» («ο Φιλελεύθερος», 9/6).

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, ενημερώνει όλες τις διπλωματικές αποστολές αλλά και τους διεθνείς οργανισμούς ότι «όλα τα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι στις κατεχόμενες περιοχές είναι κλειστοί και, άρα όχι ανοιχτοί σε επισκέπτες». Αυτή η «διακοίνωση» αξίζει ειδικότερου σχολιασμού:

1. Οι ηγεσίες των δύο κοινοτήτων αποφάσισαν το 2008 να οργανώσουν Τεχνικές Επιτροπές με στόχο την προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων «χαμηλής πολιτικής», η επίλυση των οποίων θα διευκολύνει τη συνολική προσπάθεια. Γι' αυτό και οι ΤΕ λειτουργούν μέσα σε ένα ιδιόμορφο περιβάλλον, και, αντιμετωπίζοντας, μερικές φορές, παράλογα θέματα, προσπαθούν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες. Γνωρίζουν ότι χρειάζεται να λύσουν προβλήματα που προκύπτουν από την κατοχή, γνωρίζουν ότι πρέπει να κάνουν, τις, υπό τις περιστάσεις, αναγκαίες κινήσεις που μακροπρόθεσμα θα φέρουν την Κύπρο στο δρόμο της κανονικότητας.
2. Στην επιστολή της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχαιοτήτων σημειώνεται ότι «όλα τα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι στις κατεχόμενες περιοχές είναι κλειστοί και άρα όχι ανοιχτοί σε επισκέπτες». Από την ερμηνεία της επιστολής προκύπτει ότι τα μνημεία είναι κλειστά και στους ε/κ, αφού δεν τους εξαιρεί. Τα μνημεία επισκέπτονται ε/κ από το 2003 με το άνοιγμα σημείων διέλευσης. Πώς προέκυψε αυτό φέτος; Τι ζητά η «διακοίνωση»; Να μην γίνονται επισκέψεις ε/κ στο θέατρο της Σαλαμίνας; Να μην βλέπουν τον Άγιο Ιλαρίωνα; Αν αυτό είναι, γιατί δεν έχουν το θάρρος να το πουν;
3. Σε μια περίοδο με εμφανή τα σημάδια απογοήτευσης ως προς τις προοπτικές επίλυσης, η επικοινωνία ανάμεσα σε ε/κ και τ/κ παρέχει μια δυνατότητα. Αυτή υποστηρίζεται πάνω σε μια σειρά από συμφωνίες όπως αυτή του Κανονισμού της «Πράσινης Γραμμής», όπως οι δραστηριότητες των ΤΕ και όπως οι επαφές ανάμεσα σε οργανωμένες κινήσεις πολιτών όπως η Αμμόχωστος η Πόλη μας, ή όπως οι τελετές με θρησκευτικό χαρακτήρα στην κατεχόμενη Κύπρο.
4. Στις 11 Σεπτεμβρίου 2015 στο αρχαίο θέατρο της Σαλαμίνας πρωταγωνίστησε η αρχαιοελληνική τραγωδία «Ιππόλυτος», που ανέβασε εκεί ο ΘΟΚ. Οι θεατές της παράστασης χειροκρότησαν διπλά: από τη μια το ταλέντο των ηθοποιών του ΘΟΚ και από την άλλη το θάρρος που οδήγησε στην υλοποίηση μιας απόφασης της οποίας τη

μαζικότητα σφράγισαν 3.567 θεατές. Θυμίζω ότι σε εκδήλωση με τον τίτλο «Κάτω από το Φως του Φεγγαριού» που οργάνωσε η Τεχνική Επιτροπή για τον Πολιτισμό στον Πύργο του Οθέλλου στην Αμμόχωστο στις 28 Ιουλίου 2015 ήταν παρόντες ο Πρόεδρος Ν. Αναστασιάδης και ο τ/κ ηγέτης Μ Ακιντζί. Η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων τι λέει για τις πιο πάνω εκδηλώσεις; Η Διεύθυνση Κυπριακού στο Υπουργείο Εξωτερικών η οποία, υιοθετώντας το περιεχόμενό της, μετέτρεψε την απλή επιστολή σε ρηματική διακοίνωση, πώς τις εξηγεί;

5. Οι επισκέψεις στα μνημεία όλης της Κύπρου συμβάλλουν στο να μάθουμε μέρος της ιστορικής μας διαδρομής, κυρίως βοηθούν στο να εφεύρουμε ξανά την Κύπρο, βλέποντας έργα με παγκόσμια σημασία να εκτείνονται σε όλο το νησί. Αυτές οι επισκέψεις δεν λύνουν τα προβλήματα αλλά φέρνουν τους πολίτες πιο κοντά στην ιστορική Κύπρο, συνδέονται με την ανάπτυξη μιας διαφορετικής κουλτούρας απέναντι στα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, και υποβοηθούν την προσπάθεια για να μείνει ανοικτό ένα παράθυρο ελπίδας για τη συνολική επίλυση.
6. Η ΕΕ στηρίζει τις προσπάθειες που αφορούν την επικοινωνία ανάμεσα στους πολίτες της Κύπρου σε όλα τα επίπεδα γιατί εντάσσονται μέσα στις ενοποιητικές πολιτικές που εφαρμόζει η Κοινότητα σε όλα τα κράτη-μέλη και στις περιφέρειές της. Γι' αυτό έλαβε την απόφαση να στηρίζει όλα τα προγράμματα αποκατάστασης μνημείων σε όλη την Κύπρο που υλοποιεί η ΤΕ για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς καθώς επίσης, να στηρίζει το έργο που υλοποιεί η Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοούμενους (ΔΕΑ) σχετικά με τη διαδικασία ταυτοποίησης λειψάνων. Γι' αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει στις 30 Αυγούστου 2012 «ότι το σχέδιο στήριξης της ΔΕΑ συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των αμοιβαίων ανησυχιών και ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των δύο κοινοτήτων»
7. Από την επιστολή που υπέγραψε η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων ζημιωμένη βγήκε η αξιοπιστία της ε/κ ηγεσίας. Δεν κάνεις εξωτερική πολιτική με τέτοιους όρους. Διεθνώς αυτά δεν έχουν καμιά απήχηση: πρώτο, γιατί ο ΟΗΕ τα θεωρεί ως επιβάρυνση σε ένα ήδη κακό κλίμα, και, δεύτερο, γιατί η ΕΕ που με

συνέπεια στηρίζει τις δραστηριότητες της ΤΕ για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, δεν αποδέχεται αυτές τις προσχηματικές πολιτικές. Τα ερωτηματικά πολλαπλασιάζονται όταν δημόσιοι υπάλληλοι σε οποιοδήποτε επίπεδο επιχειρούν να κάνουν εξωτερική πολιτική με όρους ΕΔΥ. Η ζημιά που προκαλούν δεν αναπληρώνεται εύκολα.

5. ΔΕΙΠΝΟ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

Το δείπνο ανάμεσα στον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί στις 16 Απριλίου εκ των πραγμάτων αποκτά καθοριστική σημασία για το μέλλον της Κύπρου. Η στασιμότητα των εννέα τελευταίων μηνών υπήρξε πλήρης. Και κάτι χειρότερο: η καμμία επαφή επέτρεψε στις δυνάμεις της μη λύσης να οδηγήσουν τη δημόσια συζήτηση σε επικίνδυνες ατραπούς. Μια περιήγηση στον τρόπο που διεξάγεται ο δημόσιος διάλογος, η καθολική επίθεση κατά της ομοσπονδιακής λύσης από την πλειοψηφία των ε/κ ΜΜΕ, η ασύντακτη μάχη για την αποδόμηση της εικόνας του τ/κ ηγέτη στην ε/κ κοινωνία και η δημιουργία μιας ψευδούς αίσθησης ότι η λύση οδηγεί στην «τουρκοποίηση» της νήσου, δείχνει πόσες δυσκολίες συναντά μια σοβαρή διαπραγματευτική διαδικασία υπό τις παρούσες συνθήκες. Η απουσία κάθε επικοινωνίας επέτρεψε σε δυνάμεις που μέχρι τώρα έκρυβαν λόγια να μιλήσουν ανοικτά υπέρ της λύσης των «δύο κρατών» και, κυρίως να επιχειρούν να αλλάξουν τη δημόσια ατζέντα κατασκευάζοντας ψευδείς ειδήσεις που ωθούν ε/κ στην απελπισία και στην παραίτηση.

Η επανάληψη της διαπραγμάτευσης με βάση το «Πλαίσιο Γκουτέρες» και η ταχύτερη δυνατή ολοκλήρωση της διαδικασίας ισοδυναμεί με την ίδια την τοποθέτηση πάνω στο δίλημμα «επίλυση μέσα στο 2018 ή χορός με τον μαρμαρωμένο βασιλιά». Οι διεθνείς παίκτες, πρώτα ο ίδιος ο ΟΗΕ, δεν φαίνεται ότι είναι έτοιμοι να ακολουθήσουν άλλο την τακτική της παραπομπής θεμάτων στο χρόνο. Όλοι γνωρίζουν πως ότι έχει απομείνει προς επίλυση δεν είναι θέμα χρόνου, αλλά θέμα πολιτικής βούλησης. Ο χρόνος είναι συμπληρωματικό στοιχείο. Η πολιτική θέληση συνιστά το κυρίαρχο στοιχείο. Αν δεν υπάρχει, ούτε ολόκληρο το 2018 μάς φτάνει.

Το ερώτημα αν το δείπνο της 16^{ης} Απριλίου οδηγεί σε δημιουργία ενός μομέντουμ για επίλυση εξαρτάται πλήρως από τα όσα θα προηγηθούν: η

κατ' αρχήν συμφωνία Αναστασιάδη-Ακιντζί για την εκ περιτροπής προεδρία (5ετής θητεία με 2 χρόνια ε/κ πρόεδρο, 1 χρόνος τ/κ και 2 ε/κ), χρειάζεται να κλείσει θετικά και για τις δύο πλευρές. Η επιστροφή της Μόρφου υπό ε/κ διοίκηση δεν μπορεί να παραμένει σε εκκρεμότητα, ο ρεαλιστικός χάρτης που υπέβαλε ο Μ. Ακιντζί είναι εξίσου σημαντικό να παραμείνει σε ισχύ. Επιλυόμενα ταυτόχρονα αυτά τα δύο στοιχεία, μπορούν να ξεμπλοκάρουν τα σημερινό αδιέξοδο και να δώσουν πραγματικό υλικό για την ενίσχυση της συνολικής διαπραγματεύσης.

Τα ζητήματα της ασφάλειας παραμένουν, δικαίως, ύψιστης σημασίας για την ε/κ κοινότητα. Η ανάγνωση που έκανε ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες στο Κρανς Μοντάνα σχετικά με το ζήτημα της αποχώρησης του κατοχικού στρατού και της σχετικής με την κατάργηση των επεμβατικών και εγγυητικών διακαιωμάτων του 1960, περιέχει ισχυρές ενδείξεις ότι μπορεί να οδηγήσει στην οριστικοποίηση μιας νέας συμφωνίας ασφαλείας που να ανταποκρίνεται στις ανησυχίες των ε/κ, καθώς και στις σημερινές ευρωπαϊκές και διεθνείς συνθήκες. Είναι εξαιρετικά σημαντικό ο πρόεδρος Αναστασιάδης να κάνει ότι είναι αναγκαίο για να ανασυγκροτηθεί το «Πακέτο Γκουτέρες» ως η ικανή συνθήκη που θα παρεμποδίσει την πορεία στο άγνωστό με βάρκα τα «δύο κράτη».

Στο θέματα που περιβάλλουν τη διαπραγματευτική διαδικασία σημειώνω: πρώτο, την επιδείνωση της επικοινωνίας ανάμεσα στην Αθήνα και την Άγκυρα, δεύτερο, την μερική αναζωογόνηση της συνεννόησης ανάμεσα στην ΕΕ και την Τουρκία με βάση το πόρισμα της Βάρνας στις 26 Μαρτίου, τρίτο, την ισχυροποίηση του πολιτικού δεσμού ανάμεσα στην Τουρκία και τη Ρωσία, τέταρτο, τη δύσκολη συνεννόηση ΗΠΑ-Τουρκίας σε σχέση με το κουρδικό στη Συρία και, πέμπτο, τον εμφανή πλέον υποτονικό ρόλο των ΗΠΑ στις διεθνείς υποθέσεις εξαιτίας της γενικότερης πολιτικής απόσυρσης από την παγκόσμια σκηνή που ακολουθεί η διοίκηση Τραμπ.

Η σημερινή στασιμότητα στην Κύπρο εγκυμονεί τον πιο καθαρό κίνδυνο για δημιουργία προϋποθέσεων για μονιμοποίηση της σημερινής κατάστασης πραγμάτων. Ταυτόχρονα ολοένα και πληθαίνουν οι φωνές στις δύο κοινότητες που απηχούν την υιοθέτηση λύσης των «δύο κρατών» ως μιας μόνιμης διευθέτησης. Παραμένει, ωστόσο, για συζήτηση μια σχιζοφρενική διαπίστωση για μερίδα της ε/κ κοινότητας: αν οι τ/κ, εκόντες άκοντες, οδηγηθούν σε λύση των «δύο κρατών», θα διατηρήσουν όλα τα κεκτημένα

που προέκυψαν από την εισβολή, ενώ οι ε/κ θα μείνουν ες αεί τα νέα οριστικά θύματα μιας νέας, μικρασιατικού τύπου καταστροφής. Αυτή τη φορά με την ψήφο μας. Σε αυτές τις σχιζοφρενικές εξελίξεις πιέζουν, από τη μια δυνάμεις στην τ/κ κοινότητα που υμνούν τον Ρ. Ντενκτάς, και από την άλλη, δυνάμεις που έχουν συγκροτήσει ένα ε/κ «βαθύ κράτος», που τρέφει και τρέφεται από τη διαίρεση, αδιαφορώντας για τις μακροχρόνιες επιπτώσεις από αυτή την επιλογή.

6. ΤΡΙΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΟΖ

30/3/2018

Στις 24 Μαΐου 2017 ο εκπρόσωπος του τουρκικού ΥΠΕΞ Χουσεϊν Μουφτούογλου κάλεσε «την ε/κ πλευρά να σταματήσει να συμπεριφέρεται σαν να είναι ο μοναδικός ιδιοκτήτης του φυσικού αερίου στο νησί και να διακόψει τις δραστηριότητες υδρογονανθράκων. Αναμένουμε να σταματήσουν να συμπεριφέρονται σαν να είναι οι μοναδικοί ιδιοκτήτες του φυσικού αερίου του νησιού και να διακόψουν τις δραστηριότητες υδρογονανθράκων οι οποίες μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την περιεκτική λύση του κυπριακού όπως είδαμε και τα προηγούμενα χρόνια. Υπενθυμίζουμε για άλλη μια φορά με αυτή την αφορμή ότι η Τουρκία θα λάβει κάθε μέτρο για την διαφύλαξη των συμφερόντων της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και των δικαιωμάτων των τ/κ».

Στις 20 Μαρτίου 2018 ο Τ. Ερτογάν δήλωσε τα εξής: «διαθέτουμε ένα από τα μεγαλύτερα γεωτρύπανα στον κόσμο 36 μέτρων μήκους. Σύντομα το γεωτρύπανο μας θα βρίσκεται καθ' οδόν προς τη Μεσόγειο για να πραγματοποιήσει την πρώτη εξόρυξη. Ελπίζω ότι η καθαρή στάση μας να έχει δώσει το κατάλληλο μάθημα σε εκείνους που πραγματοποιούν εργασίες εξόρυξης εναντίον της Τουρκίας παρά τις αντιρρήσεις της. Κανείς δεν μπορεί να παραβιάσει τα δικαιώματα των τ/κ. Η Τουρκία δεν θα κάνει καμιά υποχώρηση στο θέμα του διαμοιρασμού του φυσικού αερίου. Οι Ε/κ και οι Τ/κ πρέπει να κάνουν βήματα μαζί ιδρύοντας μια επιτροπή για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων στην Ανατολική Μεσόγειο... Γι' αυτό και η επιτροπή που θα συσταθεί θα κάνει εκεί όλες τις αναγκαίες γεωτρήσεις μαζί. Ότι και να βγει από εκεί θα πάρει αυτό που δικαιούται ανάλογα με τον πληθυσμό της η νότια Κύπρος και η βόρεια Κύπρος. Σε αυτό δεν κάνουμε ούτε την

παραμικρή υποχώρηση. Θέλω να γνωρίζουν όλοι ότι θα δείξουμε την ίδια αποφασιστικότητα για την προστασία των δικαιωμάτων της χώρας μας και της 'τδβκ' επί των πηγών των υδρογονανθράκων στην Μεσόγειο. Θα δουν όλοι και θα το υπομείνουν αυτό που προστάζει το διεθνές δίκαιο στις ΑΟΖ»

Την ίδια ημέρα ο Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου είπε:

«Για τους υδρογονάνθρακες «η 'τδβκ' και ο τ/κ λαός» έχουν δικαιώματα στα αποθέματα γύρω από το νησί και αυτό το δικαίωμα πρέπει να τεθεί υπό εγγύηση. Συζητήσαμε για το τι μπορεί να κάνει η «νότιος Κύπρος», στο θέμα των μονομερών εργασιών για τους υδρογονάνθρακες και από δω και πέρα με ποιες παραμέτρους θα γίνει η συζήτηση. Θέλουμε για άλλη μια φορά να τονίσουμε ότι δεν θα επιτρέψουμε αυτού του είδους τις μονομερείς εργασίες της ε/κ πλευράς».

Οι δηλώσεις χρειάζονται ανάλυση, και μια ανάλυση οδηγεί στη διαμόρφωση τριών σεναρίων για την πολιτική που μπορεί να ακολουθήσει η Λευκωσία:

A. Η Λευκωσία αγνοεί τις πιο πάνω δηλώσεις και προχωρεί σύμφωνα με τα πλάνα που έχουν ανακοινωθεί, ενασκώντας τα κυριαρχικά της δικαιώματα όπως το έχει δηλώσει κατ' επανάληψη. Ταυτόχρονα αναλαμβάνει νέες πρωτοβουλίες να καταγγείλει τις τουρκικές απόψεις σε διεθνή φόρα και να αποκτήσει έτσι μια σειρά από δημόσιες δηλώσεις ή ψηφίσματα υπέρ της.

B. Η Λευκωσία περιορίζει τις φιλοδοξίες της σε έρευνες ή και εξορύξεις που βρίσκονται, κυρίως, στα νότια του νησιού, ή γενικά, σε θαλάσσιες περιοχές που δεν αμφισβητεί η Τουρκία. Με τον τρόπο αυτό μετριάζει τις εντάσεις και αποφεύγει για κάποιο χρονικό διάστημα μίαν «μετωπική» αντιπαράθεση με την τουρκική εξωτερική πολιτική.

Γ. Η Λευκωσία ανατρέπει το σκηνικό της έντασης και επαναφέρει στο προσκήνιο το σχήμα «συνολική επίλυση του κυπριακού, ανοικτές διαδικασίες για αξιοποίηση του φυσικού αερίου».

Αυτή τη στιγμή το σκηνικό είναι ιδιαίτερος ρευστό. Ωστόσο, τα πλεονεκτήματα ή τα μειονεκτήματα κάθε σεναρίου είναι αρκούντως γνωστά. Η συνέχιση του ερευνητικού προγράμματος ως να μην τρέχει τίποτε, εμπεριέχει τον κίνδυνο μιας νέας παρεμπόδισης με στρατιωτικά μέσα όπως έγινε στο θαλάσσιο τεμάχιο 3 στις 9 Φεβρουαρίου, ανοικτά του

Κάβο Γκρέκο. Επιπρόσθετα το ερευνητικό πρόγραμμα ή οι εξορύξεις πραγματοποιούνται από μεγάλες, ξένες εταιρείες οι οποίες έχουν τη δική τους ατζέντα και τις δικές τους προτεραιότητες, όπως βεβαιώνει η αποχώρηση του ερευνητικού σκάφους της ENI από την κυπριακή ΑΟΖ μετά το μπλοκάρισμα πλοίου της από τουρκικά πολεμικά πλοία.

Το δεύτερο σενάριο συνιστά μια κίνηση προς τα πίσω, η οποία ουσιαστικά περικλείει τον κίνδυνο μιας de facto διαίρεσης της ΑΟΖ, σε μια στα νότια παράλια με σχετική ελευθερία κινήσεων για τη Λευκωσία και σε μια με αποχή ερευνών στα υπόλοιπα θαλάσσια τεμάχια που βρίσκονται μέσα σε σκληρό αμφισβήτησης. Σε αυτό το ενδεχόμενο, η τ/κ ηγεσία θα θεωρήσει ότι μπορεί να διεκδικήσει μονομερώς ένα τμήμα τους με αναφορές στο Σύνταγμα του 1960 και αυτή η επίκληση θα δώσει λαβή σε επιχειρήματα που ήδη επικαλείται η Τουρκία όπως βεβαιώνουν οι πιο πάνω δηλώσεις Ερτογάν, Τσαβούσογλου και Μουφτούογλου.

Το τρίτο σενάριο είναι το μόνο ρεαλιστικό, πάνω στο οποίο μπορεί κάποιος να δουλέψει με καθαρή σκέψη, εφικτές λύσεις, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι συγκλίσεις που έχουν επιτύχει ο πρόεδρος Ν. Αναστασιάδης και ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί αποτελούν ότι καλύτερο έχει επιτευχθεί και για τα δύο μέρη μετά την εισβολή. Αξιοποίησαν συγκλίσεις από το πακέτο Χριστόφια-Ταλάτ και, βεβαίως, πρόσθεσαν σημαντικές και καινοτόμες λύσεις με τη δική τους υπογραφή.

Οι συγκλίσεις μπορεί να οδηγήσουν σε αμοιβαίως αποδεκτή λύση και αυτή με τη σειρά της θα απελευθερώσει τις διαδικασίες για την απρόσκοπτη αξιοποίηση του φυσικού αερίου. Επί αυτού έχουν επιτευχθεί ιδιαίτερες σημαντικές συγκλίσεις, τόσο για τον τρόπο αξιοποίησης των εσόδων από το φυσικό αέριο (κατάθεση των εσόδων στην ομοσπονδιακή κεντρική τράπεζα) όσο και του τρόπου κατανομής τους στις δύο πολιτείες ανάλογα με τις ανάγκες τους στη βάση του 85% στην ε/κ πολιτεία με 15% στην τ/κ. Η πρόνοια αυτή προφανώς δεν ισχύει στο κενό, έχει νόημα μόνο αν έχουμε επίλυση.

Χρειάζεται μια ψύχραιμη εκτίμηση των δεδομένων και αποφάσεις με μόνο κριτήριο το μακροπρόθεσμο συμφέρον όλης της Κύπρου. Βλέπω ότι απουσιάζει η αίσθηση του επείγοντος, αλλά αυτό είναι που μάς λείπει. Επείγουσες αποφάσεις, από γενναίες ηγεσίες που να υπηρετούν τα συμφέροντα μιας ενωμένης, ισχυρής Κύπρου.

7. ΚΑΜΠΑΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΡΜΑΚΙΤΗ, 24/3/201

Η είδηση δεν πρέπει να αγνοηθεί. Πολλά πράγματα θα αλλάξουν εάν συνεχιστεί η παρούσα πλήρης στασιμότητα στο κυπριακό. Έτσι, σύμφωνα με είδηση στο ΚΥΠΕ «ο Μ. Ακιντζί αμέσως μετά την έγκριση του «κρατικού προϋπολογισμού» για το 2018 από την «βουλή» θα πραγματοποιήσει σύσκεψη με την «κυβέρνηση» για το συντονισμό της επιστροφής των Μαρωνιτών στα χωριά τους».

Σύμφωνα με ανακοίνωση του «προεδρικού» ο Τ/κ ηγέτης στις 9 Μαρτίου συναντήθηκε στο γραφείο του με αντιπροσωπεία Μαρωνιτών της Αγίας Μαρίνας αποτελούμενης από τους Μαρία Εμμανουήλ, Γιαννάκη Ρ. Εμμανουήλ, Γιάννη Α. Εμμανουήλ, Αντώνη Εμμανουήλ, Μιχάλη Χατζηρούσσο και τον πατέρα Ιωσήφ Σκέντερ.

Στην ίδια ανακοίνωση προστίθεται ότι στη συνάντηση ο κ. Ακιντζί εξήγησε στους Μαρωνίτες της Αγίας Μαρίνας τις εργασίες που γίνονται στη βάση της πολιτικής απόφασης που είχε ληφθεί τον περασμένο Ιούλιο για την επιστροφή των Μαρωνιτών. Τους είπε επίσης ότι οι εργασίες αυτές που διακόπηκαν λόγω των πρόωρων «εκλογών» θα συνεχιστούν και αναμένεται να επιταχυνθούν αμέσως μετά την έγκριση του «κρατικού προϋπολογισμού».

Προστίθεται στην ανακοίνωση ότι η απόφαση είχε ληφθεί στις 27 Ιουλίου πέρυσι μετά από σύσκεψη στο «προεδρικό» υπό τον Μουσταφά Ακιντζί και οι εργασίες συνεχίζονται με την συμμετοχή εκπροσώπων από το «πρωθυπουργικό γραφείο», τα «υπουργεία εξωτερικών, δημοσιονομικών, εσωτερικών», αρμοδίους της τουρκικής «πρεσβείας» και του τουρκικού στρατού. Είχε δημιουργηθεί, σημειώνεται, ένα οδικός χάρτης και χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση αυτής της απόφασης» (ΚΥΠΕ, 9 Μαρτίου).

Το πιο πάνω σε συνδυασμό με ενδεχόμενες εξελίξεις με επίκεντρο την Αμμόχωστο δεν πρέπει να υποτιμηθούν. Πληροφορίες κάνουν λόγο για πρωτοβουλία της τ/κ ηγεσίας στην οποία οι κάτοικοι της πόλης θα κληθούν

να επιστρέψουν στην Αμμόχωστο υπό τ/κ διοίκηση, κάτω από πολύ ιδιαίζουσες συνθήκες. Το ενδεχόμενο αυτό, δεν φαίνεται να είναι το επικρατέστερο στην παρούσα πολιτική συγκυρία. Είναι όμως ένα σημαντικό ενδεχόμενο από τη στιγμή που καταρρεύσει η διαπραγματευτική διαδικασία και, κατά συνέπεια, όλα θα τεθούν μέσα σε διαφορετικό περιβάλλον.

Σε αυτό το ενδεχόμενο η τ/κ ηγεσία ενδεχομένως να θελήσει να προβάλει προς τη διεθνή κοινότητα ένα πλαίσιο κινήσεων το οποίο, από τη μια πλευρά θα εμφανιστεί ότι βελτιώνει τους όρους διαβίωσης της μαρωνίτικης κοινότητας, και από την άλλη, θα θέτει πειστικά διλήμματα στους αμμοχωστιανούς κατά πόσο θα δεχθούν, ή όχι, μια τέτοια πρόταση.

Σημειώνω τα πιο πάνω για έναν και μοναδικό λόγο: χρειάζεται ηγετικότητα, μεγάλες πρωτοβουλίες τώρα, ανασυγκρότηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας πριν να πάρουν τα πράγματα δρόμο χωρίς επιστροφή, δηλαδή εξελίξεις που θα θέτουν ανυπέρβλητα εμπόδια σε μια συμβιβαστική λύση. Χρόνος υπάρχει, δεν είναι απεριόριστος, προσφέρεται για να κάνουμε ότι μάς αναλογεί μεταξύ Απριλίου και Ιουνίου αυτού του χρόνου.

Η αναβλητικότητα και ο φόβος οδηγούν στη στασιμότητα. Οι καθημερινές δηλώσεις επίρριψης ευθυνών δηλητηριάζουν το κλίμα. Σε πολλούς ε/κ αρέσει να καταγγέλλουμε την άλλη πλευρά και έτσι να περνούν τα χρόνια χωρίς παραγωγή αποτελέσματος. Θεωρούν ότι αυτό είναι η πολιτική-καταγγελίες, προσφυγές, ψηφίσματα, δηλώσεις. Παρά την μαζική απήχηση που έχει αυτή η ελληνοκυπριακή θεώρηση των πραγμάτων, σημειώνω ότι της λείπει κάτι σημαντικότερο: η ρεαλιστική ανάγνωση της πραγματικότητας.

Κάθε ε/κ θα έπρεπε να επιδιώκει εκατό φορές παραπάνω την επίλυση από ότι ένας τ/κ. Είναι οι ε/κ που υφίστανται τις συνέπειες της εισβολής, άρα οι ε/κ συνιστούν τον ιστορικό φορέα που έπρεπε να πρωταγωνιστεί κάθε ημέρα στις προσπάθειες για την ανατροπή των συνεπειών της!

Το ότι αυτό δεν βλέπουμε να συμβαίνει οφείλεται στην επικυριαρχία της παραπολιτικής σε βάρος της πολιτικής. Στις καλλιεργημένες ψευδαισθήσεις ότι ο χρόνος δεν έχει πολιτική βαρύτητα, και ότι κάποτε, αφού έχουμε δίκαιο, «θα ξαναγίνουν όλα δικά μας». Στην πολιτική, ωστόσο, αν δεν ελέγχεις το χρόνο, δεν ελέγχεις ούτε το περιεχόμενό του. Αν χάσεις το μομέντουμ, κατά κανόνα, χάνεις και την ουσία του

Είναι πρόβλημα για το δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης οι ψευδείς ειδήσεις; Θετική απάντηση δίνει το 85 % των Ευρωπαίων. Έκπληξη αποτελεί το γεγονός πως «το 91% των Κυπρίων θεωρούν ότι οι ψευδείς ειδήσεις (fake news) αποτελούν πρόβλημα για τη χώρα τους». Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο που δημοσιεύτηκε στις Βρυξέλλες στις 2013 Μαρτίου, «το 69% των Κυπρίων θεωρούν ότι τα fake news είναι σίγουρα πρόβλημα και το 22% θεωρούν ότι είναι «πρόβλημα σε κάποιο βαθμό», καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση μεταξύ των ερωτηθέντων στην ΕΕ. Τη δεύτερη θέση καταλαμβάνουν οι ερωτηθέντες στην Ελλάδα με ποσοστά 63 και 27% αντίστοιχα». Στο ρεπορτάζ του Α. Αθανασίου στο ΚΥΠΕ «το 38 % των Κυπρίων θεωρεί ότι οι δημοσιογράφοι είναι αυτοί που πρέπει να τα σταματήσουν, με το 31 % να θεωρεί πως δράση πρέπει να αναλάβουν οι εθνικές αρχές ή οι ίδιοι οι πολίτες. Την ίδια ώρα το 78% των Κυπρίων θεωρούν ότι είναι πολύ ή σχετικά βέβαιοι πως μπορούν να τα εντοπίσουν, ενώ το ίδιο ποσοστό βρίσκεται στο 71% στο μέσο όρο της ΕΕ.

Οι μισοί από τους ερωτηθέντες στην ΕΕ απάντησαν ότι έχουν εντοπίσει fake news τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, τη στιγμή που το ίδιο ποσοστό στην Κύπρο είναι 61% (45% απαντά πως αντιμετωπίζει fake news κάθε μέρα, 16% τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και 20% πολλές φορές το μήνα)».

Οι ψευδείς ειδήσεις έχουν εύκολο ορισμό. Το Ινστιτούτο Reuters για τη Μελέτη της Δημοσιογραφίας στο Πανεπιστήμιο του Οξφορντ αναφέρει ότι «ο όρος fake news αναφέρεται σε κατασκευασμένες πληροφορίες που κυκλοφορούν εν γνώσει του συντάκτη και παρουσιάζονται ως έγκυρες ειδήσεις με σκοπό τη χειραγώγηση των αναγνωστών». Ωστόσο, τα γεγονότα δείχνουν πως ενώ ο όρος έχει ευδιάκριτο ορισμό, στην πράξη, έχει αποκτήσει έναν πιο πολύπλοκο, συνεπώς πιο δυσδιάκριτο χαρακτήρα.

Η Κύπρος μπορεί να δώσει αρκετά δείγματα γραφής που συνδέονται με την καθημερινή πολιτική επικαιρότητα. Οι παραπλανητικές ειδήσεις συχνά αλληλολησμπληρώνονται από εκείνες τις ειδήσεις που δημιουργούν «ψευδείς αισθήσεις», ένα είδος ειδήσεων που πρωταγωνιστεί στην επικαιρότητα γύρω από το κυπριακό και τα θέματα ενέργειας. Με αφορμή την παρεμπόδιση ερευνητικής γεώτρησης της ENI από τουρκικά πολεμικά

πλοία, αναπτύχθηκε μια παραγωγή ειδήσεων με στόχο τη δημιουργία μιας «ψευδούς αίσθησης» στην κοινή γνώμη. Οι «ψευδείς αισθήσεις» συχνά προκύπτουν με μορφή «εκτιμήσεων».

Παραδείγματα:

Η Τουρκία δεν θα ανανεώσει την NAVTEX-έγινε το αντίθετο. Η ιταλική κυβέρνηση θα αντιδράσει-δεν είπε κάτι. Η ENI θα συνεχίσει τις έρευνες την ίδια περίοδο, με διάλειμμα μερικών ημερών-το ερευνητικό πλοίο αποχώρησε.

Στη συνέχεια: πολεμικά πλοία των ΗΠΑ έρχονται στην Α. Μεσόγειο για να στηρίξουν έρευνες της ExxonMobil-εκπρόσωπος του Πενταγώνου μίλησε για προγραμματισμένες από καιρό ασκήσεις με το Ισραήλ. Ακολουθούν φήμες περί αγοράς νέων όπλων από τη ρωσική πολεμική βιομηχανία-καμιά επιβεβαίωση.

Με τη μορφή «εκτίμησης»: ο νέος αμερικανός Υπουργός Εξωτερικών Μ. Πομπέο θα είναι «σκληρός» έναντι της Τουρκίας-κάτι που θα διαψευστεί με την πρώτη του επίσκεψη στην Άγκυρα. Οι 20λεπτες ασυναρτησίες του αντιναυάρχου του ελληνικού ναυτικού Γ. Δεμέστιχα στην πρωινή ενημερωτική ζώνη της τηλεόρασης του ΡΙΚ στις 14 Μαρτίου. Εκτιμήσεις ότι Αθήνα και Λευκωσία θα ασκήσουν βέτο στη Σύνοδο Κορυφής ΕΕ-Τουρκίας στη Βάρνα στις 26 Μαρτίου-κάτι που δεν προκύπτει από τη θεσμική λειτουργία της ΕΕ.

Η διακίνηση παραπλανητικών ειδήσεων παρηγορεί μόνο για μια ημέρα την ε/κ κοινή γνώμη αλλά την επομένη τα πράγματα παραμένουν ίδια, αν δεν χειροτερεύουν. Αυτή η μεταφυσική ερμηνεία εξελίξεων πάει πολύ πίσω στην νεοκυπριακή παράδοση: γέροντες, όσιοι, δίκτυα συνεργασιών με Μονές στο Άγιον Όρος, επιτόπιοι Μητροπολίτες, όπως ο Μόρφου Νεόφυτος, με έφεση στην πρόβλεψη πολέμων ανάμεσα στη Ρωσία και την Τουρκία, οι οποίοι κατά κανόνα διαρκούν τρεις ημέρες. Όλους τους κερδίζει η Ρωσία και σε όλους διαλύεται η Τουρκία.

Οι «ψευδείς» αισθήσεις παρέχουν σε ένα μέρος της ε/κ κοινής γνώμης κάποια ανακούφιση από τις δυσκολίες που μάς περιβάλλουν, αλλά η πραγματικότητα περιπλέκεται ακόμα περισσότερο. Αυτή η παράδοση έπαιζε έναν ρόλο σε προηγούμενες εποχές όπως εκείνη στα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Μέσα σε αυτήν, και μέσα σε συγκεκριμένες ιστορικές

συνθήκες αναπτύχθηκε η πιο διάσημη ψευδής είδησης της εποχής: αυτή περί του «ξανθού γένους» και της αναγέννησης των ελλήνων με το βοήθειά του, αφού κατ' αυτήν το ξανθό γένος (ρωσικό) θα κατανικούσε τον οθωμανικό στρατό και θα έτσι θα επέβαλλε την αναβίωση μιας νεοελληνικής βυζαντικής αυτοκρατορίας εκτεινόμενης μέχρι την «κόκκινη μηλιά», μια απροσδιόριστη γεωγραφικά περιοχή στα ανατολικά της Μ. Ασίας.

Πάνω σε μίαν τέτοια παράδοση μπορεί με μεγάλη άμεση να επεκταθεί η σημερινή υπόθεση με τις «ξανθές ειδήσεις». Μία κοινωνία που έχει εκπαιδευτεί στην «πλαστή» ερμηνεία της πραγματικότητας, εύκολα ακούει «ξανθές ειδήσεις», και ακόμα πιο εύκολα σιωπά παρά το γεγονός ότι «το 91% των Κυπρίων θεωρούν ότι οι ψευδείς ειδήσεις (fake news) αποτελούν πρόβλημα για τη χώρα τους».

Αυτή η κουλτούρα ωθεί σε απλουστεύσεις, σε παραπλανητικές ερμηνείες, σε παραμυθίες, ικανές μόνο να νομίζουμε ότι κερδίζουμε λίγο χρόνο, μέχρι να φτάσουμε στην επόμενη οπισθοδρόμηση. Οι «ξανθές» ειδήσεις ανθίζουν σε περιόδους στις οποίες υποχωρεί η ορθολογική σκέψη και απουσιάζει ένα μεγάλο σχέδιο που να ενώνει και ταυτόχρονα να κινητοποιεί μίαν κοινωνία για να το κατακτήσει.

Οι «ξανθές» ειδήσεις κερδίζουν μέρος της δημοσιότητας όταν η κοινή γνώμη χαμηλώνει τον πήχυ των προσδοκιών της και εμφανίζει τάσεις αμυντικής συμπεριφοράς απέναντι σε όσα δεν μπορεί ή δεν θέλει να αντιμετωπίσει.

Ψευδείς ειδήσεις βλέπουμε σε όλες τις χώρες. Συνιστούν ένα ευρύτατα διαδεδομένο τρόπο για να περάσει μίαν θολή πολιτική στόχευση. Αλλά οι ψευδείς ειδήσεις στην Ολλανδία ή Βραζιλία έχουν τελείως διαφορετικό χαρακτήρα από όσες παραπλανητικές συμβαίνουν στην Κύπρο.

Είναι άλλο θέμα να κτίζονται καριέρες με τη διακίνηση μίαν ψευδούς είδησης, λ.χ. στην Ισπανία, και είναι τελείως διαφορετικό να διακινούνται «ξανθές» ειδήσεις με την «ευγενή» φιλοδοξία να μείνουμε «ευτυχισμένοι» στη μισή Κύπρο!

Στις 26 Μαρτίου στη Βάρνα όλα τα ζητήματα που συνδέονται με τις ευρωτουρκικές σχέσεις τίθενται επί τάπητος: προσφυγικό, τρομοκρατία, παραβιάσεις του κράτος δικαίου στην Τουρκία, νέα Τελωνειακή Ένωση, κατάργηση βίζας για τούρκους πολίτες. Η Σύνοδος Κορυφής ΕΕ (Γιούνκερ, Τουςκ, Μογκερίνι) και Τουρκίας (Ερντογάν, Τσαβούσογλου) καλείται να οριστικοποιήσει αποφάσεις και να θέσει στάδια για την εφαρμογή όσων συμφωνηθούν.

Ισχυρά κράτη μέλη θέλουν ανοικτή γέφυρα συνεννόησης με την Άγκυρα για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους. Η Τουρκία είναι αναγκαία για την ΕΕ και η ΕΕ αναγκαία για την Τουρκία. Κοινά συμφέροντα, συνεργασία στη μάχη κατά της τρομοκρατίας, η ανατολική Τουρκία ανάχωμα στις προσφυγικές ροές, σημαντικές εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα στις δύο πλευρές, μεγάλη τουρκική αγορά για τα ευρωπαϊκά προϊόντα, πίεση από τους τούρκους επιχειρηματίες για πρόσδεση στην ΕΕ καθώς η ΕΕ είναι ο πρώτος εμπορικός εταίρος.

Κεντρικό ζήτημα στην ατζέντα της Συνόδου στις 26 Μαρτίου συνδέεται με το ερώτημα: τώρα τι γίνεται; Η πλήρης ένταξη, όπως συμφωνήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2005, με διαδικασία ανοικτού τέλους, δεν προχωρά. Χρειάζεται μια νέα φόρμουλα, μια νέα μορφή συνεργασίας, αυτή που θα αντικαταστήσει εκείνην της 3ης Οκτωβρίου 2005.

Ο Ε. Μακρόν εισηγείται τη φόρμουλα μιας «Εταιρική Σχέσης» που θα «αγκιστρώνει» την Τουρκία στο δυτικό προορισμό. Είναι αυτό μια λύση; Γίνεται αποδεκτή από τα δύο μέρη;

Μέσα σε αυτό το μομέντουμ η Κύπρος έχει κάθε συμφέρον να θέσει το κυπριακό σε αυτήν την ατζέντα, τι διεκδικεί, τι ζητά σε σχέση με τα δικά της κρίσιμη σημασίας συμφέροντα. Πώς θα επιτύχει το μάξιμουμ; Με καταγγελίες ή με επεξεργασμένη στρατηγική; Με αρνήσεις ή με προτάσεις; Θεωρώ ότι η Λευκωσία χωρίς να προετοιμάσει το έδαφος για ουσιαστικές συνομιλίες για την επίλυση του κυπριακού και χωρίς να αναπτύξει δυνατότητες να φτάσουμε κάπου, θα εξαντλήσει τα όριά τους στον καταγγελτικό λόγο και εξ αυτού θα μείνει στο περιθώριο κάθε εξέλιξης. Μια πολιτική που εμποδίζει σημαντικά ευρωπαϊκά συμφέροντα στην περιοχή δεν έχει περιθώρια να περάσει γιατί προτάσσει το «μερικό» και αγνοεί το

«γενικό». Το σημαντικό βρίσκεται στο «γενικό», αυτό κινητοποιεί δυνάμεις, συμφέρει σε ολόκληρο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, πρώτα και κύρια στην Κύπρο.

Επιτυχημένη στρατηγική είναι εκείνη που παράγει ωφέλη για περισσότερους του ενός παίκτες, που θα κινητοποιήσει την ΕΕ για να στηρίξει μεγάλες αποφάσεις, αυτές που οικοδομούν νέο κλίμα σταθερότητας και συνεργασίας στην περιοχή μας. Επίλυση του κυπριακού με αξιοποίηση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου ή μη επίλυση, με εμβάθυνση της διχοτόμησης και συνεχείς εντάσεις γύρω από την Κύπρο.

Οι εξελίξεις μπορούν να γίνουν ταυτόχρονα, μέσα στον Μάρτιο με παρασκηνακές διαβουλεύσεις ανάμεσα στον Πρόεδρο Αναστασιάδη και τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί με τη συμβολή ειδικών απεσταλμένων. Ο ΟΗΕ έθεσε το ζήτημα μέσα σε ένα χρήσιμο χρονικό σημείο. Ο προσεχής Ιούνιος αποτελεί το κλειδί για να ολοκληρωθεί ο κύκλος της αναζήτησης λύσης με βάση το υλικό που υιοθετεί ο ΓΓ του ΟΗΕ.

Συνεπώς η Λευκωσία, αν επιθυμεί να γίνει παίκτης στην ευρωπαϊκή σκακιέρα μπορεί να «μετέχει» στη Σύνοδο της Βάρνας λαμβάνοντας αποφάσεις μέσα στις προσεχείς ημέρες, έτσι που σε ένα μέρος της ατζέντας να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η επανεκκίνηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας, η θέληση για συμβιβαστικές συμπεριφορές που θα οδηγούν στην καλύτερη Κύπρο, αποτελεί το κλειδί για να αλλάξουμε την πορεία μας. Ο χρόνος μέχρι τον Ιούνιο είναι κρίσιμος, μόνο αν τον θέσουμε στην υπηρεσία μιας πολιτικής που οδηγεί στη διαφορετική Κύπρο.

Πολλή συζήτηση γίνεται εσχάτως γύρω από τις λέξεις σταθερότητα και συνέργειες στην περιοχή. Θεωρώ ότι η Κύπρος μπορεί να γίνει παράγοντας σταθερότητας στην περιοχή μόνο αν εξελιχθεί σε κανονικό κράτος. Αλλιώς, το να ισχυριζόμαστε ότι η Κύπρος είναι παράγοντας σταθερότητας με την μισή Κύπρο κάτω από στρατιωτική κατοχή, αποτελεί μια επιπόλαιη ανάγνωση των πραγμάτων. Ούτε η Ιρλανδία πριν λίγα χρόνια μπορούσε να ισχυριστεί ότι συνιστά έναν παράγοντα σταθερότητας, ούτε γειτονικές μας χώρες που εμπλέκονται σε περιπέτειες. Χώρες με πραγματικές διενέξεις συνιστούν παράγοντες αποσταθεροποίησης και δημιουργίας νέων περιφερειακών προβλημάτων.

Χρειάζεται πολιτική απόφαση για το πού θέλουμε να πάμε. Η αίσθηση ότι θα πάμε στην ΕΕ γιατί είναι ένας άλλος ΟΗΕ είναι άστοχη. Δεν συμβαίνει αυτό.

Ο ΟΗΕ είναι ο φυσικός χώρος για καταγγελίες. Η ΕΕ είναι ο φυσικός χώρος για συλλογική κινητοποίηση, για επίλυση προβλημάτων, για πολιτικές αποφάσεις οι οποίες στηρίζουν εθνικά και κοινοτικά συμφέροντα.

10.
7/3/2018

ΕΚ

ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΞΙΣΩΣΗ,

Το ζήτημα της εκ περιτροπής προεδρίας στην ε/κ κοινωνία αποτελεί ένα ιδιαίτερος δύσκολο θέμα. Συχνά η συζήτηση αφορά το πότε έγινε αποδεκτή από προηγούμενους προέδρους ή εάν ήταν τμήμα προηγούμενων σχεδίων λύσης. Ακόμα πιο συχνά εμφανίζεται στην κοινή γνώμη ως το όχημα που θα αποτρέψει τη λύση καθώς μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης φαίνεται να την απορρίπτει. Ελάχιστα συζητούμε τα δύσκολα θέματα και ακόμα πιο λίγα επιχειρήματα θέτουμε για να διευκρινήσουμε υπαρκτές δυνατότητες και ανύπαρκτες υποθέσεις.

Α. Ένα είδος ισότητας ανάμεσα σε διαφορετικά εθνικά σύνολα αποτελεί μέρος μιας ομοσπονδιακής δομής ή συστημάτων που τείνουν προς αυτήν. Έτσι η συμμετοχή στην κεντρική κυβέρνηση, υποστηρίζει την έννοια της πολιτικής ισότητας, αναδεικνύοντας την αποτελεσματική συμμετοχή ως το κλειδί της συμμετοχής σε κοινή δομή σε μια ενωμένη πολιτεία. Δεν καταργεί διαφορές, ενώνει τη διαφορετικότητα, επιχειρεί να εκφράσει έναν ισχυρό συμβολισμό βασισμένο στην πολιτική του πλουραλισμού και της αμοιβαιότητας στο κοινό συμφέρον.

Β. Το παράδειγμα της ΕΕ είναι γνωστό: άσκηση της εκ περιτροπής προεδρίας από τα κράτη-μέλη με αλφαβητική σειρά. Επίτροποι στην «κυβερνητική» Επιτροπή με βάση την ομοσπονδιακή λογική: ένας Επίτροπος από την Κύπρο, δύο από τις μεγάλες χώρες. Οι ΗΠΑ επίσης έχουν σημαντικό παράδειγμα: δύο γερουσιαστές από κάθε πολιτεία για τη Γερουσία, εκπροσώπηση στη Βουλή με βάση την πληθυσμιακή αναλογία κάθε πολιτείας.

Γ. Στο κυπριακό η φράση όπως έχει περάσει στα ψηφίσματα του ΟΗΕ και έχει γίνει δεκτή από όλους τους προέδρους της Κύπρου, κάνει λόγο για πολιτική ισότητα ανάμεσα στις δύο κοινότητες, και την οριοθετεί ως «αποτελεσματική συμμετοχή των τ/κ στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση». Αυτό συνιστά τη βάση πάνω στην οποία έχει οικοδομηθεί η συζήτηση ώστε στην κορυφή της συνταγματικής δομής να εκφράζεται με έναν τρόπο η πολιτική ισότητα.

Δ. Σε προηγούμενα σχέδια λύσης πέρασε η εκ περιτροπής προεδρία μέσα από την (χρονικά σύντομη) περιτροπής προεδρία που θα εφαρμόζαν με έναν τρόπο τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου. Αυτό ξεπεράστηκε: στις συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ συμφωνήθηκε η εκ περιτροπής προεδρία με νέο σύστημα: Πρόεδρος –Αντιπρόεδρος με βετή θητεία: με 4 για τον ε/κ πρόεδρο και 2 χρόνια για τον τ/κ. Η αρθμητική ισορροπία πιθανόν να έχει διαφοροποιηθεί στις συζητήσεις Αναστασιάδη-Ακινζί: πενταετής θητεία με σύστημα 2 χρόνια ε/κ πρόεδρος, 1 τ/κ, 2 ε/κ. Η ουσιώδης προσθήκη προέκυψε από τις συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ με συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία όλων των κυπρίων. Με στάθμιση της ψήφου στην επιρροή των αποτελεσμάτων της άλλης κοινότητας στο 20%. Υπογραμμίζω ότι η σύγκλιση ανάμεσα στον Χριστόφια και τον Ταλάτ εγκρίθηκε με την πιο πάνω δομή τόσο από την τ/κ ηγεσία όσο και από την Άγκυρα. Υποθέτω ότι η Αθήνα σιωπά επ' αυτού.

Ε. Η νέα πολιτική διαδικασία με καθολική συμμετοχή και στάθμιση της ψήφου συνιστά μια σημαντική πρόοδο σε σχέση με το πλήρως χωριστικό σύστημα που προνοούσε το σύνταγμα της Ζυρίχης. Σύμφωνα με την τότε ρύθμιση, η οποία συνεχίζει να υφίσταται, οι ε/κ ξεχωριστά εκλέγουν ε/κ πρόεδρο και οι τ/κ ξεχωριστά τον τ/κ αντιπρόεδρο.

Η τότε ρύθμιση έβλεπε μια συνεχή χωριστική πολιτική. Μια αλλαγή σήμερα συμβολίζει μια νέα πολιτική αντίληψη: η ε/κ πλευρά ότι ανεβάζει το επίπεδο με βάση τις σημερινές, πιο ανοικτές συνταγματικές αντιλήψεις, η τ/κ πλευρά ότι συμμετέχει σε μια νέα φάση της πολιτικής της εξέλιξης, και ότι οι δύο κοινότητες μαζί μπορούν να λειτουργούν κανονικά μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Στ. Τα ζητήματα που συνδέονται με την εκ περιτροπής προεδρία αφορούν μια συζήτηση που δεν γίνεται στην ε/κ κοινωνία. Κυριαρχεί ο φόβος, η λογική να μην ακουμπούμε τα δύσκολα, με την ψευδή ελπίδα ότι κάτι άλλο θα συμβεί και έτσι θα «περάσουν». Θεωρώ ότι αυτή η πρακτική όχι μόνο

δεν βοηθά αλλά περιπλέκει τα ζητήματα. Εκτιμώ ότι η ε/κ ηγεσία, με αυτοπεποίθηση, παραθέτοντας τεκμηριωμένα επιχειρήματα, μπορεί να στηρίξει δημόσια και με συνέπεια την ρύθμιση της εκ περιτροπής προεδρίας με σταθμισμένη και διασταυρούμενη ψήφο σύμφωνα με τις συγκλίσεις του 2009 και του 2017. Αυτό θα επιτρέψει τη διαδικασία της επίλυσης να προχωρήσει με ταχύτητα για να αντιμετωπιστούν ως πακέτο και άλλα κρίσιμης σημασίας θέματα.

Z. Η «κεντρική» δυσκολία στην ε/κ κοινωνία βρίσκεται στην διαδεδομένη αντίληψη ότι η Κύπρος είναι «δική μας», και, αφού είναι δική μας, δεν υπάρχει κάποιος λόγος για «παραχωρήσεις» στον τομέα αυτό. Εδώ βρίσκεται ένα κομβικό ζήτημα που συνδέεται με την συχνή αδυναμία μας να συγκρίνουμε πτυχές από τις πολιτικές μας παραδόσεις και να τις συσχετίσουμε με άλλα παραδείγματα.

Στις νεότερες γενιές δεν είναι ευκρινές ότι η Ζυρίχη συνιστούμε μια πλήρως χωριστική λογική στην εκλογή προέδρου και αντιπροέδρου, συνεπώς θεωρούν ότι αν συμφωνήσουμε σήμερα την εκ περιτροπής προεδρία, θα σημαίνει «έκπτωση» από το σημερινό, απολύτως ε/κ, επίπεδο άσκησης της κεντρικής εξουσίας.

Δύσκολη εξίσωση. Θέλω να υπογραμμίσω ότι η δυσκολία γύρω από τη δημόσια «εικόνα» της εκ περιτροπής προεδρίας μεγεθύνεται επειδή δεν έχει υποστηριχθεί δημόσια και με επάρκεια από τους ηγέτες που την έφεραν στο επίπεδο της σύγκλισης. Έτσι, από το φόβο του πολιτικού κόστους μένει στο περιθώριο ένα ζήτημα-κλειδί, μπλοκάροντας τη συνολική διαπραγμάτευση. Χρειαζόμαστε άλλη προσέγγιση του θέματος στηριγμένη σε σύγχρονα φαινόμενα, αυτά που έχουν υιοθετήσει κοινωνίες ή θεσμοί που οργανώνουν διαφορετικές εθνότητες σε μια ομοσπονδιακή βάση.

Η διαπραγμάτευση για την αλλαγή δεν ισοδυναμεί με ένα άθροισμα «θριάμβων» και «παραχωρήσεων» αλλά μια συνεπή προσπάθεια για την οικοδόμηση μιας νέας συσταγματικής ρύθμισης που θα οριοθετεί τις μορφές ανάπτυξης μιας νέας πολιτείας.

Η κρίση στην κυπριακή ΑΟΖ διατηρείται σε υψηλούς τόνους καθώς η Τουρκία επεξέτεινε χρονικά τη διάρκεια της NAVTEX -από τις 20 Φεβρουαρίου μέχρι τις 10 Μαρτίου. Η συζήτηση γύρω από την απόφαση της Τουρκίας να παρεμποδίσει την ερευνητική γεώτρηση της ιταλικής ENI, ανοικτά του ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο, συνδέθηκε όπως ήταν αναμενόμενο με τα ζητήματα που προκύπτουν από την νομική διάσταση των πραγμάτων όπως η ενάσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας, ή οι ενδεχόμενες αντιδράσεις των μεγάλων εταιρειών εξόρυξης φυσικού αερίου, ή πώς συνδέεται το θέμα με τον ισχύοντα συνταγματικό χάρτη της Κύπρου. Θεωρώ ότι αυτή η ανάλυση, αν και αναγκαία, δεν καλύπτει την μεγάλη εικόνα του θέματος.

Στην Α. Μεσόγειο, με τον πρωταγωνστικό ρόλο να τον έχει η Λευκωσία, έχουν αναπτυχθεί διμερείς ή τριμερείς επαφές, οι οποίες έχουν ως κεντρικό στόχο ορισμένες συνέργειες για αξιοποίηση κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην Α. Μεσόγειο. Σε διάφορους συνδυασμούς η Κύπρος, το Ισραήλ, η Αίγυπτος, η Ελλάδα, εσχάτως και η Ιορδανία, αναζητούν λύσεις στο πιο υψηλό επίπεδο. Από την εξίσωση λείπει η Τουρκία. Για διαφορετικούς λόγους οι χώρες που οργανώνουν τριμερείς ή πολυμερείς συναντήσεις, δεν την καλούν. Η Λευκωσία λόγω της στρατιωτικής κατοχής τμήματος του εδάφους της, η Αίγυπτος εξαιτίας υποθέσεων που συνδέονται με την περίοδο της προεδρίας Μόρσι. Το Ισραήλ είναι μια ιδιότυπη περίπτωση: ενώ αναπτύσσει διαύλους συνεννόησης με την Άγκυρα για μεταφορά φυσικού αερίου από το Λεβιάθαν στο Τζεϊχάν, δεν φαίνεται να επιθυμεί να πάει ένα βήμα πιο πέρα.

Κρίνω ότι η απόφαση της Τουρκίας να μπλοκάρει τις έρευνες της ENI στις 9 Φεβρουαρίου στο θαλάσσιο τεμάχιο 3, διασυνδέεται με τη θέλησή της να παρεμποδίσει ενεργειακούς σχεδιασμούς που συντελούνται ερήμην της στην Α. Μεσόγειο. Για να το επιτύχει αυτό χρησιμοποιεί τον πιο αδύνατο κρίκο στην γεωπολιτική σκακιέρα της περιοχής, την Κύπρο, η οποία, ως γνωστόν, δεν διαθέτει ικανά μέσα για να ασκήσει έλεγχο στη δική της ΑΟΖ. Με αυτή την ενέργεια η Τουρκία στέλλει σε όλους τους εμπλεκόμενους (κράτη και

εταιρείες) το μήνυμα ότι «είναι παρούσα» και δεν μπορεί, ως παράκτιο κράτος, να «αποκλειστεί» από τις ζυμώσεις στην Α. Μεσόγειο.

Οι σχέσεις αντιπαλότητας που είχε και έχει η Τουρκία με χώρες της περιοχής έδινε την εντύπωση ότι οι τριμερείς θα μπορούσαν να ολοκληρώσουν τον κύκλο τους με επιτυχία. Κάτι τέτοιο πλέον δεν συμβαίνει καθώς καμμιά χώρα, ούτε θέλει, ούτε μπορεί να αναλάβει την υπεράσπιση της κυπριακής ΑΟΖ. Η απόφαση της Τουρκίας ελήφθη στο πιο υψηλό επίπεδο, από το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας. Έτσι η απόφαση έχει πλήρη πολιτική και στρατιωτική στήριξη, καθώς η ανανέωση της NAVTEX παραπέμπει μόνο σε απόφαση κορυφής.

Η εξέλιξη αυτή για μερικούς με προσεκτική ματιά στα πράγματα ήταν αναμενόμενη, ενώ για άλλους ήταν ένα ανύπαρκτο θέμα, καθώς, σύμφωνα με την ιδεαλιστική θεωρία στις διεθνείς σχέσεις η Κύπρος έχει το δικαίωμα να ενασκήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα όπως προκύπτουν από το Δίκαιο της Θάλασσας.

Στη Λευκωσία έγινε ο λάθος υπολογισμός ότι η αξιοποίηση του φυσικού αερίου μπορεί να λειτουργήσει ως μια αυτόνομη επιλογή, ανεξάρτητα από τη διαδικασία επίλυσης του κυπριακού, ενώ παράλληλα θα μπορούσε να γινόταν ένας μοχλός πίεσης στην Τουρκία. Κάτι τέτοιο δεν έχει επιτευχθεί, όπως όλοι βλέπουν, καθώς οι αυταπάτες συχνά διαλύονται εν μια νυκτί.

Ο ανορθολογισμός οδηγεί σε αδιέξοδα και τα αδιέξοδα προσθέτουν νέο κόστος στο ήδη βαρύ κυπριακό φορτίο. Το άλυτο κυπριακό καθιστά πιο περίπλοκες τις διαδικασίες εξόρυξης και μεταφοράς. Η ουσία βρίσκεται στην ανάδειξη της προσπάθειας για την επίλυση του κυπριακού σε κεντρικό πυρήνα της πολιτικής της Λευκωσίας. Σε όσους δυσπιστούν σημειώνω ότι στις συζητήσεις Αναστασιάδη – Ακιντζί επήλθαν συγκλίσεις ουσιωδώς καλύτερες και σε σχέση με το Σύνταγμα του 1960 και σε σχέση με όλες τις εκδοχές που υπήρχαν στα σχέδια λύσης του ΓΓ του ΟΗΕ Κ. Ανάν. Το υλικό που περιέχει το «Πλαίσιο Γκουτέρες» προσφέρει μια πολύ σημαντική βάση για να φτάσουμε σε λύση.

Οι επιλογές που επιχειρούν να παραγνωρίσουν τη διαδικασία επίλυσης μπορεί να φτάσουν, στην πιθανότερη περίπτωση, έως τη συνεργασία με την Αίγυπτο. Αυτό συνιστά μια μερική, μια πολιτικά ασθενική προσέγγιση. Η λύση του κυπριακού θα απελευθερώσει συνεργασίας στην περιοχή και όλοι οι παίκτες θα εργαστούν με διαφορετικά κίνητρα. Οι αγωγοί ενέργειας

θα μπορούν ανεμπόδιστα να προωθήσουν τις πιο συμφέρουσες λύσεις μέσα σε περιβάλλον σταθερότητας. Αυτό λ.χ. μπορεί να επιτρέψει τη μεταφορά φυσικού αερίου από το Ισραήλ στην Τουρκία μέσω της κυπριακής ΑΟΖ και μετά την επίλυση του κυπριακού, μεταφορά από την κυπριακή ΑΟΖ στο μεγαλύτερο ενεργειακό κέντρο της Μεσογείου στο Τζεϊχάν και μέσω αυτού στην Ευρώπη. Σε αντίθετη περίπτωση, κύριες συμφωνίες θα αφήνουν έξω την Κύπρο όπως βεβαιώνει η υπογραφή συμφωνίας ανάμεσα στο Ισραήλ και την Αιγύπτο ή οι συνεννοήσεις ανάμεσα στην Τουρκία και το Ισραήλ.

12. ΤΟ ΓΚΑΖΙ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΑΠΟ ΚΙΜΩΛΙΑ 19/2/2018

Οι εξελίξεις στην ΑΟΖ της Κύπρου δημιουργούν ένα νέο σκηνικό. Οι εξελίξεις είναι σοβαρές και οφείλουμε να τις διαβάσουμε με ιδιαίτερη προσοχή. Η συνήθης τακτική να προσπερνούμε την πραγματικότητα με την ελπίδα να μάς προσπεράσει και αυτή, δεν ωφελεί σε τίποτα. Γιατί,

Πρώτο, αυτό που επεχείρησε η Τουρκία στο θαλάσσιο τεμάχιο 3 στις 9 Φεβρουαρίου, δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Αρκετές φορές στο παρελθόν τούρκοι πολιτικοί υποστήριζαν ότι τα πράγματα θα έπαιρναν αυτή την τροπή, ενώ λεπτομερείς αναφορές στο ζήτημα έκανε ο εκπρόσωπος του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών.

Δεύτερο, η Τουρκία έχει αναπροσαρμόσει επιλογές της, οι οποίες συνοδεύονται από μια ολοένα και πιο ενεργητική παρουσία στα πράγματα. Είτε επιδιώκει να προστατεύσει δικαιώματα των τ/κ, είτε δικά της, είτε σε ένα συνδυασμό και των δύο, στην ουσία παρεμβαίνει στο χώρο στον οποίο εκτείνεται η κυπριακή ΑΟΖ.

Ο πρωθυπουργός της Τουρκίας Μ. Γιλντιρίμ δήλωσε στις 13/2 ότι «χωρίς να υπάρξει κατάληξη στο κυπριακό η συνέχιση αυτού του είδους των προσπαθειών και ειδικά σε πεδία διαμάχης θα είναι η αιτία για ασυνήθιστα αρνητικά προβλήματα», ενώ ο υπουργός Εξωτερικών Μ. Τσαβούσογλου συμπλήρωσε ότι «η Τουρκία θα προστατεύσει τα δικαιώματα των τ/κ και της Τουρκίας εάν η ε/κ πλευρά δεν θέλει να μοιραστεί τα αποθέματα φυσικού αερίου με τους τ/κ».

Τρίτο, η Λευκωσία πιθανώς να θεώρησε ως «αδιάφορες» τις δηλώσεις τούρκων πολιτικών, ενώ, ίσως υπερεκτίμησε τις δυνατότητες των εταιρειών εξόρυξης στον επηρεασμό των εξελίξεων. Σε κάθε περίπτωση αυτό που μετρά είναι πως στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου δεν δόθηκε η πέπουσα σημασία σε εξελίξεις που μάς αφορούν και οι οποίες οδήγησαν σε μερική αναπροσαρμογή χειρισμών στην τουρκική εξωτερική πολιτική:

πορεία επί τα χείρω των σχέσεων ΗΠΑ-Τουρκίας, πλάτες από παντού στην τουρκική επιχείρηση στο Αφρίν, νέες αποφάσεις στην εξωτερική πολιτική σε συνάρτηση με εσωτερικές πολιτικές ισορροπίες.

Τέταρτο, η εποχή Ομπάμα-Μπάϊντεν δεν υφίσταται. Η αμερικάνικη εταιρεία Nobel Energy (έρευνες στο θαλάσσιο τεμάχιο 12, Αφροδίτη) είχε υποστήριξη στο πιο υψηλό επίπεδο από τον Λευκό Οίκο, συνοδεύτηκε από επίσκεψη Μπάϊντεν στη Λευκωσία, και, κυρίως, έλαβε κάλυψη με την παροχή στρατιωτικής προστασίας από αμερικάνικα πολεμικά αεροπλάνα που έρχονταν από τη βάση της Σούδας στο τεμάχιο 12. Δεν χρειάζεται καμιά δυσκολία για να δει κανείς τις διαφορές σε σχέση με το 12 και αυτές με το 3 και την ιταλική ENI.

Πέμπτο, η διεθνής αντίδραση στην παρεμπόδιση της γεώτρησης στις 9 Φεβρουαρίου συνάντησε (στην καλύτερη περίπτωση) χλιαρές αντιδράσεις από εξωτερικούς παίκτες. Ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες είπε στις 13 Φεβρουαρίου πως «η λύση του κυπριακού προβλήματος αποτελεί την καλύτερη ευκαιρία για την οριστική επίλυση αυτού του ζητήματος και την απελευθέρωση συνεργατικών και αμοιβαία επωφελών λύσεων». Σημείωσε ταυτόχρονα «ότι οι τουρκοκύπριοι και ελληνοκύπριοι ηγέτες στις διαπραγματεύσεις είχαν συμφωνήσει προηγουμένως ότι οι φυσικοί πόροι σε μια ενοποιημένη Κύπρο θα εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της μελλοντικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης», ενώ υπενθυμίζει ένα σημείο στην τελευταία του έκθεση για την UNFICYP (9 Ιανουαρίου 2018), «ότι οι φυσικοί πόροι που βρέθηκαν γύρω από την Κύπρο θα μπορούσαν να ωφελήσουν και τις δύο κοινότητες».

Έκτο, τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την σημερινή εικόνα είναι σαφή και ζητούν τη δική τους ορθολογική ερμηνεία. Η Κύπρος έχει κάθε συμφέρον να βγει από αυτόν τον φαύλο κύκλο και να θέσει σε νέα τροχιά τις προσπάθειες για επίλυση του κυπριακού. Η μεγάλη πλειοψηφία των ε/κ (70%) στις πρόσφατες Προεδρικές εκλογές στήριξε πολιτικές και πολιτικούς που ενδιαφέρονται για την επίλυση και έδωσε την κατεύθυνση στο δεύτερο

γύρω στον Πρόεδρο Αναστασιάδη να χειριστεί το κυπριακό με βάση τις παραμέτρους που έθεσε το «πλαίσιο Γκουτέρες».

Έβδομο, είναι σημαντικό να θέσουμε σε κίνηση εξελίξεις έξω από τη σημερινή ακινησία, να προχωρήσει ένας κύκλος συνομιλιών στο πιο υψηλό επίπεδο. Κανένας δεν πρέπει να υποτιμά τις δυσκολίες αλλά και κανείς δεν πρέπει να εθελοτυφλεί μπροστά στα αδιέξοδα που θα προκαλέσει η παρατεινόμενη στασιμότητα στο κυπριακό-άλτο κυπριακό, επιπρόσθετες δυσκολίες στην ερευνητική δραστηριότητα γύρω από τους υδρογονάνθρακες. Οι καταγγελίες όσο αναγκαίες και να είναι, δεν λύνουν, από μόνες τους, κανένα πρόβλημα. Αλλά μπορούν να προχωρήσουν διαδικασίες αν διαβάσουμε με ρεαλισμό τις εξελίξεις και εάν τις εντάξουμε σε μια στρατηγική. Το κυπριακό από παράδοση σχημάτιζε δύσκολα διλήμματα και έθετε επιλογές ανάμεσα στο εφικτό και στις περιπέτειες. Όταν οι επιλογές ήταν ανεδαφικές η Κύπρος ακολουθούσε το δρόμο της οπισθοδρόμησης. Να γιατί χρειαζόμαστε ισχυρές αποφάσεις, σύνεση με αποφασιστικότητα για να βγει η Κύπρος από το δρόμο της συνεχούς αντιπαλότητας και έτσι να ενταχθεί στο δρόμο της ελευθερίας και της ανάπτυξης.

13. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
28/1/2018

Η ειδική αντιπρόσωπος του ΓΓ του ΟΗΕ στην Κύπρο Ελίζαμπεθ Σπέχαρ, δήλωσε στις 18 Ιανουαρίου ότι «ο ΓΓ του ΟΗΕ θα αναμένει τις προθέσεις των πλευρών και τις προτάσεις τους μετά και την ολοκλήρωση των εκλογών στην Κύπρο, για να δει την επόμενη κίνηση στο Κυπριακό. Τα μέρη συνεχίζουν να είναι σε μια περίοδο προβληματισμού, ως αποτέλεσμα μιας εισήγησης που τους είχε γίνει από τον Γενικό Γραμματέα και ο ΟΗΕ βεβαίως παραμένει έτοιμος να στηρίζει τις πλευρές, αν επιστρέψουν από κοινού σε εμάς και ζητήσουν να τους υποστηρίξουμε στην ανανεωμένη διαδικασία τους, με την προαπαιτούμενη πολιτική βούληση. Προέβλεψε ότι πολύ σύντομα, τώρα που σε λίγες εβδομάδες ολοκληρώνεται ο εκλογικός κύκλος στην Κύπρο, θα εκφραστούν προς τον ΓΓ οι προθέσεις των πλευρών» (ΚΥΠΕ, ρεπορτάζ Α. Ζουπανιώτης, 18/1/2018)

Η κατάσταση στο κυπριακό περιγράφεται με μεγάλη ακρίβεια από την πιο πάνω δήλωση. Στην πράξη «η περίοδος προβληματισμού» έχει συμπέσει με την εκλογική διαδικασία για εκλογή προέδρου της δημοκρατίας (28/1), ενώ σχεδόν είκοσι ημέρες (7/1) προηγουμένως, υπήρξε η ψηφοφορία των τ/κ για την επιλογή της σύνθεσης της «βουλής». Αυτές οι διαδικασίες ολοκληρώνονται, συνεπώς θα υπάρχει μια ανανεωμένη λαϊκή εντολή, μια πλειοψηφική κατεύθυνση που θα δώσουν οι ψηφοφόροι και στις δύο κοινότητες για να προχωρήσουν οι σχετικές διαβουλεύσεις σε επίπεδο ηγετών.

Τι υπογραμμίζει ο ΓΓ του ΟΗΕ; Αυτό που όλοι αντιλαμβάνονται: τα ίδια τα μέρη έχουν το ειδικό βάρος να προετοιμάσουν το έδαφος και να καταλήξουν σε μια κατ' αρχήν συμφωνία. Αν αυτό επιτευχθεί, απαιτείται ένα επόμενο βήμα και αυτό συνδέεται με την επικοινωνία με τον ΓΓ του ΟΗΕ. Υπάρχει μια σαφής προϋπόθεση ως προς αυτό και διασυνδέεται με την σθεναρή εξάρτηση των εξελίξεων από την πολιτική θέληση των ηγετών στην Κύπρο. Γι' αυτό ο Σπέχαρ σημειώνει: «αν επιστρέψουν από κοινού σε εμάς και ζητήσουν να τους υποστηρίξουμε στην ανανεωμένη διαδικασία τους, με την προαπαιτούμενη πολιτική βούληση».

Χρειάζεται να υπογραμμισθεί με σαφήνεια ότι αυτή η προσέγγιση που επιχειρεί ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες συνιστά μια νέα αντίληψη στα πράγματα. Προηγούμενοι ΓΓ του ΟΗΕ δοκίμαζαν, είτε μέσω της δικής τους δραστηριότητας είτε μέσω αντιπροσώπων τους να δώσουν ώθηση στο διάλογο. Ζητούσαν είτε συνέχιση, είτε επανέναρξη των συνομιλιών θέτοντας ως προϋπόθεση τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή-την επίκκληση στα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Ο Α. Γκουτέρες πάει ένα βήμα πιο κάτω θέτοντας ως «προαπαιτούμενο», την αναγκαία «πολιτική βούληση» και με βάση αυτή, οι πλευρές «να επιστρέψουν από κοινού σε εμάς».

Αυτό σημαίνει διαβουλεύσεις ανάμεσα στους δύο ηγέτες στη Λευκωσία και υπο το φως της εδώ διαβούλευσης να εξεταστούν τα επόμενα βήματα και ασφαλώς και το ζήτημα της υποστήριξης της διαδικασίας από τον Α. Γκουτέρες. Αυτή η προσέγγιση θέτει μια αξιολογική σειρά στα πράγματα: πρώτα τα ενδιαφερόμενα μέρη να εργαστούν στο δικό τους επίπεδο, και αν συμφωνήσουν, τότε να καλέσουν τον ΓΓ του ΟΗΕ για υποστήριξη της δικής τους διαδικασίας, άλλωστε από όλους αναγνωρίζεται ως «κυπριακής ιδιοκτησίας» υπόθεση.

Οι βάσεις πάνω στους οποίους θα στηριχθεί η πιο πάνω διαδικασία έχουν όνομα, πλαίσιο και κανόνες:

1. Το «πλαίσιο Γκουτέρες» όπως αυτό παρουσιάστηκε στο Κρανς Μοντάνα και άνοιξε το δρόμο σε μια σχεδόν συμφωνία για τη λύση.
2. Η διαφοροποίηση με έργα του κλίματος απογοήτευσης που κυριαρχεί και στις δύο κοινότητες εξαιτίας των αλληπάλληλων αδιεξόδων με τελευταίο αυτό στο Κρανς Μοντάνα.
3. Ανάδειξη του πραγματικού διλήμματος στην πολιτική διαπάλη στην ε/κ κοινότητα. Πολιτική του εφικτού και επίλυση με βάση το «πλαίσιο Γκουτέρες» ή πορεία μέσα στο χρόνο, νέα αδιέξοδα και περαιτέρω εμπέδωση των τετελεσμένων της εισβολής;
4. Ανάδειξη του πραγματικού διλήμματος στην πολιτική διαπάλη στην τ/κ κοινότητα: συμβιβαστική λύση με βάση το «πλαίσιο Γκουτέρες» ή συνέχιση του φαύλου κύκλου που οδηγεί τους τ/κ στο περιθώριο και την απουσία από τη διεθνή ζωή;
5. Βήματα για βελτίωση της επικοινωνίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Οι ηγέτες, οι Τεχνικές Επιτροπές, κόμματα, συνδικάτα, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών έχουν πολλή δρόμο να διανύσουν. Το κλίμα καχυποψίας ενδυναμώνει περαιτέρω την έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δύο κοινότητες και αυτό, με τη σειρά του, μειώνει τις δυνατότητες για πρόοδο στη διαπραγματευτική διαδικασία.
6. Η ΕΕ συνιστά το κοινό σπίτι κάθε κύπριου, συνεπώς με την επίλυση όλη η η Κύπρος μπορεί να λάβει μέρος στο ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα. Ανάδειξη της ΕΕ σε κεντρικό παίκτη της λύσης, συμφωνίες για το πώς υλοποιούνται οι θεμελιώδεις ευρωπαϊκές ελευθερίες και τι σημαίνει πολιτικές για την ασφάλεια μέσα στην ΕΕ.

7. Κλειδί παραμένει ο έλεγχος της πολιτικής διάστασης του χρόνου και η επίδειξη ισχυρής αποφασιστικότητας για την επίλυση. Μέσα στους πρώτους μήνες του 2018 χρειάζεται να ξεκαθαρίσει το σκηνικό. Χρειάζονται ριζοσπαστικές κινήσεις που θα αλλάζουν το σημερινό κλίμα αβεβαιότητας και θα δώσουν ώθηση στη δυναμική της επίλυσης.

Ο ΓΓ του ΟΗΕ καθόρισε το πλαίσιο των επόμενων κινήσεων. Η μπάλα των εξελίξεων βρίσκεται σε κυπριακής ιδιοκτησίας γήπεδο. Από την εισβολή πέρασε σχεδόν μισός αιώνας. Το 2018 δεν θα είναι ξανά «περίοδος προβληματισμού». Τα γεγονότα δείχνουν ότι θα είναι ο χρόνος των μεγάλων αποφάσεων.

14. ΜΠΟΡΕΙ ΞΑΝΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ;

30/11/2017

Ορισμένοι θέτουν το ερώτημα: θα έχει ξανά κάτι στο κυπριακό αμέσως μετά τις Προεδρικές εκλογές του 2018; Εύκολη απάντηση δεν υπάρχει, καθώς το κλίμα έχει πάρει την κατιούσα. Δύσκολο να κάνει κάποιος εκτιμήσεις, αν και εφόσον οι συνομιλίες θα επαναληφθούν, κάτω από ποιες προϋποθέσεις και αν μπορεί να αποδώσουν κάτι.

Ωστόσο, αυτό το δύσκολο πακέτο από πιθανότητες επιτρέπει κάποιες εκτιμήσεις βασισμένες πάνω στα σημερινά δεδομένα.

Πρώτο, στις 7 Ιανουαρίου οι τ/κ ψηφίζουν, πάνε πρόωρα στις κάλπες και έτσι η «βουλή» θα αποκτήσει νέα σύνθεση. Αυτό είναι σημαντικό καθώς η σημερινή «διαρχία» ανάμεσα στον Μ Ακιντζί και τον Χ. Οζκιουργκούν παράγει σύγχυση. Το εκλογικό ζήτημα βρίσκεται γύρω από τα ποσοστά του ΡΤΚ (κεντροαριστερο) και του ΚΕΕ (δεξιό). Αν από την ψηφοφορία το ΡΤΚ με ηγέτη τον Ερχουρμάν αποκτήσει περισσότερη επιρροή στις εξελίξεις αυτό θα βοηθήσει αποτελεσματικά τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί. Αν το ΚΕΕ παραμένει πόλος εξελίξεων αυτό θα συνιστά ένα εμπόδιο στην πολιτική διαχείριση του κυπριακού, καθώς οι διαφορές ανάμεσα στο κόμμα του Οζκιουργκούν και τον Μ. Ακιντζί είναι πολλές και σοβαρές.

Δεύτερο, οι προεδρικές στις 28 Ιανουαρίου 2018 για την εκλογή προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας μπαίνουν στην τελική τους ευθεία. Η

ανανέωση της λαϊκής εντολής υπό τις παρούσες συνθήκες είναι αναγκαία. Χρειάζεται μια ξεκάθαρη εντολή με στόχο την επίλυση στη βάση του «Πλαισίου Γκουτέρες» όπως παρουσιάστηκε στο Κρανς Μοντάνα τον Ιούλιο. Η οπισθοδρόμηση σε αυτές τις εκλογές μέσα από τη δημόσια συζήτηση για τη μορφή της επιδιωκόμενης λύσης δείχνει πόσο πίσω έχουμε μείνει και πόσο η διγλωσσία παράμένει μια παθολογία ενός τμήματος του κομματικού συστήματος. Η κεντρική επιδίωξη για την επιδιωκόμενη μορφή της λύσης έχει αποφασιστεί το 1977. Σήμερα ορισμένες δυνάμεις την αμφισβητούν γιατί δεν έχουν το θάρρος να πουν τι πραγματικά επιδιώκουν.

Τρίτο, αυτή η διπλή εκλογική διαδικασία στην τ/κ και ε/κ κοινότητα δεν στερείται πλεονεκτημάτων. Είναι σημαντικό να ξεκαθαρίσει το πολιτικό σκηνικό στην ε/κ κοινωνία, να υπάρχει νωπή λαϊκή εντολή και αυτό θα επιτρέψει να δημιουργηθεί μια πιο σαφής μετεκλογική εικόνα, έτσι που οι αποφάσεις να έχουν μια ακόμα πιο ισχυρή πολιτική βάση. Παράλληλα, η πρόωρη ψηφοφορία ανάμεσα στους τ/κ συμβάλλει στην κατεύθυνση της αποσαφήνισης του σκηνικού και στην καλύτερη κατανόηση των τάσεων που παράγει αυτή την περίοδο η τ/κ κοινότητα.

Τέταρτο, για τις μετεκλογικές εξελίξεις στο κυπριακό, μού είναι δύσκολο να φανταστώ ξανά συνομιλίες για επίλυση που θα διαρκούν ακόμα κάποια χρόνια με πήγαινε-έλα στο παλιό αεροδρόμιο Λευκωσίας, με δεκάδες κύκλους συναντήσεων και αμέτρητες συναντήσεις των διαπραγματευτών των δύο πλευρών. Αυτός ο κύκλος, εκ των πραγμάτων, δεν μπορεί να επαναληφθεί. Κανένας δεν διαθέτει τέτοια επιδίωξη, ή υποστήριξη σε μια διαδικασία που δοκιμάστηκε δεκάδες φορές στο παρελθόν. Ποια θα είναι η επόμενη νέα μορφή θα αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων αμέσως μετά τις εκλογές. Ερωτήματα:

Θα δεχθεί ο ΓΓ του ΟΗΕ να θέσει υπό την αιγίδα του μια συνάντηση που δεν θα έχει ικανή ποσότητα προετοιμασίας; Θα διορίσει ο ΓΓ νέο αντιπρόσωπό του στις συνομιλίες; Θα θελήσει να αναλάβει ο ίδιος μιαν επιπρόσθετη ευθύνη;. Θα είναι μια νέα συνάντηση κορυφής σε κάποιο θέρετρο στην Ελβετία; Θα τεθεί από πριν ένα γενικό πολιτικό και χρονικό πλαίσιο, αφού προηγηθούν συνομιλίες στη Λευκωσία;

Πέμπτο, χρειάζεται να θυμόμαστε την ισχυρή θέση του ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες όπως τη διατύπωσε στην Έκθεση των καλών υπηρεσιών προς το ΣΑ στις 30 Σεπτεμβρίου. Γράφει: «επιβεβαιώνω την ετοιμότητα των Ηνωμένων Εθνών να βοηθήσουν τα μέρη εάν αποφασίσουν από κοινού να

συμμετάσχουν σε μια τέτοια διαδικασία με την απαραίτητη πολιτική βούληση, προκειμένου να ολοκληρώσουν τη στρατηγική συμφωνία που αναδύθηκε στο Κραν Μοντανά. Τους ενθαρρύνω, επίσης, να αναζητήσουν τρόπους για τη διατήρηση του σώματος των εργασιών που οικοδομήθηκαν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας με τη μορφή συγκλίσεων και κατανοήσεων και συσσωρεύτηκαν κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών».

Ταυτόχρονα εκφράζει και την άποψή του για τη μεθοδολογία που θα πρέπει να ακολουθηθεί.

«Πιστεύω ακράδαντα ότι θα πρέπει να ακολουθηθεί μια προσέγγιση πακετοποίησης για συγκεκριμένα βασικά ζητήματα, όπως αυτή που καθοδήγησε τις συζητήσεις κατά τη διάρκεια των συναντήσεων στο Κραν Μοντανά. Στο μέλλον, θα πρέπει να αναζητηθεί συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο για τα βασικά εκκρεμή ζητήματα τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τη συνολική διευθέτηση και ότι, μετά τη σύναψη μιας στρατηγικής συμφωνίας, θα πρέπει να εκπονηθούν λεπτομέρειες σε τεχνικό επίπεδο. Μια έγκαιρη συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο θα παρείχε άμεσα σε κάθε πλευρά την απαραίτητη διαβεβαίωση ότι η συνολική διευθέτηση θα περιελάμβανε εκείνα τα στοιχεία που έχουν καίρια σημασία για κάθε κοινότητα και έτσι θα πρόσφερε την ώθηση για την ολοκλήρωση των υπόλοιπων τεχνικών λεπτομερειών».

Ο ΓΓ του ΟΗΕ έχει αποκτήσει προσωπική αντίληψη στα πράγματα και έχει διαγράψει την στρατηγική που θα ακολουθήσει. Γι' αυτό ο εκπρόσωπός του Στεφάν Ντούζαρικ στις 9 Οκτωβρίου δήλωσε τα εξής:

«Ο Γενικός Γραμματέας έχει καταβάλει πολύ χρόνο και προσπάθεια για να εξευρεθεί μια διευθέτηση στην Κύπρο. Εναπόκειται στα μέρη να καταλήξουν σε συμφωνία. Ο ΟΗΕ βρίσκεται εκεί για να τα διευκολύνει και επίσης υπάρχει μεγάλος αριθμός ζητημάτων που πρέπει να διεκπεραιωθούν από τα μέρη».

15. ΧΑΘΗΚΕ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ;-
5/10/2017

Σε αυτό το στάδιο είναι σημαντικό να έχουμε την καλύτερη δυνατή εικόνα των συνομιλιών για επίλυση του κυπριακού στο Κρανς Μοντάνα. Σε αυτή την κατεύθυνση συμβάλλει ουσιαστικά ο ΓΓ του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, στην έκθεση για την αποστολή των καλών του υπηρεσιών στο Κυπριακό. Σύμφωνα με ανταπόκριση του Α. Ζουπανιώτη στο ΚΥΠΕ στις 30 Σεπτεμβρίου η Έκθεση περιλαμβάνει τα εξής:

«Η 12σέλιδη έκθεση έχει ημερομηνία 28 Σεπτεμβρίου και ανεπίσημο αντίγραφο επιδόθηκε στα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας αργά το απόγευμα της Παρασκευής. Καλύπτει την περίοδο από τις 15 Μαΐου 2015 και μέχρι τις 11 Αυγούστου 2017, εστιαζόμενη στις δραστηριότητες στο πλαίσιο της αποστολής των καλών υπηρεσιών υπό την ηγεσία του ειδικού συμβούλου Έσπεν Μπαρθ Έιντε, οι οποίες σχετίζονται με τις καθοδηγούμενες από τους ηγέτες διαπραγματεύσεις μεταξύ της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής πλευράς.

Στην εισαγωγή της έκθεσης, ο ΓΓ υπενθυμίζει ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας, με το πιο πρόσφατο ψήφισμά του 2369 (2017), «σημείωσε το αποτέλεσμα της Διάσκεψης για την Κύπρο και ενθάρρυνε τις πλευρές και όλους τους συμμετέχοντες να τηρήσουν τη δέσμευσή τους για μια διευθέτηση υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Αντανακλώντας την σταθερή πεποίθηση του Γενικού Γραμματέα ότι η ευθύνη για την εξεύρεση λύσης εναπόκειται πρωτίστως στους ίδιους τους Κυπρίους, το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέφρασε επίσης την πλήρη υποστήριξή του στον Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να διατηρεί τις καλές του υπηρεσίες στη διάθεση των μερών».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Αναλυτικότερα, στο τελευταίο κεφάλαιο της έκθεσης με τις παρατηρήσεις του, ο Αντόνιο Γκουτέρες εκτιμά ότι «χάρη στις ακούραστες και αποφασιστικές προσπάθειες των ηγετών και των ομάδων τους και την ακλόνητη υποστήριξη που παρείχε η διεθνής κοινότητα, υπάρχει πρακτικά η ουσία μιας συνολικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος. Τα μέρη έφτασαν κοντά στο να καταλήξουν σε στρατηγική κατανόηση όσον αφορά την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, καθώς και σε όλα τα υπόλοιπα εκκρεμή βασικά στοιχεία μιας συνολικής διευθέτησης.

Συνεπώς, πιστεύω ακράδαντα ότι στο Κραν Μοντανά χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία».

Ο Γενικός Γραμματέας τονίζει τη σημασία της ύπαρξης πολιτικής βούλησης, θάρρους, αποφασιστικότητας και εμπιστοσύνης, για να μπορέσουν να φτάσουν οι πλευρές σε συμφωνία, υπονοώντας ότι αυτά απουσίαζαν από το Κραν Μοντανά.

«Με το κλείσιμο της Διάσκεψης για την Κύπρο, ενθάρρυνα τα μέρη να εξετάσουν την πορεία προς τα εμπρός. Ακόμη και αν υπάρχουν όλα τα βασικά στοιχεία που είχαν φανεί ότι υπήρχαν στο Crans-Montana στα τέλη Ιουνίου, είμαι πεπεισμένος ότι οι προοπτικές να προωθηθεί επιτέλους αυτή η διαδικασία «πέρα από την τελική γραμμή» θα παραμείνουν άπιαστος στόχος χωρίς την ισχυρότερη πολιτική βούληση, το θάρρος και την αποφασιστικότητα, την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την ετοιμότητα όλων των μερών να αναλάβουν μελετημένους κινδύνους στο τελευταίο και δυσκολότερο μίλι των διαπραγματεύσεων. Παραμένω εξίσου πεπεισμένος ότι, στο πλαίσιο μιας ανανεωμένης διαδικασίας, προκειμένου να επιτευχθεί επιτυχής συνολική διευθέτηση σε ταυτόχρονα δημοψηφίσματα, τα μέρη θα πρέπει να μην χάσουν χρόνο για την εμπλοκή της κοινής γνώμης και να οικοδομήσουν από κοινού την υποστήριξη για ένα ενοποιημένο μέλλον».

Στη βάση των πιο πάνω, ο κ. Γκουτέρες επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς τους ηγέτες, τις αντίστοιχες κοινότητες τους και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των εγγυητριών δυνάμεων, να συνεχίσουν παρόμοιο προβληματισμό «για να προσδιορίσουν αν και πότε οι συνθήκες θα ωριμάσουν ξανά για μια ουσιαστική διαδικασία στο εγγύς μέλλον».

«Επαναβεβαιώνω την ετοιμότητα των Ηνωμένων Εθνών να βοηθήσουν τα μέρη εάν αποφασίσουν από κοινού να συμμετάσχουν σε μια τέτοια διαδικασία με την απαραίτητη πολιτική βούληση, προκειμένου να ολοκληρώσουν τη στρατηγική συμφωνία που αναδύθηκε στο Κραν Μοντανά. Τους ενθαρρύνω, επίσης, να αναζητήσουν τρόπους για τη διατήρηση του σώματος των εργασιών που οικοδομήθηκαν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας με τη μορφή συγκλίσεων και κατανοήσεων και συσσωρεύτηκαν κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών».

Ταυτόχρονα εκφράζει και την άποψή του για τη μεθοδολογία που θα πρέπει να ακολουθηθεί. «Πιστεύω ακράδαντα ότι για να επιτύχει μια διαδικασία τόσο περίπλοκη και πολιτικά ευαίσθητη, θα πρέπει να ακολουθηθεί μια

προσέγγιση πακετοποίησης για συγκεκριμένα βασικά ζητήματα, όπως αυτή που καθοδήγησε τις συζητήσεις κατά τη διάρκεια των συναντήσεων στο Κραν Μοντανά. Στο μέλλον, θα πρέπει να αναζητηθεί συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο για τα βασικά εκκρεμή ζητήματα τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τη συνολική διευθέτηση και ότι, μετά τη σύναψη μιας στρατηγικής συμφωνίας, θα πρέπει να εκπονηθούν λεπτομέρειες σε τεχνικό επίπεδο.

Μια έγκαιρη συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο θα παρείχε άμεσα σε κάθε πλευρά την απαραίτητη διαβεβαίωση ότι η συνολική διευθέτηση θα περιελάμβανε εκείνα τα στοιχεία που έχουν καίρια σημασία για κάθε κοινότητα και έτσι θα πρόσφερε την ώθηση για την ολοκλήρωση των υπόλοιπων τεχνικών λεπτομερειών».

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Η έκθεση επίσης δίνει μία συνοπτική περιγραφή των διαπραγματεύσεων και πως οργανώθηκαν σε έξι κεφάλαια, από την περίοδο των Χριστόφια – Ταλάτ και διευκρινίζει ότι αυτές καθοδηγήθηκαν από τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. και την Κοινή Διακήρυξη Αναστασιάδη – Έρογλου της 11ης Φεβρουαρίου 2014. Διευκρινίζει ακόμη ότι οι πρόσφατες προσπάθειες για την εξεύρεση μιας αμοιβαία αποδεκτής διευθέτησης έχουν οικοδομηθεί πάνω στο έργο που συσσωρεύτηκε από την έναρξη των ολοκληρωμένων διαπραγματεύσεων το Σεπτέμβριο του 2008.

Στο εκτενές κεφάλαιο της έκθεσης για την «κατάσταση της διαδικασίας», περιγράφει την πρόοδο που σημειώθηκε στα έξι κεφάλαια της διαπραγμάτευσης μαζί με τις συγκλίσεις και τα σημεία που ακόμη παραμένουν να συμφωνηθούν. Επίσης, στο κεφάλαιο για την «κατάσταση της διαδικασίας» ασχολείται και με τα ζητήματα της κατάρτισης συντάγματος, της σύνταξης ομοσπονδιακών νόμων, της εφαρμογής του ευρωπαϊκού κεκτημένου σε συνεργασία με την Ε.Ε., της προσαρμογής των τ/κ τραπεζικών ιδρυμάτων σε συνεργασία με διεθνείς χρηματοπιστωτικούς θεσμούς, το έργο που επιτέλεσαν οι τεχνικές επιτροπές και που παραμένει ημιτελές κι άλλα ζητήματα εφαρμογής της λύσης στα οποία υπάρχουν κενά.

Ο ΓΓ εκφράζει τη λύπη του που οι δύο πλευρές δεν προχώρησαν στο

άνοιγμα περισσότερων διαβάσεων και ταυτόχρονα γιατί δεν έχουν ακόμη εφαρμόσει τις προηγούμενες συμφωνίες για τη διασύνδεση των ηλεκτρικών δικτύων και τη διαλειτουργικότητα των κινητών τηλεφώνων.

«Μετά το κλείσιμο της Διάσκεψης για την Κύπρο στις 7 Ιουλίου 2017, παραμένει ασαφές εάν θα συνεχίσουν να συναντώνται όλες οι τεχνικές επιτροπές και εάν οι πλευρές προτίθενται να εφαρμόσουν τα ήδη συμφωνημένα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης ή αν θα επιδιώξουν νέα. Λίγες τεχνικές επιτροπές πραγματοποίησαν συναντήσεις, σημειώνοντας ότι τώρα ήταν πιο σημαντικό από ποτέ να συνεχίσουμε μερικές από τις εργασίες που θα ωφελήσουν και τις δύο κοινότητες.

Πιστεύω ότι είναι σημαντικό να συνεχιστεί η υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών στο έργο των τεχνικών επιτροπών, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου πολιτικής αβεβαιότητας. Λόγω του δικοινοτικού χαρακτήρα των τεχνικών επιτροπών, έχουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν τα κέρδη που έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής στις κυπριακές ειρηνευτικές συνομιλίες και να συνεχίσουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη περαιτέρω μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης και στις προσπάθειες οικοδόμησης της ειρήνης».

Στην έκθεση υπάρχουν εκτενείς αναφορές στις συναντήσεις στο Μοντ Πελεράν και τη σύγκληση της Διάσκεψης για την Κύπρο από τον ίδιο, στις 12 Ιανουαρίου.

Για το Μοντ Πελεράν σημειώνει μεταξύ άλλων ότι κατά τη διάρκεια του πρώτου γύρου, «οι ηγέτες εξασφάλισαν μια σημαντική πρόοδο (breakthrough), συμφωνώντας σε ένα εύρος επί των ποσοστών του εδάφους των συνιστωσών πολιτειών που θα προέκυπταν από την εδαφική προσαρμογή. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου γύρου, οι πλευρές απέτυχαν να σημειώσουν περαιτέρω πρόοδο στο εδαφικό και, συνεπώς, να παρουσιάσουν τους αντίστοιχους χάρτες τους, επιστρέφοντας στο νησί με σαφή αντίληψη ότι η διαδικασία κινδυνεύει να αντιμετωπίσει σοβαρό αδιέξοδο».

Ο ΓΓ αναφέρεται στη συμφωνία της 1ης Δεκεμβρίου μεταξύ των ηγετών και χαρακτηρίζει «ιστορική πρωτιά στη διαδικασία» τη σύγκληση των διαπραγματεύσεων για την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, η οποία άνοιξε τη διεθνή φάση των διαπραγματεύσεων και έφερε τα μέρη ένα βήμα πιο κοντά σε μια συνολική διευθέτηση.

«Οι παράμετροι για την επίλυση της ασφάλειας και των εγγυήσεων καθορίστηκαν στη Γενεύη. Η δήλωση της Διάσκεψης για την Κύπρο στις 12 Ιανουαρίου υπογράμμισε την ανάγκη για αμοιβαία αποδεκτές λύσεις που να αντιμετωπίζουν τις ανησυχίες και των δύο κοινοτήτων, με την γενική αρχή ότι η ασφάλεια μιας κοινότητας δεν μπορεί να αποβεί εις βάρος της ασφάλειας της άλλης κοινότητας.

Επίσης καθιέρωσε ότι οι προβλεπόμενες λύσεις απαιτούν την αντιμετώπιση των παραδοσιακών φόβων για την ασφάλεια των κοινοτήτων, αναπτύσσοντας παράλληλα ένα όραμα ασφάλειας για το μέλλον. Αυτές οι παράμετροι καθοδήγησαν τις εργασίες της Ομάδας των Αντιπροσώπων της Διάσκεψης, η οποία συναντήθηκε μια εβδομάδα αργότερα στο Μοντ Πελεράν της Ελβετίας, στις 18-19 Ιανουαρίου, για την ανάπτυξη ερωτήσεων και μέσων σχετικά με την ασφάλεια και τις εγγυήσεις».

Καταγράφει επίσης και το «πισωγύρισμα» που γνώρισε η διαδικασία μετά το ψήφισμα της Βουλής για το «ενωτικό δημοψήφισμα».

«Η διαμάχη μεταξύ των πλευρών σχετικά με την απόφαση του Κοινοβουλίου της Κυπριακής Δημοκρατίας για καθιέρωση ετήσιου εορτασμού στα δημόσια σχολεία του δημοψηφίσματος του 1950 σχετικά με την «Ένωση» με την Ελλάδα, οδήγησε σε διάλειμμα (κενό) δύο μηνών στις συνομιλίες από τις 16 Φεβρουαρίου έως τις 11 Απριλίου 2017. Αυτό σήμαινε ότι οι πλευρές έχασαν κρίσιμο χρόνο στις διαπραγματεύσεις όταν αυτές είχαν αποκτήσει σημαντική δυναμική. Επίσης, είχε αρνητικό αντίκτυπο στην εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο ηγετών και των αντίστοιχων κοινοτήτων τους».

Σημειώνει την κοινή συνάντηση με τους ηγέτες στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών, στις 4 Ιουνίου και αναφέρεται στα συμφωνηθέντα από τους ηγέτες.

«Αναγνώρισαν τη ζωτική σημασία της ασφάλειας και των εγγυήσεων για τις δύο κοινότητες και τη σημασία της προόδου σε αυτό το κεφάλαιο για την επίτευξη συνολικής συμφωνίας. Ταυτόχρονα, ανέλαβαν τη δέσμευση να συνεχίσουν παράλληλα τις διακοινοτικές διαπραγματεύσεις για όλα τα άλλα εκκρεμή ζητήματα, ξεκινώντας από το εδαφικό, την ιδιοκτησία και τη διακυβέρνηση και τη νομή της εξουσίας. Επιπλέον, επιβεβαίωσαν ότι όλα τα ζητήματα θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης αλληλένδετα και ότι δεν θα συμφωνηθεί τίποτα πριν συμφωνηθούν τα πάντα».

ΚΡΑΝΣ ΜΟΝΤΑΝΑ

Υπάρχει στην έκθεση εκτενής αναφορά στις συναντήσεις του Κραν Μοντανά και γενική περιγραφή των προτάσεών του, αποφεύγοντας ωστόσο λεπτομέρειες των διαμειφθέντων στο τελευταίο δείπνο και σε άλλες συναντήσεις.

Αναφέρει ότι παρά τις διαφορές στις εναρκτήριες θέσεις τους και στη δημόσια ρητορική τους, μέσω της βαθιάς του εμπλοκής με τις τρεις εγγυήτριες μπόρεσε να δει ότι όλες τους ήρθαν στην Ελβετία δεσμευμένες να αναζητήσουν αμοιβαία αποδεκτές λύσεις. Ωστόσο παρά τη θετική διάθεση και τις εποικοδομητικές δηλώσεις που έγιναν κατά την εναρκτήρια ημέρα της διάσκεψης, η επίτευξη πραγματικής προόδου εμποδίστηκε γρήγορα, καθώς τα συμβαλλόμενα μέρη στο «τραπέζι 1» ήταν απρόθυμα να προβούν σε συμβιβασμούς, εκτός αν είχε σημειωθεί πρόοδος στο άλλο «τραπέζι» και αντιστρόφως.

«Σε μια προσπάθεια επίλυσης αυτού του διλήμματος, στις 30 Ιουνίου, παρουσίασα στα μέρη ένα πλαίσιο για την ταυτόχρονη επίλυση έξι μεγάλων εκκρεμούντων ζητημάτων και στα δύο "τραπέζια", ως στοιχεία ενός τελικού πακέτου που κατά την άποψή μου, θα οδηγούσε σε μια συνολική διευθέτηση. Αυτά αφορούσαν το εδαφικό, την πολιτική ισότητα, το περιουσιακό, την ισοδύναμη μεταχείριση, την ασφάλεια και τις εγγυήσεις».

Αφού περιγράφει συνοπτικά το περιεχόμενο των έξι θεμάτων, ο κ. Γκουτέρες αναφέρει ότι «μέχρι το τέλος της Διάσκεψης, οι πλευρές είχαν πρακτικά καταλήξει σε πλήρη συμφωνία για την ομοσπονδιακή εκτελεστική εξουσία και την αποτελεσματική συμμετοχή. Όσον αφορά την ισότιμη μεταχείριση, μολονότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένες διαφορές, περιορίζονταν κυρίως στο ζήτημα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, το οποίο οι αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ήταν παρόντες στις διαπραγματεύσεις αξιολόγησαν ως περιορισμένο και δυνατόν να διευθετηθεί μέσω πρακτικών λύσεων».

Καταγράφει επίσης τα όσα συμφωνήθηκαν στο περιουσιακό και στο εδαφικό, ενώ εκτενέστερες αναφορές γίνονται στην ασφάλεια και τις εγγυήσεις.

«Πρότεινα τα μέρη να ταυτοποιήσουν λύσεις λαμβάνοντας υπόψη ότι το ισχύον σύστημα εγγυήσεων, και ειδικότερα το τέταρτο άρθρο της Συνθήκης Εγγυήσεων που περιέχει το μονομερές δικαίωμα παρέμβασης, ήταν "μη βιώσιμο". Επίσης, εισηγήθηκα ότι ένα νέο σύστημα ασφάλειας χρειαζόταν για την Κύπρο, καθώς και ένα αξιόπιστο πλαίσιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της συμφωνίας, στο οποίο θα διαδραματίσουν κάποιο ρόλο οι σημερινοί εγγυητές.

Όσον αφορά το θέμα της παρουσίας ελληνικών και τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο, συμφωνήθηκε ότι τυχόν εκκρεμή ζητήματα σχετικά με τα στρατεύματα θα ήταν καλύτερα να αντιμετωπιστούν στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο, με τη συμμετοχή των πρωθυπουργών των τριών εγγυητικών δυνάμεων».

Στις 6 Ιουλίου ο Γενικός Γραμματέας επιστρέφει στο Κραν Μοντανά για να βοηθήσει τα μέρη να φθάσουν σε στρατηγική συναντίληψη επί των 6 θεμάτων και σημειώνει στην έκθεση ότι μόνο κατά την επιστροφή του συζητήθηκαν ορισμένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία.

«Κατά τις εμπιστευτικές διμερείς συναντήσεις, τα ενδιαφερόμενα μέρη υπέβαλαν σημαντικές θέσεις και ενδείξεις για ενδεχόμενα ανοίγματα, ιδίως όσον αφορά τα θέματα ασφάλειας και εγγυήσεων. Εντούτοις, υπογραμμίστηκε επανειλημμένα από πολλά από τα μέρη ότι αυτά έπρεπε να ληφθούν ως μέρος του συνολικού πακέτου που παρουσίασα. Κατά τη διάρκεια ενός δείπνου για τους επικεφαλής των αντιπροσωπειών, μοιράστηκα την εκτίμησή μου ότι υπήρξε ευρεία κατανόηση των παραμέτρων της δυνητικής στρατηγικής συμφωνίας. Παρουσίασα επίσης στα μέρη προς εξέταση, ένα σχέδιο πλαισίου παρακολούθησης της εφαρμογής με τη μορφή ατύπου εγγράφου (non paper)».

Περιγράφοντας το άδοξο κλείσιμο της Διάσκεψης, ο Αντόνιο Γκουτέρες γράφει στην έκθεσή του:

«Δυστυχώς, κατά τη διάρκεια του δείπνου, ενώ τα έξι στοιχεία του πακέτου ήταν σε μεγάλο βαθμό διαθέσιμα, τα μέρη δεν μπόρεσαν να ολοκληρώσουν ένα πακέτο και να γεφυρώσουν τις υπόλοιπες διαφορές. Παρόλο που τα μέρη πλησίαζαν πιο κοντά στην ουσία, παρέμειναν πολύ απομακρυσμένα όσον αφορά την αναγκαία εμπιστοσύνη και αποφασιστικότητα να αναζητήσουν κοινό έδαφος μέσω της αμοιβαίας εξυπηρέτησης, που τελικά

τους εμπόδιζε να φτάσουν στα γενικά περιγράμματα μιας στρατηγικής κατανόησης σ' όλα τα κεφάλαια των διαπραγματεύσεων, που θα μπορούσαν να στρώσουν το δρόμο για την τελική συμφωνία διευθέτησης. Επομένως, δεν κατέστη δυνατή η σύγκληση (συνάντησης) των πρωθυπουργών. Ως αποτέλεσμα, τα μέρη συμφώνησαν με το συμπέρασμά μου ότι η Διάσκεψη δεν θα έχει πιθανώς αποτέλεσμα και πρέπει να κλείσει».

Σε σχέση τη πρόοδο που σημειώθηκε στα έξι στοιχεία της εισήγησής του, κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, ο ΓΓ του ΟΗΕ αναφέρει τα εξής:

«Κατά τη λήξη της Διάσκεψης, οι πλευρές είχαν ουσιαστικά επιλύσει το βασικό ζήτημα της αποτελεσματικής συμμετοχής. Μολονότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένες διαφορές ως προς την ισοδύναμη (ισότιμη) μεταχείριση των Τούρκων υπηκόων σε σχέση με το ζήτημα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, αυτό περιορίστηκε τώρα σε ένα ζήτημα ορισμένων λεπτομερειών και όχι αρχών. Επίσης, προέκυψε αρχική συμφωνία για την εδαφική προσαρμογή. Όσον αφορά το περιουσιακό, οι πλευρές συμφώνησαν καταρχήν σε δύο ξεχωριστά καθεστώτα ιδιοκτησίας, ενώ ξανά κάποιες λεπτομέρειες παρέμειναν. Τέλος, οι συμμετέχοντες προχώρησαν σημαντικά στην ανάπτυξη μιας έννοιας ασφάλειας, με την υπόθεση ότι θα επιτευχθεί συμφωνία για όλες τις εγχώριες (εσωτερικές) πτυχές της διευθέτησης που θα ικανοποιεί και τις δύο κοινότητες» (ΚΥΠΕ, 30 Σεπτεμβρίου).

Οκτώ σχόλια επί της Έκθεσης:

1. «Τα μέρη έφτασαν κοντά στο να καταλήξουν σε στρατηγική κατανόηση όσον αφορά την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, καθώς και σε όλα τα υπόλοιπα εκκρεμή βασικά στοιχεία μιας συνολικής διευθέτησης. Συνεπώς, πιστεύω ακράδαντα ότι στο Κραν Μοντανά χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία».

Σχόλιο: Θεωρώ ότι η εκτίμηση αυτή του ΓΓ του ΟΗΕ ενέχει ιστορική σημασία, καθώς η συνάντηση στο Κρανς Μοντάνα ενδεχομένως να ήταν η τελευταία προσπάθεια για επίλυση του κυπριακού στη βάση των ψηφισμάτων του ΟΗΕ. Συνεπώς αυτή η εκτίμηση, όπως καταγράφεται από τον ΓΓ του ΟΗΕ συμβάλλει πραγματικά στη συνολική αποτίμηση των πραγμάτων.

2. «Είμαι πεπεισμένος ότι οι προοπτικές να προωθηθεί επιτέλους αυτή η διαδικασία «πέρα από την τελική γραμμή» θα παραμείνουν άπιαστος στόχος

χωρίς την ισχυρότερη πολιτική βούληση, το θάρρος και την αποφασιστικότητα, την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την ετοιμότητα όλων των μερών να αναλάβουν μελετημένους κινδύνους στο τελευταίο και δυσκολότερο μίλι των διαπραγματεύσεων».

Σχόλιο: τα στοιχεία δείχνουν ότι ζούμε τον «άπιαστο στόχο». Ο Α. Γκουτέρες διαθέτει μεγάλη εμπειρία στην παγκόσμια πολιτική σκηνή: Πρωθυπουργός της Πορτογαλίας, 1995-2002, Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς 1999, 2002, Υπάτος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, 2005-2015, ΓΓ του ΟΗΕ από τις 16 Οκτωβρίου 2016. Με την εμπειρία που διαθέτει μπορεί να κάνει εκτιμήσεις με βάση τα όσα αντιλαμβάνεται από όσα συμβαίνουν γύρω του. Μιλά ευθέως για «άπιαστο στόχο». Γιατί; Τι έλειψε; Λέει ο Α. Γκουτέρες: «ισχυρότερη πολιτική βούληση, θάρρος, αποφασιστικότητα, αμοιβαία εμπιστοσύνη, ετοιμότητα όλων των μερών να αναλάβουν μελετημένους κινδύνους στο τελευταίο και δυσκολότερο μίλι των διαπραγματεύσεων».

3. «Επαναβεβαιώνω την ετοιμότητα των Ηνωμένων Εθνών να βοηθήσουν τα μέρη εάν αποφασίσουν από κοινού να συμμετάσχουν σε μια τέτοια διαδικασία με την απαραίτητη πολιτική βούληση, προκειμένου να ολοκληρώσουν τη στρατηγική συμφωνία που αναδύθηκε στο Κραν Μοντανά. Τους ενθαρρύνω, επίσης, να αναζητήσουν τρόπους για τη διατήρηση του σώματος των εργασιών που οικοδομήθηκαν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας με τη μορφή συγκλίσεων και κατανοήσεων και συσσωρεύτηκαν κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών».

Σχόλια: με τη φράση «εάν τα μέρη αποφασίσουν από κοινού να συμμετάσχουν σε μια τέτοια διαδικασία», ο ΓΓ του ΟΗΕ δείχνει πως δεν είναι βέβαιος ότι μπορεί να υπάρχει άλλη τέτοια διαδικασία. Κατόπιν αυτού, ρίχνει το μπαλάκι της ευθύνης «στα μέρη». Αν αποφασίσουν, ο ίδιος θα απαντήσει θετικά, αλλά η κατεύθυνση είναι σαφής: όχι ξανά πρωτοβουλίες από την πλευρά του!

4. «Πιστεύω ακράδαντα ότι για να επιτύχει μια διαδικασία τόσο περίπλοκη και πολιτικά ευαίσθητη, θα πρέπει να ακολουθηθεί μια προσέγγιση πακετοποίησης για συγκεκριμένα βασικά ζητήματα, όπως αυτή που καθοδήγησε τις συζητήσεις κατά τη διάρκεια των συναντήσεων στο Κραν Μοντανά. Στο μέλλον, θα πρέπει να αναζητηθεί συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο για τα βασικά εκκρεμή ζητήματα τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τη συνολική διευθέτηση και ότι, μετά τη σύναψη μιας στρατηγικής

συμφωνίας, θα πρέπει να εκπονηθούν λεπτομέρειες σε τεχνικό επίπεδο. Μια έγκαιρη συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο θα παρείχε άμεσα σε κάθε πλευρά την απαραίτητη διαβεβαίωση ότι η συνολική διευθέτηση θα περιελάμβανε εκείνα τα στοιχεία που έχουν καίρια σημασία για κάθε κοινότητα και έτσι θα πρόσφερε την ώθηση για την ολοκλήρωση των υπόλοιπων τεχνικών λεπτομερειών».

Σχόλιο: η διαπίστωση αυτή δείχνει ότι ο ίδιος έχει κατανοήσει αυτό το κεντρικής σημασίας ζήτημα.

Πρώτον «συμφωνία σε στρατηγικό επίπεδο για τα βασικά εκκρεμή ζητήματα τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τη συνολική διευθέτηση και,

Δεύτερον», «μετά τη σύναψη μιας στρατηγικής συμφωνίας, θα πρέπει να εκπονηθούν λεπτομέρειες σε τεχνικό επίπεδο».

Θεωρώ ότι προηγούμενοι ΓΓ του ΟΗΕ εργάστηκαν άλλοι με σωστό και άλλοι κατά ανορθόδοξο τρόπο σε διαδικασίες επίλυσης στο κυπριακό-λ.χ. πολύ σωστά εργάστηκε ο Μ. Μ. Γκάλι, με κενά ο Κ. Ανάν και Μπα-κι Μουν. Ο νυν ΓΓ του ΟΗΕ κατενόησε το ουσιώδες: πρώτα συμφωνία «σε στρατηγικό επίπεδο για τα βασικά εκκρεμή ζητήματα». Ελπίζω αυτή η σωστή επισήμανση να μην αποδειχθεί ότι ήταν η τελευταία της διαδικασίας.

5. «Λίγες τεχνικές επιτροπές πραγματοποίησαν συναντήσεις, σημειώνοντας ότι τώρα ήταν πιο σημαντικό από ποτέ να συνεχίσουμε μερικές από τις εργασίες που θα ωφελήσουν και τις δύο κοινότητες. Πιστεύω ότι είναι σημαντικό να συνεχιστεί η υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών στο έργο των τεχνικών επιτροπών, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου πολιτικής αβεβαιότητας. Λόγω του δικοινοτικού χαρακτήρα των τεχνικών επιτροπών, έχουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν τα κέρδη που έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής στις κυπριακές ειρηνευτικές συνομιλίες και να συνεχίσουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη περαιτέρω μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης και στις προσπάθειες οικοδόμησης της ειρήνης».

Σχόλιο: Ο ΓΓ «πιστεύει ότι είναι σημαντικό να συνεχιστεί η υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών στο έργο των τεχνικών επιτροπών, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου πολιτικής αβεβαιότητας». Κρίνω την εισήγηση αυτή ως απολύτως ρεαλιστική. Σε περίοδο αβεβαιότητας, αυξάνεις την ένταση της προσπάθειας σε επίπεδο «χαμηλής πολιτικής», με την ελπίδα να ενισχύσουν τις προσπάθειες σε ανώτερο επίπεδο.

6. «Η διαμάχη μεταξύ των πλευρών σχετικά με την απόφαση του Κοινοβουλίου της Κυπριακής Δημοκρατίας για καθιέρωση ετήσιου εορτασμού στα δημόσια σχολεία του δημοψηφίσματος του 1950 σχετικά με την «Ένωση» με την Ελλάδα, οδήγησε σε διάλειμμα (κενό) δύο μηνών στις συνομιλίες από τις 16 Φεβρουαρίου έως τις 11 Απριλίου 2017. Αυτό σήμαινε ότι οι πλευρές έχασαν κρίσιμο χρόνο στις διαπραγματεύσεις όταν αυτές είχαν αποκτήσει σημαντική δυναμική. Επίσης, είχε αρνητικό αντίκτυπο στην εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο ηγετών και των αντίστοιχων κοινοτήτων τους».

Σχόλιο: είναι πέρα από σαφές ότι αυτή η υπόθεση ζημίωσε την εικόνα και την αξιοπιστία της ε/κ πλευράς. Δεν έχει καμιά σημασία αν ψηφίστηκε κάτι εκ προθέσεως ή εκ παραδρομής. Μετρά μόνο το αποτέλεσμα. Και αυτό το αποτέλεσμα περιγράφει με ακρίβεια ο ΓΓ του ΟΗΕ- «είχε αρνητικό αντίκτυπο στην εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο ηγετών και των αντίστοιχων κοινοτήτων τους».

7. «Οι πλευρές είχαν ουσιαστικά επιλύσει το βασικό ζήτημα της αποτελεσματικής συμμετοχής. Μολονότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένες διαφορές ως προς την ισοδύναμη (ισότιμη) μεταχείριση των Τούρκων υπηκόων σε σχέση με το ζήτημα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, αυτό περιορίστηκε τώρα σε ένα ζήτημα ορισμένων λεπτομερειών και όχι αρχών. Επίσης, προέκυψε αρχική συμφωνία για την εδαφική προσαρμογή. Όσον αφορά το περιουσιακό, οι πλευρές συμφώνησαν καταρχήν σε δύο ξεχωριστά καθεστώτα ιδιοκτησίας, ενώ ξανά κάποιες λεπτομέρειες παρέμειναν. Τέλος, οι συμμετέχοντες προχώρησαν σημαντικά στην ανάπτυξη μιας έννοιας ασφάλειας, με την υπόθεση ότι θα επιτευχθεί συμφωνία για όλες τις εγχώριες (εσωτερικές) πτυχές της διευθέτησης που θα ικανοποιεί και τις δύο κοινότητες».

Σχόλιο: με βάση αυτή την περιγραφή, εξηγείται η φράση Γκουτέρες: «ισχυρότερη πολιτική βούληση, θάρρος, αποφασιστικότητα». Αυτό σήμαινε ότι με βάση την ουσιαστική πρόοδο και τις διαφωνίες στο Κρανς Μοντάνα, υπήρξε η ισχυρή δυνατότητα για να ζητηθεί «από τα μέρη» παράταση των συνομιλιών με επίπονη προσπάθεια για να διανυθεί το «τελευταίο μίλι».

8. «Δυστυχώς, κατά τη διάρκεια του δείπνου, ενώ τα έξι στοιχεία του πακέτου ήταν σε μεγάλο βαθμό διαθέσιμα, τα μέρη δεν μπόρεσαν να ολοκληρώσουν ένα πακέτο και να γεφυρώσουν τις υπόλοιπες διαφορές. Παρόλο που τα μέρη πλησίαζαν πιο κοντά στην ουσία, παρέμειναν πολύ απομακρυσμένα όσον αφορά την αναγκαία εμπιστοσύνη και αποφασιστικότητα να αναζητήσουν κοινό έδαφος μέσω της αμοιβαίας εξυπηρέτησης, που τελικά τους εμπόδιζε να φτάσουν στα γενικά περιγράμματα μιας στρατηγικής κατανόησης σ' όλα τα κεφάλαια των διαπραγματεύσεων, που θα μπορούσαν να στρώσουν το δρόμο για την τελική συμφωνία διευθέτησης. Επομένως, δεν κατέστη δυνατή η σύγκληση (συνάντησης) των πρωθυπουργών. Ως αποτέλεσμα, τα μέρη συμφώνησαν με το συμπέρασμά μου ότι η Διάσκεψη δεν θα έχει πιθανώς αποτέλεσμα και πρέπει να κλείσει».

Σχόλιο: Ο ΓΓ του ΟΗΕ παρουσίασε πλαίσιο από έξι σημεία για την επίλυση του κυπριακού. Έτσι ενώ «τα έξι στοιχεία του πακέτου ήταν σε μεγάλο βαθμό διαθέσιμα, τα μέρη δεν μπόρεσαν να ολοκληρώσουν». Ο ΓΓ του ΟΗΕ παρουσίασε επίσης, «ένα σχέδιο πλαισίου παρακολούθησης της εφαρμογής με τη μορφή ατύπου εγγράφου (non paper)».

Το πλαίσιο από έξι σημεία και το σχέδιο «πλαισίου παρακολούθησης της εφαρμογής», θα μπορούσαν να γίνουν αποδεκτά ως κατευθυνήριες αρχές της επίλυσης από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη την κατάλληλη στιγμή στη διάρκεια του δείπνου της 6ης Ιουλίου.

Έτσι θα άνοιγε ο δρόμος για δημιουργία των προϋποθέσεων για διάσκεψη στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, με τη συμμετοχή των πρωθυπουργών Ελλάδας, Τουρκίας, Μ. Βρετανίας.

Σύμμαχος όλης της Κύπρου ήταν η θέση που εξέφρασε ο τότε Ειδικός Αντιπρόσωπος του ΓΓ του ΟΗΕ για το κυπριακό Ε. Έιντε ότι,

«είχα την πεποίθηση πως η Συνθήκη Εγγυήσεων και το δικαίωμα επέμβασης έπρεπε να λήξουν αμέσως. Δεν υπάρχει χώρος γι' αυτά σε ένα σύγχρονο κυρίαρχο κράτος» (22 Ιουλίου 2017).

Σύμμαχος όλης της Κύπρου ήταν η θέση που εξέφρασε ο Α. Γκουτέρες:

«Πρότεινα, τα μέρη να ταυτοποιήσουν λύσεις λαμβάνοντας υπόψη ότι το ισχύον σύστημα εγγυήσεων, και ειδικότερα το τέταρτο άρθρο της Συνθήκης

Εγγυήσεων που περιέχει το μονομερές δικαίωμα παρέμβασης, ήταν «μη βιώσιμο».

Ο Α. Γκουτέρες γνωρίζει πλέον καλά τα δεδομένα στο κυπριακό. Το κεντρικό του μήνυμα: με τα σημερινά δεδομένα η επίλυση ισούται με «άπιαστο στόχο».

Με «ισχυρότερη πολιτική βούληση, με θάρρος και αποφασιστικότητα» μπορεί να ελπίζουμε.

16. ΟΠΙΣΘΕΝ ΟΛΟΤΑΧΩΣ!

29/9/2017

Κάτι δεν πάει καλά με όσους θεωρούν ότι οι διπλωμάτες είναι πάνω από την πολιτική εξουσία, εκτός και εάν λειτουργούν στο όνομά της και κατόπιν οδηγιών της. Το Υπουργείο Εξωτερικών έχει λάβει αυτό το διάστημα αποφάσεις που δείχνουν μian ακατανόητη σπουδή να δείξει πώς έχει δική του πολιτική σε σχέση με την επόμενη μέρα στις δικοινοτικές σχέσεις, αυτής που ακολουθεί την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κρανς Μοντάνα. Τα παραδείγματα:

Α. Στις 18 Αυγούστου δημοσίευμα στο ΚΥΠΕ αναφέρει τα πιο κάτω σχετικά με πληροφορίες για απόφαση αναστολής ή μείωσης, ή παγώματος της δραστηριότητας της ε/κ συμμετοχής στις Τεχνικές Επιτροπές (ΤΕ) στο κυπριακό: «Οι οδηγίες που έχουν δοθεί στους Ελληνοκύπριους επικεφαλής των δικοινοτικών Τεχνικών Επιτροπών, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες του ΚΥΠΕ, είναι όπως υπάρχει συνεννόηση με το γραφείο του Διαπραγματευτή της ελληνοκυπριακής πλευράς πριν αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για νέες δράσεις. Και αυτό, όπως αναφέρθηκε στο ΚΥΠΕ, για να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου των Επιτροπών σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτουργήσει ως υποκατάστατο της λύσης».

Β. Το Υπουργείο Εξωτερικών έχει αποστείλει εγκύκλιο στα αεροδρόμια σχετικά με τη δυνατότητα, ή μη, εισόδου στην κυπριακή επικράτεια πολιτών από χώρες-μη μέλη της ΕΕ. Αν, κατά δήλωσή τους, επιθυμούν επίσκεψη στην κατεχόμενη Κύπρο ελέγχεται αν το ξενοδοχείο που θα διαμένουν ανήκει σε ε/κ ιδιοκτήτη. Στην περίπτωση αυτή, αποστέλλονται με την ίδια ή επόμενη πτήση πίσω στη χώρα προέλευσής τους.

Το θέμα έλαβε διαστάσεις όταν ισραηλινοί τουρίστες αντιμετώπισαν την εντολή της απομάκρυνσης από το έδαφος της Κύπρου και μετά από παρέμβαση της ισραηλινού πρέσβευς το ζήτημα συζητείται εκ νέου μετά από παρέμβαση του Υπουργείου Εσωτερικών για αναζήτηση μιας διαφορετικής φόρμουλας.

Γ. Το Υπουργείο Εξωτερικών ζήτησε ακύρωση της δημόσιας εκδήλωσης που θα γινόταν στην κατεχόμενη πόλη της Αμμοχώστου στο πλαίσιο των εργασιών της Τεχνικής Επιτροπής για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για τη συντήρηση και αποκατάσταση του φρουρίου Μαρτινέγκο στις 11 Σεπτεμβρίου. Μετά από παρεμβάσεις της τελευταίας στιγμής, η τελετή διεξήχθη κανονικά ως είχε προγραμματιστεί. Την ίδια περίοδο το «υπεξ» στην κατεχόμενη Κύπρο έχοντας επικεφαλής τον σκληροπυρηνικό πολιτικό Τ. Ερτογρούλογλου έχει τη δική του ατζέντα.

Α. Η θρησκευτική τελετή προς τιμή του Αγίου Μάμαντος στην Μόρφου παρεμποδίστηκε από το λεγόμενο «υπεξ». Ο «γενικός διευθυντής» του Κεμάλ Κιοπρουλού λέει στη «Γενί Ντουζέν» στις 28 Αυγούστου ότι «η τελετή συμπίπτει με την (μουσουλμανική) Γιορτή των Θυσιών και για λόγους ασφαλείας προτείναμε όπως η λειτουργία στην εκκλησία της Μόρφου γίνει την ερχόμενη εβδομάδα. Λόγω της σύμπτωσης με το Κουρμπάν Μπαϊράμ δεν θα ήταν εύκολο να ληφθούν επαρκή μέτρα ασφαλείας καθώς πολλοί θα είναι με άδεια αυτή την εβδομάδα της θρησκευτικής γιορτής, και η Λειτουργία θα μπορούσε να γίνει μετά τις 5 Σεπτεμβρίου που τελειώνει η Γιορτή των Θυσιών».

Β. Στις 24 Σεπτεμβρίου σε ανακοίνωση του το «υπουργείο εξωτερικών» λέει ότι θα θέσει σε εφαρμογή από την 1η Οκτωβρίου 2017 τη «νομοθεσία που προβλέπει την επιβολή τελωνειακών δασμών στα αγαθά που αποστέλλουν οι αρχές της Δημοκρατίας στους εγκλωβισμένους ελληνοκύπριους και Μαρωνίτες στα κατεχόμενα, μέσω των Ηνωμένων Εθνών. Όπως ισχυρίζεται το «υπέξ» με την ανακοίνωση του, οι αρχές των κατεχομένων έχουν διαπιστώσει ότι οι Ελληνοκύπριοι και οι Μαρωνίτες πωλούν αυτά τα αγαθά στους τουρκοκύπριους γι' αυτό και έλαβε την απόφαση να τερματίσει αυτή τη κατάσταση. Στα φάρμακα δεν θα επιβάλλονται δασμοί για ανθρωπιστικούς λόγους. Το ψευδοκράτος αποφάσισε να σταματήσει αυτή την κατάσταση για να αποτρέψει την πολιτική εκμετάλλευση του θέματος και την παράνομη πώληση αυτών των αγαθών. Το υπεξ υποστηρίζει ότι το θέμα τέθηκε στα Ηνωμένα Έθνη, σε όλα τα επίπεδα, και πως οι τεχνικές

λεπτομέρειες θα δοθούν σύντομα στην *Ειρηνευτική Δύναμη* των Ηνωμένων Εθνών» (ΚΥΠΕ 24/9/17).

Μια σειρά από ζητήματα εγείρονται από αυτές τις πρακτικές:

1. Το «υπεξ» του ψευδοκράτους ελέγχεται από τον ντενκτασικής κοπής πολιτικό Τ. Ερτογρούλογλου, συνεπώς όσα προωθεί έχουν σαφή εξήγηση: ένταση, αξιοποίηση του αρνητικού κλίματος με στόχο την προώθηση της πολιτικής των «δύο κρατών».
2. Το πραγματικό ζήτημα αφορά το τι ακριβώς επιδιώκει το Υπουργείο Εξωτερικών με αυτές τις πρωτοβουλίες. Πρώτη φορά δραστηριοποιείται κατ' αυτόν τον τρόπο με εγκυκλίους, με διάθεση να επιβάλει έλεγχο σε δραστηριότητες αυτής της μορφής οι οποίες αφορούν πολιτικές αποφάσεις σε υψηλότερο επίπεδο. Δεν γνωρίζω πόσο αυτό σχετίζεται με πρωτοβουλίες του ίδιου του Υπουργού Εξωτερικών Ι. Κασουλίδη ή πόσο αυτά αντανακλούν μια γενικότερη κυβερνητική πολιτική. Σε κάθε περίπτωση έχει ειδική σημασία η μυστικότητα που περιβάλλει αυτές τις πρωτοβουλίες καθώς πολλά έγιναν γνωστά από σύμπτωση ή διαρροές. Αν το Υπουργείο Εξωτερικών θέλει να επιβάλει μίαν ατζέντα, ή αν προωθεί μια πολιτική, γιατί δεν έχει το θάρρος να μιλήσει δημόσια ώστε να γνωρίζουμε ποιο είναι το σκεπτικό πίσω από αυτά;
3. Αν στο Υπουργείο Εξωτερικών δεν αρέσει ο Κανονισμός της «Πράσινης Γραμμής», όπως υιοθετήθηκε το 2004, και όπως αυτός οδήγησε στις διελύσεις από και προς τα κατεχόμενα υπηκόων κρατών-μελών της ΕΕ, γιατί δεν άσκησε κριτική τότε; Γιατί σιώπησε μπροστά σε έναν κανονισμό που πράγματι υποβάθμιζε ένα πλήρες-μέλος της ΕΕ σε κάτι μεταξύ μέλους και «τρίτης οντότητας»; Δεν ήταν το Υπουργείο Εξωτερικών μέρος της τότε διαπραγματευτικής διαδικασίας που οδήγησε στην αλλοίωση της ισχύος ενός κράτους-μέλους και στην μερική αναβάθμιση του ψευδοκράτους σε καθεστώς οιωνεί «τρίτου μέρους» στο συγκεκριμένο θέμα;

4. Αν ο διαπραγματευτής και γνωστός διπλωμάτης με εγκύκλιο ζητά μείωση, ή ζητά από πριν έλεγχο της δράσης των ΤΕ με πρόσχημα «να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου των Επιτροπών σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτουργήσει ως υποκατάστατο της λύσης», τότε ποιος θα μάς πάρει στα σοβαρά ότι εννοούμε πώς θέλουμε επίλυση στο κυπριακό; Τι θα λειτουργήσει ως «υποκατάστατο της λύσης» όταν υπάρχει μηδέν επικοινωνία και μηδέν συνομιλίες; Αυτή η εγκύκλιος στέλλει λάθος μήνυμα εντός και εκτός Κύπρου και μάλιστα στο πιο ακατάλληλο πολιτικά χρονικό σημείο. Τι θα λέγαμε αν αυτήν την απόφαση την είχε λάβει η τ/κ πλευρά;

5. Τι δείχνουν τα πιο πάνω; Διπλωμάτες με συμπάθεια στο status quo και συνεπείς υποστηρικτές της ντεκτασικής γραμμής στο κυπριακό βρίσκουν πρόσφορο έδαφος μετά την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κρανς Μοντάνα προβάλλοντας τον πραγματικό τους εαυτό. Να θέσουν νέα προσκόμματα στη διαδικασία, να φέρουν νέες εντάσεις ανάμεσα στις δύο κοινότητες, να μεγαλώσουν την καχυποψία και να ανεγείρουν νέα τείχη από ερωτηματικά για το μέλλον των διαπραγματεύσεων αν και εφόσον αυτές προκύψουν. Αν για τους Ερτογρούλογλου, αυτό είναι εξηγήσιμο, δεν είναι κατανοητό τι ακριβώς επιδιώκει το Υπουργείο Εξωτερικών με δράσεις όπως αυτές που έχω αναφέρει πιο πάνω. Οι Ερτογρούλογλου δεν κρύβουν την προτίμησή τους στο σημερινό status quo. Δεν γνωρίζω τι φιλοδοξίες διαθέτει το Υπουργείο Εξωτερικών. Γνωρίζω όμως μια απλή αλήθεια: η μια πλευρά κατέχει, η άλλη είναι κατεχόμενη. Η μια πλευρά παίζει με το χρόνο για να κατοχυρώσει τα «κεκτημένα» της εισβολής. Η άλλη πλευρά τι ακριβώς θέλει να κατοχυρώσει.

17. ΜΕ ΟΡΟΥΣ ΓΚΟΥΤΕΡΕΣ!

27/9/2017

Χωρίς αμφιβολία, ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες δεν θα μπορούσε να ήταν πιο σαφής. Ο εκπρόσωπός του στις 23 Σεπτεμβρίου «επανάλαβε τη δέσμευση των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας των καλών υπηρεσιών του ΓΓ για να επαναλάβουν οι πλευρές τις συνομιλίες, αμέσως μόλις αυτές δείξουν την ετοιμότητά τους να

εμπλακούν εκ νέου. Ο Εκπρόσωπος του ΓΓ αναφερόταν στη δεκάλεπτη συνάντηση του Α. Γκουτέρες με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη λέγοντας ότι «ο ΓΓ συναντήθηκε με τον κύριο Νίκο Αναστασιάδη, Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο Γενικός Γραμματέας χαιρέτισε τη δέσμευση της Κύπρου προς τα Ηνωμένα Έθνη και την υποστήριξη της Κυβέρνησης στις τρέχουσες προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του Οργανισμού. Ο Γενικός Γραμματέας επανέλαβε τη δέσμευση των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας των καλών του υπηρεσιών για να επαναλάβουν οι πλευρές τις συνομιλίες αμέσως μόλις αυτές δείξουν την ετοιμότητά τους να επανεμπλακούν».

Η δήλωση ομιλεί αφεαυτής. Η στασιμότητα μπορεί να ξεπεραστεί μόνο εφόσον «οι πλευρές δείξουν την ετοιμότητά τους να επανεμπλακούν σε συνομιλίες». Τι σημαίνει αυτό; Πολύ καθαρά σημαίνει ότι ο ΓΓ του ΟΗΕ έχοντας προσωπική εμπειρία από τη συμμετοχή του σε δύο διασκέψεις για την Κύπρο, δεν επιθυμεί συμμετοχή σε παρόμοιες μορφές συνομιλιών.

Πιθανόν,

Πρώτο, να έμαθε από την εμπειρία που απέκτησαν προηγούμενοι ΓΓ του ΟΗΕ και να μην θέλει να έχει την τύχη τους διαχειριζόμενος την μίζερη παραπολιτική πτυχή του κυπριακού με στόχο την εσωτερική κατανάλωση ή προεκλογικές σκοπιμότητες.

Δεύτερο, να ζητά διαφορετική συμπεριφορά, να θέλει πρώτα δείγματα γραφής ότι θα πράγματα θα είναι διαφορετικά και μετά να ηγηθεί μιας νέας προσπάθειας. Πλέον γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα, έχει λάβει αποφάσεις και για να δείξει τις προθέσεις του επέλεξε 10λεπτη συνάντηση.

Τρίτο, να απαιτεί όπως τυχόν συγκλίσεις να φτάσουν σε ακτίνα συμφωνίας και αν φτάσουν τότε ως εκεί θα σκεφτεί να λάβει τις δικές του αποφάσεις. Ο ειδικός αντιπρόσωπος του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπεν Έιντε με τη στήριξη Γκουτέρες δοκίμασε κάτι ανάλογο πριν το Κρανς Μοντάνα με την ετοιμασία κείμενου για την ασφάλεια και γι' αυτό διεβλήθη ως «λομπίστας» της Τουρκίας. Αποτέλεσμα; Το κείμενο που ετοίμασε ο Έιντε δεν άρεσε και το ίδιο κείμενο που παρουσίασε ο Γκουτέρες αφού άκουσε τα μέρη σε κατ' ιδίαν επαφές άρεσε, αλλά δύο μήνες μετά τη Διάσκεψη!

Συνολικά εκτιμώ ότι αυτή τη φορά θέλει να έχει εκείνος τον έλεγχο των κινήσεων, θέτει όρους ώστε να ηγείται της διαδικασίας και δεν φαίνεται πρόθυμος να επαναλάβει πρακτικές του Ιανουαρίου και Ιουλίου 2017.

Έτσι τα πράγματα γίνονται ολοένα και πιο σαφή για την ε/κ πλευρά: καθαρές πολιτικές, με καθαρές πρωτοβουλίες, ανασύνταξη του σκηνικού αλλιώς όλα θα μείνουν στον αέρα και η μακρόσυρτη διχοτόμηση η μόνη λύση!

Ο πολυπράγμων Τ. Ερτογρούλογλου (είτε ως «υπεξ» στην «κυβέρνηση» Οζκιουργκούν, είτε ως μαχητικός υπερασπιστής της κληρονομιάς Ρ. Ντενκτάς) ομιλεί στις 23 Σεπτεμβρίου στην ετήσια συντονιστική συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης (ΟΙΔ):

«Με την στήριξη της διεθνούς κοινότητας, οι δύο πλευρές στο νησί μπορούν να έχουν σχέσεις καλής γειτονίας και να εξετάσουν διαφορετικές εναλλακτικές λύσεις για να ζουν πλάι πλάι σε συνθήκες ειρήνης και σταθερότητας».

Ο Τ. Ερτουργούλογλου κάλεσε τα κράτη μέλη του ΟΙΔ να πραγματοποιήσουν βήματα για τερματισμό της «απομόνωσης των Τ/κ», προσθέτοντας ότι οι Τ/κ επιθυμούν να συζητήσουν ένα οδικό χάρτη για αυτό το θέμα. Συνέχισε λέγοντας ότι «είναι άδικο και απάνθρωπο να είναι οι Τ/κ σκλάβοι, ενός προβλήματος για τη συνέχιση του οποίου δεν είναι υπαίτιοι. Οι διαπραγματεύσεις με στόχο την διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία, οι οποίες διήρκησαν για πενήντα χρόνια τερματίστηκαν στο Κραν Μοντανά παρά την «τις εποικοδομητικές προσπάθειες της τ/κ πλευράς και της Τουρκίας».

Μέρος της τ/κ ηγεσίας ομιλεί με απόλυτη σαφήνεια αλλά φαίνεται ότι τα αυτιά των ακουόντων στην ε/κ κοινωνία ολοένα και λιγοστεύουν. Είναι απολύτως ανησυχητικό το ότι το θύμα της εισβολής, η ε/κ κοινωνία, απέκτησε μερική ανοσία απέναντι στη τρομακτική απειλή που συνιστά το υπάρχον status quo. Ο υφέρπων «μιθριδατισμός» δεν προκαλεί, όπως θα έπρεπε, κύματα αντιδράσεων κατά των θέσεων αυτών αλλά και συναγερμό δράσεων για να οικοδομήσουμε ξανά δυναμική επίλυσης.

Δυστυχώς, οι προειδοποιήσεις Τ. Ερτουργούλογλου δεν συγκινούν ιδιαίτερωσ αφού εκπαιδεύσαμε την κοινωνία μας στην αντίληψη ότι αντί να αλλάζουμε τα δεδομένα με δράσεις, καταγγέλουμε με λέξεις για να είμαστε ήσυχοι ότι τίποτα δεν θα αλλάξει.

Η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ διαφοροποίησε τις κύριες παραμέτρους στις διαδικασίες αναζήτησης λύσης στο κυπριακό. Με τη στρατηγική σκέψη του Γ. Κρανιδιώτη η Κύπρος μπορεί να αλλάξει το πεπρωμένο της αν εργαστεί με σύστημα προς την κατεύθυνση που η ένταξη προτείνει:

1. Κοινό θεσμικό πλαίσιο, «κοινό σπίτι» για όλους τους κυπρίους. Οι ευρωπαϊκές αξίες, οι αρχές της πολυπολιτιστικής κοινωνίας, το κράτος δικαίου όπως αυτό καθορίζεται από την ευρωπαϊκή φιλελεύθερη παράδοση, είναι το υλικό που μπορεί να δώσει στην επιδίωξη λύσης βασισμένης στη διζωνική-δικοινοτική ομοσπονδία το πιο σύγχρονο, λειτουργικό περιεχόμενο.
2. Κλειδί σε αυτή την πολιτική αλλαγή, συνιστά η συντήρηση της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας. Η Κύπρος έχει κάθε συμφέρον να υποστηρίξει την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτει η Επιτροπή με τις ετήσιες Εκθέσεις Προόδου της τουρκικής υποψηφιότητας.
3. Η επικοινωνία και η συνεργασία ανάμεσα στην ε/κ και τ/κ κοινότητα σε όλα τα επίπεδα μπορεί να φέρει τους πολίτες πιο κοντά και έτσι να οικοδομήσει μια καλύτερη συνεννόηση για το μέλλον της Κύπρου. Οι δικοινοτικές πρωτοβουλίες αποδεικνύουν ότι μια στέρεη βάση συνεννόησης μπορεί να αποτελέσει τη γέφυρα της Κύπρου με το μέλλον. Αυτό αποδεικνύει με τον χειροπιαστό τρόπο η Δικοινοτική Επιτροπή για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

4. Η ΕΕ μπορεί να είναι ο καταλύτης για τη λύση αν με τις ενέργειες και τους χειρισμούς μας κατακτήσουμε αυτή τη δυνατότητα. Η ΕΕ μπορεί να δώσει τις κρίσιμες απαντήσεις στα ζητήματα της ασφάλειας, της οικονομίας, της ανοικοδόμησης, και της οικονομικής υποστήριξης προνοιών της λύσης. Η δραστήρια συμμετοχή της ΕΕ στις διαδικασίες επίλυσης μπορεί να είναι μέρος της πολιτικής της ΕΕ στην Α. Μεσόγειο και στην υπό διαμόρφωση νέα, αμυντική και εξωτερική πολιτική της.

5. Η συμμετοχή της ΕΕ στις διαδικασίες αλλαγής στην Κύπρο δεν έχει υποστηριχθεί δημόσια, ούτε έχει αξιοποιηθεί με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες ώστε η ΕΕ να γίνει πρωταγωνιστής της. Το ιρλανδικό παράδειγμα το βεβαιώνει: «Με την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η ΕΕ θα έχει υποστηρίξει με το ποσό του 1.5 δις ευρώ, τα έργα τα οποία στοχεύουν την επούλωση των πληγών στις τρεις δεκαετίες από εχθροπραξίες στην Βόρεια Ιρλανδία ανάμεσα στους ιρλανδούς εθνικιστές και τους βρετανούς ενωτικούς, στις οποίες έχασαν τη ζωή τους 3.600 άτομα. Τα ποσά χρησιμοποιήθηκαν για έργα υποστήριξης των θυμάτων από τις συγκρούσεις, για να καλλιεργούν δεσμούς ανάμεσα στις κοινότητες από καθολικούς και προτεστάντες καθώς και να βοηθούν παλιούς μαχητές από τις δύο πλευρές να βρουν εργασία. Τα έργα, ολοκληρώνονται το 2020, ένα χρόνο μετά την έξοδο της Βρετανίας από την Ένωση...» (πηγή: Reuters, 16 Αυγούστου 2017)

6. Το σημερινό αδιέξοδο στις συνομιλίες για επίλυση, μπορεί να ξεπεραστεί μόνο με επίδειξη ισχυρής πολιτικής βούλησης. Το «πλαίσιο Γκουτέρες» όπως αυτό σχηματίστηκε στις 6 Ιουλίου και ανεγνώσθη στους μετέχοντες στη Διάσκεψη του Κρανς Μοντάνα αποτελεί τη μόνη εφικτή βάση για να προχωρήσουμε μπροστά.

Το πλαίσιο «Στρατηγικής Συμφωνίας» που κατέθεσε ο ΓΓ του ΟΗΕ απαντά σε όλα τα εκκρεμούντα ζητήματα, περιλαμβανομένης της ασφάλειας, των εγγυήσεων, του περιουσιακού και της διακυβέρνησης.

7. Με άμεσες επαφές μπορούμε να ενεργοποιήσουμε τον πρόεδρο της Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ και την αντιπρόεδρο Φεντερίκα Μογκερίνι, προς την κατεύθυνση της ενεργητικής συμμετοχής της ΕΕ σε όλες τις φάσεις του διαλόγου. Αυτό δεν θα προκύψει από μόνο του, αυτόματος πιλότος δεν υπάρχει στην κοινοτική πρακτική.

Η ΕΕ μπορεί να γίνει ο καταλύτης της επίλυσης, αν εμείς εργαστούμε με σοβαρότητα, αν εμείς πείσουμε ότι είμαστε αξιόπιστοι, και ως εκ τούτου, αν παρουσιάσουμε πολύ συγκεκριμένες προτάσεις ενταγμένες στην κοινοτική πρακτική όπως μάς διδάσκει το ιρλανδικό παράδειγμα.

8. Το κυπριακό ανάλογο διαθέτει διαφορετικά περιεχόμενα, όπως ένα πλάνο σταθεροποίησης και ανάπτυξης για όλη την Κύπρο με άξονα το ευρώ, όπως αξιοποίηση κοινοτικών προγραμμάτων για έργα σε υποδομές και δίκτυα μεταφοράς, όπως διαρθρωτικά ταμεία ή ταμεία συνοχής για λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της ΕΕ, όπως ένταξη στον κοινοτικό προϋπολογισμό του έργου της ανοικοδόμησης της Αμμοχώστου, όπως υποστήριξη με προγράμματα ανοικοδόμησης για τις στεγαστικές ανάγκες που θα προκύψουν από τα σχεδιαγράμματα εγκατάστασης ή μετεγκατάστασης σε ενδεχόμενα χρονοδιαγράμματα της συμφωνίας επίλυσης.

9. Όλοι οι κύπριοι χρειαζόμαστε μια Κύπρο που να λειτουργεί ως ένα φυσιολογικό κράτος. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο αν θέλουμε, και μόνο αν μπορούμε να αξιοποιήσουμε τα πλεονεκτήματα της ένταξης της νήσου στην ΕΕ. Ο εφικτός στόχος είναι στα χέρια μας: ασφάλεια και ευημερία για όλους τους πολίτες μέσα στον σκληρό πυρήνα της ΕΕ.

19. ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ; 6/9/2017

Στις 18 Αυγούστου δημοσίευμα στο ΚΥΠΕ αναφέρει τα πιο κάτω σχετικά με πληροφορίες για απόφαση αναστολής ή μείωσης, ή παγώματος της δραστηριότητας των Τεχνικών Επιτροπών (ΤΕ) στο κυπριακό:

«Οι οδηγίες που έχουν δοθεί στους Ελληνοκύπριους επικεφαλής των δικοινοτικών Τεχνικών Επιτροπών, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες του ΚΥΠΕ, είναι όπως υπάρχει συνεννόηση με το γραφείο του Διαπραγματευτή της ελληνοκυπριακής πλευράς πριν αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για νέες δράσεις. Και αυτό, όπως αναφέρθηκε στο ΚΥΠΕ, για να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου των Επιτροπών σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτουργήσει ως υποκατάστατο της λύσης.

Όπως είναι γνωστό, οι Τεχνικές Επιτροπές είναι υπό την εποπτεία του διαπραγματευτή, και σύμφωνα με αρμόδια πηγή «υπάρχουν Επιτροπές όπως η Επιτροπή για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς που συνεχίζουν κανονικά».

Η ίδια πηγή, η οποία κλήθηκε από το ΚΥΠΕ να σχολιάσει τα δημοσιεύματα που αναφέρονται σε πάγωμα του έργου των Επιτροπών έπειτα από οδηγίες του Προεδρικού προς τους Ελληνοκύπριους επικεφαλής τους, σημείωσε πως «υπάρχουν άλλες (Επιτροπές) που έχουν προγραμματισμένες δράσεις τις οποίες θα φέρουν εις πέρας κανονικά, όπως για παράδειγμα η Επιτροπή για τα Οδοφράγματα, η Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων, ενώ υπάρχουν και κάποιες που ήταν ήδη σε αδράνεια».

Σημειώνεται πως στο ηλεκτρονικό μήνυμα που στάληκε προς τους επικεφαλής των Τεχνικών Επιτροπών από το γραφείο του Διαπραγματευτή στις 11 Ιουλίου αναφέρεται πως «σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της Διάσκεψης για την Κύπρο στο Crans Montana άνευ αποτελέσματος, και λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα της τρέχουσας φάσης που διανύουμε, παράκληση του Διαπραγματευτή και του Συντονιστή Τεχνικών Επιτροπών είναι όπως διατηρήσετε στάση αναμονής όσον αφορά στις δράσεις και συναντήσεις των Τεχνικών Επιτροπών. Η διακριτική στάση από όλους μας κρίνεται απαραίτητη, ούτως ώστε να αφήσουμε να διαφανούν οι προθέσεις όσον αφορά στις ουσιαστικές διαπραγματεύσεις. Επομένως, παράκληση όπως αποφύγετε στο παρόν στάδιο να αναλάβετε περαιτέρω πρωτοβουλίες

και διαβουλευθείτε μαζί μας σε περίπτωση που λάβει δημοσιότητα κάποιο από τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των Τεχνικών Επιτροπών σας» (ΚΥΠΕ 18 Αυγούστου 2017)

Πέντε παρατηρήσεις επί του περιεχομένου αυτού του μηνύματος:

A. «Για να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου των Επιτροπών σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτουργήσει ως υποκατάστατο της λύσης».

Αυτό το σημείο δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Αντίθετα, από το 2008 μέχρι σήμερα η λειτουργία των ΤΕ ήταν υποβοηθητική, οι ΤΕ να κάνουν δηλαδή επί μέρους δραστηριότητες που είτε θα επιλύουν προβλήματα της καθημερινότητας, είτε θα παράγουν υποστηρικτικό υλικό της κεντρικής, πολιτικής διαπραγμάτευσης ανάμεσα στους ηγέτες των δύο κοινοτήτων.

B. «Όπως διατηρήσετε στάση αναμονής όσον αφορά στις δράσεις και συναντήσεις των Τεχνικών Επιτροπών».

Σε πολιτικό επίπεδο αυτή η «στάση αναμονής στις δράσεις των ΤΕ» μοιάζει ακατανόητη, καθώς η αποτυχία στο Κρανς Μοντάνα δημιούργησε πολύ ισχυρές παρενέργειες. Εξ αιτίας αυτής, υπήρχε ισχυρή πολιτική ανάγκη να κρατηθούν και, αν είναι εφικτό, να ενισχυθούν οι δίαυλοι επικοινωνίας, και όχι το αντίθετο.

Γ. «Επομένως, παράκληση όπως αποφύγετε στο παρόν στάδιο να αναλάβετε περαιτέρω πρωτοβουλίες και διαβουλευθείτε μαζί μας σε περίπτωση που λάβει δημοσιότητα κάποιο από τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των Τεχνικών Επιτροπών σας».

Η διαβούλευση φαίνεται φυσιολογική αν υπάρχει κάποιος στόχος, αν η δράση των ΤΕ υπηρετεί κάποιο προσανατολισμό. Αν η δράση τείνει να εκλείψει, ή αν η πορεία είναι καθοδική, τότε τι νόημα θα έχει αυτή η διαβούλευση ανάμεσα στο Γραφείο του Διαπραγματευτή και των ΤΕ; Άλλωστε αυτή της μορφής η «διαβούλευση» στο προηγούμενο χρονικό διάστημα έδειξε μικρό αποτέλεσμα, με μια κορυφαία εξαίρεση.

Δ. «Η διακριτική στάση από όλους μας, κρίνεται απαραίτητη, ούτως ώστε να αφήσουμε να διαφανούν οι προθέσεις όσον αφορά στις ουσιαστικές διαπραγματεύσεις».

Η υπόθεση συνδέεται με το πασίγνωστο σχήμα περί της κότας και του αυγού: «οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις» έχουν φτάσει στο πιο χαμηλό επίπεδο, πρακτικά δεν υπάρχει κάποια επικοινωνία ανάμεσα στους δύο πλευρές, άρα δεν πρέπει κάποιος να έχει κάποιο διάυλο επικοινωνίας ανοικτό; Και αν δεν είναι οι ΤΕ, τότε ποιος άλλος;

Ε. «Υπάρχουν Επιτροπές όπως η Επιτροπή για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς που συνεχίζουν κανονικά».

Αν κάποιες ΤΕ συνεχίζουν κανονικά το έργο τους, τότε πώς ισχύει η φράση «για να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου των Επιτροπών σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτουργήσει ως υποκατάστατο της λύσης;». Εδώ υπάρχει ζήτημα. Δεν μπορεί να ισχύουν και τα δύο!

Συνολικά η εγκύκλιος αυτή δεν βοηθά την εικόνα της ε/κ πλευράς στη συνολική σκακιέρα των συνομιλιών και της γενικότερης αποτίμησης των πραγμάτων από τον ΟΗΕ και τη διεθνή κοινότητα. Στέλλει λάθος μήνυμα εντός και εκτός Κύπρου, και μάλιστα στο πιο ακατάλληλο πολιτικά χρονικό σημείο. Σε μια δύσκολη συγκυρία, η ε/κ πλευρά θα μπορούσε να κάνει ακριβώς το αντίθετο: να ενισχύσει την επικοινωνία, να αυξήσει τις δραστηριότητες με στόχο να φέρει την ημέρα της επανέναρξης μιας συνεννόησης σε υψηλότερο επίπεδο, κάπως πιο κοντά. Τι θα έλεγε η ε/κ κοινωνία αν αυτήν την απόφαση την είχε λάβει η τ/κ πλευρά.

20. ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΙΣ «ΠΛΕΥΡΕΣ»!
10/8/2017

Στις 3 Αυγούστου 2017 ο ΟΗΕ απέστειλε σε όλους τους κύπριους, στην πολιτική ηγεσία και στους πολίτες, ένα πολύ καθαρό μήνυμα. Ο Ειδικός Σύμβουλος του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπεν Μπαρθ Έιντε, μετά τη συνάντησή του με τον Πρόεδρο Ν. Αναστασιάδη, υπογράμμισε ότι,

«Η ανάσταση της διαδικασίας για το Κυπριακό, που έληξε στο Κραν Μοντάνα, δεν μπορεί να γίνει από τα Ηνωμένα Έθνη αλλά μέσω μιας συμφωνίας των δυο πλευρών, και εάν αυτές συμφωνήσουν, τότε ο ΓΓ των

ΗΕ είναι εκεί... Αυτό που έμεινε από αυτή τη φάση είναι μια καλύτερη κατανόηση για το πού μπορεί να βρεθεί μια συμφωνία, αν ποτέ υπάρξει μια νέα προσπάθεια, και εάν κάποιος προσπαθήσει ξανά». Στη συνέχεια έδωσε μερικές ακόμα εκτιμήσεις:

1. Η πρώτη εκτίμηση Έιντε αφορά μια συνολική επισκόπηση της προσπάθειας στην οποία είχε προσωπική ανάμειξη: «Νομίζω ότι πετύχαμε πολλά σε αυτή τη διαδικασία και νομίζω ότι ο κ. Αναστασιάδης και ο κ. Ακιντζί, με τη βοήθειά μας και με όλη τη διεθνή υποστήριξη και την υποστήριξη από τον κόσμο εδώ στην Κύπρο, κατάφεραν να προχωρήσει αυτή η διαδικασία πιο πολύ από οποιουδήποτε δυο ηγέτες πριν από αυτούς. Αλλά την ίδια στιγμή δεν μπορούμε να κρύψουμε το γεγονός ότι δεν πετύχαμε να λύσουμε το πρόβλημα. Θα ήταν καλύτερα να έφευγα μετά που θα βοηθούσε τους ηγέτες να πετύχουν μια διευθέτηση που να μπορεί να εφαρμοστεί».

2. Η δεύτερη εκτίμηση του συνδέεται με το μέλλον των συνομιλιών: «Δεν προγραμματίζουμε μια πρωτοβουλία. Νομίζω αυτό είναι φυσιολογικό. Είχαμε το Κραν Μοντάνα. Πιστεύουμε ότι κάναμε ότι μπορούσαμε για να διευκολύνουμε αυτή τη διαδικασία, αλλά εάν υπάρχει ένα κοινό αίτημα από τις πλευρές και από τις εγγυήτριες δυνάμεις, τα ΗΕ ασφαλώς – και είναι μέρος των όρων εντολή τους – θα είναι διαθέσιμα να βοηθήσουν. Αλλά η απόφαση πρέπει να ληφθεί εδώ και νομίζω ότι η διεθνής κοινότητα πρέπει να πειστεί τώρα ότι υπάρχει πραγματική πρόθεση για μια νέα προσπάθεια. Αν υπάρξει μια νέα ευκαιρία στο μέλλον, κάτι που δεν γνωρίζω, θεωρώ ότι θα ήταν καλό να διατηρηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το πλαίσιο Γκουτέρες, που είναι το αποτέλεσμα προετοιμασίας μηνών. Εάν μπορούσαμε να απαντήσουμε στα έξι ερωτήματα την ίδια ώρα, ταυτόχρονα, νομίζω θα είχαμε μια στρατηγική συμφωνία. Δεν είχαμε, αλλά δεν πιστεύω ότι πρέπει να εγκαταλείψετε την ιδέα αυτή. Δεν πρέπει να σταματήσετε να ελπίζετε. Από την άλλη δεν μπορώ να πω με αυτοπεποίθηση πως (η λύση) βρίσκεται στη γωνία. Είμαστε εδώ για να βοηθήσουμε. Θα είμαστε πάντα διαθέσιμοι και ο ΓΓ έχει πει πως αυτός παραμένει διαθέσιμος εάν το θέλουν οι πλευρές».

3. Η τρίτη εκτίμηση καλύπτει το δικό του μήνυμα στους κυπρίους: «θέλω να στείλω ένα μήνυμα προς όλους τους καλούς μου φίλους στο νησί, σε αυτούς που γνωρίζω προσωπικά και σε αυτούς που δεν γνωρίζω καλά ότι η Κύπρος είναι μια εξαιρετική χώρα με πλούσιο πολιτισμό που έχει τη δυνατότητα να

γίνει μια ενωμένη χώρα, στην οποία να συνυπάρχουν διάφοροι πλούσιοι πολιτισμοί. Η Κύπρος θα ήταν σε καλύτερη μοίρα εάν ήταν ενωμένη. Νομίζω ότι θα ήσασταν πιο δυνατοί μαζί, πιο πλούσιοι μαζί, οικονομικά αλλά και πολιτιστικά, θα ήσασταν πιο ασφαλείς μαζί».

4. Η τέταρτη εκτίμηση έχει πολλούς αποδέκτες, καθώς αφορά τον σκληρό πυρήνα της επόμενης ημέρας: «εναπόκειται στους Κύπριους και πως οι Κύπριοι πρέπει να πάρουν την τύχη στα χέρια τους. Δεν μπορούμε να το κάνουμε για αυτούς. Δεν μας ζητείται να το κάνουμε για αυτούς. Μας ζητείται να είμαστε εδώ και να είμαστε υποβοηθητικοί ως μεσολαβητές. Αλλά στο τέλος της ημέρας εναπόκειται στους Κύπριους και τους ηγέτες τους ασφαλώς όπως ο κ. Αναστασιάδης και ο κ. Ακιντζί. Εάν ο κόσμος θέλει αλλαγή, τότε πρέπει να υπερασπιστεί την αλλαγή. Η δική μου σθεναρή πεποίθηση είναι πως μια ενιαία ομόσπονδη Κύπρος είναι η καλύτερη επιλογή για όλο το λαό της Κύπρου».

5. Η πέμπτη εκτίμηση συνδέει παρελθόν, παρόν και μέλλον: «έμαθα πολύ νωρίς κατά τη διάρκεια της θητείας μου στο νησί πως όταν οι Κύπριοι συζητούν για το μέλλον είναι σχετικά εύκολο. Όταν συζητούν για το παρόν αυτό γίνεται λίγο πιο δύσκολο και όταν προσπαθούν να συμφωνήσουν για το παρελθόν είναι απολύτως αδύνατον. Έτσι παρατήρησα κατά τη διάρκεια αυτών των συνομιλιών πως τα κεφάλαια και τα στοιχεία που αφορούν μόνο το μέλλον ήταν τα πιο εύκολα. Αλλά αυτά που περιλαμβάνουν στοιχεία του παρελθόντος, περιλαμβανομένης για παράδειγμα της διευθέτησης των θεμάτων του περιουσιακού, όπου υπάρχουν δυνατές προσωπικές αναμνήσεις απώλειας και στις δυο πλευρές είναι δύσκολα γιατί το παρελθόν επιστρέφει στο παρόν. Όχι γιατί ο κόσμος δεν θέλει να σκεφτεί για το μέλλον αλλά γιατί αυτό είναι τόσο εδραιωμένο».

6. Η έκτη εκτίμηση συνδέει τη διαπραγμάτευση με τη δημόσια διπλωματία: «πρέπει όλοι να κάνουν κριτική για τις προσπάθειές τους και πως ένα πράγμα για το οποίο μπορούν να αναστοχαστούν τα ΗΕ, οι πλευρές και όλοι οι εμπλεκόμενοι είναι πως, ίσως, αυτή η διαδικασία ήταν πολύ μυστική. Με δεδομένο ότι διήρκεσε αρκετό καιρό ίσως να ήταν καλύτερα, βλέποντας τα πράγματα εκ των υστέρων, να υπάρχει κάποια περισσότερη διαφάνεια και ενημέρωση για το τί συνέβαινε. Είτε έχεις μια σύντομη, γρήγορη και αποτελεσματική μυστική διαδικασία είτε μια μακρά και πιο διαφανή διαδικασία. Ενώ υπήρξε αρκετή πρόοδος και αυτό το έλεγαν, δεν μπορούσαν να πουν ποιά ήταν αυτή η πρόοδος, και αυτό έκανε τον κόσμο καχύποπτο, κάτι που είναι κατανοητό, ενώ παράλληλα έκανε πιο εύκολα τα

πράγματα για αυτούς που έχουν την πεποίθηση ότι δεν πρέπει να υπάρξει λύση. Η περισσότερη εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών θα ήταν βοηθητική. Η κοινωνία των πολιτών ήρθε στο προσκήνιο με μια σχετική καθυστέρηση».

7. Η έβδομη εκτίμηση με αναφορές σε καλύτερη ενημέρωση των πολιτών. «Όπως έχει αναφέρει σε ψηφίσματά του το Συμβούλιο Ασφαλείας καθώς και ο ΓΓ σε εκθέσεις του- θα μπορούσε να γίνει περισσότερη δουλειά για προετοιμασία του λαού για την πραγματικότητα ότι μια λύση δεν θα είναι απολύτως τέλεια για καμία πλευρά. Μια λύση περιλαμβάνει το στοιχείο του συμβιβασμού. Δεν είμαι πεπεισμένος ότι έγινε αρκετή δουλειά για αυτή την προετοιμασία».

8. Η εκτίμηση με αριθμό 8, αφορά το θέμα της ασφάλειας, βασισμένη σε δημοσιογραφική ερώτηση:

Ερώτηση: «ήταν λάθος το γεγονός ότι το θέμα της ασφάλειας αφέθηκε να συζητηθεί στο τέλος;

Απάντηση:

«Ασχολήθηκα με αυτό το θέμα συνέχεια, για χρόνια, με τη μορφή της ανταλλαγής ιδεών (brainstorming) και με τη μορφή του πήγαινε – έλα. Υπήρχε η ιδέα (concept) για μια θεμελιώδη αλλαγή στο σύστημα του 1960, μια θεμελιώδη αλλαγή στο σύστημα των εγγυήσεων, τερματισμό του δικαιώματος παρέμβασης και μαζική μείωση στρατευμάτων. Αυτό θα προνοούσε μια δομή ασφάλειας με κάποια εμπλοκή έξωθεν, από τα ΗΕ, την ΕΕ και άλλους που θα ήταν βοηθητική στην εξάλειψη των φόβων των δυο πλευρών» (οι δηλώσεις Έιντε στο ΚΥΠΕ, 3 Αυγούστου).

Θεωρώ ότι οι εκτιμήσεις Έιντε πρέπει να τύχουν της πιο σοβαρής ανάλυσης από κάθε κύπριο πολίτη. Για τους εξής τρεις λόγους:

1. Γιατί η βασική θέση που ανέπτυξε («η ανάσταση της διαδικασίας για το Κυπριακό, που έληξε στο Κραν Μοντάνα, δεν μπορεί να γίνει από τα Ηνωμένα Έθνη αλλά μέσω μιας συμφωνίας των δυο πλευρών..., αν ποτέ υπάρξει μια νέα προσπάθεια, και εάν κάποιος προσπαθήσει ξανά»), απηχεί τη θέση του ίδιου του ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες. Κανένας αντιπρόσωπος δεν θα προέβαινε σε μια τέτοια εκτίμηση αν δεν είχε την προηγούμενη έγκριση του επικεφαλής του Οργανισμού.

Επίσης κανένας δεν πρέπει να υποτιμά την προσωπική γνώση που απέκτησε ο ίδιος ο ΓΓ του ΟΗΕ συμμετέχοντας σε τρεις γύρους συναντήσεων με τους πρωταγωνιστές του κυπριακού.

2. Γιατί ο ίδιος ο Έσπεν Έιντε αφιέρωσε χρόνο και προσπάθεια για να συμβάλει στην προώθηση μιας συνολικής λύσης. Συνεπώς απέκτησε σημαντικές εμπειρίες και αυτό με τη σειρά του βοήθησε στην κατανόηση πολλών από τις λεπτές αποχρώσεις που εμφανίζει διαχρονικά το κυπριακό. Οι οκτώ εκτιμήσεις που παραθέτω πιο πάνω, βεβαιώνουν ότι εργάστηκε με επιμέλεια απέναντι στις ευθύνες που περιελάμβανε η αποστολή που ανέλαβε με εντολή του ΟΗΕ και με την έγκριση των πλευρών.

3. Κάθε πολιτική δύναμη και κάθε πολίτης είναι χρήσιμο να αξιολογεί με εγκυρότητα εκτιμήσεις που προκύπτουν από μη κύριους παράγοντες σε διαδικασίες επίλυσης, «αν ποτέ υπάρξει μια νέα προσπάθεια, και εάν κάποιος προσπαθήσει ξανά». Σε αυτό το ενδεχόμενο αυτό το υλικό βοηθά στο να έχουμε ανοικτές κεραίες σε πιθανές εισηγήσεις που πραγματικά βελτιώνουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο διεξάγονται οι συνομιλίες. Ο Ε. Έιντε ανέφερε παραδείγματα και αξιολόγησε δυνατότητες:

α. ότι «ίσως να ήταν καλύτερα...να υπάρχει κάποια περισσότερη διαφάνεια και ενημέρωση για το τί συνέβαινε».

β. «θα μπορούσε να γίνει περισσότερη δουλειά για προετοιμασία του λαού για την πραγματικότητα ότι μια λύση δεν θα είναι απολύτως τέλεια για καμία πλευρά...δεν είμαι πεπεισμένος ότι έγινε αρκετή δουλειά για αυτή την προετοιμασία»

γ.«η περισσότερη εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών θα ήταν βοηθητική».

δ. «Εάν ο κόσμος θέλει αλλαγή, τότε πρέπει να υπερασπιστεί την αλλαγή».

ε. Η σημαντικότερη παρατήρηση Έιντε συναντά τις επιλογές της μεγάλης πλειοψηφίας των κυπρίων: «Η δική μου σθεναρή πεποίθηση είναι πως μια ενιαία ομόσπονδη Κύπρος είναι η καλύτερη επιλογή για όλο το λαό της Κύπρου».

21. ΤΟ ΚΡΑΝΣ ΜΟΝΤΑΝΑ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΕΪΝΤΕ

26/7/2017

Η συνέντευξη που έδωσε στον Απ. Ζουπανιώτη στο ΚΥΠΕ ο Ειδικός Σύμβουλος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για την Κύπρο, Έσπεν Μπαρθ Έιντε στις 22 Ιουλίου είναι μια σημαντική παρέμβαση στις εξελίξεις όπως αυτές (δεν) διαμορφώνονται μετά την θεαματική αποτυχία στις συνομιλίες στο Κρανς Μοντάνα. Με τα σχόλια ή τις εκτιμήσεις του συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση θεμάτων που έτρεξαν στο διάστημα από τις 28 Ιουνίου έως τις 7 Ιουλίου.

Από όποια σκοπιά και να δει κανείς τη συνέντευξη, θα την βρει σημαντική και θα σταθεί οπωσδήποτε στις κρίσιμες στιγμές που οδήγησαν σε ναυάγιο και αυτή την προσπάθεια αλλά και σε νέα θέματα που πρώτη φορά βλέπουν το φως της δημοσιότητας όπως λ.χ. το γεγονός πως ο ΟΗΕ λέει με σαφήνεια πως «η Συνθήκη Εγγυήσεων και το δικαίωμα επέμβασης έπρεπε να λήξουν αμέσως». Παραθέτω είκοσι σημεία από αυτήν:

1. Επιχειρεί συνολική αποτίμηση της προσπάθειας: «Όταν λέω ότι πρόκειται για συλλογική αποτυχία, πρέπει να πω ότι περιλαμβάνει όλους όσοι ήταν εκεί. Αν κάτι αποτύχει, όλοι πρέπει να σκεφτούν τι πρέπει να κάνω για να το βελτιώσω, αντί να τρέχω και να πω ότι όλοι οι άλλοι έκαναν τα λάθη. Πρέπει να πω ότι αισθάνθηκα πως είμαστε πολύ καλά προετοιμασμένοι».
2. Διατυπώνει μια νέα κατεύθυνση στα ζητήματα ασφάλειας: «Είχαμε πάρα πολλές διμερείς συναντήσεις, πηγαίνοερχόμαστε μεταξύ των εγγυητών, αναπτύσσοντας πολλές συγκεκριμένες ιδέες για την

ασφάλεια και τις εγγυήσεις και μπορώ να σας πω τώρα ότι από νωρίς είχα την πεποίθηση πως η Συνθήκη Εγγυήσεων και το δικαίωμα επέμβασης έπρεπε να λήξουν αμέσως. Δεν υπάρχει χώρος γι' αυτά σε ένα σύγχρονο κυρίαρχο κράτος».

3. Εξηγεί τις θέσεις του για τα τουρκικά στρατεύματα: «Τα στρατεύματα είναι κάτι άλλο. Μερικά από τα στρατεύματα που βρίσκονται στην Κύπρο έχουν την προέλευσή τους από τη Συνθήκη Συμμαχίας του 1960. Αυτή ήταν μια ιδέα κάποιου είδους αμυντικής συμμαχίας μεταξύ της Κύπρου και ορισμένων γειτονικών κρατών. Αυτό είναι πραγματικά φυσιολογικό. Πολλές χώρες έχουν αμυντική συνεργασία με άλλους. Μπορείτε να έχετε ή δεν μπορείτε να έχετε. Είναι μια επιλογή, υπό την έννοια ότι αν θέλετε τη στρατιωτική παρουσία. Αλλά, τα στρατεύματα που ήρθαν το 1974 κατά την άσκηση του λεγόμενου δικαιώματος παρέμβασης - το οποίο βεβαίως αμφισβητείται - δεν δικαιολογούνται πλέον στην κατάσταση μετά τη διευθέτηση, διότι βάση του τουρκικού επιχειρήματος - με το οποίο οι Ελληνοκύπριοι δεν συμφωνούν - ήταν εκεί για να αποκαταστήσουν τη συνταγματική τάξη. Αν υπάρξει διευθέτηση, υπάρχει πραγματικά μια συνταγματική τάξη, έτσι ώστε το επιχείρημα να έχει εκλείψει».

4. Δίνει πληροφορίες για τη γνωστή πρόταση για ένα Σύμφωνο Φιλίας και εξηγεί τις ε/κ ανησυχίες: «Η ιδέα ήταν να αναπτυχθεί μια έννοια ασφάλειας, όπου τα στρατεύματα θα μειωθούν γρήγορα στο επίπεδο της Συνθήκης Συμμαχίας και επίσης θα επιστρέψουν στο σκοπό της Συνθήκης Συμμαχίας, την οποία θα μπορούσαμε να μετονομάσουμε. Θα μπορούσε να γίνει Σύμφωνο Φιλίας, όπου θα έχετε περιορισμένο αριθμό στρατευμάτων για κάποιο χρονικό διάστημα, αλλά χωρίς απολύτως καμία σύνδεση με οποιονδήποτε εσωτερικό ρόλο, με άλλα λόγια, χωρίς κανένα ρόλο στα εσωτερικά θέματα... Νομίζω ότι αυτό εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό την ελληνοκυπριακή ανησυχία ότι ένα σύγχρονο κράτος δεν μπορεί να έχει ένα σύστημα όπου άλλα κράτη θα διατηρούν μονομερές δικαίωμα επέμβασης. Εάν κάποια στρατεύματα επρόκειτο να παραμείνουν, ακόμα και για κάποιο χρονικό διάστημα, έπρεπε να πλαισιωθούν στη λογική κάποιου είδους

αμοιβαία συμφωνημένου αμυντικού διακανονισμού, δηλαδή αυτό που αρχικά ήταν γνωστό ως Συνθήκη Συμμαχίας».

5. Επιχειρεί κάποια σχόλια για τις ανησυχίες των τ/κ: «Ωστόσο, για να φτάσουμε σε αυτόν τον στόχο, θα έπρεπε πρώτα να απαντήσουμε σε μια άλλη ερώτηση, που ήταν η ανησυχία των Τουρκοκυπρίων: Πώς μπορούμε να είμαστε ασφαλείς χωρίς την παρουσία τουρκικών στρατευμάτων; Τι θα συμβεί αν τα πράγματα καταλήξουν ξανά σε τρομερά λάθος, όπως συνέβη τότε μεταξύ 1963 και 1974; Τότε προσπαθήσαμε να πούμε ότι εάν είχαμε έναν διεθνή μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής τουλάχιστον για το χρόνο που θα χρειαστεί μέχρι να ολοκληρωθεί πλήρως η διαδικασία για όλες τις πτυχές της υλοποίησης, αυτό το γεγονός θα μπορούσε να αποκλείσει την ανάγκη ύπαρξης συστήματος εγγύησης, επειδή τώρα βρίσκεστε κάτω από κάποιο είδος μηχανισμού παρακολούθησης του ΟΗΕ. Αυτό, σε συνδυασμό με όλες τις εσωτερικές πτυχές - τη συνταγματική τάξη, τον σεβασμό της πολιτικής ισότητας και των μηχανισμών εσωτερικής ασφάλειας των ομοσπονδιακών και των συνιστωσών πολιτειών - θα εξυπηρετούσε αυτό το οποίο κάνει μια χώρα, με την ομοσπονδιακή, την πολιτειακή, την τοπική αστυνομία κ.λπ.»

6. Μιλά για θεμελιώδη αλλαγή μέσα σε ένα νέο σύστημα ασφάλειας: «Το αποτέλεσμα θα ήταν μια θεμελιώδης αλλαγή στο σύστημα ασφαλείας, αλλά ταυτόχρονα θα απαντούσε σε μερικές από τις ανησυχίες των Τουρκοκυπρίων. Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα πράγματα - και για μερικούς από εμάς μια επιμορφωτική εμπειρία - ήταν η δεύτερη σύνοδος της Διάσκεψης, το Μοντ Πελεράν, όπου έγινε πολύ σαφές σε όλους μας πως οι ανησυχίες του μέσου Ελληνοκύπριου και οι ανησυχίες των Τουρκοκυπρίων ήταν σε διαφορετικά επίπεδα. Οι Τουρκοκύπριοι έχουν κληρονομήσει από την ανάγνωση της ιστορίας της δεκαετίας του 1960 μια ανησυχία για τη ζωή και την περιουσία των ατόμων, αλλά και μια ανησυχία για την ταυτότητα και την κοινότητα. Έτσι οι ανησυχίες τους είναι του επιπέδου της κοινότητας. Η ελληνοκυπριακή ανησυχία είναι

περισσότερο η ανησυχία για την ασφάλεια του κράτους και πώς διασφαλίζουμε ένα κυρίαρχο κράτος χωρίς κίνδυνο παρεμβάσεων από άλλες χώρες. Και οι δύο ανησυχίες είναι απόλυτα δικαιολογημένες και στην πραγματικότητα δεν είναι ασυμβίβαστες. Θα μπορούσατε να απαντήσετε και στα δύο με τον ίδιο τρόπο. Απομακρύνουμε το δικαίωμα των άλλων χωρών να παρέμβουν, αλλά διατηρούμε ένα διεθνές σύστημα που εγγυάται ότι η υλοποίηση θα συμβεί και κανείς δεν θα αποσπαστεί από το κράτος».

7. Μιλά σε κάποιο βαθμό για το παρασκήνιο της μεγάλης νύχτας στο Κρανς Μοντάνα, βράδυ 6ης, ξημερώματα 7ης Ιουλίου: «Είναι δύσκολο να μιλήσω για εμπιστευτικές συνομιλίες. Πρέπει να διατηρήσω κάποια πράγματα εμπιστευτικά. Αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι ο ΓΓ δεν παρεμήνευσε τίποτα. Ήμασταν στην ίδια συνάντηση και ήταν αρκετά σαφές τι συνέβαινε. Από τις διάφορες διμερείς επαφές είδαμε τη δυνατότητα να φτάσουμε εκείνη τη νύχτα στο τελικό συνολικό πακέτο. Ένα συνολικό πακέτο με πολλά στοιχεία σε αυτό, ένα από τα οποία θα ήταν το τέλος των εγγυήσεων».
8. Μιλά για το ζήτημα της καταγραφής μιας ενδεχόμενης συμφωνίας στο ζήτημα της ασφάλειας: «Η συμφωνία θα καταγραφόταν από εμάς αφού θα συμφωνείτο από τους επικεφαλής της αντιπροσωπείας (των αντιπροσωπειών). Είναι κατ' ακρίβεια μια φυσιολογική διαδικασία στο τέλος παρόμοιων διαπραγματεύσεων. Όλα τα μέρη είχαν ορισμένες γραπτές προτάσεις, αλλά υπήρχαν και ορισμένα πράγματα που είπαν στον ΓΓ. Επειδή ο ΓΓ δοκίμαζε τα όρια του καθενός από τους συμμετέχοντες. Είπε, θέλω να ακούσω τι θέλεις, θέλω να μάθω ποια είναι η κόκκινη γραμμή σου και θέλω να κατανοήσω πού είναι η ευελιξία σου».
9. Σχολιάζει τις πληροφορίες ότι υπήρξε μια παρανόηση στις συνεννοήσεις ανάμεσα στον ΓΓ του ΟΗΕ και τον Υπεξ της Τουρκίας Μ. Τσαβούσογλου σε μια πολύ καθοριστικής σημασίας στιγμή: «Δεν είναι ακριβώς ότι συνέβη. Το πρόβλημα είναι ότι αυτές οι συνομιλίες ήταν εμπιστευτικές. Αλλά μερικά από αυτά που έχω διαβάσει ότι

φέρεται να ανέφερε σε εκείνο το δείπνο είναι απλά λάθος. Επιτρέψτε μου να πω αυτό. Σε αυτά τα ιδιαίτερα ευαίσθητα ζητήματα, ο ΓΓ, εγώ και δύο μέλη της ομάδας μου ήμασταν σε πάρα πολλές διμερείς συναντήσεις, εξετάζοντας τα όρια των απόψεων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένης ασφαλώς της Τουρκίας, για να δούμε αν υπήρχε ένα τελικό πακέτο που πιστεύαμε ότι θα δεχτούν οι υπόλοιποι. Έτσι, αυτό που είπε ο ΓΓ στο δείπνο βασίστηκε σε αυτές τις συνομιλίες και δεν ήταν λάθος. Επιτρέψτε μου να μιλήσω γενικά γιατί είναι ευκολότερο να απαντήσω. Ένα μέρος σε μια τέτοια συνάντηση μπορεί να πει, «αυτή είναι η θέση μου, αυτή είναι η θέση σου, αυτά δεν είναι συμβατά». Ένας διαμεσολαβητής ή ένας διευκολυντής μπορεί να πει «εάν εσείς μετακινηθείτε λίγο εδώ και αυτός λίγο εκεί, τότε, θα μπορούσαμε να βρούμε κάτι αμοιβαία αποδεκτό; Αυτό θα μπορούσε να είναι μια προφορική επικοινωνία και στη συνέχεια ο ΓΓ θα μπορούσε τελικά να πει «αυτή είναι η αναγνώσή μου της συζήτησης» ("this is my reading of the room»). Τότε θα μπορούσε να καταγραφεί. Έτσι ορισμένες φορές γίνεται σε δύσκολες διαπραγματεύσεις, όπως αυτές. Δεν είναι κάθε τι βασισμένο σε έγγραφες τοποθετήσεις».

10. Τέρμα στο σύστημα εγγυήσεων: «Η σταθερή μας πεποίθηση ήταν και παραμένει ότι σε αυτή τη συνολική ανάγνωση θα ήταν δυνατόν - με βάση πολλούς παράγοντες - να τεθεί τέρμα στο σύστημα εγγυήσεων. Αυτό που δεν μπορούσαμε ακόμα να πούμε ήταν ότι είχαμε την τελική απάντηση στο χρόνο της παρουσίας των στρατευμάτων. Ήταν σαφές ότι τα στρατεύματα θα ήταν μειωμένα και ήταν επίσης σαφές ότι όταν μειώνονταν θα ήταν κάτω (πίσω) στα παλιά επίπεδα. Αλλά μεταξύ της ρήτηρας λήξης ισχύος και της ρήτηρας αναθεώρησης δεν είχαμε ακόμα την τελική συμφωνία. Συνεπώς, προχωρούσαμε προς μια σημαντική πρόοδο όσον αφορά τις εγγυήσεις, αλλά εξακολουθούσαμε να έχουμε τα εκκρεμή ζητήματα στα στρατεύματα. Επιτρέψτε μου να είμαι σαφής: Υπήρχε συμφωνία ότι ο αριθμός τους θα ήταν πολύ χαμηλός μετά τη μείωση, ο χρόνος δεν είχε ακόμη συμφωνηθεί».

11. Οι εγγυήσεις και η θέση της Τουρκίας: «Η επίσημη θέση της Τουρκίας ήταν ότι οι εγγυήσεις θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά μετά από αρκετά χρόνια. Αυτή η άποψη ήταν γνωστή σε όλους. Αλλά πέραν τούτου, ο ΓΓ και εγώ όταν δοκιμάζαμε την ευελιξία όλων, κατανοήσαμε ότι ως συμβολή στο τελικό πακέτο, θα έπρεπε να είναι δυνατόν όλοι να συμφωνήσουν σε άμεσο τερματισμό των επεμβατικών δικαιωμάτων με την έναρξη της ισχύος - αλλά, φυσικά, μόνο εάν συμφωνήσουν με το υπόλοιπο του τελικού πακέτου».
12. Ο ρόλος του ΓΓ του ΟΗΕ: «Επιπλέον, θα έπρεπε αυτό να είναι μια συμβιβαστική πρόταση από τον ΓΓ – όχι πρόταση από κανένα μέρος. Στη διάρκεια της διάσκεψης, ο ΓΓ, ο κ Φέλτμαν και εγώ, είχαμε όλοι μας καταστήσει σαφές σε αυτούς ότι δεν πιστεύουμε καθόλου ότι μια συμφωνία θα είναι δυνατή χωρίς τερματισμό των επεμβατικών δικαιωμάτων. Κι αυτό ήταν αυξανόμενα κατανοητό σε όλους».
13. Γιατί έθεσε τέρμα στη διαδικασία ο ΓΓ του ΟΗΕ; «Έλαβε την απόφαση αυτή αφού πήρε την αίσθηση του τι συνέβαινε στο δωμάτιο και τι έγινε εκείνο το βράδυ. Εξήγησα επί μακρόν στο Συμβούλιο Ασφαλείας - ότι τα διαφορετικά μέρη είχαν επικεντρωθεί σε διαφορετικά στοιχεία. Οι Τουρκοκύπριοι είχαν επικεντρωθεί σε θέματα πολιτικής ισότητας και οι Ελληνοκύπριοι σε θέματα ασφαλείας. Αυτό είναι θεμιτό. Θα είχαμε μια λύση που θα προσφέρει ένα νέο καθεστώς ασφαλείας, το οποίο θα μπορούσε να αποτελεί μέρος μόνο ενός συνολικού πακέτου. Δεν μπορούσε να υπάρξει από μόνο του. Μία διαδοχική προσέγγιση, πρώτα κάνεις την ασφάλεια, στη συνέχεια το περιουσιακό, τη διακυβέρνηση κ.λπ. δεν θα δούλευε. Στην κρίσιμη αυτή τελική στιγμή μία συμφωνία θα υλοποιείτο μόνο ως πακέτο, όπου όλοι θα κατόρθωναν να πάρουν ότι ήταν περισσότερο σημαντικό γι' αυτούς, ενώ θα βοηθούσαν τους άλλους να πάρουν ό,τι ενδιέφερε περισσότερο τους άλλους».
14. Ανοίγματα Αναστασιάδη και συνολικό πακέτο: «Επικεντρωθήκαμε σε αυτό, αλλά πρέπει να πω ότι υπήρξαν μερικά πολύ σημαντικά και πολύ εποικοδομητικά ανοίγματα από την ελληνοκυπριακή πλευρά ...

από τον κ. Αναστασιάδη, στο εσωτερικό μέτωπο. Βεβαίως, ήταν και στο πλαίσιο «υπό όρους» (pretended) ή αντικείμενο άλλο επιτευγμάτων. Δεν υπήρξαν προσφορές που θα ίσχυαν από μόνες τους. Εξαρτιόντουσαν από άλλα επιτεύγματα. Αυτό είναι λογικό. Αυτό ακριβώς προσπαθούσαμε να κάνουμε. Ο ΓΓ ρωτούσε, «ποια είναι τα τελικά χαρτιά σας, μπορείτε να πάτε λίγο μακρύτερα;» και κατά περίπτωση τα μέρη μας έλεγαν «ναι, μπορούμε να προχωρήσουμε λίγο περισσότερο αν κι οι άλλοι πράζουν το ίδιο».

15. Τι θα γίνει στη συνέχεια; «Θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε αύριο το πρωί, αν ήταν στο χέρι του ΟΗΕ. Αλλά χρειαζόμαστε όλα τα μέρη να συνεχίσουν και δεν διαισθάνομαι ότι αυτό συμβαίνει τώρα. Ελπίζω όμως να διαπιστώσω περισσότερα από τους ηγέτες όταν τους συναντήσω ξανά την επόμενη εβδομάδα. Ο ΓΓ είπε ότι μετά από όσα που άκουσε κατά τη διάρκεια του δείπνου, δεν βλέπει καμία προοπτική συνέχισης της διάσκεψης, για παράδειγμα την επόμενη εβδομάδα, με δεδομένη τη διάθεση που δημιουργήθηκε. Ρώτησε τους συμμετέχοντες αν συμφωνούσαν και συμφώνησαν. Ήταν ένα κλειστό και πολύ ιδιαίτερο δείπνο. Αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι όλοι στο δωμάτιο κατανοούσαν ότι δεν πήγαινε πουθενά. Η επιδείνωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης ήταν προφανής... Το κλίμα, ο τόνος, ο τρόπος που μιλούσαν οι άνθρωποι ο ένας για τον άλλο και μεταξύ τους δεν ταίριαζε σε ανθρώπους που επρόκειτο να ενώσουν την πατρίδα τους».

16. Τι βλέπει ως τελευταίο του καθήκον πριν την αποχώρησή του από τη θέση του ως Ειδικού Σύμβουλου του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για την Κύπρο τον προσεχή Σεπτέμβριο: «Θα ήθελα πάρα πολύ να ακούσω τις σκέψεις τους, τι θέλουν να κάνουν στη συνέχεια, για να μοιραστώ τις εντυπώσεις μου με τον ΓΓ τώρα που η «φρέσκια σκόνη» μετά το Crans-Montana κατακάθισε. Επειδή το τελευταίο μου κύριο καθήκον σε αυτή την αποστολή θα είναι - μαζί με την ομάδα μου - να ετοιμάσω την έκθεση του Γενικού Γραμματέα για την ιστορία αυτών των συνομιλιών. Πρέπει να θυμόμαστε ότι ο κ. Αναστασιάδης και ο κ.

Ακιντζί έχουν πάρει αυτή τη διαδικασία πολύ πιο πέρα από ό, τι έχουμε δει πριν. Έχουμε κυριολεκτικά χιλιάδες σελίδες εγγράφων, σημειώσεων και τοποθετήσεων. Έχουμε ένα «πηγάδι» με το τι συνέβη σε αυτές τις εκατοντάδες και εκατοντάδες συναντήσεις. Κάποιος πρέπει να κάνει απολογισμό όλων αυτών. Υποθέτω ότι το κάνουν επίσης (οι πλευρές), αλλά εμείς τα Ηνωμένα Έθνη θα το κάνουμε σίγουρα. Και πάλι, πρέπει να πω ότι, παρά την θλιβερή έκβαση της Διάσκεψης, ήμουν πολύ εντυπωσιασμένος από αμφοτέρους τους ηγέτες και τις διαπραγματευτικές ομάδες τους και όλα όσα πέτυχαν - σε μια πραγματικά καθοδηγούμενη από τους ηγέτες διαδικασία».

17. Ανησυχεί για το παιχνίδι αλληλοεπίρριψης ευθυνών: «Νομίζω ότι είναι πολύ ανθυγιεινό και μετατρέπει τα περίπλοκα ζητήματα σε παρεκκλίσεις. Πρέπει να πω, από τότε που ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις Ακιντζί - Αναστασιάδη τον Μάιο του 2015, για ενάμιση ολόκληρο χρόνο δεν υπήρχε σχεδόν κανένα blame game σε επίπεδο ηγετών. Ασφαλώς ορισμένοι από τους πολιτικούς κύκλους και από τις δύο πλευρές κατηγορούν όλους τους άλλους όλη την ώρα, αλλά οι ηγέτες το απέφευγαν. Αλλά, κάποια στιγμή περίπου πέρυσι το χειμώνα αυτό άλλαξε και αρχίσαμε να βλέπουμε δημόσιες δηλώσεις που αμφισβητούσαν τις προθέσεις του άλλου και έκτοτε ένιωθα ότι αυτό γινόταν όλο και πιο δύσκολο. Μερικές φορές επικρίθηκα ότι είμαι υπερβολικά αισιόδοξος στην Κύπρο. Ίσως ήμουν! Τώρα εδώ και μισό χρόνο δεν είμαι αισιόδοξος - να είμαι ειλικρινής - και δεν θα βρείτε ούτε μια πολύ αισιόδοξη δήλωση από μένα το 2017. Αλλά εξακολουθώ να έχω αυτή την εικόνα. Καλά εντάξει - θέλω να πω τώρα - είναι καλή ώρα για να το πω - ότι ήμουν αισιόδοξος για δύο κύριους λόγους: Ο ένας ήταν επειδή είδα ότι όλα αυτά τα προβλήματα ήταν όλα απολύτως επιλύσιμα, αλλά ακόμα πιο σημαντικό, διότι για πολύ καιρό είδα την αποφασιστικότητα, την ηγεσία και τη θέληση των ηγετών να κόψουν δρόμο (cut through). Επιλύσαμε το θέμα της ιθαγένειας. Αυτό είναι μεγάλο. Επιλύσαμε τα ζητήματα των εσωτερικών ελευθεριών, θέτοντας τις βάσεις για ένα κανονικό, ομοσπονδιακό κράτος. Και ούτω καθεξής. Λύσαμε πολύ μεγάλα ζητήματα και στη συνέχεια κολλήσαμε σε ορισμένες ερωτήσεις που τις είδα ως σχετικά μικρά θέματα. Αλλά κάποια στιγμή στα τέλη του περασμένου φθινοπώρου, νομίζω ότι κάτι συνέβη το περασμένο

φθινόπωρο. Οι ιστορικοί θα βρουν το γιατί. Κάποια στιγμή, το κλίμα και η εμπιστοσύνη επιδεινώθηκαν σημαντικά. Δεν μιλώ μόνο για την εμπιστοσύνη σε επίπεδο ηγετών, αλλά και η εμπιστοσύνη και η κατανόηση μεταξύ των δύο κοινοτήτων άρχισαν να αλλάζουν. Ίσως επειδή χάναμε τη δυναμική. Αυτές οι διαδικασίες έχουν το χρόνο τους κι αν ο χρόνος δεν ξοδευτεί καλά, μπορεί να χαθεί».

18.Αναφορά σε μια στρατηγική πρόοδο: «Αυτό που ελπίζαμε και στοχεύαμε ήταν να έχουμε μια στρατηγική πρόοδο (breakthrough) σε έξι στρατηγικά ζητήματα. Τα οποία είναι: Πώς θα αντικαταστήσουμε τη Συνθήκη Εγγυήσεων με έναν μηχανισμό εφαρμογής; Τι κάνουμε με τα στρατεύματα; Αν θα υπάρξει εκ περιτροπής προεδρία και εάν θα είναι με διασταυρούμενη ψήφο και ούτω καθεξής. Τι θα συμβεί σε "ένα συγκεκριμένο μέρος" στην εδαφική ρύθμιση; Τι συμβαίνει με το καθεστώς ιδιοκτησίας; Θα μπορούσαν να υπάρχουν δύο καθεστώτα, ένα για τις περιοχές που υπάγονται στην εδαφική αναπροσαρμογή και ένα για εκείνες που δεν υπόκεινται σε εδαφική προσαρμογή; Πώς αντιμετωπίζουμε το ζήτημα της ισοδύναμης ή ειδικής μεταχείρισης των Τούρκων υπηκόων; Αν είχαμε απαντήσει σε αυτές τις ερωτήσεις, θα μπορούσαμε να είχαμε ξεπεράσει το «σημείο μη επιστροφής».

Θα πρέπει ακόμη να γράψουμε τη συμφωνία, όλα τα στοιχεία της συμφωνίας, αλλά να θυμάστε ότι είχαμε ήδη ετοιμάσει εκατοντάδες σελίδες...Αυτό που θα συνέβαινε αν είχαμε επιτύχει στο Κραν Μοντανά, θα ήταν να βάλουμε τότε μια ομάδα επιφανών δικηγόρων και να πούμε: Εδώ είναι η πολιτική συμφωνία, φτιάξτε τη σε σύνταγμα. Εδώ είναι η συμφωνία για το περιουσιακό και γράψτε τη σε ένα κείμενο νόμου.

Ναι, θα χρειαζόταν λίγος χρόνος, αλλά η ιδέα ήταν να ξοδέψουμε αυτό τον χρόνο. Τον Ιανουάριο του 2016 υπήρξε συμφωνία των ηγετών να αρχίσουν να εργάζονται για ένα σύνταγμα. Και οι δύο δεσμεύτηκαν ο ένας στον άλλο για να στείλουν τους καλύτερους δικηγόρους τους να αρχίσουν να συντάσσουν μόνο τα τμήματα που μπορούμε να γράψουμε.

Επειδή υπήρχαν συμφωνίες και τελικά να τις συμπληρώσουμε. Δεν ξεκίνησε ποτέ».

19. Οι απόψεις του σχετικά με την καλύτερη προετοιμασία της διάσκεψης: «Αυτό που θέλω να πω και θέλω δώσω πρώτος το παράδειγμα, είναι ότι όλοι πρέπει να εξετάσουμε τι πρέπει να είχαμε κάνει διαφορετικά. Αλλά αυτή η ιδέα ότι δεν ήμασταν προετοιμασμένοι είναι λίγο παράδοξη. Έχω ακούσει από τότε που ανέλαβα ότι αυτή (η διαδικασία) είναι καθοδηγούμενη από τους ηγέτες και ανήκει σε αυτούς και εμείς απλά διευκολύνουμε. Προσυπογράφω πλήρως σε αυτό. Αν κάποιος ήταν απροετοίμαστος, ίσως είναι οι άνθρωποι που ήταν υπεύθυνοι, όχι οι άνθρωποι που τους βοήθησαν».

20. Η μεθοδολογία της διαπραγμάτευσης: «Από τον Ιανουάριο, όταν είχαμε στις 11 του μήνα την πολύ επιτυχημένη άσκηση των χαρτών - πράγμα που σημαίνει ότι βρισκόμαστε για καλά στο 5ο κεφάλαιο και στη συνέχεια στη 12η Ιανουαρίου ανοίξαμε τη Διάσκεψη με επίκεντρο την ασφάλεια και τις εγγυήσεις - καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι τα υπόλοιπα ζητήματα "make or break" ήταν λίγα αλλά μεγάλα. Θα μπορούσαμε να ζήσουμε ολόκληρη τη ζωή μας στην ουδέτερη ζώνη προσπαθώντας να τα συζητήσουμε ένα προς ένα, αλλά δεν θα απέδιδε - θα μπορούσαν να λυθούν μόνο με κάποιο πάρε-δώσε. Το θέμα της προεδρίας, για παράδειγμα, δεν θα συνέβαινε απλά μια ηλιόλουστη μέρα, εκτός αν κάποιος έλεγε «εντάξει, μπορείτε να έχετε την εκ περιτροπής προεδρία, ας δούμε τώρα τι μπορώ να πάρω». Ήταν ανάγκη να τα εξετάσουμε σε πακέτο. Εκείνη την εποχή δεν έγινε αποδεκτή και υπήρχαν κάποιοι φόβοι και αντιστάσεις στην ιδέα της πακετοποίησης, αλλά μόλις πήγαμε στο Κραν Μοντανά αυτό ήταν το παιγνίδι. Μόλις έφτασε ο Γενικός Γραμματέας, είπε αυτό που έλεγα από τον Ιανουάριο, ότι αυτό μπορεί να λειτουργήσει μόνο σε ένα πακέτο. Και είπε, μετά από καλές προετοιμασίες εντοπίσαμε έξι ζητήματα ως τα καθοριστικά ζητήματα. Όλοι τους συμφώνησαν. Ενεγράφησαν σ' αυτό και δεν ήταν κάτι που τους αναγκάσαμε. Πρέπει να γνωρίζουμε τι συμβαίνει με τις δύο συνθήκες, με το περιουσιακό κ.λπ.

Δεν χρειάζεται να γνωρίζουμε τα πάντα τώρα. Σε αυτές τις διαδικασίες θα υπάρχει μια φάση όπου οι δύο πλευρές λένε «μπορεί να λειτουργήσει ή μπορεί να μην λειτουργήσει». Έτσι θα πρέπει να προσπαθήσω να το κάνω να λειτουργήσει αλλά πρέπει να κρατήσω επιφύλαξη για τις επιλογές μου έτσι ώστε να είμαι εντάξει αν δεν λειτουργήσει. Και έπειτα φτάνεις σε ένα σημείο όπου κάνεις αυτό που ονομάζω «χειραψία», όπου μπορούμε να το κάνουμε να δουλέψει, να κάνουμε ένα κράτος. Μπορούμε να κάνουμε μια νέα κατάσταση πραγμάτων, μπορούμε να οικοδομήσουμε μια ομοσπονδιακή Κύπρο....

Η κύρια συμβολή του Γενικού Γραμματέα στο Κραν Μοντανά ήταν να πει ότι αυτά τα έξι πράγματα μπορούν όλα να λυθούν εδώ, αλλά μόνο με τη μορφή ενός πακέτου. Η τραγωδία αυτού του γεγονότος που εμπόδιζε τη λύση δεν ήταν αυτό που θα μπορούσε να είναι το τελικό αποτέλεσμα, αλλά η αδυναμία να φτάσουμε σ' αυτό το τελικό αποτέλεσμα. Νομίζω ότι ξέρω ποια θα ήταν η τελική συμφωνία.

Νομίζω ότι ο Νίκος Αναστασιάδης ξέρει και νομίζω ότι ο Μουσταφά Ακίντι ξέρει και ο κ. Τσαβούσογλου και ο κ. Κοτζιάς γνώριζαν πώς θα έμοιαζε το τελικό αποτέλεσμα. Και η υποκειμενική μου άποψη είναι ότι όλοι θα μπορούσαν να ζήσουν με αυτό. Αλλά δεν μπορούσαμε να φτάσουμε εκεί, γιατί παλεύαμε για το πώς θα βάλουμε τα πράγματα σε μια ακολουθία με τρόπο που θα μπορούσε να κάνει όλο αυτό να δουλέψει. Και αυτό με κάνει να λυπούμαι».

22. ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΜΕ ΑΓΚΑΘΙΑ
22/7/2017

Ο Τ. Ερτογάν αμέσως μετά την κατάρρευση των συνομιλιών για επίλυση του κυπριακού στο Κρανς Μοντάνα: «Οι αφιλοκερδείς προσπάθειες, οι ειλικρινείς και μετριοπαθείς κινήσεις της Τουρκίας δεν είχαν ανταπόκριση. Η αλήθεια είναι ότι αισθανόμαστε μεγάλη λύπη. Η εικόνα αυτή που φτάσαμε έπειτα από τις μεγάλες προσπάθειες έχει αποκαλύψει ότι είναι αδύνατο να βρεθεί λύση στο Κυπριακό εντός των παραμέτρων του ΟΗΕ. Πλέον δεν υπάρχει νόημα να επιμένουμε σε αυτές τις παραμέτρους. Η

Τουρκία ωστόσο και πάλι θα συνεχίσει να συμβάλλει στη λύση του Κυπριακού με διαφορετικές παραμέτρους. Αναμένουμε την ίδια στάση από όλες τις πλευρές. Σε περίπτωση που δεν γίνει, αναμφίβολα θα αρχίσουμε να σκεφτόμαστε το σχέδιο Β και το σχέδιο Γ. Οπωσδήποτε θα γίνουν οι απαραίτητες αξιολογήσεις σε αυτό το θέμα και θα ανακοινώσουμε το αποτέλεσμα στους συνομιλητές μας και την κοινή γνώμη».

Ο Μ. Τσαβούσογλου ως Υπουργός Εξωτερικών δηλώνει στις 8 Ιουλίου: «Τι θα γίνει από εδώ και πέρα και ποια βήματα θα κάνουμε, εμείς ως Τουρκία, θα κάνουμε τις αξιολογήσεις μας, θα διαβουλευθούμε και με την Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου και θα λάβουμε την απόφαση μαζί για το ποια βήματα θα ακολουθήσουμε».

Ο Μ. Τσαβούσογλου δηλώνει στις 13 Ιουλίου: «Εμείς ενώ διεξήγαμε διαπραγματεύσεις στο Κυπριακό, είδαμε η ε/κ πλευρά να φέρνει πλοίο στην περιοχή για εργασίες γεώτρησης. Είναι δείγμα της ανειλικρίνειας της ε/κ πλευράς στις διαπραγματεύσεις. Επειδή δεν ήταν ειλικρινής δεν υπήρξε αποτέλεσμα. Δεν μπορούμε να μην αντιδράσουμε. Είμαστε σε συνεργασία με τον Υπουργό Ενέργειάς μας για τα βήματα που θα κάνουμε μαζί. Έχουμε κι εμείς βήματα που θα κάνουμε έναντι αυτής της μονομερούς ενέργειας».

Ο Μ. Τσαβούσογλου στις 18 Ιουλίου: «Δεν είναι σωστό η ε/κ διοίκηση να κάνει μονομερή βήματα. Επειδή για τα αποθέματα στα περίχωρα της Κύπρου έχει δικαιώματα και οι τ/κ. Το σχέδιό τους είναι να παρατείνουν τη διαδικασία και να την αναβάλουν. Απέναντι σε αυτό το βήμα που έκαναν μονομερώς η Τουρκία και η 'τδβκ' δεν θα μείνουν αμέτοχοι, θα κάνουν βήμα μαζί. Δίνοντάς το αυτό ως αφορμή θα εγκαταλείψουν το τραπέζι...Αλλά από δω και μπρος θα υπάρξουν άλλες διαδικασίες στην Κύπρο. Δεν μπορεί να συνεχιστεί για πάντα αυτή η διαδικασία. Εμείς από τη μέρα που ήρθαμε στην εξουσία μέχρι σήμερα ήμασταν ένα βήμα μπροστά για τη λύση και δεν διστάσαμε καθόλου. Πήραμε και πολιτικά ρίσκα αλλά αν μια πλευρά δεν θέλει, τότε πρέπει να κοιτάξει κανείς το δικό του καλό. Σήμερα θα πάω στην «τδβκ» και εκεί θα διαβουλευτούμε. Θα καθορίσουμε τι οδικό χάρτη θα ακολουθήσουμε, θα διαβουλευτούμε και θα αποφασίσουμε».

Ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί στις 19 Ιουλίου έδωσε έναν διαφορετικό τόνο στα πράγματα: «Είναι ξεκάθαρο το όραμά μας να γίνουμε ένας από τους ίσους εταίρους που με την λύση θα ενώσουμε μαζί την Κύπρο...οι τ/κ είναι έτοιμοι να μετατραπούν σε μία από τις δύο ίσες συνιστώσες πολιτείες...Λόγω της

μη θέλησης της ε/κ πλευράς (για συμφωνία), δεν είναι δίκαιο οι τ/κ να συνεχίσουν να ζουν κάτω από εμπάργκο. Εάν η ε/κ πλευρά δεν θέλει σίγουρα δεν θα περιμένουμε εμείς να τους έρθει η επιθυμία. Θα συνεχίσουμε το δρόμο μας βελτιώνοντας, χωρίς καθυστέρηση τα του οίκου μας αλλά και χωρίς να εγκαταλείπουμε την ευθύνη να οικοδομήσουμε ένα ειρηνικό μέλλον σε αυτό το νησί».

Από τις πιο πάνω δηλώσεις προκύπτουν σημαντικές ειδήσεις. Θα προχωρήσουν Τουρκία και τ/κ σε άλλα βήματα; Τι σημαίνει «αναμφίβολα θα αρχίσουμε να σκεφτόμαστε το σχέδιο Β και το σχέδιο Γ;» Τι σημαίνει ότι «από δω και μπρος θα υπάρξουν άλλες διαδικασίες στην Κύπρο;»

Στη δική του εκτίμηση, πέντε σημεία καθορίζουν τη βασική πολιτική διερεύνηση:

1. Οι πιο πάνω δηλώσεις δείχνουν ότι αναπτύσσεται μια συζήτηση μεταξύ Άγκυρας και τ/κ ηγεσίας για πιθανά βήματα στην περίπτωση ενός τελικού ναυαγίου στις συνομιλίες. Θεωρώ ότι η συζήτηση αυτή περιλαμβάνει διάφορα σενάρια επί χάρτου, αλλά έως αυτή την χρονική περίοδο αυτή η συζήτηση δεν έχει οδηγήσει σε αλλαγή στρατηγικής παρά τις σχετικές δηλώσεις. Σε αυτή την περίοδο ο ρόλος του Μ. Ακιντζί παραμένει κρίσιμος γιατί χωρίς αυτόν δεν μπορεί να υπάρξει αλλαγή στρατηγικής.
2. Το ζήτημα της προσάρτισης του κατεχόμενου τμήματος της νήσου στην Τουρκία προβάλλεται συχνά ως μια ενδεχόμενη λύση. Στη δική μου κρίση, αυτό το σενάριο δεν έχει πιθανότητες να προχωρήσει καθώς αποτελεί μια ζημιογόνα εξέλιξη τόσο για την Τουρκία όσο και την τ/κ κοινότητα. Μια τ/κ κοινότητα που θα μετατραπεί σε «επαρχία» της Τουρκίας πλήττει την εικόνα της Τουρκίας και αποτελεί αποκλειστική ζημιά σε όλα τα επίπεδα για την τ/κ κοινότητα, χωρίς να προσθέτει οτιδήποτε σε όσους το αναλύσουν από στρατηγικής σκοπιάς. Ασφαλώς υπάρχουν οι «ιδεολόγοι» αυτής της λύσης που οδηγεί σε προσάρτηση, ιδιαίτερα στο χώρο που καλύπτουν το Κόμμα Εθνικής Ενότητας και το Δημοκρατικό Κόμμα (Χ. Οζκιουργκιούν, Σ. Ντενκτάς) αλλά αυτή την περίοδο δεν έχουν το απάνω χέρι στα πράγματα, συνεπώς παραμένει ένα σενάριο που οι κύριοι παίκτες δεν το κρίνουν ως επιθυμητό.

3. Θεωρώ ως ιδιαίτερος σημαντική τη θέση που διατύπωσε ο Μ. Ακιντζί ότι «θα συνεχίσουμε το δρόμο μας βελτιώνοντας, χωρίς καθυστέρηση τα του οίκου μας αλλά και χωρίς να εγκαταλείπουμε την ευθύνη να οικοδομήσουμε ένα ειρηνικό μέλλον σε αυτό το νησί». Με άλλα λόγια ο Μ. Ακιντζί λέει πως σε περίπτωση που όλα σβήσουν στη διαδικασία επίλυσης, θα σημειωθεί στροφή στα καθημερινά προβλήματα, στην οικονομία, τον τουρισμό, τις υποδομές, όμως «χωρίς να εγκαταλείπουμε την ευθύνη να οικοδομήσουμε ένα ειρηνικό μέλλον σε αυτό το νησί».

4. Στην ανάλυση που οδηγεί σε μια «ήπια αλλαγή» πολιτικής βλέπω επανάληψη της προσπάθειας για το «απ' απ' ευθείας εμπόριο», πρακτικά άνοιγμα του αεροδρομίου της Τύμπου στην κατεχόμενη Κύπρο για διεθνή χρήση. Αυτό δεν είναι εύκολη υπόθεση καθώς οι διαθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν αλλάξει και η εικόνα της Τουρκίας δεν είναι ίδια. Η παλαιότερη προσπάθεια δεν πέρασε στη σχετική ψηφοφορία με πολύ λίγες ψήφους, αλλά τώρα αμφιβάλλω εάν υπάρχει πολιτική ομάδα που θα μπορούσε να αναλάβει τέτοια πρωτοβουλία.

5. Παρά τη σχετική ρητορεία δεν είναι μια εύκολη υπόθεση η αλλαγή στρατηγικής-από την ομοσπονδιακή λύση σε λύσεις που οδηγούν σε προσάρτηση στην Τουρκία. Η πλειοψηφία των τ/κ στηρίζει τον Μ. Ακιντζί (58% εγκρίνει τους χειρισμούς του στο κυπριακό σύμφωνα με δημοσκόπηση στις 31 Μαΐου) και αυτό αποτελεί μια σημαντική παράμετρο σε κάθε ανάλυση. Κανείς, όμως δεν μπορεί να πει το ίδιο στην περίπτωση κατά την οποία το 2020 εκλεγεί άλλος ηγέτης της τ/κ κοινότητας όπως λ.χ. ο Χ. Οζγκιουργκούν ή ο Κ. Οζερσάν, οι οποίοι δεν έχουν την ιστορική διαδρομή και τις εμπειρίες του Μ. Ακιντζί. Σε αυτή την περίπτωση, μια νέα ηγεσία θα επιδιώξει ρυθμίσεις «τύπου Ταϊβάν» για το κατεχόμενο τμήμα της νήσου σε μια προσπάθεια να κατοχωρήσει τα κεκτημένα της εισβολής και στην απόδοση μιας νομικής φόρμουλας σε μια νέα κατάσταση πραγμάτων. Σε αυτή την περίπτωση θα έχουμε:

α) ακόμα πιο σκληρά σύνορα ανάμεσα στην Κυπριακή Δημοκρατία και την «τδβκ»,

β) διαρκείς εντάσεις με αφορμές που προκύπτουν από τη διακίνηση πολιτών μέσω «σημείων ελέγχου»,

γ) επιπρόσθετη καχυποψία που θα ενισχύσει στην ήδη υπάρχουσα, και,

δ) κυρίως, απρόβλεπτες εξελίξεις που θα συνδέονται με την αναζήτηση φυσικού αερίου στην κυπριακή αποκλειστική οικονομική ζώνη.

23. ΜΕ ΓΚΟΥΤΕΡΕΣ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΚΟΝΑ!
20/7/2017

Η αντίθεση είναι πλήρης. Στις 18 Ιουλίου ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Ν. Χριστοδουλίδης δήλωνε ότι «εκ μέρους των μελών του Εθνικού Συμβουλίου να εκφράσω και δημόσια τις ευχαριστίες τους προς την ελληνική Κυβέρνηση και τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών Ν. Κοτζιά για τη στήριξη που προσέφερε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά τη διάρκεια των διεργασιών στο Κραν Μοντανά για τη διάσκεψη της Κύπρου. Αυτό είναι το κύριο μήνυμα από τη σημερινή συνάντηση σε συνέχεια της ενημέρωσης, στη οποία προέβηκε ο Υπουργός Εξωτερικών για όλα όσα έγιναν στην Ελβετία».

Λίγη ώρα πιο ύστερα ο Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου δήλωνε ότι «από δω και μπρος θα υπάρξουν άλλες διαδικασίες στην Κύπρο. Δεν μπορεί να συνεχιστεί για πάντα αυτή η διαδικασία. Εμείς από τη μέρα που ήρθαμε στην εξουσία μέχρι σήμερα ήμασταν ένα βήμα μπροστά για τη λύση και δεν διστάσαμε καθόλου. Πήραμε και πολιτικά ρίσκα αλλά αν μια πλευρά δεν θέλει, τότε πρέπει να κοιτάξει κανείς το δικό του καλό. Η Τουρκία και οι τ/κ θα αντιδράσουν με δικό τους βήμα στη γεώτρηση και δίνοντάς το αυτό ως αφορμή θα εγκαταλείψουν το τραπέζι. Δεν είναι σωστό η ε/κ διοίκηση να κάνει μονομερή βήματα. Επειδή για τα αποθέματα στα περίχωρα της Κύπρου έχει δικαιώματα και οι τ/κ. Ενώ στο Κρανς Μοντάνα διεξάγονταν

διαπραγματεύσεις κάνοντας τέτοιο βήμα ο ε/κ τομέας και η Ελλάδα έδειξαν την πραγματική τους πρόθεση. Το σχέδιό τους είναι να παρατείνουν τη διαδικασία και να την αναβάλουν. Απέναντι σε αυτό το βήμα που έκαναν μονομερώς η Τουρκία και η 'τδβκ' δεν θα μείνουν αμέτοχοι, θα κάνουν βήμα μαζί. Η διαδικασία στο Κραν Μοντάνα μπλόκαρε εξαιτίας τους και ο ΓΓ έλαβε την απόφαση να μην συνεχίσει με αυτό τον τρόπο», (ΚΥΠΕ, 18 Ιουλίου)

Αυτές οι δύο πολιτικές προσεγγίσεις ενδεχομένως να καθορίσουν τις εξελίξεις στο κυπριακό σε πολύ αποφασιστικό βαθμό. Ασφαλώς δεν έχουν τον ίδιο στόχο και αυτό συνιστά μια εξαιρετικά μεγάλη αρνητική εξέλιξη. Οι δηλώσεις Τσαβούσογλου αφορούν μια διαφορετική πλέον ανάγνωση των πραγμάτων. Είτε αυτές συνιστούν μια άσκηση πίεσης στην ε/κ πλευρά ενόψει των γεωτρήσεων στην κυπριακή ΑΟΖ, είτε έχει ληφθεί απόφαση ώστε με αυτό τον τρόπο να τεθεί ένα τέλος στην εποχή αναζήτησης λύσης στο κυπριακό σύμφωνης με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Σε κάθε περίπτωση τα πράγματα είναι σοβαρά και έτσι πρέπει να αντιμετωπιστούν από κάθε νουνεχή κύπριο.

Ειδικότερα στην ε/κ κοινότητα αυτή η ενδεχόμενη εξέλιξη που συνδέεται με αλλαγή στρατηγικής της τουρκικής και τ/κ ηγεσίας, χρειάζεται να αντιμετωπιστεί με τη δέουσα σοβαρότητα. Χρειάζεται έντονος προβληματισμός και ισχυρή απόφαση ώστε να μην οδηγηθούν τα πράγματα στο χειρότερο δυνατό σενάριο για όλη την Κύπρο, να μείνουν δηλαδή όλα ακίνητα και έτσι να φτάσουμε στην αργόσυρτη διχοτόμηση. Στην κατεύθυνση αυτού του προβληματισμού σημειώνω δύο δηλώσεις που έγιναν στις 18 Ιουλίου μετά τη συνεδρίαση του ΕΣ.

Πρώτο, ο ΓΓ του ΑΚΕΛ Α. Κυπριανού ειπε και τα εξής: «Την Παρασκευή το βράδυ (7 με 8 Ιουλίου) ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ έθεσε ένα πλαίσιο το οποίο η δική μας πλευρά στην πρώτη της αντίδραση είπε ότι ήταν πολύ ικανοποιητικό. Δεν το αξιοποιήσαμε αυτό το πλαίσιο, επιμένω. Εάν το αξιοποιούσαμε με τους σωστούς χειρισμούς τότε είτε θα υποχρεωνόταν η Τουρκία να συναινέσει σε εκείνα τα οποία είπε ο κ. Γκουτέρες είτε θα της επέρριπταν την ευθύνη για την στάση την οποία τήρησε. Δεν καταφέραμε να φτάσουμε σε συμφωνία. Ευθύνη δεν βλέπω να της επιρρίπτεται μέχρι στιγμής. Ελπίζω και εύχομαι η εκτίμηση που έχουμε ως Ε/κ πλευρά ότι εκείνοι είχαν ακεραία την ευθύνη να μεταφραστεί στα κείμενα των Ηνωμένων Εθνών. Είναι εκείνα που έχουν τη σημασία».

Δεύτερο, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Α. Νεοφύτου είπε τα πιο κάτω:

«Καταγράφουμε αυτό που και σήμερα ήταν επιβεβαιωμένο. Το «Πακέτο Γκουτέρες», όσον αφορά τα θέματα «Εγγύησης και Ασφάλειας», το ΔΗΣΥ τον βρίσκει απόλυτα ικανοποιημένο όπως επίσης και η όλη συμπεριφορά και τοποθετήσεις του Γενικού Γραμματέα ΟΗΕ. Έστω και εάν δεν πετύχαμε στο Κραν Μοντανά αυτό που είναι ο εθνικός μας στόχος που είναι μια λειτουργική λύση του κυπριακού, πρέπει να κρατήσουμε ότι για πρώτη φορά στην ιστορία του κυπριακού στο επίκεντρο ήταν τα θέματα «Ασφάλειας και Εγγυήσεων». Και δεύτερο, που πρέπει να κατοχυρώσουμε ως κεκτημένο στην προσπάθειά μας για επίλυση του κυπριακού, όπως έχει περιγράψει ο ΓΓ του ΟΗΕ στο δείπνο της 30ης Ιουνίου αλλά το επανέλαβε και στο δείπνο της 3ης Ιουλίου, ότι:

- Πρώτον πρέπει να καταργηθούν τα μονομερή δικαιώματα αλλά και η Συνθήκη Εγγυήσεων,
- Δεύτερον ότι δεν μπορούν οι Εγγυήτριες Δυνάμεις να είναι αυτές που θα εφαρμόσουν και θα εποπτεύουν μια λύση του κυπριακού, και,
- Τρίτον ότι πέραν της αποχώρησης των κατοχικών στρατευμάτων, πρέπει να γίνει συζήτηση στο ανώτατο επίπεδο των Πρωθυπουργών για να βρεθεί η καταληκτική ημερομηνία για αποχώρηση τόσο της ΤΟΥΡΔΥΚ τόσο και της ΕΛΔΥΚ.

Αυτό το πλαίσιο θεωρώ ότι έχουμε εθνική υποχρέωση να το κρατήσουμε και να το κάνουμε πράξη σε μια συνολική λύση του κυπριακού προβλήματος. Δεν είναι μόνο θέση δική μας. Αλλά η αξία του είναι ότι ο ίδιος ο ΓΓ του ΟΗΕ ουσιαστικά υιοθετεί την εθνική μας θέση στα θέματα «Ασφάλειας και Εγγυήσεων».

Από τα αποσπάσματα από τις δηλώσεις των Α. Κυπριανού και Α. Νεοφύτου που παραθέτω, προκύπτει κάτι πολύ σημαντικό: ότι «ο ΓΓ του ΟΗΕ έθεσε ένα πλαίσιο το οποίο η δική μας πλευρά στην πρώτη της αντίδραση είπε ότι ήταν πολύ ικανοποιητικό», και ότι «αυτό το πλαίσιο θεωρώ ότι έχουμε εθνική υποχρέωση να το κρατήσουμε και να το κάνουμε πράξη σε μια συνολική λύση του κυπριακού προβλήματος». Μέσα στις σκέψεις αυτές μπορούμε να βρούμε τον επόμενο βηματισμό που να οδηγεί, πρώτο σε αναζωογόνηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας και, δεύτερο, σε καλλιέργεια του εδάφους για αναζήτηση συνολικής λύσης στη βάση του πακέτου Γκουτέρες. Αυτό συνιστά την καλύτερη δυνατή απάντηση στις

δηλώσεις του τύπου «από δω και μπρος θα υπάρξουν άλλες διαδικασίες στην Κύπρο».

Στην πολιτική διαπάλη δεν είσαι μόνος, οι παίκτες κατά κανόνα είναι περισσότεροι του ενός. Έχει μεγάλη σημασία η ε/κ πλευρά χωρίς καθυστερήσεις και εσωτερικούς περισπασμούς να δείξει ότι η μεγάλη εικόνα όπως την οριοθέτησε ο ΓΓ του ΟΗΕ στις 7 Ιουλίου αφορά μια επείγουσα πολιτική προτεραιότητα.

24. ΣΧΕΔΙΑ Α, Β, Γ...

11/7/2017

Είναι δυνατόν τα άστρα που οδηγούν στη σιωπηλή διχοτόμηση να συναντηθούν; Πλέον, μετά το ναυάγιο στις 7 Ιουλίου δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς τίποτα. Θυμίζω ότι ο Ρ. Ντενκτάς έκανε αυτή την άποψη, κυρίαρχη πολιτική διεκδίκηση-ώθησε στην ανακήρυξη τ/κ «κράτους», καλλιέργησε όσο περνούσε από το χέρι του αυτή την νοοτροπία. Στα χρόνια του ντενκτασισμού, κανένα ε/κ κόμμα, ή κανένας πολιτικός φορέας δεν μίλησε υπέρ αυτής της γραμμής.

Ο Ρ. Ντενκτάς και οι Ετσεβίτ στην Τουρκία πίστευαν ότι «το κυπριακό λύθηκε το 1974», ενώ τα ε/κ κόμματα υπερθεμάτιζαν για λύση βασισμένη στους παραμέτρους που έθετε ο ΟΗΕ.

Πολλά άλλαξαν στην ε/κ κοινωνία κατά και μετά το 2004. Ο τότε πρόεδρος της Κύπρου δημοσίως ταύτισε τη σημερινή κατάσταση πραγμάτων ως «δεύτερη καλύτερη λύση», ενώ το κλίμα σύγχυσης που καλλιέργησε επέτρεψε να ακούγονται καθαρά φωνές υπέρ της συντήρησης του σημερινού status quo με πρόσχημα τη μάχη για την υπεράσπιση της Κυπριακής Δημοκρατία- θεωρητικά αυτής του 1960, πρακτικά αυτής του 1964.

Την ίδια περίοδο η τ/κ κοινότητα ακολούθησε αντίθετη πορεία. Με το πολιτικό τέλος του Ντενκτάς το 2003, ανεδείχθη μια νέα, πλειοψηφική, δυναμική υπέρ της λύσης με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Έτσι τόσο ο Μ. Ταλάτ, όσο και ο Μ. Ακιντζί άλλαξαν την ατζέντα και προσπάθησαν να φέρουν λύση βασισμένη στα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Ο Μ. Ταλάτ με τον Δ. Χριστόφια από το 2008 μέχρι το 2010 και ο Μ. Ακιντζί με τον Ν. Αναστασιάδη από τον Μάιο του 2015 μέχρι τις 7 Ιουλίου 2017.

Σύμφωνα με δηλώσεις του Τ. Ερτογάν που ακολούθησαν την κατάρρευση της προσπάθειας στο Κρανς Μοντάνα, «η Τουρκία κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια ως εγγυήτρια δύναμη για δίκαιη, περιεκτική και βιώσιμη λύση του Κυπριακού. Μαζί με την «τδβκ», τόσο στο σχέδιο Ανάν όσο και στην τελευταία διαδικασία όπως υποσχέθηκα ήμασταν ένα βήμα μπροστά αλλά παρόλες τις προσπάθειές μας η Διάσκεψη για το Κυπριακό που ξεκίνησε στις 28 Ιουνίου κατέληξε χωρίς αποτέλεσμα. Οι αφιλοκερδείς προσπάθειες, οι ειλικρινείς και μετριοπαθείς κινήσεις της Τουρκίας δεν είχαν ανταπόκριση.

Η αλήθεια είναι ότι αισθανόμαστε μεγάλη λύπη. Η εικόνα αυτή που φτάσαμε έπειτα από τις μεγάλες προσπάθειες έχει αποκαλύψει ότι είναι αδύνατο να βρεθεί λύση στο Κυπριακό εντός των παραμέτρων του ΟΗΕ. Πλέον δεν υπάρχει νόημα να επιμένουμε σε αυτές τις παραμέτρους.

Η Τουρκία ωστόσο και πάλι θα συνεχίσει να συμβάλλει στη λύση του Κυπριακού με διαφορετικές παραμέτρους. Αναμένουμε την ίδια στάση από όλες τις πλευρές. Σε περίπτωση που δεν γίνει, αναμφίβολα θα αρχίσουμε να σκεφτόμαστε το σχέδιο Β και το σχέδιο Γ. Οποσδήποτε θα γίνουν οι απαραίτητες αξιολογήσεις σε αυτό το θέμα και θα ανακοινώσουμε το αποτέλεσμα στους συνομιλητές μας και την κοινή γνώμη».

Δεν γνωρίζω εάν πράγματι η Τουρκία έχει σχεδιάζει διάφορα εναλλακτικά πλάνα. Εάν αυτό ισχύει, αυτό θα έπρεπε να οδηγήσει σε συναγερμό την ε/κ πολιτική ηγεσία με κύριο στόχο να αποτρέψει μια τέτοια εξέλιξη. Μια τέτοια πιθανότητα οδηγεί στη μονιμοποίηση των τετελεσμένων της εισβολής και σε βάθος χρόνου στη νομική τους δικαιολόγηση από διάφορες χώρες. Τα σενάρια τύπου Ταϊβάν φαίνονται ως τα επικρατέστερα ως τμήμα της πιθανής προώθησης «σχεδίων Β, Γ», καθώς συνδυάζουν μια de facto κατάσταση σε μια διπλωματική προσπάθεια από την Άγκυρα για άρση της καλούμενης «απομόνωσης των τ/κ» και στην απόκτηση μιας ιδιότυπης (sui generis) νομικής έκφρασης. Μπορεί να αποτραπεί ένα τέτοιο σενάριο; Λέω ότι μπορεί κάτω από τρεις προϋποθέσεις:

Α. Ανάλυση πρωτοβουλίας από την ε/κ ηγεσία με στόχο την αναζωογόνηση της διαδικασίας, με το υλικό που παρήχθη στο Κρανς Μοντάνα μαζί με μερικές αλλαγές στα θέματα που εντάσσονται στο κεφάλαιο της ασφάλειας.

Β. Ο προσεχής Σεπτέμβρη θα φέρει στη Νέα Υόρκη όλους τους παίκτες στα πλαίσια της ΓΣ του ΟΗΕ. Αυτό συνιστά μια καλή ευκαιρία, ίσως την τελευταία, που να περιλαμβάνει το προς αναζήτηση συμφωνίας υλικό μέσα από τα ψηφίσματα του ΟΗΕ περί ομοσπονδιακής λύσης. Τίποτα δεν θα γίνει τον Σεπτέμβρη εάν η μάχη για την επίρριψη ευθυνών συνεχιστεί όπως συμβαίνει τώρα και εάν ο κάθε πολιτικός ηγέτης βλέπει τις εξελίξεις μέσα από το φακό της προσωπικής δικαίωσης.

Γ. Ο χρόνος είναι πλέον αδυσώπητος σε ότι ονομάζουμε λύση στηριγμένη στα πλαίσια που η ε/κ ηγεσία έχει αποδεχθεί από το 1977 μέχρι σήμερα. Χρειάζονται πρωτοβουλίες και ισχυρή πολιτική βούληση. Μετά τις τελευταίες εξελίξεις, οι δύο κοινότητες οδηγούνται σε περισσότερες αποστάσεις, η εμπιστοσύνη σε κάτι καλύτερο μειώνεται, οι κίνδυνοι για μονιμοποίηση της διχοτόμησης είναι πλέον πέρα από ορατοί. Πλέον, κάθε ημέρα απραξίας σημαίνει ένα έτος απραξίας.

25. MONTANA ΗΤΑΝ ΚΑΙ ΠΑΕΙ...
9/7/2017

Εδώ και οκτώ μήνες η διαπραγμάτευση για λύση στο κυπριακό πάει στραβά. Χαρακτηριστικό δείγμα γραφής η αποχώρηση Αναστασιάδη από το Μοντ Πελεράν στις 16 Νοεμβρίου 2016. Χαρακτηριστικό δείγμα γραφής η πολύμηνη διακοπή της διαδικασίας εξαιτίας της λάθος απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων για το ενωτικό δημοψήφισμα και της εκτός κάθε λογικής αντίδραση του Μ. Ακιντζί.

Το σκηνικό αυτής της κατάστασης επανελήφθη στο Κρανς Μοντάνα-από τις 28 Ιουνίου στις 7 Ιουλίου. Παρά τις ελπίδες που δημιούργησε η φρέσκια εικόνα που εμφάνισε ο νέος ΓΓ του ΟΗΕ, αυτό δεν οδήγησε σε ουσιώδη πρόοδο.

Η κατάρρευση των συνομιλιών όπως δηλώθηκε επισήμως από τον Α. Γκουτέρες στις 7 Ιουλίου αποτελεί μίαν ακόμα σκληρή σελίδα στις μακρές προσπάθειες για να αλλάξουν τα πράγματα. Βλέπω ως εξής τους λόγους που έφεραν την κατάσταση σε αυτό το σημείο:

1. Καμιά διπλωματική μάχη δεν κερδίζεται εάν δίνεις την εικόνα ότι πας σε αυτήν με το ζόρι. Οι συνεχείς διαταγμοί, η μάχη για πρόσκαιρες εντυπώσεις, δεν βοήθησαν στη δημιουργία του καλύτερου δυνατού κλίματος γύρω από τις συνομιλίες. Ειδικότερα, θέλω να υπογραμμίσω ότι δεν περιποιεί τιμή σε κανένα στην ε/κ πλευρά το γεγονός ότι η πρόταση της τουρκικής πλευράς στα ζητήματα που συνδέονται με την ασφάλεια διέρρευσε σχεδόν αυτομάτως σε ε/κ μέσο ενημέρωσης.

2. Η βασική θέση της Τουρκίας στα ζητήματα ασφάλειας ήταν γνωστή στην ε/κ ηγεσία μέσα από τις επαφές του ΓΓ του ΑΚΕΛ Α. Κυπριανού στην Κ/Πολη στις αρχές του 2016. Σε αυτό το διάστημα θα μπορούσε να πρόεδρος Αναστασιάδης να είχε ορίσει ειδικό απεσταλμένο του που να έκανε την βασική προεργασία για να δούμε πού στέκουν τα πράγματα. Δεν έγινε αυτό, ενώ και η ύλη που συγκέντρωσε ο απεσταλμένος του ΓΓ του ΟΓΕ Έσπεν Έιντε στο κεφάλαιο της ασφάλειας δεν κρίθηκε ως επαρκής λίγες ημέρες πριν τη Διάσκεψη.

3. Η διαφωνία που οδήγησε τις συνομιλίες σε αδιέξοδο, εξ' όσων μαθαίνουμε από τον τύπο, συνδεόταν με την πτυχή της ασφάλειας. Αν οι ειδήσεις είναι ακριβείς, η ε/κ πλευρά και ελληνική ζητούσαν οριστική κατάργηση του συστήματος των εγγυήσεων και των στρατιωτικών μονάδων της ΕΛΔΥΚ και ΤΟΥΡΔΥΚ σε μια 15ετία, ενώ η τουρκική και τ/κ ήθελαν επανεξέταση του ίδιου θέματος στην 15ετία υπό το φως των τότε δεδομένων. Εκτιμώ ότι η ε/κ πλευρά σταθμίζοντας όλα τα δεδομένα θα μπορούσε να κάνει δύο κινήσεις:
  - ο. Πρώτο, να ανακοινώσει σε κάθε επίπεδο ότι η αποχώρηση του κατοχικού στρατού και η κατάργηση των μονομερών ή και πολυμερών επεμβατικών δικαιωμάτων συνιστά την πλήρη και κορυφαία προτεραιότητά της, και,

- ο Δεύτερο, να κάνει διαπραγμάτευση πάνω στην τουρκική πρόταση ζητώντας αλλαγές όπως λ.χ επανεξέταση/τερματισμός σε μια 10ετία της παρουσίας της ΕΛΔΥΚ και ΤΟΥΡΔΥΚ, ή διασύνδεση της επανεξέτασης/τερματισμού της παρουσίας τους, υπό το φως της προόδου της ευρωτουρκικής σχέσης λ.χ. σε πρόοδο σε αριθμό από ενταξιακά κεφάλαια.
  - ο Τρίτο, το περιεχόμενο για τη διάζευξη που χρησιμοποιώ, (επανεξέταση ή τερματισμός), βρίσκεται σε συνάρτηση από την τελική μορφή που θα έπαιρνε η συζήτηση για την κατάργηση των επεμβατικών δικαιωμάτων του 1960. Προφανώς αυτά δεν γίνονται στην τελευταία στιγμή. Προηγούνται οι ειδικοί απεσταλμένοι, τίθενται εφικτοί στόχοι, αναζητούνται συμμαχίες, περνάς τη θέση για κατάργηση των επεμβατικών δικαιωμάτων στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 24 Ιουνίου. Έτσι, γνωρίζεις το πεδίο, αποκτάς περισσότερη ισχύ, βλέπεις τη μεγάλη εικόνα και παίρνεις αποφάσεις.
4. Το δίλημμα ήταν ανάμεσα στη συντήρηση του ισχύοντος συστήματος του 1960 με ότι αυτό σημαίνει (κυρίως, μονομερή/πολυμερή στρατιωτικά επεμβατικά δικαιώματα, μόνιμη παρουσία ΕΛΔΥΚ, ΤΟΥΡΔΥΚ) και στην ουσιαστική βελτίωση των πιο πάνω (όπως συνιστά το χρονικό όριο για επανεξέταση της παρουσίας τους σε καθορισμένο χρονικό διάστημα). Το αδιέξοδο στο Κρανς Μοντάνα σημαίνει διατήρηση του συστήματος του 1960, με ότι αυτό συνεπάγεται. Θυμίζω ότι τα Σχέδια Ανάν το 2003 και 2004 στο κεφάλαιο της ασφάλειας προέβλεπαν φωτοτυπική μεταφορά της Συνθήκης Εγγυήσεων του 1960. Συνεπώς η επιδίωξη στο Κρανς Μοντάνα θα έπρεπε να ήταν η ουσιαστική βελτίωση τόσο των σχετικών προνοιών της Ζυρίχης, όσων και ουσιαστική βελτίωση των σχετικών κεφαλαίων στα Σχέδια Ανάν.

5. Τι μπορεί να γίνει από εδώ και πέρα; Δεν γνωρίζω αν ο ΟΗΕ θελήσει να κάνει μια ακόμα προσπάθεια. Αν υπάρχει ακόμα χρόνος και αν θελήσει να το επιχειρήσει, χρειάζεται ο ίδιος ο ΓΓ να αναλάβει τα ηνία της, αλλιώς δεν έχει νόημα μια επανάληψη του σκηνικού όπως στο Κρανς Μοντάνα. Ο ΓΓ του ΟΗΕ μπορεί να θέσει υπόψη των δύο μερών το «πλαίσιο Γκουτέρες» και κάθε πλευρά να υποβάλει τις τελικές θέσεις της στα ζητήματα που εκκρεμούν. Ο ΓΓ του ΟΗΕ να τις αξιολογήσει και να υποβάλει μια δική του συμβιβαστική πρόταση, ικανή να καλύπτει τις βασικές ανησυχίες των δύο πλευρών ώστε, η Κύπρος, όπως δήλωσε ο ίδιος, να καταστεί μια κανονική χώρα.

6. Δεν βλέπω τι άλλο μπορεί να αλλάξει το διαφαινόμενο στρατηγικό αδιέξοδο. Πλέον τα πράγματα λειτουργούν αντίστροφα και ήδη ο Μ. Τσαβούσογλου μίλησε δημόσια για αναζήτηση λύσης πέρα από τις παραμέτρους που θέτει ο ΟΗΕ. Μια τέτοια αλλαγή θα ήταν απολύτως καταστροφική για το μέλλον της Κύπρου, συνεπώς η ε/κ ηγεσία έχει την πλήρη ευθύνη να λάβει την πρωτοβουλία ώστε ο ΓΓ του ΟΗΕ να κινήσει τα νήματα μιας νέας προσπάθειας. Τώρα, πριν να εμφανιστούν εξελίξεις που να οδηγούν σε επιλογές χωρίς επιστροφή.

26. ΣΤΗ ΓΕΝΕΥΗ ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΣ ΣΤΟΙΧΗΜΑ
29/6/2017

Στις 20 Ιουνίου ο Έσπεν Μπαρθ Έϊντε σημείωσε ότι «επιτυχία θα είναι εάν στη Σύνοδο της Ελβετίας τα εμπλεκόμενα μέρη στο Κυπριακό καταφέρουν να καταλήξουν σε μία στρατηγική συμφωνία στα βασικά θέματα, όπως είναι εκείνα της ασφάλειας, των εγγυήσεων, του εδαφικού, του περιουσιακού και της διακυβέρνησης. Ακόμα κι αν επιτευχθεί μια τέτοια στρατηγική συμφωνία, θα χρειαστεί πολλή δουλειά ακόμα σε οικονομικά, νομικά και άλλα ζητήματα».

Ο Ειδικός Σύμβουλος του ΓΓ του ΟΗΕ χαρακτήρισε «πολύ θετική εξέλιξη» την εκ νέου πραγματοποίηση Συνόδου για το Κυπριακό στο θέρετρο Κρανς

Μοντάνα, και τόνισε ότι όλες οι πλευρές, «τουλάχιστον όπως μου έχουν πει προσωπικά», ότι μεταβαίνουν στην Ελβετία με την πρόθεση να καταλήξουν σε λύση. Όμως, θα χρειαστεί σκληρή δουλειά εκεί, καθώς και αρκετός χρόνος». Ο κ. Έιντε τόνισε ότι «προετοιμαζόμαστε τεχνικά οι συνομιλίες εκεί να κρατήσουν ίσως και εβδομάδες».

Οι δηλώσεις Έιντε χρειάζονται αποκωδικοποίηση, μίλησε, προφανώς ηθελημένα με διπλωματική γλώσσα, καθώς παραμονές της διάσκεψης όλοι φροντίζουν να κρατούν χαμηλούς τόνους. Τι δήλωσε ο νορβηγός διπλωμάτης;

Πρώτο, βασική επιδίωξη για «στρατηγική συμφωνία στα βασικά θέματα». Δηλαδή η κατάληξη σε συμφωνημένο, θεμελιώδες, πλαίσιο λύσης, ικανό να οδηγήσει στη συνέχεια στην παραγωγή συντάγματος. Όπως έγινε στην περίπτωση της Ζυρίχης- Φεβρουάριος 1959, στη συνέχεια στο Λονδίνο και στη συνέχεια ικανός χρόνος για τη σύνταξη συντάγματος. Προφανώς ο Έιντε άφησε έξω κάθε αναφορά στο ενδεχόμενο διεξαγωγής δημοψηφίσματος, καθώς μεταξύ των δύο πραγμάτων που υπαινίσσεται χρειάζεται η έκφραση της ψήφου των πολιτών.

Δεύτερο, θεωρεί « επιτυχία» εάν οι δύο πλευρές καταλήξουν σε συμφωνημένο πλαίσιο στα κρίσιμα θέματα «όπως είναι εκείνα της ασφάλειας, των εγγυήσεων, του εδαφικού, του περιουσιακού και της διακυβέρνησης». Κάνει αναφορά στα θεμελιώδους σημασίας κεφάλαια που ενδιαφέρουν τις δύο κοινότητες στο πιο υψηλό επίπεδο. Αφήνει δύο κεφάλαια εκτός (οικονομία, ΕΕ) καθώς αυτά θεωρούνται κλειστά, ή αν υπάρχουν ελάχιστα κενά θα συμπληρωθούν έχοντας οι δύο ηγέτες υπόψιν τους το συνολικό πακέτο.

Τρίτο, ο Έιντε υπογραμμίζει το αυτονόητο ότι «ακόμα κι αν επιτευχθεί μια τέτοια στρατηγική συμφωνία, θα χρειαστεί πολλή δουλειά ακόμα σε οικονομικά, νομικά και άλλα ζητήματα». Μια ρεαλιστική αποτίμηση της κατάστασης καθώς ζητήματα όπως η οικονομική διάσταση της επίλυσης διαθέτουν διάφορες πτυχές που χρήζουν ειδικής και εντατικής εργασίας.

Τεταρτο, είναι ο Έιντε αισιόδοξος ή απαισιόδοξος σχετικά με την αναζήτηση λύσης στη διαδικασία που αρχίζει στις 28 Ιουνίου; Από τη φράση «επιτυχία θα είναι εάν στη Σύνοδο της Ελβετίας τα εμπλεκόμενα μέρη στο Κυπριακό καταφέρουν να καταλήξουν σε μία στρατηγική συμφωνία», φαίνεται το ρεαλιστικό συμπέρασμα ότι όλα είναι πιθανά, «εάν

τα εμπλεκόμενα μέρη» καταλήξουν σε μια στρατηγική συμφωνία. Εάν. Άρα, υπάρχουν πιθανότητες, τίποτε δεν βεβαιώνει ότι η Σύνοδος εγγυάται μιαν επιτυχία αλλά και ουδείς αποκλείει εκ των προτέρων μια θεμελιώδη συμφωνία.

Πέμπτο, ο Έιντε δείχνει ευθέως πως η ευθύνη για κάθε σενάριο ανήκει στους ηγέτες, από τους οποίους ζητά να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για να φτάσουμε σε «θεμελιώδη συμφωνία». Ο ΟΗΕ δείχνει πως σε περίπτωση αποτυχίας, οι δύο ηγέτες ως ιδιοκτήτες της διαδικασίας, θα έχουν και την ευθύνη να πουν τι θα γίνει παρακάτω, και εάν υπάρχει επόμενη ημέρα, ποια θα είναι, και αν θα είναι, με ή χωρίς, τον ΟΗΕ, με ή χωρίς την ΕΕ. Προτού φτάσουμε σε αυτό, ο Έιντε κρατά το πρώτο σενάριο: οι δύο ηγέτες να εργαστούν εντατικά, η θεμελιώδης συμφωνία είναι εφικτή. Αυτό ακριβώς δείχνει η απόφαση του ΓΓ του ΟΗΕ για σύγκληση της Γενεύης 2-να εξαντλήσουν οι δύο ηγέτες κάθε πιθανότητα για να έρθει η θεμελιώδης συμφωνία.

27. Η ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ

25/6/2017

Πολλοί νομίζουν ότι ενταχθήκαμε στην ΕΕ γιατί η Ελλάδα κρατούσε κρυμένο ένα βέτο. Ουδέν αυτού αστειότερον. Η Κύπρος εντάχθηκε στην ΕΕ επειδή μη κύπριοι πολιτικοί έπαιξαν με σοφία το χαρτί της διπλωματίας των διασυνδέσεων. Ειδικότερα: μπροστά στο ενδεχόμενο να υπογραφεί Τελωνιακή Ένωση Τουρκίας-ΕΕ, η Ελληνική κυβέρνηση υπό τον Α. Παπανδρέου ζήτησε ως αντάλλαγμα για τη δική της συναίνεση να συμφωνηθεί χρονοδιάγραμμα για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών για την Κύπρο. Επετεύχθη αυτό με τη Συμφωνία της 6ης Μαρτίου 1995-έναρξη ενταξιακών συνομιλιών της Κύπρου 6 μήνες μετά το τέλος της Διακυβερνητικής, έναρξη Τ.Ε. Τουρκίας-ΕΕ από 1 Ιανουαρίου 1996.

Στη συνέχεια, καθώς τα 14 από τα 15 κράτη μέλη στην ΕΕ ζητούσαν «πρώτα λύση, μετά ένταξη», έγινε διασύνδεση μεταξύ της επιθυμίας για ορισμό ημερομηνίας για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών με την Τουρκία και της ανάγκης να ολοκληρωθεί η ενταξιακή πορεία της νήσου χωρίς η

επίλυση να είναι προαπαιτούμενο. Έτσι στο Ελσίνκι ο Κ. Σημίτης πέτυχε ακριβώς αυτό: ένταξη της νήσου, με ή χωρίς λύση στο κυπριακό, ορισμός ημερομηνίας για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών με την Τουρκία, 4 Δεκεμβρίου 2004.

Σήμερα, ασφαλώς τα δεδομένα είναι διαφορετικά. Ωστόσο, η πολιτική των διασυνδέσεων με άλλα μέσα μπορεί και σήμερα να κάνει τη διαφορά, όπως την έκανε το 1995 και το 1999. Ποιο είναι σήμερα το κεντρικό στοίχημα; Ασφαλώς η επίλυση στο κυπριακό! Ποιο είναι το κεντρικό ζητούμενο στις ευρωτουρκικές σχέσεις; Η αναζωογόνηση της σχέσης αυτής, μια ώθηση στην πορεία της, ώστε να αποκτήσει ξανά μομέντουμ, μορφή και ουσία. Πώς;

1. Με καθαρή θέση της Λευκωσίας ότι σε περίπτωση που τα πράγματα εξελιχθούν θετικά στο κυπριακό, η Λευκωσία θα προχωρήσει σε άνοιγμα των κλειστών κεφαλαίων στη διαπραγμάτευση Τουρκίας-ΕΕ, τα οποία μπλοκάρει η ίδια για σκοπούς άσκησης πίεσης στην κατοχική δύναμη.
2. Με καθαρή θέση ότι η Λευκωσία μπορεί να αποτελέσει έναν κρίσιμη σημασίας παίκτη στην ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, εφόσον, η δεύτερη υιοθετεί και εφαρμόζει τις δεσμεύσεις που προκύπτουν από τις αμοιβαίες Συμφωνίες και τις Εκθέσεις Προόδου της Επιτροπής. Η Κύπρος θα είναι η περισσότερο ωφελημένη χώρα από την ενίσχυση της δυτικής πορείας της Τουρκίας, πάντοτε με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται από την ΕΕ.
3. Στο ίδιο πλαίσιο, και υπό το φως μιας ευρείας συνεννόησης, η ενεργειακή πολιτική στην Α. Μεσόγειο θα αποκτήσει ισχυρή ευρωπαϊκή ομπρέλα και τοπικούς παίκτες. Η Κύπρος και το Ισραήλ ως παροχείς ενεργειακής ύλης και η Τουρκία ως κόμβος μεταφοράς ή αγοράς της. Αυτός ο συνδυασμός μπορεί να αναπτυχθεί μόνο μετά την επίλυση του κυπριακού, καθώς θα απελευθερώσει χρόνο, μέσα και διαδρομές οι οποίες θα καθιστούν τις συνέργειες πιο αποτελεσματικές.

4. Με την επίλυση του κυπριακού θα δημιουργηθεί μια νέα κατάσταση πραγμάτων στην Κύπρο σύμφωνα με το κείμενο μιας συμφωνίας και ταυτόχρονα μια νέα ισορροπία θα οικοδομηθεί μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Όσοι θεωρούν ότι το τελευταίο στοιχείο μπορεί να αγνοηθεί, κινούνται στη σφαίρα της ουτοπίας. Στην πράξη, η απόλυτη επικράτηση είναι αδύνατη, αυτό που είναι δυνατό είναι ένας ρεαλιστικός συμβιβασμός μέσα από τον οποίο τα μέρη θα είναι κερδισμένα. Έννοιες όπως επιβολή ή εξόντωση σημαίνουν διατήρηση της παρούσας κατάστασης πραγμάτων. Έννοιες όπως κίνητρα συμφερόντων, αμοιβαία επωφελής ισορροπίες, δημιουργούν κίνητρα για την αλλαγή, ώστε όλοι οι κύπριοι να αισθάνονται κερδισμένοι.

5. Αυτή η αλλαγή θα βελτιώνει ουσιαστικά την παρούσα κατάσταση πραγμάτων και με τη συμμετοχή της νήσου στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι η εξελικτική πορεία θα προσθέτει ακόμα περισσότερη πρόοδο μέσα στην θεσμική λειτουργία της ΕΕ. Με τη συμμετοχή στην ΕΕ ξεκινάς από ουσιαστικά καλύτερες θέσεις και συν τω χρόνω η εμπειρία, η παιδεία, η οικονομία, η επικοινωνία και η εμπιστοσύνη θα αφήνουν πίσω τους ξεπερασμένες από τη ζωή πρόνοιες, φοβίες ή αγκυλώσεις και έτσι θα οικοδομούν μια ολοένα και καλύτερη Κύπρο.

28. ΛΥΣΗ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

17/6/2017

Εν όψει της σύγκλησης πολυμερούς διάσκεψης στη Γενεύη στις 28 Ιουνίου, το ζήτημα της ασφάλειας παραμένει στην κορυφή των συζητήσεων. Στις 5 Ιουνίου ο ΓΓ του ΟΗΕ ανακοίνωσε μπροστά στους δύο ηγέτες ότι «όλοι συμφώνησαν ότι το κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων είναι ζωτικής σημασίας για τις δύο κοινότητες. Η

πρόοδος στο κεφάλαιο αυτό αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για την επίτευξη συνολικής συμφωνίας και για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων σε σχέση με τη μελλοντική τους ασφάλεια».

Συμφωνήθηκε ακόμη όπως ο ειδικός σύμβουλος του ΓΓ για την Κύπρο, Έσπεν Μπαρθ Έιντε, «εμπλακεί με όλους τους συμμετέχοντες στην προετοιμασία ενός κοινού εγγράφου που θα καθοδηγεί τις συζητήσεις για την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, με βάση τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της διάσκεψης για την Κύπρο στη Γενεύη και στο Μοντ Πελεράν».

Στη δική μου κρίση, το κλειδί για να φτάσουμε σε τελική λύση βρίσκεται στη θέληση για μετακίνηση της βάσης συζήτησης από τις συμφωνίες του 1960, προκειμένου μια νέα «συνθήκη ασφαλείας» να ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα που μεσολάβησαν τα τελευταία 57 χρόνια. Βρισκόμαστε σε ένα εντελώς διαφορετικό περιβάλλον από εκείνο του Ψυχρού Πολέμου. Οι συνθήκες είναι πλέον πολύ διαφορετικές, σε διεθνές επίπεδο και σε επίπεδο τοπικών δεδομένων. Οι διεθνείς κανόνες δικαίου είναι πλέον πολύ διαφορετικοί. Από το 2004 η Κύπρος είναι πλήρες-μέλος της Ε.Ε. Οι έντονες ανησυχίες των ελληνοκυπρίων για επέμβαση της Τουρκίας – κυρίως στρατιωτική- συνοδεύονται από ανησυχίες των τουρκοκυπρίων για επιθετικές συμπεριφορές της μεγαλύτερης ελληνοκυπριακής κοινότητας. Με βάση τα πιο πάνω, οι εξής εισηγήσεις, όπως τις έχει επεξεργαστεί το ΔΣ του ΟΠΕΚ, μπορεί να συμβάλουν στην επίλυση του κεφαλαίου της ασφάλειας και τις μεταφέρει αυτούσιες:

1. Τόσο η επανάληψη του συστήματος του 1960, όσο και η πλήρης κατάργηση κάθε μορφής συστήματος ασφαλείας, ισοδυναμούν με μη λύση.
2. Το δικαίωμα μονομερούς επέμβασης, αντίκειται σε όλες τις συνθήκες πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε η ΕΕ από το 1957 έως σήμερα. Η κατάργησή του δικαιώματος μονομερούς επέμβασης, ιδιαίτερα της στρατιωτικής, θα πρέπει να βρίσκεται ψηλά στον κατάλογο προτεραιοτήτων της ελληνοκυπριακής πλευράς.
3. Με αυτά τα δεδομένα, επιβάλλεται να ξεπεραστεί η συμφωνία του '60 και να αντικατασταθεί με μια νέα, στην οποία θα αποκλείεται η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας.

4. Η νέα συμφωνία θα μπορούσε να ονομαστεί «Συνθήκη Ασφάλειας», καθώς δεν υπάρχουν συνθήκες εγγυήσεων στον 20ο αιώνα, πέρα από την περίπτωση της Κύπρου.

5. Ο ΟΗΕ – κεφάλαια 6 και 7 του Καταστατικού Χάρτη – μπορεί να παράσχει το απαιτούμενο θεσμικό πλαίσιο, κάτω από τον συντονιστικό ρόλο του ΓΓ του ΟΗΕ.

6. Η ΕΕ, και πιο συγκεκριμένα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μπορεί να επιβλέπει τη διαδικασία ειρήνευσης, ενώ το Συμβούλιο Υπουργών θα μπορεί να εποπτεύει την υλοποίηση της συμφωνίας.

7. Για ένα μεταβατικό χρονικό διάστημα μπορεί να δημιουργηθεί ειδικό σώμα από στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις, το οποίο θα βρίσκεται υπό τον συντονισμό και την ενιαία διοίκηση του ΟΗΕ και να αποτελείται από αποσπάσματα που θα διαθέσουν κράτη-μέλη της ΕΕ (εκτός της Ελλάδας και του Ηνωμένου Βασιλείου). Αυτές οι δυνάμεις από την ΕΕ και τον ΟΗΕ θα κληθούν να εποπτεύσουν τις διαδικασίες αποχώρησης του τουρκικού στρατού και τις διαδικασίες αφοπλισμού της Εθνικής Φρουράς και των «τουρκοκυπριακών στρατιωτικών δυνάμεων», στο συμφωνημένο χρονοδιάγραμμα. Θα έχουν επίσης κατευθείαν εντολή από το Συμβούλιο Ασφαλείας να παρεμβαίνουν σε περίπτωση που παρατηρηθεί ουσιώδης παραβίαση των συμφωνηθέντων.

8. Συμπληρωματικά στα όσα σημειώνονται στο (7), μπορεί να συμφωνηθεί ώστε να παραμείνει στο έδαφος της Κύπρου ένα στρατιωτικό τμήμα από την Ελλάδα και ένα από την Τουρκία, κατά το ανάλογο της ΕΛΔΥΚ και της ΤΟΥΡΔΥΚ. Τα δύο τμήματα θα «συντονίζονται» από επικεφαλής στρατιωτικό που θα ορίσει η ΕΕ.

Η πρόνοια αυτή να έχει καταληκτικό χρονικό πλαίσιο, με συμφωνία ανάμεσα στους δύο ηγέτες στον παρόντα κύκλο διαβουλεύσεων όπως τον καθοδηγούν τα Ηνωμένα Έθνη.

9. Η νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας για την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Κύπρου συνδέεται με την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφαλείας και τις πολιτικές της συνεργασίας στην Α. Μεσόγειο. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη:

α) Η ευρωτουρκική σχέση βασίζεται στο πλαίσιο που έχει διαμορφώσει η

πολιτική του Ελσίνκι το 1999, και η συνέχισή της συμβάλλει στην βελτίωση του κλίματος για επίλυση των μεγάλων προβλημάτων στην περιοχή μας. Οι κατευθυντήριες βάσεις έχουν τεθεί και η Τουρκία οφείλει να προσαρμοστεί στις πρόνοιες του Διαπραγματευτικού Πλαισίου της 3ης Οκτωβρίου 2005 και τις Ετήσιες Εκθέσεις Προόδου της Επιτροπής.

Με την προϋπόθεση αυτή, η διατήρηση και ενίσχυση των δεσμών Τουρκίας – ΕΕ είναι προς όφελος όλων, πράγμα που αναμένεται ότι θα καθορίσει τη σχετική στάση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Κύπρου στο μέλλον.

β) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Κύπρου, ως πλήρες μέλος της ΕΕ, θα αποτελέσει αποφασιστικό παράγοντα για ανάπτυξη πολιτικών ειρήνης στην περιοχή, οι οποίες θα ισχυροποιούνται με συνέργειες με κράτη της περιοχής, όπως η Ελλάδα και, η Τουρκία.

γ) Η ενεργειακή πολιτική της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Κύπρου θα συμβάλει και στην ειρήνευση της περιοχής, με συνέργειες με γειτονικά κράτη, και στο πλαίσιο της πολιτικής της Ε.Ε.

10. Με δεδομένες τις ασύμμετρες απειλές που συνιστούν για την περιοχή μας οι τρομοκρατικές επιθέσεις, ιδιαίτερα εκ μέρους του «Ισλαμικού Κράτους», στο νέο κυπριακό Σύνταγμα θα πρέπει να γίνεται αναφορά στη Συνθήκη της Λισσαβόνας, και ειδικότερα στη «Ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής», η οποία στο άρθρο 28α, παρ. 7, του Τίτλου V, προβλέπει ότι

«σε περίπτωση κατά την οποία κράτος- μέλος της ΕΕ δεχθεί ένοπλη επίθεση στο έδαφός του, τα άλλα κράτη μέλη οφείλουν να του παράσχουν βοήθεια και συνδρομή με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους».

Στη Νέα Υόρκη ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες μίλησε δημόσια και ανακοίνωσε συμφωνία των δύο ηγετών Αναστασιάδη-Ακιντζί για Σύνοδο Κορυφής για την Κύπρο εντός του τρέχοντος μηνός.

Πρώτον, κατά τον ΓΓ του ΟΗΕ «όλοι συμφώνησαν ότι το κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων είναι ζωτικής σημασίας για τις δύο κοινότητες. Η πρόοδος στο κεφάλαιο αυτό αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για την επίτευξη συνολικής συμφωνίας και για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων σε σχέση με τη μελλοντική τους ασφάλεια».

Δεύτερο, συμφωνήθηκε ακόμη όπως ο ειδικός σύμβουλος του ΓΓ για την Κύπρο, Έσπεν Μπαρθ Έιντε, «εμπλακεί με όλους τους συμμετέχοντες στην προετοιμασία ενός κοινού εγγράφου που θα καθοδηγεί τις συζητήσεις για την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, με βάση τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της διάσκεψης για την Κύπρο στη Γενεύη και στο Μοντ Πελεράν».

Τρίτο, οι ηγέτες συμφώνησαν «να συνεχίσουν παράλληλα τις δικαιοδικές διαπραγματεύσεις στη Γενεύη για όλα τα άλλα εκκρεμή ζητήματα, ξεκινώντας από το εδαφικό, το περιουσιακό και τη διακυβέρνηση και την κατανομή της εξουσίας».

Τέταρτο, ταυτόχρονα οι ηγέτες και ο γενικός γραμματέας «συμφώνησαν ότι όλα τα θέματα θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης αλληλένδετα και ότι δεν θα συμφωνηθεί τίποτα πριν συμφωνηθούν όλα, σύμφωνα με την κοινή δήλωση της 11ης Φεβρουαρίου 2014».

Πέμπτο, σε συνέχεια στη συνάντηση που είχαν μαζί του οι ηγέτες, ο Γενικός Γραμματέας «θα απευθυνθεί στους άλλους συμμετέχοντες στη διάσκεψη: την Ελλάδα, την Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση ως παρατηρητή» (ΚΥΠΕ, 5 Ιουνίου)

Σχόλια επί της απόφασης:

1. Η συμφωνία συνιστά βήμα μπροστά γιατί είναι σημαντικό τώρα να ξεκολλήσει η διαδικασία η οποία βήμα-βήμα οδηγούσε στον κίνδυνο να εκτροχιάσει πλήρως την ουσία. Συνεπώς, η παρέμβαση Γκουτιέρες

- έπεισε τους δύο ηγέτες με την ιδιότητα ενός ΓΓ που διατηρεί το προηγούμενο εκτόπισμά του ως πρώην πρωθυπουργός της Πορτογαλίας και τέως συντονιστής του αρμοστείας στον ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.
2. Ο ΓΓ του ΟΗΕ μίλησε σωστά καθώς «όλοι συμφώνησαν ότι το κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων είναι ζωτικής σημασίας για τις δύο κοινότητες». Άρα η απόφαση όπως «ο ειδικός σύμβουλος του ΓΓ για την Κύπρο, Έσπεν Μπαρθ Έιντε εμπλακεί με όλους τους συμμετέχοντες στην προετοιμασία ενός κοινού εγγράφου που θα καθοδηγεί τις συζητήσεις για την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, με βάση τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της διάσκεψης για την Κύπρο στη Γενεύη και στο Μοντ Πελεράν», συνιστά μια παραγωγική προσέγγιση. Αν και έχω την εντύπωση ότι ο Έσπεν Μπαρθ Έιντε έχει από μήνες ετοιμάσει σχετικό σημείωμα προς διευκόλυνση της διαδικασίας συζητήσεων ως προς το κεφάλαιο της ασφάλειας, δεν πειράζει η επανάληψή του στο πιο υψηλό επίπεδο. Ως γνωστόν ο Ειδικός Σύμβουλος του ΟΗΕ μετέβη ορισμένες φορές σε Άγκυρα, Αθήνα, Λονδίνο, για να ετοιμάσει αυτό το σημείωμα εργασίας με την έγκριση των δύο ηγετών.
  3. Σύμφωνα με τον ΓΓ του ΟΗΕ οι δύο ηγέτες «συμφώνησαν ότι όλα τα θέματα θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης αλληλένδετα και ότι δεν θα συμφωνηθεί τίποτα πριν συμφωνηθούν όλα, σύμφωνα με την κοινή δήλωση της 11ης Φεβρουαρίου 2014». Μια γνωστή και από παλιά εγκεκριμένη θέση, γιατί αυτή συνιστά μιαν οδό που μπορεί να αποδώσει αποτελέσματα-η άλλη οδός ταυτίζεται με την πολιτική θέληση και την ηγετικότητα.
  4. Κρίνω ως πολύ υποτονική την αναφορά στη δήλωση Γκιουτιέρες σχετικά με την ΕΕ και την επιδιωκόμενη Σύνοδο για την Κύπρο. Αντιγράφω: « ο Γενικός Γραμματέας θα απευθυνθεί στους άλλους συμμετέχοντες στη διάσκεψη: την Ελλάδα, την Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση ως παρατηρητή». Η ΕΕ δεν είναι κάποιος θεσμός που συμπληρώνει κάτι, είτε τις

εγγυήτριες δυνάμεις, είτε τον ΟΗΕ. Η ΕΕ έπρεπε να τυγχάνει διαφορετικής ανάγνωσης, τόσο από τον ΟΗΕ όσο και τους δύο ηγέτες, ιδιαίτερα τον πρόεδρο της Κύπρου Ν. Αναστασιάδη. Η επιδιωκόμενη λύση θα αναπτύσσεται μέσα στο θεσμικό της περιβάλλον, οι θεμελιώδεις ευρωπαϊκές ελευθερίες την αφορούν πλήρως, ο αντιπρόσωπος του προέδρου Γιούνκερ συμμετέχει παραγωγικά στις συνομιλίες, συνεπώς η ΕΕ δεν μπορεί να τυγχάνει αυτής της υποβάθμισης.

5. Τα συνεχή αδιέξοδα, το παιχνίδι με την επίμονη επίρριψη ευθυνών, οι συνεχείς δημόσιες δηλώσεις, η δυσκολία μπροστά στο τελευταίο μίλι, ο φόβος μπροστά στην επιτυχία, συνιστούν το πακέτο που παρεμποδίζει την ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης. Εκ του αποτελέσματος, όπως το περιέγραψε ο Α. Γκουτιέρες, η ολοκλήρωση του κύκλου, έστω, μετ' εμποδίων, θα γίνει, είτε με επιτυχία, είτε με αδιέξοδο, με τον ΟΗΕ να μιλά για τους λόγους και τα πρόσωπα που συνέβαλαν σε αυτό. Το τελευταίο σημείο φαίνεται να παίζει καθοριστικό ρόλο στις παρασκηνακές διαβουλεύσεις.

6. Καθίσταται πλέον σαφές στον καθένα ότι η κυπριακής ιδιοκτησίας διαδικασία εξάντλησε προ πολλού τη δυναμική της. Δεν έχει να προσθέσει κάτι καινούριο, συνεπώς απαιτείται μια πιο δημιουργική συμβολή του ΟΗΕ (Γκουτιέρες, Έιντε), και της ΕΕ στο πιο υψηλό επίπεδο- Γιούνκερ, Νούφελ. Το κυπριακό αποτελεί ένα κατ' εξοχήν ευρωπαϊκό πρόβλημα, και η ΕΕ το πιο κατάλληλο πλαίσιο ώστε με την επεξεργασία ενός πλαισίου στρατηγικής να αναδεικνύουμε αυτά ακριβώς τα χαρακτηριστικά του.

Στις 26 Μαΐου ο Ειδικός Σύμβουλος του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπεν Μπαρθ Έιντε μίλησε δημοσίως. Ανακοίνωσε το τέλος ενός κύκλου διαπραγματεύσεων. Ως εξής:

«Δυστυχώς, παρά τις σοβαρές προσπάθειες για υπερπήδηση των διαφορών σε σχέση με τη μεθοδολογία για συνάντηση στη Γενεύη, οι ηγέτες δεν μπόρεσαν να βρουν κοινό έδαφος. Χωρίς προοπτική για κοινό έδαφος, δεν υπάρχει βάση για συνέχιση της διπλωματίας του πήγαινε – έλα».

Ο Έσπεν Μπαρθ Έιντε αναφέρει ότι «ενημέρωσε σχετικά τον Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη και πως στη συνέχεια ενημέρωσε τους Πρέσβεις των πέντε Μονίμων Μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας σε μια κοινή συνάντηση. Θα ενημερώσω τώρα τον Γενικό Γραμματέα και θα ζητήσω τη συμβουλή του για το πώς θα προχωρήσουμε. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων εννέα ημερών, μετά τη συνάντηση της 17ης Μαΐου του Ελληνοκύπριου ηγέτη κ. Νίκου Αναστασιάδη και του Τουρκοκύπριου ηγέτη κ. Μουσταφά Ακιντζί, έχω εμπλακεί σε μια ενεργό διπλωματία του πήγαινε έλα μεταξύ των δυο πλευρών όπως ζητήθηκε από τους ηγέτες. Καθώς και οι δυο ηγέτες έχουν δημόσια εκφράσει την επιθυμία τους για επανασύγκληση της Διάσκεψης για την Κύπρο και για να υπάρξει ολοκλήρωση όλων των εκκρεμούντων θεμάτων στη Γενεύη, επικεντρωθήκαμε μόνο στο να υπάρξει συμφωνία επί της μεθοδολογίας, που αυτό μπορεί να επιτευχθεί.

Δυστυχώς, παρά τις σοβαρές προσπάθειες για υπερπήδηση των διαφορών σχετικά με τη μεθοδολογία για συνάντηση στη Γενεύη, οι ηγέτες δεν κατάφεραν να βρουν κοινό έδαφος. Χωρίς προοπτική για κοινό έδαφος, δεν υπάρχει βάση για συνέχιση της διπλωματίας του πήγαινε – έλα» (26 Μαΐου 2017).

Η ανακοίνωση του Ειδικού Απεσταλμένου του ΓΓ του ΟΗΕ για το κυπριακό στις 26 Μαΐου δείχνει την αληθινή όψη των πραγμάτων. Αδιέξοδο, κίνδυνος για «ξαφνικό θάνατο» των συνομιλιών, σενάρια για πλήρη κατάρρευση της διαδικασίας επίλυσης όπως αυτή συμφωνήθηκε με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, για πρώτη φορά από το 1977.

Είναι ηλίου φαινότερο ότι οι εξελίξεις αυτές εγκυμονούν απροσδιόριστες συνέπειες για την Κύπρο και τις προοπτικές επίλυσης του κυπριακού. Γιατί, όμως, προέκυψε αυτό το «διαδικαστικό» αδιέξοδο; Στις 17 Μαΐου ο πρόεδρος Αναστασιάδης πρότεινε στον Μ Ακιντζί αλλαγή στη μεθοδολογία

της διαπραγμάτευσης: να ξεκινήσουν τη συζήτηση από το εδαφικό, μετά η συζήτηση να πάει στο θέμα της ασφάλειας/εγγυήσεων και αφού ολοκληρωθούν οι συνομιλίες σε εδαφικό/ασφάλεια, να προχωρήσουν και στα άλλα θέματα, όπως είναι η εκ περιτροπής προεδρία και οι «τέσσερις ελευθερίες».

Ο Μ. Ακιντζί στις 19 Μαΐου με δήλωσή του απέρριψε την πρόταση Αναστασιάδη ζητώντας πρώτα να συμφωνήσουν για Διάσκεψη στη Γενεύη εντός Ιουνίου, αναβολή της γεώτρησης του Ιουλίου και ζήτησε η διαπραγμάτευση διεξαχθεί επί όλων των θεμάτων «υπό τη μορφή πακέτου». Ειδικότερα είπε ότι «δεν υπάρχει εποικοδομητική πρόταση, μόνο προσπάθεια να τεθούν προϋποθέσεις για μια συνάντηση στη Γενεύη».

Προσωπικά δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι η παράλληλη και ταυτόχρονη συζήτηση όλων των θεμάτων, είναι η πιο ενδεδειγμένη μεθοδολογία. Η διασταυρούμενη διαπραγμάτευση και η συμφωνία στα επιμέρους κεφάλαια εφόσον συμφωνηθούν όλα, συνιστά την καλύτερη μορφή διαπραγματεύσεων που κινείται στη γραμμή όπως αυτή προνοείται στη συμφωνία της 11ης Φεβρουαρίου 2014.

Θεωρώ ότι η κρίση γύρω από τη διαδικασία συνιστά την σύνοψη του αδιεξόδου επί της ουσίας -ουσιώδες έλλειμμα εμπιστοσύνης ανάμεσα στους δύο ηγέτες, αδυναμία να δώσουν δυναμική και ουσία στα πράγματα, τέλμα με συνεχείς συζητήσεις γύρω από τα ίδια.

Αυτές οι πολύ αρνητικές ειδήσεις, δείχνουν ότι το κόστος για την ε/κ πλευρά θα είναι, δυστυχώς, απροσδιόριστο. Μια κοινή γνώμη που δεν πιστεύει πλέον σε τίποτε, μια ε/κ πλευρά που θα πιστωθεί βάρος της ευθύνης για το αδιέξοδο, οδηγείται με βεβαιότητα σε αδιέξοδα με προφανή τον κίνδυνο να οδηγηθεί σταδιακά σε απώλεια σημαντικών ερεισμάτων.

Επί της ουσίας, εκτιμώ ότι η μόνη εφικτή φόρμουλα για να γίνει πραγματική διαβούλευση είναι η ανάληψη πρωτοβουλίας από τον ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες, ώστε να υποστηρίξει τα δύο μέρη για να λάβουν θέσεις σε εκκρεμούντα στοιχεία της διαπραγμάτευσης που θα έχει επεξεργαστεί ο ίδιος. Ο ΟΗΕ, μέσω Γκουτιέρες και Έιντε, γνωρίζει τις λεπτομέρειες, γνωρίζει τις ευαισθησίες κάθε πλευράς, γνωρίζει ως πού μπορεί να φτάσει η καθεμία, συνεπώς μπορεί να συμβάλει στην υπέρβαση του αδιεξόδου με δημιουργικές προτάσεις που θα τεθούν ενώπιον των δύο ηγετών για να έχουν την τελική ευθύνη της απόφασης.

Θεωρώ ότι μόνο με διαφορετικά υλικά μπορούμε να προχωρήσουμε. Χρειαζόμαστε νέα θεώρηση των πραγμάτων -κάτι που δεν βλέπω να υιοθετούμε, ούτε έχουμε τις δυνάμεις να την κατακτήσουμε.

Η αλλαγή θα έρθει μόνο:

α) με πραγματική πολιτική θέληση,

β) με δημιουργικό ρόλο στον ΓΓ του ΟΗΕ,

γ) με ισχυρή παρουσία της ΕΕ στις διαδικασίες επίλυσης, και,

δ) με πλήρη κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών

31. «ΦΟΡΜΟΥΛΑ» ΑΪΝΣΤΑΪΝ ΓΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΟ!
27/5/2017

Δεν ξέρω αν ο Α. Άινστάιν γνώριζε κάτι για την Κύπρο. Είμαι όμως, βέβαιος ότι μίλησε ως Άινστάιν και για την Κύπρο. Ως εξής: «Τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, δεν μπορούν να επιλυθούν με τον ίδιο τρόπο σκέψης που είχαμε όταν τα δημιουργήσαμε».

Αυτή η φράση περικλείει όλη την ουσία που οδηγεί είτε σε μια πορεία επίλυσης του κυπριακού, είτε οδηγεί στο ακριβώς αντίθετο. Ως εκ του αποτελέσματος, κυριαρχεί το δεύτερο: με τον τρόπο σκέψης που είχαμε όταν το δημιουργήσαμε, με τον ίδιο τρόπο νομίζουμε ότι μπορούμε να το λύσουμε! Το αποτέλεσμα είναι γνωστό: δεν μπορεί να επιλυθεί, για δεκαετίες μένει άλυτο!

Έτσι έχουμε και λέμε:

1. Η τρέχουσα διαπραγμάτευση αφορά την μια Κύπρο, με μια φωνή, πλήρες μέλος της ΕΕ. Αυτή είναι η ειδοποιός διαφορά σε σχέση με το παρελθόν.

Μια Κύπρος χωρίς στρατηγικό βάθος, που νόμιζε πως ήταν αδέσμευτη, με βάση μιαν επαρχιακή ανάλυση του τύπου «δίκαιο-άδικο», «καλοί-κακοί», «πάνω εμείς-κάτω όλοι οι άλλοι». Η ΕΕ ζητά μια διαφορετική ανάλυση γιατί η φύση της είναι διαφορετική: κανόνες αμοιβαία αποδεκτοί, κοινοτικός τρόπος σκέψης, διεκδικήσεις με συμβιβαστικές συμπεριφορές, να κερδίζουμε όλοι για να στηρίζουμε, έτσι ένα οικοδόμημα που το θεωρούμε δικό μας.

3. Ο ε/κ τρόπος άνθισε μέσα σε πέλαγος από σύγχυσεις, ορίσαμε την πολιτική ως υπόθεση «κατίσχυσης του δικαίου» και όχι όπως είναι, ως μια υπόθεση που εξελίσσεται ως ένας συγκρότημα δράσης που βασίζεται στους συσχετισμούς δυνάμεων, στα συμφέροντα, σε συμμαχίες και στο δίκαιο. Αυτός ο κυπριακός τρόπος ήταν ο τρόπος που οδήγησε σε αλληπάλληλες ήττες γιατί η ε/κ κυρίαρχη σκέψη ήταν ο ίδιος ο τρόπος σκέψης που το αναποδογύρισε: έχουμε το απάνω χέρι, είμαστε οι περισσότεροι, η Κύπρος μάς ανήκει, όλοι οι άλλοι να υποταχθούν στα σχέδιά μας, γιατί έτσι θα κατισχύσουν τα «δίκαια του ελληνισμού»!

4. Έχει σημασία να ξεπεράσουμε στάσεις και πρακτικές του παρελθόντος που δεν οδηγούν παρά μόνο στη διαίωνιση της καχυποψίας και της διαρκούς αντιπαλότητας. Είναι καθήκον μας να αλλάξουμε τον τρόπο που το προσεγγίζουμε: το ζήτημα ασφάλειας ασφαλώς συνδέεται με την αποχώριση του κατοχικού στρατού. Το ζήτημα, ωστόσο, της εμπέδωσης κανόνων εμπροσθοσύνης ανάμεσα στις δύο κοινότητες, συνδέεται με συζήτηση με ανοικτούς ορίζοντες για κάθε πράξη που οδήγησε στην τραγωδία του 1974. Κάθε πράξη που οδήγησε στην αριθμηση 1669 ε/κ αγνοουμένων και 520 τ/κ. Να μιλήσουμε γι' αυτά, δεν θα γυρίσουν πίσω οι ζωές, μπορούν όμως να βοηθήσουν στο να μην χαθούν άλλες.

Δεν πρέπει να υπάρχουν ιστορικά στεγανά για καμιά κοινότητα, μόνο οι καλά πληροφορημένοι πολίτες μπορούν να στηρίξουν μια πραγματικά ενωμένοι, μέσα από τη διαφορετικότητα, ομόσπονδη Κύπρο!

5. Εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι η κυρίαρχη ε/κ πολιτική συμπεριφορά εξελίσσεται σε μια κανονική τάση αυτοκαταστροφής. Χωρίς ανάλυση βάθους για το πώς βήμα βήμα η Κύπρος πάει στο περιθώριο εδώ και σχεδόν 100 χρόνια. Από την εποχή των δύο Κυρίλλων («Κυρίλλατος»-«Κυριλλούν»), η μάχη ανάμεσα στην (κάθε φορά) εφικτή επιδίωξη, κατά κανόνα, έχανε τη μάχη από την πλειοδοσία και την ανευθυνότητα, από τη

δημαγωγία που συνέτριβε με επίθετα και χαρακτηρισμούς κάθε μια, πιο πραγματιστική, πρόταση.

Κορυφαία παραδείγματα η πολιτική του Ε. Βενιζέλου το 1930, η Διασκεπτική του 1948, το καταστροφικό θεώρημα περί «εθνικού κέντρου», η τραγικά ανεπαρκής κρίση του Γ. Γρίβα, η περιπέτεια με τους S300, η απίστευτη τύχη που επιφυλάξαμε για το καλύτερο σχέδιο λύσης όπως ήταν η Δέσμη Ιδεών/Χάρτης Γκάλι, η συνεχής αμφιβολία στην ενταξιακή μάχη, η επικυριαρχία της δημαγωγίας για επιβολή των ε/κ όρων μετά την ένταξη στην ΕΕ, η αχρήστευση των φίλων της Κύπρου με τον τρόπο που η ε/κ ηγεσία χειρίστηκε τα σχέδια λύσης του ΓΓ του ΟΗΕ το 2003-4, και τελικά ο «φόβος» δύο προέδρων μπροστά στο ενδεχόμενο να φτάσουμε σε μια συνολική συμφωνία.

6. Ο Α. Άινστάιν μίλησε και για την Κύπρο, μίλησε για να δούμε πως με άλλη σκέψη θα φτάσουμε σε διαφορετικά αποτελέσματα. «Μίλησε», ουσιαστικά για τη σχέση Κύπρου-ΕΕ-κυπριακού, αυτή που αλλάζει το πλαίσιο και κινητοποιεί τους πολίτες για να οικοδομήσουμε ένα κοινό, κυπριακό όραμα. Μόνο αυτό μπορεί να γεφυρώσει διαφορές, να κτίσει γέφυρες και να ενώσει δυνάμεις με διαφορετικές αφετηρίες, ή συγκροτήσεις, πάνω σε μια κοινή κατεύθυνση.

Με την οικοδόμηση ενός Συμφώνου Φιλίας και Συνεργασίας της ενωμένης Κύπρου με την ΕΕ, την Ελλάδα και την Τουρκία. Με τη Δημιουργία ενός Συμφώνου Σύγκλισης και Σταθερότητας με εργαλείο το ευρώ για το σύνολο της κυπριακής οικονομίας.

Η σημερινή ΕΕ (το πλαίσιο, οι αξίες, ο τρόπος λειτουργίας της, η τεχνογνωσία στις συμβιβαστικές συμπεριφορές, η συμμετοχή μας στις προκλήσεις των ανοικτών συνόρων, το κοινό όραμα) μπορεί να είναι η, με έργα, φόρμουλα Άινστάιν. Αν θέλουμε, χωρίς αμφιβολία, μπορούμε. Με τις δικές μας επιλογές, με τις δικές μας πρωτοβουλίες, μπορούμε να αλλάξουμε τον «τρόπο σκέψης που είχαμε όταν δημιουργήσαμε τα μεγάλα προβλήματα».

Τι έγινε στη συνάντηση των δύο ηγετών στις 17 Μαΐου; Ο πρόεδρος Αναστασιάδης πρότεινε να ξεκινήσουν τη συζήτηση από το εδαφικό, μετά η συζήτηση να πάει στο θέμα της ασφάλειας/εγγυήσεων. Αφού ολοκληρωθούν οι συνομιλίες σε εδαφικό-ασφάλεια, να προχωρήσουν και στα άλλα θέματα, όπως είναι η εκ περιτροπής προεδρία και οι «τέσσερις ελευθερίες».

Ο Μ. Ακιντζί στις 19 Μαΐου με δήλωσή του απέρριψε την πρόταση Αναστασιάδη ζητώντας πρώτα να συμφωνήσουν για Διάσκεψη στη Γενεύη εντός Ιουνίου, αναβολή της γεώτρησης του Ιουλίου και ζήτησε η διαπραγμάτευση διεξαχθεί επί όλων των θεμάτων «υπό τη μορφή πακέτου». Ειδικότερα είπε ότι «δεν υπάρχει εποικοδομητική πρόταση, μόνο προσπάθεια να τεθούν προϋποθέσεις για μια συνάντηση στη Γενεύη».

Μόνο η ανάγνωση των πιο πάνω δείχνει ότι η διαδικασία έχει μπλοκαριστεί. Είναι προφανές ότι το διαδικαστικό κομμάτι (ποιο πρώτα, ποιο ύστερα και τι στη Γενεύη), δείχνει το πραγματικό αδιέξοδο στις συνομιλίες, αυτό που άρχισε στο τέλος του 2016 και πήρε την ανηφόρα με τα όσα ακολούθησαν με το γνωστό θέμα του νομοθετήματος της Βουλής των Αντιπροσώπων σχετικά με το «ενωτικό» δημοψήφισμα.

Το αδιέξοδο συμπληρώνεται από την αδυναμία συνεννόησης στα στοιχειώδη, συνοδεύεται από αμοιβαία καχυποψία και συνεχή, καθημερινή, ένταση με δημόσιες δηλώσεις εκατέρωθεν. Ο Έσπεν Έιντε προσπαθεί να βρει την χρυσή τομή, είδε ξανά τους δύο ηγέτες στις 19 Μαΐου και όλα βρίσκονται κυριολεκτικά στον αέρα. Είναι πέρα από σαφές ότι η κυπριακής ιδιοκτησίας διαδικασία επίλυσης έχει ολοκληρώσει τον κύκλο της. Δεν πάει πέρα από το σημείο αυτό, όπως είδαμε να καταγράφεται στη Σύνοδο της Γενεύης τον Ιανουάριο, 2017.

Σε συνέχεια αυτής της διαπίστωσης, εκτιμώ ότι η μόνη εφικτή λύση, υπό τις περιστάσεις, είναι η ανάληψη πρωτοβουλίας από τον ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες -με τη συμβολή, ασφαλώς, του Ειδικού του Αντιπροσώπου στην Κύπρο, Έσπεν Έιντε- ώστε να υποστηρίξουν τα δύο μέρη για να λάβουν θέσεις σε εκκρεμούντα στοιχεία της διαπραγμάτευσης που θα έχει επεξεργαστεί ο ίδιος ο ΟΗΕ. Αυτή είναι η φύση του ΟΗΕ: να συμβάλει στη

γεφύρωση των διαφορών προτείνοντας εναλλακτικές ιδέες, εντός του πλαισίου που διαγράφουν τα ψηφίσματά του και ζητώντας από τους ηγέτες να λάβουν αποφάσεις ή να προτείνουν ενδεχομένως κάτι άλλο, ώστε να γίνει αμοιβαίως αποδεκτό.

Ο ΟΗΕ, μέσω Γκουτιέρες και Έιντε, γνωρίζει τις λεπτομέρειες, γνωρίζει τις ευαισθησίες κάθε πλευράς, γνωρίζει ως πού μπορεί να φτάσει η καθεμία, συνεπώς μπορεί να συμβάλει στην υπέρβαση του αδιεξόδου με δημιουργικές προτάσεις που θα τεθούν ενώπιον των δύο ηγετών για να έχουν την τελική ευθύνη της απόφασης.

Στη δική μου ανάλυση, αυτή τη στιγμή μετρά η πολιτική θεληση, η ηγετικότητα, το θάρρος, και όχι η διαδικαστικές ρυθμίσεις αυτού ή του άλλου τύπου.

Υπενθυμίζω ότι το Κοινό Ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Ερογλου της 11ης Φεβρουαρίου 2014 δίνει τις κατευθύνσεις με την διασταυρούμενη διαπραγμάτευση και σε ουσιώδεις ρυθμίσεις επί της ουσίας σε μια ενδεχόμενη επανάληψη πραγματικών συνομιλιών. Η παράγραφος τρία αναφέρει:

«Η διευθέτηση θα βασίζεται σε μια δικοινοτική, διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου. Η ενωμένη Κύπρος, ως μέλος των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα έχει μια διεθνή νομική προσωπικότητα και μια κυριαρχία, η οποία καθορίζεται ως η κυριαρχία που απολαμβάνουν όλα τα κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών υπό το Χάρτη του ΟΗΕ και η οποία πηγάζει ισομερώς από τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους. Θα υπάρχει μια ιθαγένεια της ενωμένης Κύπρου, που θα ρυθμίζεται από την ομοσπονδιακή νομοθεσία. Όλοι οι πολίτες της ενωμένης Κύπρου θα είναι επίσης πολίτες είτε της ελληνοκυπριακής συνιστώσας πολιτείας είτε της τουρκοκυπριακής συνιστώσας πολιτείας».

Στην παράγραφο 1 αναφέρεται ότι «το status quo είναι απαράδεκτο και η συνέχιση του θα έχει αρνητικές συνέπειες για τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους. Οι ηγέτες επιβεβαίωσαν ότι μια διευθέτηση θα έχει θετικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την περιοχή, ενώ πρωτίστως θα ωφελήσει τους Τουρκοκύπριους και τους Ελληνοκύπριους, σεβόμενοι τις δημοκρατικές αρχές, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις

ελευθερίες, καθώς και τη ξεχωριστή ταυτότητα και ακεραιότητα αμφοτέρων, διασφαλίζοντας το κοινό τους μέλλον σε μια ενωμένη Κύπρο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Τώρα είναι η ώρα να γίνουν πράξεις οι πιο πάνω διακηρύξεις με την ενεργή συμμετοχή του ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες. Αλλιώς, πολύ σύντομα, όλα θα τιναχθούν στον αέρα με απρόβλεπτες συνέπειες για όλη την Κύπρο!

33. ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΟΝ «ΞΑΦΝΙΚΟ ΘΑΝΑΤΟ»! 16/5/2017

Πριν από δύο χρόνια σε γεύμα στο Λήδρα Πάλας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Ν. Αναστασιάδης και ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί έλαβαν την απόφαση για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων-15 Μαΐου 2015. Η σημαντική εξέλιξη προηγήθηκε: στις 26 Απριλίου 2015, με ποσοστό 60%, και με έμβλημα την «Ελιά», ο Μ. Ακιντζί νίκησε στην ψηφοφορία ανάμεσα στους τ/κ.

Στο διάστημα των δύο ετών πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 60 συναντήσεις μεταξύ των δύο ηγετών και 150 συναντήσεις των διαπραγματευτών, ενώ ταυτόχρονα οι Τεχνικές Επιτροπές εργάστηκαν για να βρουν λύσεις στην περισσότερη επικοινωνία ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Σήμερα τα πράγματα δεν πάνω καλά, παρά το γεγονός ότι έχουν επιτευχθεί οι καλύτερες δυνατές συγκλίσεις, ίσως από την εποχή της εισβολής.

Ειδικότερα σημειώνω ως μια κορυφαία εξέλιξη την αποδοχή ρόλου στον προσωπικό αντιπρόσωπο του Προέδρου Γιούνκερ, Βαν Νούφελ. Στα επιμέρους κεφάλαια καταγράφω ως σημαντικά οφέλη την σχεδόν συμφωνημένη βάση στα ζητήματα διακυβέρνησης με καθοριστικό αυτό της ηγεσίας στο ομοσπονδιακό κράτος. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις ίσως να υπάρχει κατ' αρχήν σύγκλιση στην εκ περιτροπής προεδρία με στάθμιση της ψήφου στο 20%, με χρονική αναλογία 2 χρόνια ο ε/κ πρόεδρος, 1 χρόνο ο τ/κ και 2 χρόνια ο ε/κ με συνολική, συνεχή 5ετή θητεία.

Σημειώνω επίσης την αποδοχή των θεμελιωδών ελευθεριών ως κεντρικού συστατικού της επίλυσης, καταγράφω τα μερικά βήματα πρόοδου από την πλευρά Ακιντζί «ότι κάθε συνθήκη ασφάλειας θα αναγνωρίζει το αίσθημα ασφάλειας των τ/κ, χωρίς να παραγνωρίζει τις ε/κ ανησυχίες επί του θέματος», καθώς και την μερική πρόοδο στο περιουσιακό. Στα ζητήματα ασφάλειας στην επίλυση, ορισμένοι που έχουν γνώση του θέματος κάνουν λόγο για φόρμουλα Έιντε η οποία δείχνει να «υπερβαίνει» τις παλαιές ενστάσεις κάθε πλευράς, προτείνοντας μια νέα συνθήκη με διαφορετικά στοιχεία, με «βλέμμα μπροστά».

Τελευταίο αλλά κορυφαίας βαρύτητας το εδαφικό: οι προτάσεις των δύο ηγετών αποκλίνουν στο 1%, δείγμα γραφής ότι μπορούν να φτάσουν σε πλήρη συμφωνία κάτω από δύο προϋποθέσεις: Μόρφου υπό ε/κ διοίκηση, εκ περιτροπής προεδρία με σταθμισμένη ψήφο (ή και διασταυρούμενη) στο 20% στην εκλογή ε/κ προέδρου και τ/κ αντιπροέδρου.

Παρά τις ουσιώδεις συγκλίσεις, οι διαφωνίες επικεντρώνονται (κυρίως) σε πτυχές του περιουσιακού και σε πτυχές του κεφαλαίου της ασφάλειας. Οι διαφωνίες αφορούν θέματα τόσο επί της ουσίας, όσο και της διαδικασίας εφαρμογής στα στάδια προσαρμογής σε μια νέα κατάσταση πραγμάτων.

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης δηλώνει στις 11 Μαΐου 2017 ότι πως «δεν αποκλείουμε καμία νέα Γενεύη αλλά το θέμα είναι να πάμε καλά προετοιμασμένοι» και ότι «εκείνο που επιδιώκουμε είναι να εξευρεθεί λύση, όχι να εξευρεθεί τρόπος τερματισμού του διαλόγου».

Ο Μ. Ακιντζί την ίδια μέρα δηλώνει ότι «στο σημείο που φτάσαμε πρέπει πλέον να αποφασίσουμε για το εάν μπορούμε να φτάσουμε ή όχι σε ένα αποτέλεσμα. Το υλικό που έχει συσσωρευτεί στα χέρια μας μας φέρνει στο επίπεδο μιας απόφασης για το τί θα γίνει από δω και πέρα. Στην πραγματικότητα σε αυτό το σημείο φτάσαμε πριν 3-5 μήνες».

Ο τ/κ ηγέτης δηλώνει ότι « η διαδικασία δεν μπορεί να συνεχισθεί με ανοικτό τέλος για πάντα και αυτό πλέον δεν το βλέπουν μόνο οι ίδιοι αλλά είναι μια πραγματικότητα που βλέπουν όλες οι ενδιαφερόμενες πλευρές. Όλοι γνωρίζουν χωρίς να το λένε ότι υπάρχει ένα φυσικό χρονοδιάγραμμα».

Η σημερινή εικόνα δείχνει ότι η διαπραγμάτευση κινδυνεύει με πραγματικό εκτροχιασμό, με κίνδυνο να οδηγηθεί σε «ξαφνικό θάνατο». Τρία γεγονότα άλλαξαν το ρου των πραγμάτων και επέτειναν τις καχυποψίες. Αναφέρω τα τρία γεγονότα, που εκτιμώ ότι είναι σημεία-κλειδιά: η χωρίς πραγματική

αιτιολόγηση αποχώρηση του προέδρου Αναστασιάδη από τον Μον Πελεράν 1, η εκτός κάθε λογικής και μέτρου αντίδραση Ακιντζί στο λάθος ψήφισμα της Βουλής για το δημοψήφισμα του 1950, και η επικυριαρχία στη δημόσια ατζέντα δυνάμεων που διαλύουν κάθε δυνατότητα της κοινής γνώμη να ακούσει νηφάλιες ειδήσεις.

Το τελευταίο σημείο έχει αποκτήσει το χαρακτήρα καταιγίδας στην επικοινωνιακή διαχείριση της ε/κ κοινωνίας με υπερβολές, διαστρεβλώσεις, χαρακτηρισμούς σε σημείο που ένας μέσος πολίτης αισθάνεται ότι αυτές οι συνομιλίες γίνονταν εδώ και δύο χρόνια στην έρημο της Σαχάρας.

Εκ των πραγμάτων, η συνάντηση των δύο ηγετών στις 17 Μαΐου μπορεί να κρίνει ίσως το μελλοντική πορεία της νήσου, και όχι μόνο του παρόντα κύκλου των συνομιλιών.

Μπορούν τα πράγματα να πάρουν μια θετική τροπή; Αν και μέσα σε αυτές τις συνθήκες, αυτό φαίνεται εξαιρετικά δύσκολο, αν οι ηγέτες δείξουν αποφασιστικότητα και ηγετικότητα, αν αρθούν στο ύψος των περιστάσεων, τότε μπορούν να αλλάξουν τη φορά των πραγμάτων την υστάτη!

34. ΤΡΑΠΕΖΙ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ
11/5/2017

Στις 5 και 6 Μαΐου σε δύο συνεντεύξεις του ο Ειδικός Σύμβουλος του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπεν Μπαρθ Έιντε κάλυψε τα πιο σημαντικά θέματα της συγκυρίας. Η πρώτη στο ΚΥΠΕ στις 5 Μαΐου και η δεύτερη στο «Ανατολού» στις 6 Μαΐου. Κατά τον Έιντε:

1. Οι συνομιλίες για το κυπριακό: «Μπορώ να πω ότι υπήρξε πρόοδος στις διαπραγματεύσεις αλλά όλοι γνωρίζουμε ότι θα κλείσει το παράθυρο ευκαιρίας. Ο χρόνος μας είναι περιορισμένος και πρέπει να τον αξιολογήσουμε με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο... Οι Αναστασιάδης και Ακιντζί συμφωνούν να πάνε στην Γενεύη αλλά προηγουμένως πρέπει να κάνουμε την εργασία μας. Πρέπει η επόμενη διάσκεψη της Γενεύης να είναι εποικοδομητική και να ληφθούν αποφάσεις που να μας οδηγήσουν σε αποτέλεσμα».

2. Σχόλιο για τους δύο ηγέτες: «Πιστεύω ότι και οι δύο ηγέτες θέλουν λύση. Το πραγματικό πρόβλημα εάν οι δύο πλευρές είναι έτοιμες να κάνουν αυτή την τελευταία κίνηση για να περάσουν από δύο διαφορετικά συστήματα, σε ένα ενιαίο σύστημα, εάν είναι αρκετά ισχυρή η βούληση για να κάνουν το τελευταίο βήμα για ένα κοινό ομόσπονδο μέλλον».

3. Σχόλιο για επιστολή Κοτζιά: «Εγώ είμαι υπέρ της λύσης και (υπέρ) όλων στο νησί. Η δουλειά μου είναι να εργάζομαι με όλους και κάνω το καλύτερο που μπορώ για να βοηθήσω τους ηγέτες να βρουν λύση. Γνωρίζω ότι αυτού του είδους οι κατηγορίες θα γίνονταν και πριν αποδεχτώ αυτά τα καθήκοντα».

4. Θέση για περισσότερη βοήθεια του ΟΗΕ στη διαδικασία, σχολιάζοντας έτσι δήλωση του Τ/Κ ηγέτη ότι τα Ηνωμένα Έθνη πρέπει να βοηθήσουν περισσότερο: «Είναι χαρά μου να το κάνω αυτό. Ασφαλώς αν και από τους δύο ηγέτες λάβω αυτή την αρμοδιότητα ,αλλά πρέπει να έρθουν οι ηγέτες με προτάσεις σε μένα. Συμφωνώ με την άποψη του κ. Ακιντζί αλλά αυτό πρέπει να είναι επιθυμία και των δύο ηγετών».

5. Για το φυσικό αέριο στο «Ανατολού»: «Ανησυχώ για ένα πιθανό «δράμα» σχετικά με τις διαφωνίες στο θέμα των ερευνών φυσικού αερίου στην Μεσόγειο. Το θέμα της ενέργειας είναι από τα καλύτερα επιχειρήματα για την επίλυση. Εάν ενωθεί η Κύπρος και βρεθεί μια πολιτική λύση, οι πλευρές μπορεί να κάνουν από κοινού έρευνες και το Ισραήλ, η Τουρκία μπορούν να συνεργαστούν και με όλους που ενδιαφέρονται για δημιουργία ενός δικτύου φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο. Διαφορετικά οι έρευνες φυσικού αερίου θα είναι πολύ δύσκολες. Όταν λέμε ότι το παράθυρο ευκαιρίας κλείνει αναφέρομαι σε αυτές τις δύο καταστάσεις».

Για το ίδιο θέμα στο ΚΥΠΕ: «Αν υπάρξει άμεση αντιπαράθεση για τις εξορύξεις, η ανησυχία μου είναι ότι μπορεί να είναι πιθανόν περισσότερο δραματική από το 2014, γιατί το γενικότερο κλίμα στη γειτονιά είναι δραματικότερο. Η σχέση ΕΕ – Τουρκίας έγινε περισσότερο περίπλοκη, επίσης η σχέση Τουρκίας – Ελλάδας και οι εσωτερικές εξελίξεις (στην Τουρκία). Την ίδια στιγμή οι προοπτικές κοινού μέλλοντος για το αέριο στο νησί και τους γείτονες αποτελούν μία θετική προοπτική».

6. Συνολική κρίση: «πολλοί και στις δύο πλευρές του νησιού λένε ότι αυτή είναι η τελευταία ευκαιρία για την λύση του Κυπριακού, αλλά ο ίδιος αξιολογεί ότι αυτή είναι η καλύτερη ευκαιρία. Δεν ξέρω τί θα γίνει στο

μέλλον αλλά αυτή την ευκαιρία αν δεν την αξιοποιήσουμε τώρα είναι κρίμα, με την αναβολή της δεν θα φτάσουμε σε καλύτερο αποτέλεσμα».

7. Αναφορά σε άλλες επιλογές: «Το σχέδιό μας είναι να κάνουμε τα μέγιστα για να βοηθήσουμε τους ηγέτες να φτάσουν σε συμφωνία στο εγγύς μέλλον. Αλλά αν αυτό αποτύχει, ίσως άλλες επιλογές πρέπει να έλθουν στο τραπέζι».

8. Ετοιμασία για όλα τα ενδεχόμενα: «Τα Ηνωμένα Έθνη χρειάζεται να είναι προετοιμασμένα για όλα τα αποτελέσματα, θετικά ή αρνητικά. Υπάρχει μία συνεχής συζήτηση για το τι κάνουμε στην περίπτωση επιτυχίας και τι στην περίπτωση αποτυχίας».

9. Σήμα για το μέλλον των ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ ότι «βρίσκεται σε εξέλιξη μια ευρύτερη συζήτηση στον ΟΗΕ για το μέλλον των ειρηνευτικών επιχειρήσεων, γενικότερα».

10. Αναφορά για τη συνάντησή του με τα 5 Μόνιμα Μέλη του Σ.Α στις 5 Μαΐου: «Είναι πολύ ανήσυχοι για την πιθανότητα να χαθεί αυτή η ευκαιρία από παράγοντες εκτός των ιδίων των συνομιλιών. Είμαστε αποφασισμένοι, αλλά αυξάνεται ο βαθμός ανησυχίας και είναι σημαντικό να έχουμε εδώ αυτές τις συζητήσεις. Χρειζόμαστε την αίσθηση ότι αυτά μπορούν κατ' ακρίβεια να γίνουν πριν επιχειρήσουμε να κλείσουμε με τον κατάλληλο τρόπο το κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων».

Δύο συνεντεύξεις από τον Ειδικό Σύμβουλο του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπεν Μπαρθ Έιντε που θα πρέπει να μελετήσει κάθε ενδιαφερόμενος που παρακολουθεί τις εξελίξεις στο κυπριακό. Πέντε σχόλια επί των συνεντεύξεων:

Πρώτο, υπάρχει μια διάχυτη μελαγχολία στις συνεντεύξεις Έιντε. Με μη αποκρυβόμενη διπλωματικότητα εκφράζει την απαισιοδοξία του για το μέλλον των συνομιλιών. Με συναισθηματισμό λέει «είναι κρίμα αν δεν την αξιοποιήσουμε τώρα την ευκαιρία», με παρότρυνση λέει ότι «πιστεύω ότι και οι δύο ηγέτες θέλουν λύση», και με ρεαλισμό λέει πως τα μέλη του ΣΑ «είναι πολύ ανήσυχα για την πιθανότητα να χαθεί αυτή η ευκαιρία από παράγοντες εκτός των ιδίων των συνομιλιών».

Δεύτερο, θέτει για πρώτη φορά θέμα για μελέτη από τον ΟΗΕ σεναρίων σε περίπτωση ναυαγίου στις συνομιλίες. Λέει πώς τα «τα Ηνωμένα Έθνη χρειάζεται να είναι προετοιμασμένα για όλα τα αποτελέσματα, θετικά ή αρνητικά. Υπάρχει μία συνεχής συζήτηση για το τι κάνουμε στην

περίπτωση επιτυχίας και τι στην περίπτωση αποτυχίας». Ασφαλώς μια πολύ σοβαρή εξέλιξη, καθώς ο ΟΗΕ βλέπει, και το λέει ανοικτά, πως το σενάριο της αποτυχίας είναι μέσα σε ακτίνα μιας σοβαρής πιθανότητας.

Τρίτο, οι άμεσες, σχεδόν ευθείες αναφορές του στα ζητήματα που διασυνδέονται με το φυσικό αέριο συνιστούν μια πυκνή αναφορά σε ένα ολοένα και πιο πολύπλοκο ζήτημα. Λέει πως «αν υπάρξει άμεση αντιπαράθεση για τις εξορύξεις, η ανησυχία μου είναι ότι μπορεί να είναι πιθανόν περισσότερο δραματική από το 2014, γιατί το γενικότερο κλίμα στη γειτονιά είναι δραματικότερο». Διασυνδέει την επίλυση με την καλύτερη αξιοποίηση του φυσικού αερίου με τη φράση «το θέμα της ενέργειας είναι από τα καλύτερα επιχειρήματα για την επίλυση».

Τέταρτο, είναι πλέον μια κανονική θέση του ΟΗΕ που σχετίζεται με την παρουσία, ή την απόσυρση της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ στο νησί. Ο Έιντε σημειώνει ότι «βρίσκεται σε εξέλιξη μια ευρύτερη συζήτηση στον ΟΗΕ για το μέλλον των ειρηνευτικών επιχειρήσεων, γενικότερα». Το γενικότερα συνδέεται με το ειδικότερα, αν δηλαδή φτάσουμε σε ναυάγιο στο κυπριακό, οι δυνάμεις ειρήνης του ΟΗΕ είτε να αποχωρήσουν σταδιακά, είτε να μειωθούν στο πλαίσιο «μιας ευρύτερης συζήτησης στον ΟΗΕ για το μέλλον των ειρηνευτικών επιχειρήσεων».

Πέμπτο, ο ΟΗΕ παρουσιάζει το στόχο του λέγοντας ότι «το σχέδιό μας είναι να κάνουμε τα μέγιστα για να βοηθήσουμε τους ηγέτες να φτάσουν σε συμφωνία στο εγγύς μέλλον». Τι θα γίνει αν αυτό δεν προχωρήσει; Ο Έιντε λέει πως «αν αυτό αποτύχει, ίσως άλλες επιλογές πρέπει να έλθουν στο τραπέζι». Κάθε πολιτικός ηγέτης αλλά και κάθε πολίτης αυτού του τόπου χρειάζεται να προβληματιστεί επί αυτού, να κάνει τη δική του κριτική ανάλυση απέναντι και στα δύο ενδεχόμενα. Χρειάζεται καθαρή σκέψη και καθαρές αποφάσεις για να μην φτάσουμε σε καμιά άλλη επιλογή πέρα της επίλυσης με βάση το παρόν διαπραγματευτικό πλαίσιο.

Ο Έιντε έχει τη δυνατότητα να συνομιλεί με όλους εντός και εκτός Κύπρου, συνεπώς κάθε ενδιαφερόμενος οφείλει να μελετήσει με σοβαρότητα τις δηλώσεις του, να προβληματιστεί για τα επόμενα βήματα και τα εμφανή διλήμματα. Η περιφρόνηση στις εκτιμήσεις που επιχειρούν διάφοροι παράγοντες για τα δεδομένα όπως εξελίσσονται σήμερα στη διαδικασία επίλυσης, δεν βοηθούν παρά μόνο στην περαιτέρω απομάκρυνση της ε/κ κοινωνίας από την πραγματικότητα.

Μπορεί οι εκτιμήσεις Έιντε να μην συνιστούν «θέσφατα», ωστόσο, κάθε ένας πρέπει να γνωρίζει τι εκτιμά ο κύριος παίκτης της διαδικασίας επίλυσης, πέρα από τους δύο ηγέτες στη νήσο. Εκ των πραγμάτων, το δίλημμα είναι σαφές και ο καθένας καλείται να πάρει τις αποφάσεις του πριν όλα να είναι πολύ αργά, γιατί «αν αυτό αποτύχει, ίσως άλλες επιλογές πρέπει να έλθουν στο τραπέζι». Γι' αυτό χρειάζεται πλήρης προσπάθεια για την ομοσπονδιακή λύση, γιατί «δεν πρέπει να έλθουν άλλες επιλογές στο τραπέζι».

Επί της ουσίας, θεωρώ ότι δεν χρειάζεται κανένας Έιντε για να θέσει τα διλήμματα ή να δώσει εκτιμήσεις για τη μια ή την άλλη εξέλιξη. Όλα πρέπει να είναι τμήμα της δικής μας αγωνίας για το μέλλον της δικής μας πατρίδα. Συνεπώς, κυπριακής ιδιοκτησίας πρέπει να είναι οι αποφάσεις που θα αλλάζουν τη μοίρα της Κύπρου και θα οδηγούν σε λύση όπως προνοούν τα κύρια σημεία-συγκλίσεις στις οποίες έχουν συμφωνήσει οι Αναστασιάδης-Ακιντζί. Η προσπάθεια για την επιτυχή ολοκλήρωση της διαπραγματεύσεως είναι (ακόμα) εφικτή!

35. Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟΝ 28ο !
26/4/2017

Η Μ. Ευαγγέλου γράφει στην εφημερίδα «Πολίτης» (9 Απριλίου 2017) ότι,

«σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Άιντε εμφανίζεται απογοητευμένος λόγω των έντονων επικρίσεων απέναντί του. Δεν κρύβει τη δυσαρέσκειά του τόσο για το γεγονός της στασιμότητας στη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού (αν και επιτεύχθηκε τελικά ο στόχος της επανέναρξης των συνομιλιών) όσο κυρίως για το κλίμα δυσπιστίας στο πρόσωπό του. Πηγές από το περιβάλλον του αναφέρουν πως ο κ. Άιντε, κατά τη διάρκεια της ανυπαρξίας εξελίξεων, είχε εκφράσει ακόμα και την πιθανότητα πρόωρης αποχώρησής του από την Κύπρο. Είναι πάντως γνωστό ότι η θητεία του ολοκληρώνεται τον Σεπτέμβριο και πως σκέφτεται να επιστρέψει στη Νορβηγία όπου κατά πάσα πιθανότητα θα εκδηλώσει ενδιαφέρον για τις εκλογές».

Στο ίδιο ρεπορτάζ σημειώνεται ότι «ο κ. Άιντε είναι ο 27ος στη σειρά απεσταλμένος του ΟΗΕ από το 1964, όταν το ΣΑ υιοθέτησε το ψήφισμα

186 με το οποίο αποφασίστηκε η σύσταση ειρηνευτικής δύναμης στην Κύπρο».

Τι τρέχει, λοιπόν, με τον Έσπεν Άιντε; Μένει, ή φεύγει, ή μένει φεύγοντας τον προσεχή Σεπτέμβριο; Στη δική μου άποψη, στην ε/κ κοινωνία έχει αναπτυχθεί εδώ και χρόνια η πίστη ότι όποιος δεν σκέφτεται όπως εμάς, είναι αντίπαλός μας, και κατά συνέπεια, χρειάζεται να τον κάνουμε πέρα. Η αντίληψη ότι όλοι μάς επιβουλεύονται, ότι κανένας δεν μας καταλαβαίνει, ή ότι όποιος δεν μάς καταλαβαίνει είναι αυτόματα «φιλότουρκος», έχει μεγάλη πέραση στην ε/κ κοινότητα καθώς συνδέεται με θεωρίες συνωμοσίες και διάφορες άλλες δοξασίες.

Δεν γνωρίζω αν ο Έσπεν Άιντε θα έχει την τύχη των προηγούμενων απεσταλμένων του ΟΗΕ. Γνωρίζω όμως ότι όσοι από συνήθεια κτυπούν τους απεσταλμένους του ΟΗΕ, το κάνουν για να κρύψουν τις δικές τους αποτυχίες ή τη δική τους αδυναμία να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις. Είναι η ε/κ πλευρά που έχει, πρωτίστως, την ανάγκη, του ΟΗΕ, είναι η ε/κ πλευρά που έσπευσε να ζητήσει τη βοήθειά του το 1964, είναι η ε/κ πλευρά που έχει κάθε συμφέρον να υπάρχει ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ στο νησί γιατί η άλλη δυνατότητα που, εκ των πραγμάτων υπάρχει, είναι η απ' ευθείας επαφή της ε/κ κοινότητας με τις κατοχικές στρατιωτικές δυνάμεις και ο ουσιώδης κίνδυνος που υφίσταται από αυτήν ή από ένα ενδεχόμενο ατύχημα.

Στις επιθέσεις κατά Άιντε, δεν μπορούμε να αποκλείουμε και ένα τρίτο ενδεχόμενο: όσες ε/κ πολιτικές δυνάμεις διαβάζουν το κυπριακό με τα μάτια του παιχνιδιού της επίρριψης ευθυνών (blame game), ή συμπαθούν τη συντήρηση του status quo με την παραπλήσια θέση ότι η παρούσα κατάσταση πραγμάτων συνιστά τη «δεύτερη καλύτερη λύση» (second best solution), ενοχλούνται από την παρουσία του κάθε Άιντε γιατί αυτός (και ο κάθε απεσταλμένος είτε του ΟΗΕ, είτε της ΕΕ) γνωρίζουν πολλά, και αυτό, ίσως, να τους καθιστά «περιττούς».

Οι «κατηγορίες» κατά Άιντε είναι πως υπήρξε, πρώτο, υπερβολικά αισιόδοξος στις εκτιμήσεις του για λύση, και δεύτερο, ότι δεν αποκρούει «μαχητικά» ορισμένες τ/κ θέσεις. Αστεία πράγματα, πρώτο, γιατί τη συγκρατημένη αισιοδοξία την καλλιεργούσαν πρώτα οι ίδιοι οι δύο ηγέτες, και δεύτερο, ζητούμε από τον κάθε απεσταλμένο του ΟΗΕ να είναι κάτι άλλο από αυτό που μπορεί να δώσει η γνωστή σε όλους δομή, τα χαρακτηριστικά και η φύση του.

Ο ΟΗΕ οικοδομήθηκε με εμφανή πλεονεκτήματα αλλά και εμφανείς αδυναμίες, τις οποίες όλες οι χώρες γνωρίζουν πριν καν γίνουν μέλη του. Αν θέλουμε κάτι διαφορετικό, κάτι που να είναι η ηχώ των απόψεων που εκφράζουν οι εκάστοτε ε/κ ηγέτες, τότε, έχουμε την επιλογή να καταγγείλουμε τον ΟΗΕ και να αποχωρήσουμε από αυτόν-υπάρχει επ' αυτού σχετικό αφρικάνικο παράδειγμα. Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσε να πει κανείς ότι είμαστε συνεπείς με τον ανορθολογισμό μας.

Ακόμα τρία σημεία:

Πρώτο: ο ΟΗΕ είτε στη Νέα Υόρκη, είτε στη Λευκωσία μπορεί να παίρνει λάθος αποφάσεις, είτε μερικές φορές η ανάλυση του να μην είναι δίκαιη ή ρεαλιστική. Η ε/κ έχει την ευθύνη να εργαστεί μεθοδικά και διακριτικά για να βελτιώσει τα πράγματα, και όχι να δημιουργεί μια κοινή γνώμη γεμάτη καχυποψίες, αυτές που σπρώχνουν την ε/κ κοινωνία βαθύτερα στο τέλμα.

Δεύτερο, να βρούμε την κατάλληλη φόρμουλα ώστε ο ΟΗΕ να συμβάλλει με ορισμένες σκέψεις του για να βρίσκονται λύσεις στα σημεία που οι δύο πλευρές στις συνομιλίες δεν έχουν βρει τις κατάλληλες συγκλίσεις. Ο ΟΗΕ προτείνει, οι πλευρές έχουν τη δυνατότητα να συμφωνήσουν, να διαφωνήσουν, ή να βρουν πιθανώς άλλες ρυθμίσεις. Τα όσα ακούγονται σχεδόν κάθε μέρα, περί επιδιαιτησίας και χρονοδιαγραμμάτων, παρά τις πυκνές διαψεύσεις από τον ΟΗΕ, εκθέτουν μόνο εκείνους που τα λένε. Επιτέλους, όλοι έχουν καταλάβει γιατί επαναλαμβάνουμε ένα σλόγκαν χωρίς αντικείμενο!

Τρίτο, το κλίμα που δημιουργείται κάθε τόσο για τους κατά καιρούς απεσταλμένους του ΟΗΕ (σημειώθηκε μέχρι και κλοπή προσωπικών δεδομένων από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ενός εξ αυτών!), δείχνει πόσο δύσκολο είναι να προσαρμοστούμε στην εποχή μας, να κάνουμε πολιτική με σοβαρούς όρους και έτσι να κερδίζουμε κύρος και αξιοπιστία .

Λοιπόν, τα εργαλεία για να λύσουμε το κυπριακό είναι στα χέρια μας (οι εκτεταμένες συγκλίσεις στις συνομιλίες το πιστοποιούν). Η συμμετοχή της νήσου στην ΕΕ δίνει την επιπρόσθετη αξία σε αυτό και από εμάς εξαρτάται να δώσουμε την «επιπρόσθετη» ύλη που αντιστοιχεί στις θεμελιώδεις αξίες που ένα κράτος-μέλος ενσωματώνει στις λειτουργίες του. Αν δεν θέλουμε, ή αν δεν μπορούμε, αυτό ανήκει σε άλλη πολιτική κλάση. Δηλαδή στην βαθειά κυπριακή μας παράδοση, ώστε να αποτυπώνουμε σε άλλους, όσα εμείς δεν έχουμε το θάρρος να πούμε καθαρά και δημόσια!

Το ζήτημα με τις τέσσερις ελευθερίες που έθεσε η τουρκική πλευρά στις συνομιλίες για το κυπριακό, δικαίως απασχολεί τη δημόσια συζήτηση. Γιατί μπήκε στο τραπέζι των συνομιλιών, τι ακριβώς σημαίνει, ποιες επιπτώσεις θα έχει κλπ. Ως εισαγωγή στο ζήτημα θυμίζω μια παρέμβαση του Τ. Τσιελεπή ότι «για τις τέσσερις ελευθερίες υπάρχει σύγκλιση, η οποία πρέπει να γίνει σεβαστή. Υπενθυμίζω ότι ο κ. Ακιντζί, όταν ανέλαβε την ηγεσία της τ/κ κοινότητας, επανέφερε τις συγκλίσεις που απέρριπτε ο Ερογλου. Δεν μπορεί να παραγνωρίζεται η ουσία της σύγκλισης: Η αναλογία 4:1 που ίσχυε από το 1960 με βάση τη Συνθήκη Εγκαθίδρυσης για πολιτογράφηση Ελλήνων και Τούρκων, πρέπει να επεκταθεί για να καλύπτει και τη διαμονή».

Τρία σχόλια επί της ουσίας:

Πρώτο, δεν είναι σαφές στην κοινή γνώμη το τι ακριβώς έχει τεθεί στις διαπραγματεύσεις. Αν αυτό αφορά την εγκατάσταση και πολιτογράφηση, υπάρχει ήδη σύγκλιση. Αν αυτό αφορά τη διαμονή τότε αυτό χρήζει διευκρίνησης και αναζήτησης της πρακτικής που εφαρμόζουν τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Αυτό μπορεί να γίνει, πρώτο με διαβούλευση με τις Βρυξέλλες, δεύτερο, με συζήτηση του θέματος στις διακοινοτικές συνομιλίες για να διακριβωθεί το περιεχόμενο της τουρκικής άποψης, και, τρίτο, να ερευνηθεί η διαδρομή του θέματος από το 1960 μέχρι σήμερα.

Δεύτερο, δεν είναι ευκρινές το τι αφορά το τουρκικό αίτημα. Αν αφορά τη διαμονή τότε ο Τ. Τσιελεπής, λέει το πιο λογικό: «η αναλογία 4:1 που ίσχυε από το 1960 με βάση τη Συνθήκη Εγκαθίδρυσης για πολιτογράφηση Ελλήνων και Τούρκων, πρέπει να επεκταθεί για να καλύπτει και τη διαμονή». Αν αυτό αφορά άλλο θέμα όπως λ.χ τη διαμονή φοιτητών, που σήμερα σπουδάζουν σε σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κατεχόμενα, αυτό θα αφορά ρυθμίσεις για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Αυτή η πρόνοια, σε περίπτωση επίλυσης, χρειάζεται να ρυθμίζεται με νόμο από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, να έχει προσωρινό χαρακτήρα όπως πρέπει να καθορίζεται ως προς τις εσωτερικές πτυχές του από ομοσπονδιακό νόμο. Ασφαλώς αυτό το θέμα δεν αφορά τις δύο πολιτείες, είναι ευθύνη της κεντρικής κυβέρνησης να εποπτεύει την εφαρμογή του.

Αν το τουρκικό αίτημα αφορά κάτι άλλο, εκτός του κεκτημένου που υιοθετεί η ΕΕ, δεν πρέπει να γίνει αποδεκτό και επ' αυτού η Λευκωσία θα έχει την αρωγή των Βρυξελλών. Σε αυτή την περίπτωση είναι ευθύνη της ΕΕ να μιλήσει απ' ευθείας με την Άγκυρα και να δώσει τις αναγκαίες διευκρινήσεις που προκύπτουν από την Τελωνειακή Ένωση Τουρκίας-ΕΕ, και τη διάκριση που υφίσταται ανάμεσα στην ιδιότητα του κράτους- μέλους και της ιδιότητας του υποψήφιου προς ένταξη μέλους.

Τρίτο, η αντίληψη ότι με το τουρκικό αίτημα θα έχει ως αποτέλεσμα να γεμίσει η Κύπρος από τα εκατομύρια των εκ Τουρκίας τούρκων, δεν στέκει σε καμιά διαπραγματευτική λογική, καθώς ήδη επήλθε η σύγκλιση του 4:1 (4 από την Ελλάδα για 1 από την Τουρκία). Οι υπερβολές έχουν απήχηση στην ε/κ κοινή γνώμη, το ζήτημα, ωστόσο, είναι η γνώση, η τεκμηρίωση και η επίλυση κάθε ζητήματος που εκπηγάξει από την ευρωπαϊκή πρακτική.

Γι' αυτό ο Γ. Τσιελεπής υπενθυμίζει «ότι ο κ. Ακιντζί, όταν ανέλαβε την ηγεσία της τ/κ κοινότητας, επανέφερε τις συγκλίσεις που απέρριπτε ο Ερογλου...η αναλογία 4:1 που ίσχυε από το 1960 με βάση τη Συνθήκη Εγκαθίδρυσης για πολιτογράφηση Ελλήνων και Τούρκων». Συνεπώς η ε/κ πλευρά έχει την ευθύνη να δει το ζήτημα με πληρότητα, χωρίς διάθεση να δημιουργεί εικόνες που δεν πρόκειται να εμφανιστούν.

Χρειάζεται, στη δική μου κρίση, πρώτο, να προσέξουμε τη σκέψη του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, δεύτερο, να ανταλλάξουμε σκέψεις με τον προσωπικό του απεσταλμένο Πίτερ Βαν Νούφελ, αφού πρώτα δούμε με επιμέλεια τις ευρωπαϊκές συνθήκες, τρίτο να αξιοποιήσουμε τις πρόνοιες του Συντάγματος του 1960, και, τέταρτο, να επιδείξουμε σταθερότητα τις συγκλίσεις που έχουν επιτευχθεί στις διακοινοτικές συνομιλίες.

37. ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΤΗΣ ΑΟΖ
13/3/2017

Ο Υπουργός Εμπορίου Γ. Λακκοτρύπης, σύμφωνα με ρεπορτάζ της Κ. Χριστοδούλου στο ΚΥΠΕ «ενημέρωσε το Υπουργικό Συμβούλιο για την επιτυχή ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για την αδειοδότηση των τεμαχίων 6, 8 και 10 της κυπριακής ΑΟΖ. Οι επιλεγέντες προσφοροδότες

είναι για το τεμάχιο 6 η κοινοπραξία ENI TOTAL, για το 8 η ENI και για το 10 η Exxon Mobil Qatar Petroleum. Στις 17/3 θα έρθουν προτάσεις στο Υπουργικό προς έγκριση για να προχωρήσει η Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ) με τις υπογραφές. Η ΚΔ θα έχει άμεσα έσοδα από την υπογραφή των συμβολαίων ύψους 103,5 εκατομμυρίων ευρώ.

Σε ερώτηση για το πότε θα έχουμε τα πρώτα αποτελέσματα από τις γεωτρήσεις, ο κ. Λακκοτρύπης είπε ότι με βάση τα νέα συμβόλαια έχουμε στο τραπέζι διάφορες ημερομηνίες κάποιες από τις οποίες ίσως και εντός του 2017, αλλά εμφανίστηκε επιφυλακτικός γιατί εξαρτάται από τα σεισμογραφικά προγράμματα των εταιρειών και πότε αυτές θα επιλέξουν το χρόνο και στο στόχο τους.

Παράλληλα ο Υπουργός προέβη σε σημαντικές ανακοινώσεις για το τεμάχιο 11. Είπε ότι το Υπουργικό ενέκρινε την αίτηση της TOTAL για εκχώρηση 50% των δικαιωμάτων της στην ENI. Χαρακτήρισε σημαντική την εξέλιξη γιατί ενδυναμώνει την προοπτική στο τεμάχιο 11 κατά πολύ σε πολλές μορφές. Ο κ. Λακκοτρύπης ανέφερε ότι η ENI έχει τεράστιες γνώσεις της γεωλογίας της περιοχής μετά την ανακάλυψη του Zor και τις επαναλαμβανόμενες γεωτρήσεις. Σε ερώτηση αν η συνεργασία ENI TOTAL θα επισπεύσει την διαδικασία για γρήγορη γεώτρηση και αποτελέσματα ο Υπουργός ανέφερε πως το ζητούμενο είναι το αποτέλεσμα.

Ανέφερε ότι οι ενδείξεις είναι ότι η TOTAL θα προχωρήσει με γεώτρηση στο τεμάχιο 11 τον Ιούνιο του 2017 εξήγησε όμως ότι κάποια πράγματα εξαρτώνται από την διαθεσιμότητα των γεωτρήσεων στην περιοχή. Σε άλλη ερώτηση για το τερματικό υγροποίησης, ο κ. Λακκοτρύπης είπε ότι χωρίς να θέλει να βάλει την άμαξα μπροστά από τα άλογα, προέχει το ερευνητικό πρόγραμμα για να διαπιστώσουμε τις ποσότητες των φυσικών πόρων που έχουμε. Εντούτοις, είπε, η κοινοπραξία 10 είναι ο μεγαλύτερος διαχειριστής τερματικού στον κόσμο (στο Κατάρ) και ουδέποτε η επιλογή του τερματικού είχε φύγει από το τραπέζι. Μπαίνει, είπε, ακόμη ένα λιθαράκι, στην προσπάθεια να ανακαλύψουμε περισσότερους υδρογονάνθρακες για να κάνουν το έργο εφικτό» (ΚΥΠΕ, 7/3/17).

Τα πιο πάνω ασφαλώς αποτελούν θεμιτούς στόχους και τίθενται σε μια βάση σε διαβούλευση με τις εταιρείες εξόρυξης. Ωστόσο, ο Υπουργός Εμπορίου Γ. Λακκοτρύπης αποφεύγει να σχολιάσει το απλό ζήτημα: μπορούν τα πιο πάνω σχέδια να επιτευχθούν με άλυτο το κυπριακό; Δεύτερο ερώτημα: οι εταιρίες είναι πρόθυμες να επενδύσουν ποταμό από δις σε μια

ασταθή, με μη λυμένο το κυπριακό, περιοχή; Υπάρχουν στοιχεία τα οποία μπορεί να επικαλεστεί ο Υπουργός ότι οι εταιρείες θα τηρήσουν τις πρόνοιες των συμβάσεών τους έναντι κάθε κόστους και έναντι κάθε σεναρίου;

Αντίθετα, οι πληροφορίες κάνουν λόγο για σταθερή συνεννόηση Τουρκίας-Ισραήλ στο θέμα της δικής τους συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας. Μετά τις επαφές σε υπουργικό επίπεδο, οι τεχνοκράτες συζητούν στην Άγκυρα και το Τελ Αβίβ τις λεπτομέρειες για τη δημιουργία αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου από το ισραηλινό πεδίο του Λεβιάθαν στο τουρκικό λιμάνι του Τζεϊχάν. Σε αυτές τις διαβουλεύσεις μόνοι παίκτες είναι η Τουρκία και το Ισραήλ. Σε αυτό το στάδιο η DELEK, σύμφωνα με δηλώσεις του ίδιου του Διευθυντή της στην Άγκυρα το ισραηλινό φυσικό αέριο θα αξιοποιηθεί εμπορικά πρώτα για τις ανάγκες των ισραηλινών, μετά των παλαιστινίων και της Ιορδανίας και στη συνέχεια θα κατευθυνθεί στις μεγάλες αγορές της Τουρκίας και της Αιγύπτου.

Η συνεργασία Ισραήλ-Τουρκίας αφήνει τη Λευκωσία έξω από τη βασική προσπάθεια στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου. Δεν είναι εύκολο ζήτημα η διαχείριση του ζητήματος από κυπριακής πλευράς καθώς δεν έχει ακόμα βρεθεί συμβιβαστική φόρμουλα ανάμεσα σε Τελ-Αβίβ και Λευκωσία για τη διανομή της ποσότητας φυσικού αερίου που «κατοικεί» σε κοινή βάση στις δύο γειτονικές ΑΟΖ.

Επιπρόσθετα, ο διάλογος Ισραήλ-Κύπρου περνά μια ιδιαίτερος λεπτή φάση, καθώς ο εκ των πρωταγωνιστών του Β. Νετανιάχου, αντιμετωπίζει την πιθανότητα δικαστικής διώξης για διαφθορά. Σύμφωνα με ισραηλινά μέσα ενημέρωσης, για τέταρτη φορά αστυνομικοί ανακριτές πέρασαν το κατώφλι της κατοικίας του στην Ιερουσαλήμ στις 5 Μαρτίου.

Ως οπαδός της θέσης ότι μόνο ο καλά ενημερωμένος πολίτης μπορεί να γνωρίζει πού βαδίζουμε, θέτω ορισμένα ερωτήματα:

Πρώτο, ο Υπουργός Εμπορίου λαμβάνει υπόψη στις αναλύσεις του το σενάριο μιας αναβολής στο διάλογο Κύπρου -Ισραήλ εξαιτίας της πιθανότητας προκήρυξης πρόωρων εκλογών μετά από ένα ενδεχόμενο δικαστικής διώξης του πρωθυπουργού Β. Νετανιάχου;

Δεύτερο, ο Υπουργός μελετά το ενδεχόμενο παρεμπόδισης εξελίξεων στην κυπριακή ΑΟΖ από την Τουρκία, καθώς όλοι γνωρίζουμε ότι υπάρχει προηγούμενο;

Τρίτο, ο Υπουργός εξετάζει το ενδεχόμενο όπως το κόστος κατασκευής τερματικού στο Βασιλικό να μην βρίσκει πρόθυμους κατασκευαστές εξαιτίας του τεράστιου κόστους κατασκευής και λειτουργίας του και του κόστους διακίνησής του σε αγορές του εξωτερικού μέσω της Α. Μεσογείου;

Τέταρτο, ο Υπουργός εξετάζει το ενδεχόμενο το Ισραήλ να ακολουθεί μια φιλολογικού τύπου συνεργασία με την Κύπρο στο ειδικό σενάριο κατασκευής του «τριμερούς» αγωγού μέσω Ελλάδας για μεταφορά φυσικού αερίου στις ευρωπαϊκές αγορές αν το κόστος κατασκευής του είναι ασύμφορο (όπως βεβαιώνεται από τα στοιχεία) και έτσι οι τιμές πώλησης να καθίστανται αδιάφορες για τις εταιρείες (όπως δείχνει μια ενδεικτική σύγκριση με το πολύ φθηνότερο ρωσικό;).

38. ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ 11/3/2017

Η τύχη των συνομιλιών για το κυπριακό παραμένει απρόβλεπτη, υπό τις σημερινές περιστάσεις. Σε κάθε περίπτωση, έστω και ως άσκηση πολιτικής σε ένα δύσκολο περιβάλλον, είναι πολύ σημαντικό να συζητούμε τις ευρωτουρκικές σχέσεις, παράλληλα και ταυτόχρονα με τις διαδικασίες επίλυσης του κυπριακού, γιατί αποτελούν μέρος της δυνατότητας για μια μεγάλη γεωπολιτική αλλαγή.

Είναι εύκολα αντιληπτό ότι η Λευκωσία από το 2003 (υπογραφή της Συνθήκης της ένταξης στην ΕΕ) δεν έχει κάποια επεξεργασμένη στρατηγική στο ζήτημα, ή αν έχει, δεν την έχει προωθήσει κάπου για να γνωρίζουμε τι αποτέλεσμα έφερε, ή εν πάση περιπτώσει, οι ευκαιριακές παρεμβάσεις δεν σημαίνουν απολύτως τίποτε.

Ειδικότερα:

Α. Η Λευκωσία για να μεγιστοποιήσει το εύρος της συμμετοχής της στην ΕΕ, και ταυτόχρονα να ισχυροποιήσει τις πιθανότητες επίλυσης, χρειάζεται να έχει σαφή και συνεπή στάση υπέρ της συνέχισης της ευρωτουρκικής σχέσης όπως συμφωνήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2005 ανάμεσα στις δύο πλευρές. Εάν ο πρόεδρος Αναστασιάδης προωθήσει μια τέτοια στρατηγική, η Λευκωσία αποκτά ειδικό βάρος στις ευρωτουρκικές σχέσεις εξαιτίας της

ιδιαιτερότητας των σχέσεών τους, και δείχνει ότι έχει μια στρατηγική σε μακρόπνοη βάση η οποία υπηρετεί τη σταθερότητα και τη συνεργασία στην περιοχή μας.

Β. Τα άλματα στην πρόοδο της ενταξιακής πορείας της Κύπρου προέκυψαν από τη διασύνδεσή της με την ευρεία ευρωτουρκική σχέση. Έτσι το 1995: καθορισμός χρονοδιαγράμματος για έναρξη των συνομιλιών ένταξης της Κύπρου, με έναρξη εφαρμογή της Τελωνιακής Ένωσης Τουρκίας-ΕΕ. Έτσι το 1999: αποσύνδεση της ένταξης από την προηγούμενη επίλυση του κυπριακού με ταυτόχρονη απονομή στην Τουρκία της ιδιότητας του υποψηφίου μέλους.

Αυτό δείχνει πως η εξέλιξη της σχέσης Κύπρου -ΕΕ, διασυνδέθηκε με την πρόοδο της ευρωτουρκικής σχέσης, και υπηρετούσε μια ευρύτερη στρατηγική, ώστε η διεύρυνση της ΕΕ να δημιουργούσε προϋποθέσεις για λύσεις σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής με τη συμβολή της διπλωματίας των διασυνδέσεων.

Γ. Μια τέτοια στρατηγική δεν κινείται στο κενό. Δεσμεύεται από το πλαίσιο του 2005 (έναρξη ενταξιακών συνομιλιών, διαδικασία ανοικτού τέλους), δεσμεύεται από τις ετήσιες Εκθέσεις Προόδου της Επιτροπής και ασφαλώς με τις κατά καιρούς ειδικότερες συμφωνίες ανάμεσα στους 28 και την Τουρκία όπως λ.χ. το προσφυγικό. Έτσι, η ΕΕ θέτει τους κανόνες και η Τουρκία κρίνεται με βάση αυτούς.

Σε αυτό το πλαίσιο κρίνεται και στο κυπριακό καθώς η συμβολή της στην επίλυση ενός ευρωπαϊκού προβλήματος, αποτελεί κομβικό σημείο στις ευρωτουρκικές σχέσεις και στα συμφωνημένα κείμενα. Παρά τις σοβαρές δυσκολίες που αντιμετωπίζει αυτή την περίοδο η ευρωτουρκική σχέση, η Λευκωσία δεν πρέπει να κινείται με βάση τη συγκυρία, ή το συναίσθημα, αλλά με βάση το δικό της μακροπρόθεσμο συμφέρον, το οποίο ταυτίζεται με το κοινοτικό.

Δ. Εάν έτσι κινηθούμε θα έχουμε σαφές κριτήριο για την αξιολόγηση της θέσης της Τουρκίας από την πλευρά της Λευκωσίας. Πρώτα θέτω εφικτά κριτήρια αξιολόγησής της στο κυπριακό (ασφάλεια, θεμελιώδεις ελευθερίες, κοινοτικό κεκτημένο) για να έχω μέτρο ανάλυσης, εάν πράγματι συμβάλλει στην επίλυση. Εάν κλειδώσουμε τη διαδικασία επίλυσης εφαρμόζω μίαν ανοικτή, σύγχρονη πολιτική συνεργασίας, εάν όχι, δεν υποστηρίζω την εξέλιξη της ευρωτουρκικής σχέσης, θέτω ρεαλιστικούς όρους και κινούμαι

ανάλογα. Από το 2005, κανείς δεν καταλαβαίνει τι ακριβώς θέλουν οι κυβερνήσεις της Κύπρου. Κατά κανόνα, έχουμε διακηρύξεις χωρίς πραγματική διασύνδεση της ευρωτουρκικής σχέσης με τις διαπραγματεύσεις επίλυσης, ή ασχολούμαστε με το Πρωτόκολλο της Άγκυρας σχετικά με την αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Άγκυρα, γνωρίζοντας ότι αυτό δεν θα συμβεί με άλυτο το κυπριακό.

Ε. Καθαρή δέσμευση της Λευκωσίας ότι εφόσον ολοκληρωθούν θετικά οι διαπραγματεύσεις στο κυπριακό, θα άρει τις επιφυλάξεις της για τα ενταξιακά κεφάλαια της Τουρκίας, τα οποία, η ίδια, στα πλαίσια της άσκησης πίεσης στην κατοχική δύναμη, έχει μπλοκάρει από το 2006. Στην πολιτική τίποτε δεν είναι αυτονόητο, όλα χρειάζονται το κατάλληλο χρονικό πλαίσιο και την κατάλληλη επιχειρηματολογία. Αυτό το σημείο δεν λειτουργεί στο κενό. Αφορά πολύ συγκεκριμένες προϋποθέσεις, και χωρίς αυτές δεν μπορεί να γίνει κάτι σημαντικό.

Στ. Η ΕΕ είναι εκεί, παρέχει υλικό προς αξιοποίηση. Η Κύπρος έχει κάθε συμφέρον να υποστηρίξει τη δυτική πορεία της Τουρκίας και έχει κάθε συμφέρον να μην ταυτίζεται με την Αυστρία ή την ακροδεξιά σε χώρες-μέλη της ΕΕ που κινείται σε ρατσιστικό ρυθμό. Μια ενωμένη, ευρωπαϊκή Κύπρος, χωρίς κατοχικά στρατεύματα, μπορεί να αποτελεί τον κρίσιμο παράγοντα για συνεργασίες στην Α. Μεσόγειο, προώθησης της ανατολικής πολιτικής συνεργασίας της ΕΕ, και σχεδιασμού ανοιγμάτων στις αναπτυξιακές συνέργειες στα θέματα ενέργειας και των δικτύων μεταφοράς του φυσικού αερίου.

Ζ. Στην εξωτερική πολιτική έχει μεγάλη σημασία, όχι μόνο η βαρύτητα μιας στρατηγικής, αλλά και η δυνατότητα αυτή να υποστηριχθεί επικοινωνιακά. Σε αυτά τα θέματα η δημόσια προβολή της θετικής στάσης της Κύπρου στη δυτική πορεία της Τουρκίας, σε συναντήσεις με ΜΜΕ στις Βρυξέλλες, η συνεπής προβολή της σε συναντήσεις με σημαντικές προσωπικότητες, ενέχει εξαιρετική σπουδαιότητα, καθώς η ουσία και οι εντυπώσεις είναι μέρος μιας καλά σχεδιασμένης πολιτικής. Η ΕΕ παρέχει σημαντικά στοιχεία για να τα αξιοποιήσουμε. Φτάνει να γνωρίζουμε τι θέλουμε και να γνωρίζουμε πώς να εργαστούμε πάνω σε αυτό.

Η διαδικασία για αναζήτηση λύσης στο κυπριακό βρίσκεται σε πραγματικό και πλήρες αδιέξοδο. Ουδείς μπορεί με βεβαιότητα να μιλήσει σχετικά με το ποια μπορεί να είναι επόμενη ημέρα στις συνομιλίες. Οι δηλώσεις των δύο ηγετών στις 24 Φεβρουαρίου είναι χαρακτηριστικές:

Πρόεδρος Αναστασιάδης: «Χρειάζεται μια νέα προσέγγιση εκ μέρους των Ηνωμένων Εθνών ως προς τις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό. Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης επεσήμανε πως εκεί όπου ο Ειδικός Σύμβουλος του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπεν Μπαρθ Έιντε μπορεί να επικριθεί είναι για την ακολουθούμενη μεθοδολογία. Όπως είπε δεν υπάρχει συγκεκριμένη μεθοδολογία που θα βοηθούσε πρακτικά στην υπερπήδηση εμποδίων που αναφύονται κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Εξήγησε πως ενώ υπάρχει ατζέντα για τις συναντήσεις που πραγματοποιούνται, σημειώνονται παρεμβάσεις καθώς και αναφορές εκτός του πλαισίου των συζητήσεων χωρίς οποιαδήποτε. Σε σχέση με τη στάση της τ/κ πλευράς σε ό,τι αφορά τις συνομιλίες για το Κυπριακό, μετά την έγκριση από τη Βουλή της τροπολογίας του ΕΛΑΜ ώστε προς τιμήν της επετείου του ενωτικού δημοψηφίσματος, στις 15 Ιανουαρίου να γίνεται σχετική αναφορά στα σχολεία, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης εξέφρασε την ελπίδα να γίνουν δεύτερες σκέψεις από την τ/κ πλευρά και την Τουρκία. Σημείωσε ωστόσο, πως δεν αναμένει αυτό να γίνει πριν το δημοψήφισμα στην Τουρκία τον Απρίλιο. Πιστεύω πως ο στόχος της τουρκικής πλευράς, ειδικότερα του Τούρκου Προέδρου Ερντογάν, να πετύχει ένα θετικό αποτέλεσμα στο δημοψήφισμα καθίσταται ένα ουσιαστικό εμπόδιο στις διαπραγματεύσεις σε ό,τι αφορά την απόσυρση των κατοχικών στρατευμάτων. Επεσήμανε πως μια διευθέτηση πρέπει να εγκαθιδρύει μια πραγματικά ανεξάρτητη χώρα, και πως εάν διατηρηθεί η παρούσα κατάσταση, δηλαδή εάν η τουρκοκυπριακή κοινότητα συνεχίζει να ελέγχεται από την Τουρκία, τότε δεν θα είναι οι Κύπριοι που θα αποφασίζουν για την Κύπρο, αλλά «άλλοι που θα αποφασίζουν για όλους μας». (εφ/δα «ο Φιλελεύθερος», 24/2/17).

Ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί: «Λέω ιδού η Ρόδος. Ας διορθώσουν αυτό το λάθος και εγώ την επόμενη ημέρα θα είμαι στο τραπέζι. Να δούμε ποιος έδωσε ντιρεκτίβες ποιου", ήταν η απάντηση σήμερα του Τ/κ ηγέτη όταν κλήθηκε να σχολιάσει τα όσα λέγονται στη "νότια Κύπρο" (Κυπριακή Δημοκρατία) ότι λόγω του δημοψηφίσματος στην Τουρκία και ότι η Τουρκία έδωσε οδηγίες του Ακιντζί, οι διαπραγματεύσεις αναστάληκαν. Αντιπροσωπεία της συνομοσπονδίας Hak Is, είπε ότι από την πρώτη ημέρα (της κρίσης) έγινε αναφορά στο επικείμενο δημοψήφισμα της Τουρκίας, σημειώνοντας ότι σε περιόδους εκλογών και δημοψηφισμάτων υπάρχει μια ευαισθησία.

«Ωστόσο, πραγματικά δεν υπήρξε τέτοιο αίτημα από την Τουρκία (σσ για αναστολή των διαπραγματεύσεων). Η διαδικασία της Κύπρου έχει τη δική της πορεία και η διαδικασία του δημοψηφίσματος τη δική της πορεία" ανέφερε ο Ακιντζί υποστηρίζοντας ότι γίνεται προσπάθεια να διασυνδεθούν αυτές οι δύο διαδικασίες για να απομακρυνθούμε από το γεγονός των Προεδρικών εκλογών στη "νότια Κύπρο", κατά την έκφρασή του. Κανείς να μην θεωρεί, συνέχισε, ότι οι Τ/κ δεν έχουν τη δική τους σκέψη, βούληση, άρθρωση λόγου και όλες οι αντιδράσεις να αποδίδονται στην Τουρκία. Ο τ/κ "λαός" στην Κύπρο, είναι μια ίση οντότητα, όπως και η ε/κ κοινότητα, αυτό πρέπει να το αποδεχθούν όλοι, συμπλήρωσε ο κ. Ακιντζί.

Υπενθυμίζοντας ότι στην επικαιρότητα ήρθε το ερώτημα εάν το ψευδοκράτος θα προσαρτηθεί στην Τουρκία, ο τ/κ ηγέτης απάντησε ότι «όχι, αυτό δεν μπορεί να γίνει». Εδώ, είπε, υπάρχει η "ΤΔΒΚ", όπως αποκάλεσε το ψευδοκράτος, το οποίο, σε περίπτωση λύσης, θα μετατραπεί σε μια τ/κ συνιστώσα πολιτεία σε συνθήκες, ελευθερίας, ασφάλειας και ισότητας και "θα συνεχίσουμε το δρόμο μας κάτω από μια ομοσπονδιακή δομή.

Εάν αυτό δεν γίνει, θα ριζώσουν σε δύο διαφορετικές περιοχές, δύο διαφορετικά κράτη και θα συνεχίσουν το δρόμο τους. Ούτε και εμείς έχουμε στόχο να προσαρτηθούμε στην Τουρκική Δημοκρατία, ούτε έχει ανάγκη η Τουρκική Δημοκρατία μια νέα επαρχία» (ΚΥΠΕ, 24/2/17).

Είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν αυτές οι δηλώσεις μπορεί να οδηγήσουν, σε αυτό το στάδιο, σε κάποιας μορφής σύγκλιση, ώστε να επαναρχίσουν οι συνομιλίες από το σημείο που έμειναν. Αν αυτή η δυσκολία είναι πέρα από εμφανής, τότε δεν υπάρχει κάποιος λόγος ώστε να σχοινοβατεί η διαδικασία, περιμένοντας κάποιον από μηχανής θεό να την αναστηλώσει.

Δεν υπάρχουν τέτοιοι, ούτε κάποιος θα μπορούσε να αντικαταστήσει την πολιτική βούληση των δύο ηγετών. Μού φαίνεται πιο λογικό να ανασταλούν οι συνομιλίες, να δοθεί ένα εύλογο χρονικό διάστημα στις δύο πλευρές να ξανασκεφτούν τα πράγματα, τις συγκλίσεις, τις αποκλίσεις, το χρόνο και τις εσωτερικές τους δυνάμεις. Να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο ώστε να διαβουλευτούν με τον εαυτό τους, τους συνεργάτες τους για το μέλλον της νήσου, και ύστερα να γίνει προσπάθεια για νέα συγκόλληση του πράγματος, μέσα από τις προσπάθειες που καταβάλλει ο Ε. Έιντε και ΟΗΕ σε πιο υψηλό επίπεδο.

Η σημερινή κατάσταση είναι η χειρότερη δυνατή, καθώς συνομιλίες δεν υπάρχουν, οι δοκιμές έχουν αποτύχει καθώς ο Μ. Ακιντζί δεν προσήλθε στη συνάντηση στις 16 Φεβρουαρίου. Οι δύο ηγέτες τοποθετούνται κατά τρόπο που δεν επιτρέπει κάποια κινητικότητα στο παρόν χρονικό διάστημα. Η ζημία που προκαλείται από τη σημερινή μαχητική αντιπαράθεση σε επίπεδο δηλώσεων, προσφέρει μόνο μια αρνητική ατμόσφαιρα, και έτσι οι πιθανότητες για μια νέα προσπάθεια στο παρόν στάδιο φαίνονται εξαιρετικά ασθενείς. Είναι προτιμότερη μια προσωρινή «εκεχειρία», ένα λογικό διάλειμμα, που θα τους επιτρέπει να περιορίσουν τις δημόσιες δηλώσεις, να σταθμίσουν ξανά τα δεδομένα και να λάβουν στέρεες αποφάσεις τόσο σε σχέση με όσα σημαντικά έχουν επιτύχει στις έως τώρα διαπραγματεύσεις ανάμεσά τους, όσο και στα όσα καλούνται να αντιμετωπίσουν στην περίπτωση ενός πραγματικού αδιεξόδου.

40. ΟΛΑ ΣΕ ΜΙΑ ΚΛΩΣΤΗ!
25/2/2017

Καθώς οι συζητήσεις για το κυπριακό βρίσκονται πρακτικά σε στασιμότητα, η ανακοίνωση των δύο ηγετών σχετικά με την πραγματοποίηση μιας νέας Διάσκεψης για την Κύπρο, γνωστής ως Γενεύης 2, βρίσκεται στο κενό. Ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί στη συνάντησή τους την 1η Φεβρουαρίου συμφώνησαν τα ακόλουθα:

«α) Θα συναντώνται μια φορά την εβδομάδα κατά το μήνα Φεβρουάριο για αντιμετώπιση των εκκρεμούντων θεμάτων, β) Οι διαπραγματευτές θα συνεχίσουν τις τακτικές τους συναντήσεις, και, γ) Οι ηγέτες ζήτησαν από τα Ηνωμένα Έθνη να προετοιμαστούν, σε διαβούλευση με τις εγγυήτριες δυνάμεις, για τη συνέχιση της Διάσκεψης για την Κύπρο σε πολιτικό επίπεδο στις αρχές Μαρτίου».

Αυτή η συμφωνία δεν φαίνεται να έχει αντοχές μετά την αρνητική δυναμική που πήραν τα πράγματα μετά την ψηφοφορία στη Βουλή σχετικά με το ενωτικό δημοψήφισμα του '50 και μετά τις δημόσιες δηλώσεις στις 21 Φεβρουαρίου. Σε κάθε περίπτωση οι επόμενες ημέρες θα είναι πραγματικά κρίσιμες, καθώς πολλά πράγματα θα κριθούν στο τραπέζι της επόμενης συνάντησης Αναστασιάδη-Ακιντζί. Κανένας δεν θα φύγει εύκολα από το

τραπέζι, κάθε ηγέτης σκέφτεται το κόστος από μια πιθανή αστοχία ή πιθανή χρέωση από τον ΟΗΕ της ευθύνης στον ίδιο για ένα πιθανό ναυάγιο.

Οι όροι που θέτει δημοσίως ο Μ. Ακιντζί δεν βοηθούν στην εξέλιξη της διαδικασίας, χρειάζεται να πέσουν οι τόνοι και ο ίδιος έχει ειδική ευθύνη γι' αυτό. Η συνάντηση Ακιντζί-Τσαβούσογλου στις 21 Φεβρουαρίου αύξησε τις ποσότητες αμφιβολίας των τ/κ σε σχέση με τις συνομιλίες και πέρα από την αφήγηση για το χθες, έδειξαν αυξημένη αμφιβολία για το μέλλον της διαδικασίας επίλυσης. Έτσι, το πιθανότερο, οι διαβουλεύσεις θα συνεχιστούν σε χαμηλότερους ρυθμούς με τη μεσολάβηση Έιντε ή Σπέχαρ, οι όροι και οι προϋποθέσεις θα συνεχιστούν με τις προσδοκίες πλέον για θετική κατάληξη να μειώνονται.

Στην περίπτωση που τα πράγματα θα προχωρήσουν, και πριν από μια Γενεύη 2, είναι σημαντικό να αλλάξει το πλαίσιο μέσα στο οποίο εξελίσσονται οι έως τώρα οι διαπραγματεύσεις. Ειδικότερα:

Δεν χρειάζεται να απαριθμούμε Γενεύες, αν αυτές δεν προετοιμάζονται επαρκώς και αν δεν έχουν αρκετά μεγάλες πιθανότητες για ουσιαστική πρόοδο ή ολοκλήρωση του διαπραγματευτικού κύκλου. Για να γίνει αυτό οι δύο ηγέτες καλούνται να αντιμετωπίσουν όλα τα ανοικτά κεφάλαια, πλην εκείνου της ασφάλειας, για να δουν, να εξακριβώσουν πού ακριβώς βρίσκεται το συνολικό αποτέλεσμα.

Αν αυτή η αποτίμηση δείχνει συγκλίσεις, τότε δικαιολογείται η Γενεύη 2 για συζήτηση του κεφαλαίου της ασφάλειας, καθώς αυτή η συζήτηση θα διεξαχθεί πάνω σε στέρεες βάσεις.

Σήμερα διατηρούνται ως ανοικτά, κεντρικά ζητήματα πρώτο, αυτό της επιστροφής της Μόρφου υπό ε/κ διοίκηση, δεύτερο, το ζήτημα της εκ περιτροπής προεδρίας, τρίτο η διαφωνία για την ποσόστωση της συμμετοχής των τ/κ σε οργανισμούς με διοικητικό και πολιτικό βάρος, και εξ όσων γίνεται αντιληπτό από σχετικά δημοσιεύματα, μια βασική διαφωνία για το περιουσιακό εξακολουθεί να μένει σε εκκρεμότητα όπως και παλαιότερα. Θεωρώ ότι αυτά τα ζητήματα μπορεί να τύχουν της κύριας αντιμετώπισης στον παρόντα κύκλο των συνομιλιών, προτού γίνει λόγος για νέα διάσκεψη.

Δεν μπορεί να μιλήσει κανείς με βεβαιότητα για το πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα στα πιο πάνω σημεία διαφωνίας. Ωστόσο, ορισμένα παραμένουν ως τέτοια εξαιτίας της μη επίλυσης του ζητήματος της εκ περιτροπής

προεδρίας με σταθμισμένη και διασταυρούμενη ψήφο, μια ρύθμιση που, εάν συμφωνηθεί, βελτιώνει ουσιωδώς τις αντίστοιχες πρόνοιες που περιέχουν οι Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου. Εάν σε αυτό επέλθει συμφωνία, τότε όλα θα αλλάξουν ρυθμό και πολύ πιθανό να λυθούν ζητήματα που συνδέονται με τη Μόρφου και, ενδεχομένως, τις μη παραγωγικές προσεγγίσεις της τ/κ πλευράς στα ζητήματα της ποσόστωσης, ή εν πάση περιπτώσει, θα κριθεί με έργα η δική της αντίληψη στα πράγματα.

Το κυπριακό είναι ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα, γι' αυτό δεν χρειάζεται τακτικισμούς, δύο γλώσσες, τρεις ταχύτητες. Ως δύσκολο πρόβλημα χρειάζεται καθαρές συνεννοήσεις, ταχύτητα, αποφασιστικότητα. Μια Γενεύη χωρίς προϋποθέσεις επιτυχίας δεν χρειάζεται να συγκλιθεί, δεν υπάρχει κανένας λόγος να δούμε ξανά εικόνες από τη Γενεύη 1 στις 12 Ιανουαρίου.

Το κυπριακό όπως το γνωρίζουμε εδώ και σαράντα χρόνια μετά την Συμφωνία Κορυφής Μακαρίου-Ντενκτάς το 1977, ισούται με προσπάθειες για επίλυση με βάση την ομοσπονδιακή δομή, όπως προνοούν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Αν αυτός ο κύκλος οδηγηθεί σε ναυάγιο, τότε το κέντρο βάρους θα δοθεί στις ερχόμενες προεδρικές εκλογές τον Φεβρουάριο του 2018, γεγονός που θα εκτροχιάσει με μεγάλη ταχύτητα τις συγκλίσεις που έχουν αναπτυχθεί και συμφωνηθεί τα τελευταία δύο χρόνια.

Η ατζέντα θα αλλάξει, οι διαθέσεις της κοινής γνώμης θα διαφοροποιηθούν επί τα χείρω.

Το κυπριακό δεν θα μπει στο ψυγείο τώρα και θα ξεπαγώσει αλώβητο μετά από ένα χρόνο. Η φορά των πραγμάτων θα μπει σε άλλη βάση και πιθανώς τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, όπως τα έθεσε σε πολιτικό πλαίσιο η Συμφωνία Κορυφής του 1977 να θεωρηθούν ως μη ανταποκρινόμενα στις εξελίξεις επί του εδάφους και επί των διαθέσεων της συγκυρίας.

Θα μιλάμε για την αρχή μιας «νέας εποχής» γεμάτης από περισσότερο φανατισμό, εντάσεις και διαρκείς αντιπαλότητες

Είναι ολοφάνερο ότι το κλίμα στις συνομιλίες για την επίλυση του κυπριακού έχει αλλάξει. Η συνάντηση των δύο ηγετών στις 16 Φεβρουαρίου δυσκόλεψε ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Η εύκολη λύση είναι η συζήτηση του τύπου «ποιος έφυγε πρώτος» και, εξ' αυτής, η καθήλωση πάνω σε ένα σκληρό αδιέξοδο. Θεωρώ ότι χρειάζονται πρωτοβουλίες που από τη μια θα εκτονώσουν την κατάσταση και από την άλλη θα βάζουν το τρένο σε μια κανονική τροχιά. Όπως,

Πρώτο, ο πρόεδρος Αναστασιάδης χρειάζεται να χειριστεί το ζήτημα της ψηφοφορίας στη Βουλή στις 10/2 με διαφορετικό τρόπο και έτσι να βγάλει τον ίδιο ως ηγέτη της ε/κ κοινότητας έξω από τον φαύλο κύκλο που δημιούργησε η Βουλή στις 10 Φεβρουαρίου.

Δεύτερο, είναι ένα σωστό βήμα η πρόταση ΔΗΣΥ στη Βουλή ώστε να δοθεί η αρμοδιότητα στο Υπουργείο Παιδείας σχετικά με την επιλογή και την οργάνωση των σχολικών εορτών, καθώς και τον τρόπο και την έκταση ή τη μορφή ενός εορτασμού.

Τρίτο, είναι σημαντικό ο Μ. Ακιντζί να τερματίσει την τακτική της παρώθησης της τ/κ κοινότητας στην περιχαράκωση. Κινήσεις του τύπου «αποστέλλω επιστολή στον ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες» σχετικά με την απόφαση της Βουλής, εκτός από αχρείαστες είναι και ζημιογόνες. Επαναφέρουν τη συζήτηση σε λάθος βάση και σε λάθος κατεύθυνση.

Τέταρτο, οι πρωτοβουλίες του ΓΓ του ΑΚΕΛ Α. Κυπριανού να μεταβεί στα κατεχόμενα στις 17 Φεβρουαρίου και να συναντήσει τ/κ πολιτικούς, θεωρώ ότι είναι παραγωγικές καθώς συμβάλλουν στη διατήρηση διαύλων επικοινωνίας με την τ/κ ηγεσία και γενικότερα με την τ/κ κοινότητα σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία.

Πέμπτο, το ζήτημα που προέκυψε είναι απολύτως κυπριακό και η τάση για ανάμειξη είτε Γκουτιέρες είτε Έιντε στη διαδικασία ξεπεράσματός του, δεν ωφελεί σε τίποτα. Οι κύπριοι πολιτικοί ωφείλουν σε δώσουν τη δική τους απάντηση και τη δική τους σφραγίδα σε λύσεις. Αν θέλουμε κυπριακής

ιδιοκτησίας διαπραγματεύσεις για την επίλυση του κυπριακού, κυπριακής ιδιοκτησίας πρέπει να είναι η επίλυση της κρίσης που προέκυψε από την απόφαση της Βουλής.

Έκτο, η κοινή γνώμη πλέον βρίσκεται σε απόγνωση, αδυνατεί να αντιληφθεί πού πάνε οι διαπραγματεύσεις, οι αμφιβολίες μεγαλώνουν και στερεότυπα του παρελθόντος έρχονται στην επιφάνεια περιπλέκοντας τα πράγματα. Δύσκολο έργο: για να ξαναστηθεί ένα μομέντουμ λύσης χρειάζεται πλέον να καταβληθεί διπλάσιος χρόνος και κόπος στις διαπραγματεύσεις και ο ζωτικής σημασίας χρόνος δεν είναι πλέον απεριόριστος.

Στη δική μου κρίση, η πραγματική εικόνα της συγκυρίας συνίσταται στο εξής: οι δύο ηγέτες έχει «συναρμολογήσει» συγκλίσεις για ένα νέο σχέδιο λύσης οι οποίες σε ορισμένα σημεία βελτιώνουν ουσιωδώς τις Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου και σε αρκετά άλλα όλες τις παραλλαγές των σχεδίων λύσης του Κ. Ανάν, του τελευταίου ΓΓ του ΟΗΕ που υπέβαλε σχέδιο λύσης. Διαφορές υπάρχουν, δεν μπορεί να υποτιμηθεί αυτό, είναι όμως τέτοιας έκτασης ή έντασης που μπορεί να γεφυρωθούν με έναν αμοιβαίως επωφελή τρόπο. Για παράδειγμα, οι διαφορές στο κεφάλαιο της ασφάλειας μπορεί να ξεπεραστούν ώστε να οδηγήσουν σε ρυθμίσεις που να συμβαδίζουν με το σύγχρονο περιβάλλον και να ανταποκρίνονται στην ιδιότητα της Κύπρου ως κράτους-μέλους της ΕΕ.

Το στοίχημα για τους δύο ηγέτες είναι σαφές: να βγουν πάνω από το συγκυριακό, πάνω από τα επιμέρους και να διαμορφώσουν την αυριανή Κύπρο. Υπάρχει ακόμα ικανός χρόνος.

Το ζήτημα είναι πως κάποιος πρέπει να ανοίξει την πόρτα της αποφασιστικότητας, ώστε αυτό το σημαντικό υλικό που έχει παραχθεί έως τώρα, να τύχει περαιτέρω επεξεργασίας, να ολοκληρωθεί ως σχέδιο λύσης του κυπριακού τους επόμενους τέσσερεις μήνες. Είναι εφικτός ένας τέτοιος στόχος;

Δεν γνωρίζω την απάντηση, γνωρίζω όμως ότι εφόσον υπάρχει ισχυρή πολιτική θέληση και με σκληρή, καθημερινή δουλειά μπορεί να επιτευχθεί.

Μια ψηφοφορία στη Βουλή θέτει νέα ερωτήματα για το πού πάει το κυπριακό τρένο. Στις 10 Φεβρουαρίου με 19 ψήφους υπέρ, πέρασε τροπολογία του ΕΛΑΜ με βάση την οποία σχολεία θα εορτάζουν το «Ενωτικό Δημοψήφισμα» του 1950. Την τροπολογία ψήφισαν το ΕΛΑΜ, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, Συμμαχία Πολιτών, Κίνημα Αλληλεγγύη και το Κίνημα Οικολόγων. Ο ΔΗΣΥ με μια εξαιρετικά λανθασμένη επιλογή, προτίμησε να τηρήσει αποχή, ενώ το ΑΚΕΛ ψήφισε εναντίον.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ στον «Φιλελεύθερο» της ίδιας ημέρας «στην τροπολογία του το ΕΛΑΜ ζητούσε προς τιμήν της επετείου στις 15 Ιανουαρίου να γίνεται αναφορά από τους καθηγητές στους μαθητές, συνοδευόμενη από ενημερωτικό φυλλάδιο και κάποιο ανάγνωσμα. Ο Βουλευτής του ΕΛΑΜ Λ. Παπαγιάννης είπε ότι «στόχος του Μετώπου είναι η δημιουργία σχολείου για διαπαιδαγώγηση σε ελληνορθόδοξα ιδανικά και στην καλλιέργεια των ιδανικών Πατρίς, Θρησκεία, Οικογένεια».

Αυτή η ενέργεια, δείχνει πόσο βαθειά παραμένουν τα εξωτερικά στοιχεία της εξέλιξής μας και πόσο καλύπτουν την τυπική επιφάνεια των πραγμάτων. Η ιστορία είναι εκεί για να αντλούμε διδάγματα, να σκεφτόμαστε, να προχωρούμε και όχι να «εορτάζουμε» πολύπλοκα φαινόμενα και γεγονότα ως τυποποιημένες αναμνήσεις κλεισμένες σε ένα φυλλάδιο ή μια επετειακώς πανηγυρική ομιλία. Η διαχείριση του παρελθόντος συνδέεται πλήρως με τη διαχείριση του παρόντος, το παρελθόν ερμηνεύεται με σημερινά ιδεολογικά κριτήρια.

Οι παραδόσεις είναι πολλές και διαφορετικές, και ως τέτοιες, συγκροτούν την ιστορική μας διαδρομή και με βάση την αρχή αυτή κανένας στη Βουλή των Αντιπροσώπων δεν ζήτησε να «εορτάζουμε» επίσης τη σύγκλιση της «Διασκεπτικής» στο Λονδίνο το 1947 (σταδιακή αυτοκυβέρνηση), ή κανένας δεν σκέφθηκε να «εορτάζουμε» τη στρατηγικής σημασίας σύλληψη του Ελευθερίου Βενιζέλου για το κυπριακό το 1931. Συνοπτικά η θέση Βενιζέλου: μη ανάμειξη της Ελλάδας για να μην αναμειχθεί η Τουρκία, το κυπριακό στο διάλογο Λονδίνου-Λευκωσίας όπου τεκμηριώνεται το

πολιτικό και αριθμητικό πλεονέκτημα των ε/κ, βήματα σταδιακής αυτοκυβέρνησης.

Η ιστορική μας διαδρομή συντελείται από όλα τα επιμέρους διαφορετικά στοιχεία της και επιλέγεται αυτό που σε μια στιγμή ταυτίζεται με τις αποφάσεις της κάθε φορά επικρατούσας ηγεσίας. Λοιπόν, όσοι επικαλούνται το παρελθόν δεν το κάνουν με μια αθώα ματιά, το κάνουν για να υπηρετήσουν σημερινές επιδιώξεις, ανακατασκευάζουν το παρελθόν, αποσιωπούν άλλες αξίες ή φαινόμενα και έτσι υπηρετούν σημερινές πολιτικές στοχεύσεις.

Η λαϊκίστικη ρητορεία θέλει τους πολίτες δέσμιους της εθνικής περιχαράκωσης, καχύποπτους και φοβικούς απέναντι στα μεγάλα, σημερινά ζητήματα που διαθέτουν ιδιαίτερος σύνθετα χαρακτηριστικά. Αυτό το λόγο εκφράζει σήμερα στην Κύπρο η παράταξη που δεν θέλει να προχωρήσουν οι συνομιλίες στο κυπριακό και το επιβεβαίωσε ακόμα μια φορά με την επιλογή της στην ψηφοφορία στις 10 Φεβρουαρίου 2017.

Η απόφαση της Βουλής στις 10 Φεβρουαρίου δεν είναι μια αυθόρμητη πράξη που επιδιώκει την υπόμνηση μιας ανέφικτης επιδίωξης των ε/κ του 1950. Η μέθοδος αυτή παρεμποδίζει στο να κάνουμε πραγματική συζήτηση για τους λόγους που οδηγούσαν την Κύπρο σε περιπέτειες κάθε φορά που αναδεικνύαμε ανέφικτες επιδιώξεις σε κύρια πολιτική κατεύθυνση.

Το ζήτημα δεν είναι η 15η Ιανουαρίου του 1950 από μόνη της. Το ζήτημα είναι η έλλειψη σύνθετης ιστορικής γνώσης στην ε/κ πολιτική εξέλιξη, η απουσία μάθησης για το πώς λειτουργεί η διεθνής ζωή, και το πώς μια κοινωνία εκπαιδεύεται από μια συσσωρευμένη πείρα βασισμένη στις κατακτήσεις και τις παραλείψεις της.

Το ζήτημα δεν είναι η 15η Ιανουαρίου από μόνη της. Το ζήτημα είναι πως, ενώ διδάσκεται στα σχολικά εγχειρίδια ιστορίας, παραμένει ως μια τυποποιημένη αφήγηση, χωρίς ερμηνεία, χωρίς διασύνδεση με τις διαφορετικές εσωτερικές της διαστάσεις και τα διεθνή ισοζύγια ισχύος.

Το ζήτημα δεν είναι η 15η Ιανουαρίου του 1950 από μόνη της. Το ζήτημα είναι τι απάντησαν ο Ν. Πλαστήρας και ο Γ. Παπανδρέου στους κυπρίους εκπροσώπους που πήγαν στην Αθήνα και στους οποίους κοινοποίησαν τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος. Η νομοθετική πράξη της 10ης Φεβρουαρίου συνιστά μια ενέργεια που ισοδυναμεί με περαιτέρω

παρεμπόδιση του κλίματος που διαπερνά το διακοινοτικό διάλογο για επίλυση του κυπριακού σήμερα. Η στόχευση είναι απολύτως πολιτική:

A) Το χρονικό σημείο της ψήφισης είναι το χειρότερο δυνατό, καθώς δημιουργεί ένα, έστω, επιμέρους, ερωτηματικό σχετικά με τη σοβαρότητά μας να διαβάζουμε σφαιρικά τις πολιτικές συγκυρίες.

B) Η ρυμούλκηση μιας ομάδας κομμάτων πάνω την πρόταση του ΕΛΑΜ, συνιστά μια σοβαρή οπισθοδρόμηση στην «κεντρώα» εικόνα την οποία ορισμένα κόμματα προβάλλουν ως κεντρικό στοιχείο της φυσιογνωμίας τους. Τελικά η «κεντρώα» φυσιογνωμία (ως ένα είδος, «μετριοπαθούς» στάσης στα πράγματα) κατακτιέται, δεν αποτελεί μια δωρεάν «παρακαταθήκη».

Γ) Ιδιαίτερα μαζικό, και προφανώς αρνητικό μήνυμα στην τ/κ κοινότητα πάνω σε μια λογική που έχει φορτιστεί κατά κόρον με διχαστικές πρακτικές του παρελθόντος επί του εδάφους.

Δ) Δημιουργεί νέες επιπλοκές στη διαχείριση του κεφαλαίου της ασφάλειας. Οι οπαδοί της ντενκτασικής γραμμής στο κυπριακό έλαβαν το μήνυμα και επ' αυτού θα επενδύσουν σε νέες γραμμές στις διαπραγματεύσεις.

Ε) Η συνάντηση των δύο ηγετών στις 16 Φεβρουαρίου δυσκόλεψε ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Η εύκολη λύση είναι η συζήτηση του τύπου «ποιος έφυγε πρώτος» και, εξ' αυτής, η καθήλωση πάνω σε ένα σκληρό αδιέξοδο. Θεωρώ ότι ο πρόεδρος Αναστασιάδης μπορεί να χειριστεί το ζήτημα της ψηφοφορίας στη Βουλή στις 10/2 με διαφορετικό τρόπο και ο Μ. Ακιντζί να τερματίσει την τακτική της παρώθησης της τ/κ κοινότητας στην περιχαράκωση.

Στ) Στη δική μου κρίση, η πραγματική εικόνα της συγκυρίας συνίσταται στο εξής: οι δύο ηγέτες έχει «συναρμολογήσει» συγκλίσεις για ένα νέο σχέδιο λύσης οι οποίες σε ορισμένα σημεία βελτιώνουν ουσιωδώς τις Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου και σε αρκετά άλλα όλες τις παραλλαγές των σχεδίων λύσης του Κ. Ανάν. Η πρόκληση είναι σαφής: να βγουν πάνω από το συγκυριακό, πάνω από τα επιμέρους και να διαμορφώσουν την αυριανή Κύπρο. Υπάρχει ακόμα χρόνος.

Σε κάθε περίπτωση, κάθε λαός έχει την ευθύνη να διαγράψει τη δική του πορεία, να σκεφθεί και να πάρει αποφάσεις. Προσκλήσεις σε έτοιμα

γεύματα δεν υπάρχουν. Υπάρχουν στην πράξη όσοι ενδιαφέρονται να προετοιμάσουν το μέλλον τους, αγωνίζονται γι' αυτό, προετοιμάζουν την κοινωνία τους για να επιλύσει ζητήματα. Αλλιώς, θα θέτουν ερωτήματα κατά πόσο ο μαρμαρωμένος βασιλιάς μπορεί κάποτε να γίνει μέρος μιας ανάλογης ψηφοφορίας για καινούριο σχολικό «εορτασμό». Μέχρι τον επόμενο βασιλιά. Ίσως το 2020.

43. Η ΓΕΝΕΥΗ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ

7/2/2017

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί στη συνάντησή τους την 1^η Φεβρουαρίου συμφώνησαν τα ακόλουθα:

α) Θα συναντώνται μια φορά την εβδομάδα κατά το μήνα Φεβρουάριο για αντιμετώπιση των εκκρεμούντων θεμάτων,

β) Οι διαπραγματευτές θα συνεχίσουν τις τακτικές τους συναντήσεις, και,

γ) Οι ηγέτες ζήτησαν από τα Ηνωμένα Έθνη να προετοιμαστούν, σε διαβούλευση με τις εγγυήτριες δυνάμεις, για τη συνέχιση της Διάσκεψης για την Κύπρο σε πολιτικό επίπεδο στις αρχές Μαρτίου.

δ) Η επόμενη συνάντηση των ηγετών θα πραγματοποιηθεί στις 9 Φεβρουαρίου».

Η πιο πάνω δήλωση του αντιπροσώπου του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπε Έιντε περιλαμβάνει σημαντικές ειδήσεις. Ουσιαστικά αποτελεί μια πρωτοβουλία των δύο ηγετών για επανεκκίνηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας μετά την εμπειρία στη Γενεύη στις 12 Ιανουαρίου. Για σχεδόν ένα μήνα το σκηνικό έδειχνε να χάνει το μομέντουμ που είχε μετά τη συμφωνία της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2016 το οποίο οδήγησε στη Σύνοδο για την Κύπρο στη Γενεύη στις 9 Ιανουαρίου. Η απόφαση της 1^{ης} Φεβρουαρίου θέτει προτεραιότητες, στόχους και δεσμεύσεις. Επανακτά μια πραγματική βάση για τα επόμενα βήματα, καθώς για πρώτη φορά στον παρόντα κύκλο συνομιλιών «οι ηγέτες

ζήτησαν από τα Ηνωμένα Έθνη να προετοιμαστούν, σε διαβούλευση με τις εγγυήτριες δυνάμεις για τη συνέχιση της Διάσκεψης για την Κύπρο σε πολιτικό επίπεδο στις αρχές Μαρτίου».

Αυτό δείχνει ότι οι δύο ηγέτες επιδιώκουν με τη δική τους σφραγίδα την επανάκτηση του μομέντουμ, και, ως εκ τούτου, ο ΟΗΕ αναλαμβάνει την ευθύνη να κάνει τις σχετικές διαβουλεύσεις και ουσιαστικά να προετοιμάσει το έδαφος για «συνέχιση της διάσκεψης για την Κύπρο». Ως γνωστόν και αυτή η Διάσκεψη για την Κύπρο θα έχει ως κύριο θέμα της το ζήτημα της ασφάλειας, συνεπώς οι δύο ηγέτες έκριναν, μελετώντας το υλικό που έχει παραχθεί από τους τεχνοκράτες στο Μοντ Πελεράν στις 19 Ιανουαρίου, ότι αυτό μπορεί να αποδώσει αποτέλεσμα.

Δηλαδή ότι οι καταγραφείσες διαφορές μπορεί τυχόν περαιτέρω επεξεργασίας και να γεφυρωθούν κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις που οι δύο πλευρές έχουν ήδη δημοσιοποιήσει, ώστε να εξευρευθεί η φόρμουλα εκείνη, κατά την οποία «η ασφάλεια της μιας πλευράς να μην αποτελεί απειλή για την ασφάλεια της άλλης».

Αυτή η εξέλιξη παρέχει ένα πολύ συγκεκριμένο πλεονέκτημα: ο Έσπε Έιντε κατέχει το υλικό στο κεφάλαιο της ασφάλειας καθώς ο νορβηγός διπλωμάτης πραγματοποίησε ταξίδια στην Άγκυρα και την Αθήνα με σκοπό την ανίσχυση των σκέψεων κάθε πλευράς στο κρίσιμο αυτό κεφάλαιο, συνεπώς έχει την αναγκαία πληροφόρηση για τις συγκλίσεις και τις αποκλίσεις ανάμεσα στα μέρη. Τα ΗΕ μπορούν να κάνουν μια συνεισφορά στο ζήτημα διευκολύνοντας τη διαπραγμάτευση γιατί έχουν αυτή τη δυνατότητα να κάνουν κυκλικές συναντήσεις με όλους τους παίκτες της διαπραγμάτευσης και να γνωρίζουν όλες τις λεπτομέρειες.

Η πρόταση για ένα «Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας ανάμεσα σε Κύπρο, Ελλάδα, Τουρκία», μετά την επίλυση, είναι μια σημαντική ιδέα που συναντά τη σκέψη Έιντε για την (ασφάλεια) η οποία, κατά τον αντιπρόσωπο του ΓΓ του ΟΗΕ «θα εντάσσεται σε ένα εντελώς νέο πλαίσιο του 21ου αιώνα».

Το γενικότερο κλίμα που περιβάλλει τις συνομιλίες δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ικανοποιητικό. Η κίνηση της Άγκυρας να θέτει από την πίσω πόρτα το ζήτημα της ελευθεροποίησης της βίζας για τους τούρκους υπηκόους στις χώρες-μέλη της ΕΕ, μέσω Κύπρου, συνιστά μια πολύ άστοχη διπλωματική εξέλιξη. Αυτή μπορεί να ηχεί ως αίτημα με κυπριακό «υλικό»,

στην πράξη συνιστά άσκηση πίεσης στις Βρυξέλλες για να ξεκαθαρίσουν τη θέση της για το εκκρεμές επί σχεδόν ένα έτος θέμα της βίζας. Η επιλογή της Άγκυρας να πιέσει τις Βρυξέλλες μέσω Κύπρου αποτελεί μια πολύ ατυχή έμπνευση, καθώς το κυπριακό διαθέτει ήδη τόσο βαρύ φορτίο από μόνο του, που η σκέψη για μια νέα προσθήκη το επιβαρύνει κατά απαράδεκτο τρόπο.

Επίσης οι εξελίξεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά την απόφαση του Αρείου Πάγου να μην εκδώσει τους «οκτώ» στην Τουρκία και οι εντάσεις γύρω από τα Ίμια, δείχνουν την πολυπλοκότητα κάθε συγκυρίας, γεγονός που δεν αφήνει ανεπηρέαστη την ατμόσφαιρα γύρω από το κυπριακό.

Ταυτόχρονα στην τ/κ κοινότητα, η ντενκτασικής κοπής, υπό τον Χουσεΐν Οζγκιουργκιούν, «κυβέρνηση», εντείνει την αντιπολίτευσή της κατά της πολιτικής Ακιντζί για συμβιβαστική λύση στο κυπριακό.

Στις 24 Ιανουαρίου εξέφρασε το γνήσιο ντενκτασισμό του: «ευτυχώς που οι διαπραγματεύσεις (στη Γενεύη) δεν συνεχίστηκαν, διαφορετικά, καήκαμε». Την 1^η Φεβρουαρίου καταγγέλλει τον Μ. Ακιντζί, ότι με την κατάθεση χάρτη διέπραξε «ένα στρατηγικό λάθος».

Θεωρεί ότι «αυτή δεν είναι διαπραγμάτευση... στην επόμενη φάση θα συζητηθεί η αποχώρηση των στρατευμάτων και ο Ακιντζί θα το επεξεργάζεται και αυτό το θέμα». Ας μην φτάσουμε στην φάση αυτή». Μέσα σε αυτό το κλίμα διακινούνται «απειλητικά και υβριστικά μηνύματα στο λογαριασμό του κ. Ακιντζί στο τουϊτερ», (ΚΥΠΕ από «Γενί Ντουζέν», 2/2)

Η συμφωνία της 1^{ης} Φεβρουαρίου ισοδυναμεί ως πολιτική αξία με τη συμφωνία της 1^{ης} Δεκεμβρίου που οδήγησε στη Γενεύη 1. Τώρα τίθενται οι προϋποθέσεις για τη Γενεύη 2 στις αρχές Μαρτίου.

Πλεονέκτημα, ότι κάθε πλευρά γνωρίζει αρκετές πτυχές της σκέψης της άλλης στο ζήτημα της ασφάλειας, μειονέκτημα, ότι η ατμόσφαιρα γύρω από τις συνομιλίες έχει σημειώσει βήματα πίσω.

Η Διάσκεψη για την Κύπρο στη Γενεύη έπαιξε το δικό της ρόλο στην μακρά προσπάθεια για ολοκλήρωση της διαπραγματευτικής διαδικασίας. Οι δύο ηγέτες γεφύρωσαν διαφωνίες στα παλαιότερα κεφάλαια, διαμόρφωσαν περαιτέρω συγκλίσεις και αυτό συνιστά ένα κρίσιμης σημασίας στοιχείο της. Ωστόσο, η πρόοδος είναι αργή, δείγμα γραφής ότι η διστακτικότητα παραμένει, οι αμφιβολίες για τις προθέσεις της άλλης πλευράς παρεμποδίζουν την λήψη ισχυρών αποφάσεων.

Το παράδειγμα με τους χάρτες είναι χαρακτηριστικό: η απόσταση είναι μικρή, (για την ε/κ πλευρά 28.2% για την τ/κ πολιτεία, για την τ/κ 29.2%), ωστόσο, η διασύνδεσή του ζητήματος με την εκ περιτροπής προεδρία και την επιστροφή της Μόρφου υπό ε/κ διοίκηση, κάνει τα πράγματα σχεδόν «πακέτο».

Η απόφαση για συνέχιση της διαπραγμάτευσης στις 18 Ιανουαρίου σε κατώτερο επίπεδο (δύο κύπριοι διαπραγματευτές, εμπειρογνώμονες από Ελλάδα, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο, στη συνέχεια συνάντηση σε ανώτατο επίπεδο) δείχνει τη θέληση των μερών για πρόοδο, αλλά και τις χαρακτηριστικές αδυναμίες της παρούσας διαπραγματευτικής τακτικής. Το πακέτο που συνδέεται με τα ζητήματα ασφάλειας έπρεπε να συζητηθεί πολύ πιο ενωρίς, (βασικά στοιχεία του είναι γνωστά εδώ και ένα χρόνο), καθώς οι διαπραγματεύσεις με την παρούσα μορφή τους στη Λευκωσία κρατούν σχεδόν δύο χρόνια, και άλλες, με διάφορες μορφές, σαράντα δύο. Συνεπώς δεν υπάρχει κάτι άγνωστο, ή κάτι απρόβλεπτο, όλα υπόκεινται στον κανόνα της οργανωτικής διάστασης μιας διαπραγματευτικής διαδικασίας, είτε για να γνωρίζεις πού ακριβώς βαδίζεις, είτε για να βρεις μια συμβιβαστική φόρμουλα.

Κεντρικό θέμα στην τελευταίες δύο ημέρες της διάσκεψης υπήρξε αυτό της ασφάλειας. Ο ειδικός Αντιπρόσωπος του ΓΓ του ΟΗΕ Έσπε Έιντε στις 12 Ιανουαρίου, σημείωσε ότι «υπάρχουν κάποιες ιδέες που συζητούνται για μία νέα αντίληψη («concept») που δεν θα αποσυνδέσει την Κύπρο από τους γείτονές της, αλλά (θα εντάσσεται) σε ένα εντελώς νέο πλαίσιο του 21ου αιώνα».

Προφανώς οι δύο πλευρές δεν έχουν την ίδια προσέγγιση στο ζήτημα της ασφάλειας, ώστε να κατακτηθεί αυτό που λέει ο Έιντε «μία νέα αντίληψη («concept»)». Είναι δυνατή μια συμβιβαστική, κοινά αποδεκτή, φόρμουλα; Στη δική μου, κρίση τρεις παράγοντες μπορούν να συμβάλουν στην πραγματική λύση του κεφαλαίου:

Πρώτο, η επεξήγηση στην κοινή γνώμη της επιδιωκόμενης ρύθμισης με πειστικές αναφορές στα πραγματικά γεγονότα-κυρίως τα παλαιότερα τα οποία συνδέονται με την ιστορική διαδρομή της νήσου. Δεύτερο, η μεταβατικότητα μιας ρύθμισης, φόρμουλα περιορισμένου χρονικού διαστήματος. Τρίτο, ανάδειξη του υπέρτερου πολιτικού πλεονεκτήματος, που συνιστά η συμμετοχή όλης της νήσου στην ΕΕ. Μέσα στο πολιτικό της περιβάλλον, η διαβούλευση και η συμβιβαστική συμπεριφορά συνιστούν τον ακρογωνιαίο λίθο της εξέλιξής της, συνεπώς δείχνει το δρόμο για την αλλαγή στην Κύπρο.

Κάθε ρύθμιση χρειάζεται να συμπορεύεται με τις «ρυθμίσεις» που η εμπειρία κάθε λαού συνοψίζει. Το Σύνταγμα του 1960 δεν είχε μηχανισμούς αναθεώρησης, ούτε μεταβατικότητα σε ορισμένες διατάξεις του. Το σημερινό, εάν προκύψει συνολικό αποτέλεσμα, χρειάζεται να συνάδει με τις ευρωπαϊκές πρακτικές της εξελικτικότητας, υπό το πρίσμα της εμπειρίας που εν των μεταξύ θα αποκτάται μέσα από τις αξίες της πειθούς και της συναίνεσης.

Η ανάπτυξη των σταδίων της συμφωνημένης λύσης μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο-συμμετοχή όλης της Κύπρου στην ΕΕ, Συνθήκη Προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ, 14 Απριλίου 2003, Στοά του Αττάλου- συνιστούν την ποιοτική διαφορά σε σχέση με το 1960. Ωστόσο, τόσο η επανάληψη του συστήματος του 1960, όσο και η πλήρης κατάργηση κάθε μορφής συστήματος ασφάλειας, ισοδυναμούν με μη λύση. Κλειδί παραμένει η μετακίνηση της βάσης συζήτησης στο θέμα της ασφάλειας από τις συμφωνίες του 1960 στο σημερινό πλαίσιο, προκειμένου μια νέα ρύθμιση να ανταποκρίνεται τόσο στις ανάγκες και στις ανησυχίες των δύο κοινοτήτων, όσο και στις σύγχρονες συνθήκες, της συμμετοχής της Κύπρου στην ΕΕ.

Η συμφωνία του '60 χρειάζεται να αντικατασταθεί με μια νέα συνθήκη ασφάλειας με αξιοποίηση των Κεφαλαίων 6 και 7 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ στην οποία θα αποκλείεται η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας. Ενδεχομένως, να είναι μεταβατικό διάστημα δύο ή τριών ετών, να κριθεί αναγκαίο να σχηματιστεί ειδικό διευρυμένο σώμα από στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις του ΟΗΕ και με συμμετοχή δυνάμεων από χώρες μέλη της ΕΕ (όπως λ.χ. η Γαλλία) το οποίο να εποπτεύει τις διαδικασίες αποχώρησης του τουρκικού στρατού, των «τουρκοκυπριακών στρατιωτικών δυνάμεων» και τις διαδικασίες αφοπλισμού της Εθνικής Φρουράς, έχοντας εντολή κατευθείαν από το Συμβούλιο Ασφαλείας.

Η πρόταση για ένα «Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας ανάμεσα σε Κύπρο, Ελλάδα, Τουρκία» που έχει προτείνει να σχηματιστεί σε περίπτωση λύσης ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, είναι μια σημαντική ιδέα που συναντά τη σκέψη 'Ειντε για (ασφάλεια) που «θα εντάσσεται σε ένα εντελώς νέο πλαίσιο του 21ου αιώνα».

Αν για την υλοποίηση της πιο πάνω αντίληψης, κριθεί αναγκαίο από την πολιτική ηγεσία, θα μπορούσε να παραμείνει στο έδαφος της Κύπρου ένα μικρό στρατιωτικό τμήμα από την Ελλάδα και ένα από την Τουρκία, κατά το ανάλογο της ΕΛΔΥΚ και της ΤΟΥΡΔΥΚ. Κλειδί για μια ενδεχόμενη συμφωνία στο σημείο αυτό, η συμφωνία για οριστικό τερματισμό της παρουσίας αυτών των τμημάτων σε συμφωνημένο χρονικό διάστημα.

Με δεδομένες τις ασύμμετρες απειλές, στο νέο κυπριακό Σύνταγμα θα πρέπει να γίνεται αναφορά στη Συνθήκη της Λισσαβόνας, και ειδικότερα στη «Ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής», που προβλέπει ότι «σε περίπτωση κατά την οποία κράτος-μέλος της ΕΕ δεχθεί ένοπλη επίθεση στο έδαφός του, τα άλλα κράτη μέλη οφείλουν να του παράσχουν βοήθεια και συνδρομή με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους».

Η παράταση των συζητήσεων σε «τεχνοκρατικό» επίπεδο για ακόμα μια «μίνι Γενεύη» στις 18 Ιανουαρίου δημιουργεί κίνητρα για περισσότερη πρόοδο. Μια ακόμα σειρά από συναντήσεις σε τεχνοκρατικό επίπεδο στη Γενεύη, ίσως ξεκαθαρίσουν το σκηνικό, αλλά δεν μπορείς να πείσεις ξανά ότι κάθε μήνα έχει «Συνέδριο για την Κύπρο»...

45. ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΝΕΥΗ 27/12/2016

Οι δημοτικές εκλογές στις 18 Δεκεμβρίου 2016 επιβεβαίωσαν την κλασσική ανάλυση ότι οι δύο μεγάλες παρατάξεις στην Κύπρο, οι οποίες βλέπουν θετικά την προοπτική της λύσης στο κυπριακό, διατηρούν τα σκήπτρα σε πολιτική επιρροή, μακράν του επόμενου τρίτου. Στους μεγάλους δήμους και στους δήμους με ειδικό συμβολισμό έχουν επικρατήσει πρόσωπα τα οποία στηρίζουν την προοπτική της επανένωσης σε αυτό τον κύκλο των συνομιλιών ανάμεσα στον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι κόμματα τα οποία το τελευταίο διάστημα σε υψηλούς τόνους επένδυσαν στην αποδόμηση του πολιτικού κλίματος γύρω από τις εξελίξεις στο κυπριακό, παρέμειναν στάσιμα, αν δεν έχασαν δυνάμεις εκεί που δοκίμασαν τα αποκλειστικά ποσοστά τους. Σε κάθε περίπτωση είναι βέβαιο ότι η πραγματική πολιτική επιρροή των δυνάμεων που αντιτίθενται στις συνομιλίες, δεν ταυτίζεται με την «εικονική» επιρροή τους, αυτή δηλαδή που κάθε ημέρα προβάλλεται από τα ΜΜΕ. Μια προσεκτική ματιά στα εκλογικά αποτελέσματα δείχνει πως, συνολικά, η ισχυρή πλειοψηφία παραμένει θετική στην προσπάθεια που καταβάλλει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης και στηρίζουν ο ΔΗΣΥ, το ΑΚΕΛ, τα πιο ισχυρά συνδικάτα, και σημαντικά τμήματα της κομματικά ανέντακτης κοινωνίας των πολιτών.

Σε αυτή την κατεύθυνση, τίθενται οι βάσεις για τις εξελίξεις στο αμέσως επόμενο διάστημα. Ένα μεγάλο ποσοστό πολιτών παρακολουθεί, περιμένει και θα λάβει θέση επί της ουσίας, αφού πρώτα κρίνει το τελικό αποτέλεσμα. Πάνω σε αυτή την προοπτική, οικοδομούν μια επιπρόσθετη αξία τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 15 Δεκεμβρίου στις Βρυξέλλες.

Στην παράγραφο 21 του κειμένου των Συμπερασμάτων αναφέρεται ότι «μετά την παρουσίαση από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με τις διαπραγματεύσεις για τη διευθέτηση του Κυπριακού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο,

Πρώτο, επανέλαβε την υποστήριξή του στην εν εξελίξει διαδικασία για την επανένωση της Κύπρου.

Δεύτερο, η ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κύπρος είναι και θα παραμείνει μέλος της Ένωσής μας μετά τη διευθέτηση,

Τρίτο, είναι έτοιμη να συμμετάσχει στη διάσκεψη της Γενεύης για την Κύπρο στις 12 Ιανουαρίου 2017».

Την επομένη ημέρα ο Εκπρόσωπος της Επιτροπής Μ. Σχοινάς ανέφερε ότι «το μόνο πράγμα που μένει να τονίσω είναι πως είμαστε έτοιμοι για τη Γενεύη». Η παρουσία της ΕΕ στο πιο υψηλό επίπεδο στην Διάσκεψη για το κυπριακό στις 12 Ιανουαρίου 2017-Τουσκ, Γιούνκερ, Μογκερίνι- δείχνει τη θέληση της θεσμικής ΕΕ να συμβάλει στο πιο υψηλό επίπεδο στην επίλυση του κυπριακού, είτε συμμετέχοντας στις διαδικασίες συζητήσεων γύρω από το θέμα της ασφάλειας πριν και κατά τη Διάσκεψη της 12^{ης} Ιανουαρίου.

Μείζον παραμένει το ζήτημα της ασφάλειας, το οποίο θα αποτελέσει ζήτημα-κλειδί για τη συνολική εξέλιξη της διαπραγμάτευσης στη Διάσκεψη της Γενεύης. Η Λευκωσία χρειάζεται να αναπτύξει περαιτέρω ευρηματικές πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν την προσπάθεια για την κατάργηση του δικαιώματος μονομερούς ή πολυμερούς επέμβασης που προκύπτει από το Σύνταγμα του '60 και την οικοδόμηση ενός συστήματος ασφαλείας με κύριους παίκτες τον ΟΗΕ και την ΕΕ.

Οι πρωτοβουλίες αποκτούν νέο περιεχόμενο από τη στιγμή που έχουν γνώμονα το πλέγμα των κοινών ευρωπαϊκών συμφερόντων για τη σταθερότητα και τη συνεργασία στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η ΕΕ προσφέρει εφικτές εγγυήσεις για την ασφάλεια της επανενωμένης Κύπρου και ο ρόλος της χρειάζεται να αξιοποιηθεί και να αποτυπωθεί στα κείμενα της συμφωνημένης λύσης.

Στα ζητήματα ασφάλειας και εγγυήσεων η ΕΕ έχει τη θεσμική και πολιτική ικανότητα ώστε,

Πρώτο, να θέσει υπό εποπτεία και παρακολούθηση την εφαρμογή της συμφωνίας επίλυσης από την Επιτροπή και το Συμβούλιο.

Δεύτερο, να συμμετάσχει στην πολυεθνική δύναμη που θα αναπτυχθεί υπό τον ΟΗΕ με εντολή τήρησης των κειμένων που θα συμφωνηθούν.

Τρίτο, να διακηρύξει την ετοιμότητά της για ενεργοποίηση της ρήτρας αμοιβαίας συνδρομής που προβλέπει η Συνθήκη της Λισσαβόνας, με παράλληλη καταγραφή της στο νέο κυπριακό ομοσπονδιακό σύνταγμα.

Κατ' αυτό τον τρόπο η ΕΕ θα σφραγίσει τη συμβατότητα της λύσης με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και θα προσφέρει ολοκληρωμένο πακέτο εργαλείων και ρυθμίσεων για την επέκταση του ευρωπαϊκού κεκτημένου (Πρωτόκολλο 10 της Συνθήκης Προσχώρησης του 2003), μέσα από την οργάνωση της ισορροπημένης ανάπτυξης και τη συμμετοχή στην Ευρωζώνη.

Κομβικής σημασίας κρίνω την παρέμβαση του έκανε ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ μιλώντας για μια προσεχή Ειδική Σύνοδο ΕΕ-Τουρκίας. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ανέφερε ότι «έχουμε πολλούς λόγους για να δικαιολογήσουμε τη διεξαγωγή μιας τέτοιας Συνόδου, των Ευρωπαϊκών θεσμών με τις τουρκικές αρχές. Ενίσχυση της τελωνειακής συνεργασίας, μεταναστευτικό, το θέμα της τρομοκρατίας», υπενθυμίζοντας «ότι προς αυτόν τον σκοπό, ήδη η ΕΕ υποστηρίζει τις τουρκικές προσπάθειες». Ο Πρόεδρος Τουσκ σημείωσε ότι «οι 28 δεν έχουν καταλήξει στο πότε, ούτε μπόρκαν σε πολύ συγκεκριμένη συζήτηση για το θέμα, όμως η ιδέα διακινήθηκε».

Η διασύνδεση που εισηγείται ο Τουσκ αποτελεί μια ιδιαίτερος επωφελή για την Κύπρο δυνατότητα. Η διασύνδεση της επίλυσης του κυπριακού με την ενδυνάμωση της ευρωτουρκικής σχέσης σε σύμπλευση με ζωτικά συμφέροντα της ΕΕ στην Α. Μεσόγειο (τρομοκρατία, επιθέσεις στην Κ/πολη και την Άγκυρα, μεταναστευτικό, ενέργεια), συνιστούν ένα πολιτικό τρίπτυχο που υπόσχεται περισσότερα. Περισσότεροι του ενός παίκτες, ευρύτερες ισορροπίες συμφερόντων είναι τα κλειδιά για να ενισχυθεί η

δυνατότητα για επίλυση του κυπριακού το αμέσως προσεχές χρονικό διάστημα. Η επιτυχία της ενταξιακής προσπάθειας της νήσου είχε ως θεμέλιο λίθος της την άσκηση της διπλωματίας των διασυνδέσεων. Μπορούμε να την κατακτήσουμε και τώρα, σε άλλα δεδομένα ώστε το περιβάλλον αστάθειας και τρομοκρατίας στη γειτονιά μας, να δώσει στην Κύπρο το κύριο στρατηγικό πλεονέκτημα. Αυτό του παράγοντα ειρήνης, σταθερότητας και ανάπτυξης στην πιο δύσκολη γειτονιά του πλανήτη.

46. ΚΥΠΡΙΑΚΟ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΤΡΟΧΙΑΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ 25/12/2016

Η συζήτηση γύρω από την οργάνωση μιας «πολυμερούς διάσκεψης» για το κυπριακό στις 12 Ιανουαρίου απασχολεί την πολιτική επικαιρότητα. Η κυβέρνηση, τα κόμματα, διεθνείς μεσολαβητές, τοποθετούνται, εξελίσσεται μια δημόσια συζήτηση. Συχνά η συζήτηση είναι αρνητική σε κάθε πρόταση για κάθε μορφή «διάσκεψης». Η αιτία αυτής της αρνητικής προδιάθεσης βρίσκεται στην ιστορική εξέλιξη του κυπριακού. Σε ορισμένους η ορολογία παραπέμπει στο 1955 («Τριμερής του Λονδίνου»), σε άλλους παραπέμπει σε προτάσεις που κατατέθηκαν στη δεκαετία του `60 και που προνοούσαν κάποια «τριμερή», μια «πενταμερή» κλπ

Σήμερα η παραδοσιακή αυτή προσέγγιση ταλαιπωρεί το δημόσιο διάλογο. Επειδή οι τότε διασκέψεις δεν βοήθησαν στην πρόοδο του κυπριακού, καλλιεργήθηκε η εντύπωση ότι αυτό θα γίνεται για πάντα, συνεπώς είναι καλό να απορρίπτουμε για πάντα κάθε τέτοια πρόταση γιατί ο Σ. Στεφανόπουλος το 1955, διέπραξε σοβαρό πολιτικό σφάλμα. Θεωρώ ότι η ιστορία του κυπριακού σε άλλες συνθήκες και εποχές δεν μπορεί να κυνηγά τη σημερινή επικαιρότητα, δεν μπορεί να θέτει εμπόδια στις σημερινές προκλήσεις. Το 1955, δεν υφίσταται. Εάν φοβάσαι τη σκιά σου επειδή τότε η ελληνική διπλωματία δεν έβλεπε πέρα από τη μύτη της, δεν πας πουθενά. Θα μείνεις κλεισμένος στις δικαιολογημένες φοβίες του παρελθόντος και στις αδικαιολόγητες φοβίες του παρόντος. Οι σημερινές συνθήκες δεν έχουν να κάνουν με πρότυπα του `50 ή του `60.

Σήμερα μπορούμε να εργαστούμε αλλιώς. Θεωρώ ότι οι συνθήκες είναι ώριμες, πρώτο γιατί οι δύο ηγέτες έκαναν δική τους τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων, και, δεύτερο, υπάρχει συντονιστικός ρόλος στον ΟΗΕ (Ειντε) και την ΕΕ (Νούφελ). Ο ΟΗΕ δίνει ύλη που τίθεται σε συζήτηση στις διαπραγματεύσεις ανάμεσα στον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί. Η ΕΕ δίνει τη δική της πολιτική ομπρέλα για τη συμβατότητα της διαπραγμάτευσης με το κεκτημένο, ενώ και οι δύο μαζί θα έχουν ισχυρή εκπροσώπηση στη Διάσκεψη της Γενεύης.

Μια σειρά από λόγοι συνηγορούν προς αυτή την κατεύθυνση: η Κύπρος είναι μέλος της ΕΕ, η Τουρκία υποψήφιο μέλος, η Ελλάδα παλαιό μέλος. Η ΕΕ κάνει βήματα προόδου στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας και συνεργάζεται με τον ΟΗΕ για την επίλυση προβλημάτων με την πιο δραστήρια παρουσία της Υπάτης Εκπροσώπου για την Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα, Φ. Μογκερίνι.

Παραδείγματα είναι η επίλυση του ζητήματος για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν με το σχήμα «5 συν 1» με το συντονιστικό ρόλο στην ΕΕ, η συμμετοχή στο «κουαρτέτο» για τη Μ. Ανατολή, οι συνδυασμένες κινήσεις ειρήνης μαζί με τον ΟΗΕ στο ζήτημα του Κοσσόβου, καθώς και η απόφαση για δημιουργία ευρωπαϊκής συνοριοφυλακής και ακτοφυλακής. Η Κύπρος επέλεξε τη συμμετοχή της στην ΕΕ για να ισχυροποιήσει τις δυνατότητές της, συνεπώς δεν έχει κανένα πρακτικό νόημα να είσαι μέλος της ΕΕ και να μην αξιοποιείς πλήρως την ιδιότητα αυτή.

Η Κύπρος μπορεί να αναλάβει πρωτοβουλίες που θα την εντάξουν στο σύγχρονο κάδρο, με αξιοποίηση κάθε δυνατότητας που προτείνει ο σύγχρονος κόσμος. Επί του θέματος της ασφάλειας ο Μ. Ακιντζί δηλώνει στις 19^{ης} Απριλίου 2015: «Χωρίς αμφιβολία, οι ανάγκες ασφαλείας του σήμερα είναι πολύ διαφορετικές από το πλαίσιο ασφαλείας που σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις το 1959-1960. Οι απειλές για την ασφάλεια, όπως η εμπορία ανθρώπων, η τρομοκρατία, κυβερνο-τρομοκρατία, ο ιός Έμπολα είναι απειλές για την ανθρωπότητα οι οποίες πρέπει να εξεταστούν ιδιαίτερα. Πιστεύω ότι εάν φτάσουμε σε μια αμοιβαία αποδεκτή λύση και οι δύο πλευρές πιστέψουν στη βιωσιμότητα της λύσης, ένας συμβιβασμός μπορεί να είναι εφικτός και στο θέμα των εγγυήσεων».

Με τους σημερινούς συσχετισμούς στις σκέψεις των κυπρίων, η λύση οδηγεί στην αναζήτηση μιας μεταβατικής συμβιβαστικής φόρμουλας με την ενεργητική δραστηριότητα από τον νέο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες και του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γιούνκερ. Αυτή η φόρμουλα εφόσον σφραγίζεται από την ΕΕ και τον ΟΗΕ στο πιο υψηλό επίπεδο, γίνεται αποδεκτή από πλειοψηφίες και στις δύο κοινότητες.

Πολλοί κύπριοι πιστεύουν ότι αν βρεθεί λύση στο ζήτημα της ασφάλειας-εγγυήσεων στις συνομιλίες, αυτό θα συνιστά μια αυτόματη ρύθμιση που οδηγεί σε μια πολύ καλή επόμενη ημέρα. Πρόκειται περί παρεξήγησης. «Εγγύηση» με έργα αποτελεί η ολοένα και εγκυρότερη κατανόηση από τους κύπριους πολίτες του «μαθήματος ιστορίας» από την ιστορία του κυπριακού. Η κατανόηση της μεγάλης διαδρομής του, η εξήγηση της αιτίας που οδήγησε σε εξαιρετικά λανθασμένες αποφάσεις, η ερμηνεία σε επιλογές που οδήγησαν στον εκτροχιασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας, η συζήτηση σε πρακτικές που οδήγησαν στην αποξένωση των δύο κοινοτήτων και στην επί δεκαετίες αντιπαράθεση, και εν τέλει στην περιχαράκωση της εθνικής αυτάρκειας.

Ο διάλογος αυτός διαθέτει έναν πολύ ισχυρό σύμμαχο: τη συμμετοχή στην ΕΕ, τα πλεονεκτήματα από την επόμενη ημέρα σε μια ενωμένη Κύπρο, ανάπτυξη σε συνθήκες ασφάλειας, ευημερίας, σταθερότητας.

Αν η εξήγηση του «μαθήματος από την ιστορία» είναι επαρκής, η εγγύηση επιτυχίας ενός εγχειρήματος επίλυσης είναι η επικοινωνία, ο δημόσιος διάλογος, η κοινή δραστηριότητα ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα, σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, η επαφή ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Αυτό το πλαίσιο επικοινωνίας αποτελεί το πιο στέρεο βάθρο για την υποστήριξη, την κατανόηση και την επιτυχία ενός ιστορικού συμβιβασμού στο κυπριακό.

Το κλειδί της επιτυχίας βρίσκεται στην ανάληψη της ευθύνης από την πολιτική ηγεσία μαζί με την ανάπτυξη μιας διαφορετικής κουλτούρας που θα υποστηρίζεται από πολίτες που συμμετέχουν στην προσπάθεια για μια μεγάλη πολιτική αλλαγή με κριτική σκέψη, ωριμότητα και αυτοπεποίθηση.

47. ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ: ΔΥΟ ΣΥΝΟΔΟΙ, ΜΙΑ ΕΠΙΔΙΩΞΗ
21/12/2016

Σημαντικές ειδήσεις από τις Βρυξέλλες στις 15 Δεκεμβρίου. Έτσι «το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμπεριέλαβε στα συμπεράσματά του αναφορά στην Κύπρο, όπου τονίζεται ότι η ΕΕ είναι έτοιμη να συμμετάσχει στη διάσκεψη της Γενεύης για την Κύπρο. Στην παράγραφο 21 του κειμένου των συμπερασμάτων αναφέρεται ότι «μετά την παρουσίαση από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με τις διαπραγματεύσεις για τη διευθέτηση του Κυπριακού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επανέλαβε την υποστήριξή του στην εν εξελίξει διαδικασία για την επανένωση της Κύπρου. Η ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κύπρος είναι και θα παραμείνει μέλος της Ένωσής μας μετά τη διευθέτηση, είναι έτοιμη να συμμετάσχει στη διάσκεψη της Γενεύης για την Κύπρο στις 12 Ιανουαρίου 2017».

Μέσα σε αυτό το πνεύμα θεωρώ ως σημαντική την επισήμανση που έκανε ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Ν. Χριστοδουλίδης ο οποίος δήλωσε «ότι η ΕΕ είναι έτοιμη να διαδραματίσει το ρόλο που της αναλογεί για ένα κράτος μέλος, αφού θεωρούμε ότι η ιδιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως κράτος μέλος, κάτι που θα συνεχιστεί και μετά τη λύση του Κυπριακού αποτελεί την καλύτερη ασφαλιστική δικλείδα για το σύνολο του κυπριακού λαού, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους».

Κομβικής σημασίας κρίνω επίσης, την παρέμβαση του έκανε ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ μιλώντας για μια Ειδική Σύνοδο ΕΕ-Τουρκίας: «Έχουμε πολλούς λόγους για να δικαιολογήσουμε τη διεξαγωγή μιας τέτοιας Συνόδου, των Ευρωπαϊκών θεσμών με τις τουρκικές αρχές. Ενίσχυση της τελωνειακής συνεργασίας, μεταναστευτικό, το θέμα της τρομοκρατίας», υπενθυμίζοντας «ότι προς αυτόν τον σκοπό, ήδη η ΕΕ υποστηρίζει τις τουρκικές προσπάθειες». Ο Πρόεδρος Τουσκ σημείωσε ότι

«οι 28 δεν έχουν καταλήξει στο πότε, ούτε μπήκαν σε πολύ συγκεκριμένη συζήτηση για το θέμα, όμως η ιδέα διακινήθηκε»».

Η ανάλυση για τις πιο πάνω είδησεις, δείχνει, στη δική μου κρίση, τρεις βασικές κατευθύνσεις:

A. Ισχυρή, θεσμική παρουσία της ΕΕ στην Διάσκεψη για το κυπριακό στις 12 Ιανουαρίου 2017-Τουσκ, Γιούνκερ, Μογκερίνι. Ισχυρή εκπροσώπηση από χώρες με σημαντική επιρροή στην ΕΕ όπως η Γερμανία (Μέρκελ, ή Στάινμαγιερ) ή η Γαλλία (ίσως σε επίπεδο ΥΠΕΞ). Αυτό δείχνει την θέληση της θεσμικής ΕΕ να συμβάλει στο πιο υψηλό επίπεδο στην επίλυση του κυπριακού, είτε συμμετέχοντας στις διαδικασίες συζητήσεων γύρω από το θέμα της ασφάλειας πριν και κατά τη Διάσκεψη της 12^{ης} Ιανουαρίου, είτε «πιστοποιώντας» τη συμβατότητα προνοιών της λύσης με το κεκτημένο με την αθόρυβη συμμετοχή του εκπροσώπου Γιούνκερ στις διακοινοτικές συνομιλίες στη Λευκωσία Πήτερ Βαν Νούφελ.

B. Η ανακοίνωση Τουσκ για πραγματοποίηση Ειδικής Συνόδου ΕΕ-Τουρκίας αποτελεί μια ευφυή κίνηση από την πλευρά της ΕΕ. Μια Σύνοδος ΕΕ-Τουρκίας στην παρούσα συγκυρία, από τη μια στηρίζει τη διαδικασία στο κυπριακό, με επίκεντρο τη Διάσκεψη στις 12 Ιανουαρίου, από την άλλη θέτει προϋποθέσεις για επανακαθορισμό της πορείας της παραπαίουσας, σήμερα, ευρωτουρκικής σχέσης. Με άλλα λόγια, οι δύο Σύνοδοι συνδέονται μεταξύ τους, πλήρως. Εάν η διάσκεψη για το κυπριακό είναι επιτυχής, και έχουμε τη βασική συμφωνία επίλυσης, τότε η Σύνοδος ΕΕ-Τουρκίας θα διεξαχθεί πάνω σε νέα βάση και η σχέση των δύο πλευρών θα βελτιωθεί, παρά την κλιμακούμενη διάσταση απόψεων σε ζητήματα που θέτει συστηματικά η Επιτροπή στις ετήσιες «Εκθέσεις Πρόοδου» σε σχέση με την τουρκική υποψηφιότητα.

Γ. Στην περίπτωση που καταστεί δυνατό να έχουμε συμφωνία στο ζήτημα της ασφάλειας και κατά συνέπεια, συνολική επίλυση στο κυπριακό, τότε το πλαίσιο της ευρωτουρκικής σχέσης θα αλλάξει. Έτσι, η Κύπρος θα

ξεμπλοκάρει τα διαπραγματευτικά κεφάλαια της Τουρκίας, που έχει παγώσει από το 2005 και 2006, η συζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την απελευθέρωση της βίζας σε τούρκους πολίτες που επισκέπτονται χώρες-μέλη της ΕΕ θα οριστικοποιηθεί. Με σαφήνεια η ευρωπαϊκή σχέση θα μπει σε τροχιά κίνησης, και η επίλυση του κυπριακού θα καταστεί ο μηχανισμός που θα την βελτιώσει ουσιαστικά, γεγονός που δεν διαφεύγει της προσοχής σημαντικών προσώπων στην τουρκική πρωτεύουσα.

Ασφαλώς η κρίσιμη παράμετρος για να δούμε αν μπορούμε να φτάσουμε ως εκεί είναι η τελική προσέγγιση της Τουρκίας στο ειδικό ζήτημα της ασφάλειας στην επίλυση του κυπριακού και κατά πόσο θα προσέλθει με μια παραγωγική πρόταση στη Διάσκεψη της 12 Ιανουαρίου. Τα στοιχεία δείχνουν μετακίνηση της θέσης της Άγκυρας στο θέμα σε σχέση με παλαιότερες προσεγγίσεις της, αλλά θα δούμε κατά πόσο αυτή θα φτάσει στο επίπεδο που θα επιτρέψει την ζητούμενη σύγκλιση.

48. ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΟ ΔΕΙΠΝΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ

7/12/2016

Οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του κυπριακού αποκτούν ταχύτητα, μέθοδο και χρονικό πλαίσιο. Όπως χρειάζεται να γίνεται σε κάθε σοβαρή διαπραγμάτευση. Έτσι στη Γενεύη στις 9, 10 και 11 του Γενάρη θα πραγματοποιηθούν συναντήσεις μεταξύ των δύο ηγετών, στις 11 θα παρουσιαστούν χάρτες επί του εδαφικού και στις 12 θα πραγματοποιηθεί «διάσκεψη για το κυπριακό» με τις εγγυήτριες δυνάμεις και με συμμετοχή άλλων «εμπλεκόμενων μερών» που η συμμετοχή τους «απαιτείται». Μέχρι τις αρχές του νέου χρόνου θα πραγματοποιούνται συνομιλίες στη Λευκωσία τόσο ανάμεσα στους δύο ηγέτες όσο και ανάμεσα στους διαπραγματευτές.

Αυτή η εξέλιξη συνιστά μια δημιουργική ανατροπή σε σχέση με όσα προηγήθηκαν στο Μοντ Πελεράν 2 και όσα έπρεπε να γίνουν και δεν έγιναν στο Μοντ Πελεράν 1. Η ανατροπή υπήρξε προϊόν ωριμότερης σκέψης από την πλευρά των δύο ηγετών, υπέρβασης της ψυχρότητας που δημιούργησε το αδιέξοδο στο Μοντ Πελεράν 2 και βεβαίως δημιουργικής συμβολής από

την πλευρά του ΟΗΕ. Αμέσως μετά τη συμφωνία στο δείπνο της Πέμπτης, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης είπε ότι,

«ανασκοπήθηκε η μέχρι σήμερα πορεία των συνομιλιών και έγινε αυτοκριτική για τα προβλήματα που αντιμετώπισαν και αποφασίστηκε, ύστερα από μια δημιουργική διαβούλευση, να επαναρχίσουν άμεσα οι συνομιλίες. Θα μεσολαβήσει η εντατικοποίηση του διαλόγου μεταξύ των διαπραγματευτών και των ηγετών έτσι ώστε να καλύψουμε κενά στα οποία υπάρχουν διαφωνίες, συζήτηση εφ' όλης της ύλης και επί των έξι κεφαλαίων με διασταυρούμενη τη συζήτηση έτσι ώστε να επιτύχουμε περαιτέρω πρόοδο και να φτάσουμε επιτέλους κάποτε σε κάποιο τελικό στάδιο που θα μας οδηγήσει είτε σε κατευχρήν επιτυχία είτε αν δεν υπάρχει το περιθώριο πια να γνωρίζει ο καθένας την πορεία που θα ακολουθήσει».

Από την πλευρά του ο τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί σημείωσε ότι «στο δείπνο (της Πέμπτης) κατέστη δυνατόν να ξεπερασθεί το αδιέξοδο και να γίνει πολύ εποικοδομητική συζήτηση. Οι δύο ηγέτες είναι ενήμεροι για το τι πρέπει να κάνουν πριν από τη διεθνή διάσκεψη, όπως επίσης γνωρίζουν ότι και οι εγγυήτριες δυνάμεις θα προσκληθούν να παρακαθήσουν σε αυτήν».

Είναι πολύ σημαντικό ο διάλογος να βασιστεί πάνω σε μια καθαρή συνεννόηση ανάμεσα στους δύο ηγέτες. Προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλει και η τοποθέτηση Αναστασιάδη στις 2 Δεκεμβρίου: «εντατική και ουσιαστική συζήτηση επί όλων των εκκρεμούντων θεμάτων με αλληλένδετο τρόπο, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων του εδαφικού. Η τουρκική πλευρά έχει αποδεχθεί και δεσμευθεί ότι αποτελεί προϋπόθεση αυτής της διαδικασίας η κατάθεση χάρτη για το εδαφικό σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Υπογράμμισε ότι πρόοδος στα πιο πάνω θέματα θα μας επιτρέψει να βρεθούμε σε ακτίνα συμφωνίας, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις και προοπτικές επιτυχούς κατάληξης κατά τη συζήτηση του κεφαλαιώδους ζητήματος της ασφάλειας και των εγγυήσεων που θα ακολουθήσει, με την πραγματοποίηση της Διάσκεψης για την Κύπρο».

Εκτιμώ ότι δύο κρίσιμης σημασίας ζητήματα μπορούν να τύχουν της πρώτης αντιμετώπισης στις συνομιλίες πριν τη μετάβαση στη Γενεύη.

Πρώτο, επιστροφή Ακιντζί στις εισηγήσεις που κατέθεσε για το εδαφικό στο Μοντ Πελεράν 1, οι οποίες κρίθηκαν ως αρκετά ικανοποιητικές για την ε/κ πλευρά. Οι εισηγήσεις αυτές έθεσαν ένα πλαίσιο που επιτρέπει να φτάσουν

οι διαπραγματευτές σε συμφωνία καθώς έθεσαν τις παραμέτρους για το ποσοστό εδάφους που θα ανήκει σε κάθε μια από τις δύο πολιτείες, τον αριθμό των ε/κ που θα επιστρέψουν κάτω από ε/κ διοίκηση, τη δημιουργία δύο «εθνικών πάρκων» κάτω από ομοσπονδιακή διοίκηση και μια αρκετά ισορροπημένη ρύθμιση στο ζήτημα της ακτογραμμής.

Δεύτερο, στο ζήτημα της διακυβέρνησης, στήριξη Αναστασιάδη στη σύγκλιση Χριστόφια-Ταλάτ του 2009 για την εκ περιτροπής προεδρία με σταθμισμένη ψήφο, τον τρόπο εκλογής Προέδρου και Αντιπροέδρου, καθώς αυτές οι συμφωνίες συνιστούν ουσιώδη βελτίωση της Συνθήκης του '60 και όλων των, κατά καιρούς, σχεδίων λύσης που υπέβαλε ο ΟΗΕ.

Εάν με αποφασιστικής σημασίας κινήσεις κλείσουν τα δύο μεγάλα ζητήματα του εδαφικού και της διακυβέρνησης σε διαπραγματεύσεις στη Λευκωσία, η διεξαγωγή της πολυμερούς διάσκεψης στις 12 Ιανουαρίου θα έχει ως κύριο θέμα αυτό της ασφάλειας. Οι καλές ειδήσεις από το δείπνο της Πέμπτης μπορεί να αποτελέσουν μια σημαντική ευκαιρία για να προωθήσουμε τις εφικτές λύσης που οδηγούν στη διαφορετική Κύπρο. Η ανατροπή της Πέμπτης, δείχνει ότι τίποτε δεν είναι άλυτο αν υπάρχει ισχυρή πολιτική θέληση και αποφασιστικότητα που να υπηρετεί το μακροπρόθεσμο συμφέρον της Κύπρου.

49. ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΕ ΒΑΡΟΜΕΤΡΙΚΟ ΧΑΜΗΛΟ!

27/11/2016

Τα αδιέξοδα τρέφουν την ένταση και η ένταση συχνά θολώνει την κριτική σκέψη. Έτσι στο κυπριακό περισσεύουν οι κορώνες, ενώ λίγοι βασανίζουν τα πράγματα με σκοπό να συμβάλουν στην άρση της παρούσας κρίσης και στη δημιουργία προϋποθέσεων για νέα κινητικότητα.

Το κυπριακό ως θέμα αναζήτησης της κάθε φορά εφικτής λύσης, διαθέτει, επί δεκαετίες, την κρίσιμη μάζα του: με μια μικρή κίνηση τα δεδομένα αλλάζουν, και είσαι κοντά σε μια συμφωνία, με μια άλλη, τα πράγματα οδηγούνται προς τα πίσω και μετά καταγγέλλεις την οπισθοδρόμηση. Οι λεπτές ισορροπίες στην εξέλιξή του απαιτούν γνώση της διαπραγματεύσεως,

επίγνωση των συσχετισμών εντός και εκτός Κύπρου και καθαρή σκέψη ως προς τη συνολική επιδίωξη. Επί αυτών τα εξής:

Πρώτο, η τ/κ ηγεσία υπέβαλε μια αρκετά ικανοποιητική για την ε/κ πλευρά πρόταση για το εδαφικό στο Μοντ Πελεράν 1, η οποία στο Μοντ Πελεράν 2 δεν ίσχυσε. Τι άλλαξε μέσα σε δέκα ημέρες; Κρίνω ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης δεν χρειαζόταν να διακόψει τον κύκλο των συνομιλιών στην πρώτη φάση, μπορούσε να ζητήσει περισσότερες διευκρινήσεις και εάν ήταν εφικτό να κλειδώσει τη συμφωνία για το εδαφικό. Η ενημέρωση του Αρχιεπισκόπου και της πολιτικής ηγεσίας για τις εξελίξεις μπορούσε να ακολουθήσει, εφόσον υπήρχε μια πιο καθαρή εικόνα στα πράγματα.

Δεύτερο, η διακοπή των δέκα ημερών ήταν γεμάτη από κινήσεις που επεβάρυναν το κλίμα και, δυστυχώς, άλλαξαν τις διαθέσεις στην τ/κ ηγεσία. Απέσυρε προτάσεις που υπέβαλε προηγουμένως ως μια κίνηση τακτικής για να σπρώξει τις εξελίξεις στο δίλημμα «πολυμερής σε τακτή ημερομηνία ή αδιέξοδο και χρέωσή του στην ε/κ πλευρά». Ασφαλώς η κίνηση μπρος-πίσω του Ακιντζί υπήρξε λανθασμένη και οπωσδήποτε δεν βοηθά, παρά μόνο στη σύγχυση.

Τρίτο, οι διαθέσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης επενεργούσαν ως ερωτηματικό πάνω από το Μοντ Πελεράν 2 -αν δηλαδή συμφωνεί με τους χειρισμούς Αναστασιάδη, ποια ζητήματα εγείρει κλπ. Η κυκλοφορία του περίφημου non paper με πηγή προέλευσης το ελληνικό ΥΠΕΞ, έδειξε ότι ορισμένα στοιχεία δεν είχαν διευκρινιστεί έγκαιρα και οι διαφωνίες με την τακτική Αναστασιάδη οδήγησαν στο να μιλήσει ο συντάκτης του πιο ανοικτά.

Έτσι «η ελληνική κυβέρνηση...κατέστησε σαφές ότι συμφωνεί να συμμετάσχει σε πολυμερή συνάντηση, υπό την αίρεση της προηγούμενης συζήτησης και συμφωνίας με την Τουρκία, επί του θέματος των εγγυήσεων και της ασφάλειας. Άνευ διεξαγωγής της συγκεκριμένης συζήτησης, η Ελλάδα δεν πρόκειται να προσέλθει σε πολυμερείς συνομιλίες και αυτό οφείλει να γίνει κατανοητό από όλους, του κ. Έιντε συμπεριλαμβανομένου».

Το κείμενο αυτό (έστω και εάν απεσύρθη μετά τρίωρον) φανερώνει έλλειψη διπλωματικής διορατικότητας και πλήρη αγνόηση της γνώσης που προκύπτει από τις λεπτές ισορροπίες που οικοδομήθηκαν στην πορεία των συνομιλιών ανάμεσα στον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον τ/κ ηγέτη Μ.

Ακιντζί. Διαβάστηκε με διαφορετικό τρόπο από την Τουρκία και την τ/κ ηγεσία και συνέβαλε, σε ένα βαθμό, στην αύξηση της καχυποψίας στην τ/κ πλευρά ότι αυτό συνιστά «νέο στοιχείο», εκτός του ήδη συμφωνημένου πλαισίου. Αν αυτό αποτελούσε ένα πρόσχημα, ή κάτι σημαντικότερο θα γίνει γνωστό, ίσως στις 4 Δεκεμβρίου με τη συνάντηση Ερτογάν-Τσίπρα.

Τέταρτο, βέβαιο είναι πως η νέα τροπή στις ευρωτουρκικές σχέσεις βάρυνε το κλίμα στον Μοντ Πελεράν. Η αρχική συζήτηση τελικά οδήγησε στις 24 Νοεμβρίου στη ψήφιση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο της πρότασης για προσωρινή αναστολή της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας-ψήφοι 479 υπέρ, 37 κατά και 107 αποχές- «μέχρι την άρση των δυσανάλογων μέτρων που ελήφθησαν εξαιτίας της κατάστασης έκτακτης ανάγκης που έχει επιβληθεί από τον Ιούλιο στην Τουρκία». Το χρονικό σημείο της συζήτησης υπήρξε εξαιρετικά ατυχές για το κυπριακό και για την αναγκαία δραστηριότητα της ΕΕ στις συνομιλίες στη Λευκωσία.

Το κλασικό ερώτημα «τι θα γίνει» κυριαρχεί. Δύσκολο ζήτημα καθώς η κοινή γνώμη περίμενε να ακούσει το ακριβώς αντίθετο, ενώ και οι δύο ηγέτες δεν διανύουν τον καλύτερη περίοδο στη μεταξύ τους συνεννόηση. Οι αποστάσεις στο εδαφικό και στο ζήτημα της ασφάλειας μπορούν να γεφυρωθούν, εφόσον αναζητήσουμε ευρηματικές λύσεις που προσφέρει μέσα από τη δομή του το ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Το αδιέξοδο αναζητά παίκτες που θα συμβάλουν, πρώτα στο ξεπέραςμα της οπισθοδρόμησης και, δεύτερο, στην πιο δραστήρια συμβολή με συγκεκριμένες ιδέες από τον ΟΗΕ για γεφύρωση του χάσματος στο εδαφικό και την ασφάλεια. Δύσκολο θέμα καθώς η κυπριακής ιδιοκτησίας διαδικασία, ενώ παρέχει σημαντικά οφέλη, έχει τους περιορισμούς της (λ.χ. ενώ μέχρι τώρα ο ΟΗΕ έθετε λύσεις μέσα από την υποβολή χάρτη στο εδαφικό, Κουεγιάρ, Γκάλι, Ανάν), τώρα χρειάζεται να λάβει περισσότερες πρωτοβουλίες ο ίδιος τ/κ ηγέτης με ότι αυτό συνεπάγεται).

Διεθνείς παίκτες αποχωρούν σταδιακά από την παγκόσμια σκηνή όπως ο ΓΓ του ΟΗΕ Μπα-κι Μουν, η διοίκηση Ομπάμα στις ΗΠΑ αλλάζει και η συμβολή Μπλάντεν ολοκληρώνεται, η ευρωτουρκική σχέση βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο της από το 2005.

Το κυπριακό είναι εξ ορισμού ένα δύσκολο ζήτημα, αλλά στα δύσκολα κρίνονται οι ηγέτες από τους πολίτευτές, στα δύσκολα επιβάλλεται η

αξιοποίηση των ικανοτέρων (όπως λ.χ Γ. Βασιλείου για τον πρόεδρο Αναστασιάδη και Μ. Α. Ταλάτ για τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί). Ζητούμενο η ανάπτυξη της πιο αποτελεσματικής δραστηριότητας για να επανέλθουν οι συνομιλίες στην κανονικότητα από εκεί που έμειναν στο Μοντ Πελεράν 1.

50. ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΙΚΟΥ

25/10/2016

Η συνάντηση των δύο ηγετών σε χωριό κοντά στη Γενεύη στις αρχές στις 7 Νοεμβρίου για την εδαφική πτυχή στο κυπριακό, βεβαιώνει ότι έχει διανυθεί με επιτυχία μεγάλη απόσταση, και ότι οι συγκλίσεις επί των τεσσάρων κεφαλαίων (οικονομία, διακυβέρνηση, ΕΕ, περιουσιακό) είναι σχεδόν κλειδωμένες. Το κλίμα έχει αλλάξει ως αποτέλεσμα μιας διαπραγματεύσεως που έχει οικοδομήσει βήμα βήμα ένα πλαίσιο συγκλίσεων το οποίο φαίνεται να καλύπτει τις κεντρικές ανησυχίες των δύο ηγετών.

Ιδιαίτερα για τον πρόεδρο Αναστασιάδη κεντρικό ζήτημα παραμένει το κομμάτι που αφορά την εφαρμογή των θεμελιωδών ελευθεριών όπως καθορίζονται από το ευρωπαϊκό κεκτημένο και την αποχώρηση του κατοχικού στρατού, και για τον τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί το κεντρικό θέμα είναι αυτό που αφορά την διακυβέρνηση και την εκπροσώπηση στο ομοσπονδιακό επίπεδο. Ασφαλώς κάθε κεφάλαιο έχει τη δική του ιδιαίτερη σημασία γιατί ένα σχέδιο θα κριθεί στο σύνολό του. Ωστόσο, αυτό που έως τώρα έχει επιτευχθεί κρίνεται από τις δύο ηγέτες ως σημαντικό, συνεπώς ανοίγει το δρόμο για το επόμενο βήμα που είναι η συζήτηση στη Γενεύη για το εδαφικό.

Ο τ/κ ηγέτης για λόγους προστασίας της εμπιστευτικότητας αυτού του κεφαλαίου ζήτησε να γίνει αυτός ο κύκλος συζητήσεων στο εξωτερικό. Παρά τις ενστάσεις που μπορεί να έχει κανείς για αυτή την προσέγγιση, σημασία έχει το ότι διεξάγεται και αυτό συνιστά ουσιώδη πρόοδο. Το εδαφικό ενδιαφέρει και τις δύο πλευρές, από κοινή και διαφορετική οπτική γωνία:

A). Η ε/κ πλευρά για να διασφαλίσει την επιστροφή σημαντικού εδάφους στην ε/κ πολιτεία γεγονός που θα διασφαλίσει το δικαίωμα στην επιστροφή σε περίπου τις 90 χιλιάδες ε/κ πρόσφυγες, η δε τ/κ για να μειώσει, κατά το δυνατό, τον αριθμό των τ/κ που θα μετακινηθούν σε νέους τόπους κατοικίας βορειότερα, μετά την επιστροφή εδάφους στην ε/κ πολιτεία. Η τελική ρύθμιση, εκτός άλλων, θα μειώσει το κόστος της ανοικοδόμησης και θα θέσει το ζήτημα της ανάπτυξης πάνω σε καλύτερη βάση.

B). Η συζήτηση γύρω από το χάρτη του εδαφικού διατηρεί πάντα την ισχυρή της βάση: από τη μια η θέση που επιχειρηματολογεί υπέρ της ευθυγράμμισης της γραμμής που θα ορίζει τα διοικητικά όρια της κάθε πολιτείας, και από την άλλη εκείνη που επιδιώκει την περισσότερη ανάμειξη των κοινοτήτων με τη δημιουργία (στο πλαίσιο της διζωνικότητας) τριών περιοχών που να ανήκουν στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση (στην Καρπασία με 4 ε/κ χωριά, στα Κόκκινα στην περιοχή Τυλληρίας, και το τρίτο στην περιοχή Κορμακίτη για το σύμπλεγμα από τα μαρωνίτικα χωριά).

Η πιο συντηρητική οπτική ψηφίζει ευθυγράμμιση των διοικητικών ορίων, η πιο προοδευτική ψηφίζει την περισσότερη ανάμειξη κάτω από την ομοσπονδιακή ομπρέλα. Παρά το ότι το δεύτερο ενδεχόμενο δεν έχει αρκετούς υποστηρικτές στην τ/κ πλευρά, μένει να δούμε πως θα εξελιχθεί η συζήτηση στη τελική φάση της διαπραγμάτευσης.

Γ). Φαίνεται ότι στο ζήτημα που συνδέεται με την επιστροφή της Μόρφου στην ε/κ πολιτεία, γίνονται ορισμένες συζητήσεις που, ενώ θα διατηρούν αυτήν την πρόνοια, ενδεχομένως, να προνοούν ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις για ενδεχόμενες αναπτύξεις που έχουν συντελεστεί την τελευταία δεκαετία στην περιοχή από τους σημερινές χρήστες.

Δ). Σημαντικό σε αυτή την πτυχή παραμένει το ζήτημα της ακτογραμμής που θα ανήκει σε κάθε πολιτεία, και σε αυτό η ε/κ ηγεσία έχει ειδικού βάρους διεκδικήσεις. Σε αυτό το σημείο η αλλαγή είναι πέρα από αναγκαία

γιατί είναι σημαντικό να αλλάξει η κατανομή για να εκφραστεί με πιο ισορροπημένο τρόπο.

Ε). Το εδαφικό δεν συζητείται για πρώτη φορά. Προηγήθηκαν Γ.Γ. του ΟΗΕ που υπέβαλαν κριτήρια ή και κριτήρια με χάρτες για την επίλυση του εδαφικού. Πιο χαρακτηριστική η περίπτωση των ΓΓ του ΟΗΕ Μ. Μ. Γκάλι το 1992 και του Κ. Ανάν το 2003. Αυτό το στοιχείο δείχνει ότι προσπάθειες έχουν καταβληθεί, συνεπώς υπάρχει υλικό προς αξιοποίηση και, κάτω από το φως της συνολικής διαπραγμάτευσης, θα δούμε τι καινούριο θα φέρει η σημερινή διαπραγμάτευση καθώς αυτή θα διασυνδέεται με τις ισχυρές συγκλίσεις που έχουν επιτυχθεί στα τέσσερα προηγθέντα κεφάλαια.

Το εδαφικό παραμένει από την εποχή της εισβολής ένα κομβικό σημείο για την ε/κ κοινότητα καθώς με σημαντικές αναπροσαρμογές μπορεί να καλύψει δίκαιες ανησυχίες της και έτσι να αποκαταστήσει σε ουσιώδη βαθμό τις εδαφικές απώλειες που προκάλεσε η τουρκική εισβολή και η κατοχή σημαντικού ποσοστού εδάφους της Κύπρου για 42 χρόνια.

Το εδαφικό είναι σύνθετο ζήτημα, διαθέτει ιδιαίτερα φορτισμένες διαστάσεις, χρειάζεται προσεκτική διαχείριση και από αυτή την ικανότητα θα εξαρτηθεί και σε μεγάλο βαθμό η ποιότητα του δημόσιου διαλόγου πάνω στο σύνολο της ενδεχόμενης συμφωνίας πάνω στην πτυχή αυτή του συνολικού κυπριακού.